

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI
KAMU HUKUKU BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

HALKA AÇIK OLMAYAN ANONİM ŞİRKETLERDE
BÖLÜNME İŞLEMLERİ VE VERGİLENDİRİLMESİ

Emel Yücesoy
2501100394

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Salim Ateş Oktar

İstanbul, 2014

YÜKSEK LİSANS

TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : EMEL YÜCESOY

Numarası : 2501100394

Anabilim/Bilim Dalı : KAMU HUKUKU

Danışman : PROF.DR.S.ATEŞ OKTAR

Tez Savunma Tarihi : 25.02.2014

Tez Savunma Saati : 09:30

Tez Başlığı : HALKA AÇIK OLMAYAN ANONİM ŞİRKETLERDE BÖLÜNME İŞLEMLERİ VE VERGİLENDİRİLMESİ

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ'NE OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1. PROF.DR. ESRA EKMEKÇİ ÇALICIOĞLU		Kabul
2. PROF.DR.S.ATEŞ OKTAR		Kabul
3. DOÇ.DR.T.İRFAN BARLASS		Kabul
4. YRD.DOÇ.DR.Z.ERTUNÇ ŞİRİN		Kabul
5. YRD.DOÇ.DR.YASEMİN TAŞKIN		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF.DR.ELİF SONSUZOĞLU		
2- DOÇ.DR.MAHMUT KAŞIKÇI		

ÖZ

Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Bölünme İşlemleri ve Vergilendirilmesi

Emel Yücesoy

Ekonominin vazgeçilmez yapı taşlarından olan sermaye şirketleri, özellikle devletin kamusal etki ve baskısını kapitalist ekonomi karşısında kaybetmesiyle günden güne artan bir öneme sahip olmuştur. İç yönetim hataları veya enflasyon, deprem, siyasal faktörler gibi dış etkenlerle mali durumu bozulan şirketlere yeniden yapılanma şansı tanınmıştır. Şirketlerin yeniden yapılanması; (i) birleşme, (ii) tür değişikliği ve (iii) bölünme şeklinde gerçekleşebilir.

Çalışmamızda Birinci Bölüm’de sermaye şirketi olan anonim şirket kavramı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve vergi mevzuatı kapsamında incelenecektir. İkinci Bölüm’de, bölünmenin hem Türk Hukuku’nda hem de yabancı hukuklarda yer alan tanımsal unsurları, türleri ve bölünmeye sebep olan nedenler ayrıntılı olarak incelenecek ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında bölünmenin usuli şartları anlatılacaktır. Hiç şüphesiz en az bölünmeye taraf şirketlerin tüzel kişilikleri kadar bu yeniden yapılanma sürecinden hak ve borçları itibarıyla etkilenecek olan pay sahiplerinin, şirket alacaklılarının ve çalışanlarının, intifa hakkı sahiplerinin kısaca çeşitli hak sahiplerinin durumuna ve korunmasına, yine aynı bölüm içinde yer verilmiştir.

Üçüncü Bölüm’de ise; vergi mevzuatı kapsamında bölünme müessesesi, bölünmenin vergisel avantajları ve uygulamada ki yeri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Ancak, T.C. Maliye Bakanlığı’nca hazırlanan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı’na Bakanlar Kurulu’nca 27 Mayıs 2013 tarihinde kararlaştırılan ve Gelir Vergisi Kanunu’nu ve Kurumlar Vergisi Kanunu’nu kapsayan “*Gelir Vergisi Kanun Tasarısı*” işbu çalışmamız kapsamında, değerlendirmeye alınmamıştır.

Anahtar Kelimeler:Halka Açık Olmayan Anonim Şirketler, Bölünme İşlemleri, Kurumlar Vergisi Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Kısmi Bölünme

ABSTRACT

Non-Public Joint Stock Companies' Spin-Off Transactions and Taxation Procedure

Emel Yücesoy

Capital companies, which are the indispensable building blocks of the economy, has an importance increasing day by day especially with the states loss of its public and financial impact and pressure. Therefore, restructuring chance has been granted to the partnerships, financial situation of which have been impaired with the external factors such as internal administration faults or inflation, earthquake, political facts. Structuring of the companies may be realized as *(i)*merger, *(ii)*type conversion and *(iii)*spin-off.

In our work, joint stock company notion as a capital company will be examined in the scope of the Turkish Commercial Code numbered 6102 and tax legislation in the First Section. Definitional elements of the spin-off existing both in Turkish law and in foreign laws, types and causes of the spin-off will be examined and procedural conditions in the framework of the Turkish Commercial Code numbered 6102 will be mentioned in the Second Section. Situation and protection of shareholders, company creditors and employees, usufruct right holders shortly numerous right holders, who will undoubtedly be affected from this restructuring procedure as of their rights and obligations at least as far as the legal entities of the companies being part to the spin-off, have been mentioned in the same part.

Spin-off institution, fiscal advantages of the spin-off and its situation in the practice in the framework of the tax legislation have been mentioned in detail in the Third Section. However, Draft Income Tax Law prepared by Ministry of Finance of the Republic of Turkey, submitted to the Presidency of Turkish Parliament by Board of Ministry on May 27, 2013 and covering Income Tax Law and Corporate Tax Law has not been taken into consideration in the scope of our study.

Key Words: Non-Public Joint Stock Companies, Spin-Off Transactions, Corporate Tax Law, Turkish Commercial Code, Partial Spin-Off

ÖNSÖZ

Bölünmeler, şirketlerin küreselleşme sürecinde artan rekabet ortamına uyum sağlayabilmek için şirketlerin başvurdukları yeniden yapılanma modelleridir. Bu modellerin etkili kullanımları esnek yapılar olabilmelerinin yanı sıra başta vergisel olmak üzere bir takım teşvikleri haiz olmalarından da kaynaklanmaktadır.

Türk Vergi Hukuku'nda Avrupa Birliği mevzuatında olduğu gibi bölünme işlemi bir vergi erteleme yöntemi olarak düzenlenmiştir. Ancak bir istisna yöntemi olarak düzenlemesi halinde daha etkili olarak kullanımı söz konusu olabilecektir.

Bu çalışmanın amacı farklı hukuk disiplinlerinin büyük bir ahenk içerisinde çalışması halinde amacına ulaşabilecek bölünme kurumunu, başta 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu olmak üzere diğer ilgili kanunlar çerçevesinde incelemek ve uygulamada yaşanan sorunlara çözüm önerileri getirmeye çalışmaktır.

Tez danışmanlığımı üstlenen, benden yardımlarını ve özverisini esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Salim Ateş Oktar'a ve tez savunmamda naçizane emeklerini esirgemeyen kıymetli hocalarım Prof. Dr. Esra Ekmekçi Çalıcıoğlu'na, Doç. Dr. İrfan Barlass'a, Yrd. Doç. Dr. Z. Ertunç Şirin'e ve Yrd. Doç. Dr. Yasemin Taşkın'a sonsuz teşekkür ederim.

Bu çalışmamı, beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan, her zaman destekleyip hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan merhum babam Dr. Mümin Yücesoy'a ve canım annem Dr. Neriman Yücesoy'a ithaf ediyorum.

Saygılarımla

Emel Yücesoy

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
TABLolar LİSTESİ	xvii
KISALTMALAR	xviii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
TÜRK TİCARET HUKUKU VE TÜRK VERGİ HUKUKU'NDA ANONİM ŞİRKETLER	3
1. ŞİRKET VE ŞİRKET TÜRLERİ KAVRAMI	3
1.1. ŞİRKET KAVRAMI	3
1.2. ŞİRKET TÜRLERİ	4
1.2.1.ADİ ŞİRKET – TİCARET ŞİRKETİ	4
1.2.2.ŞAHİS ŞİRKETLERİ - SERMAYE ŞİRKETLERİ	6
2. ANONİM ŞİRKET KAVRAMI	7
2.1. TÜRK TİCARET HUKUKUKAPSAMINDA ANONİM ŞİRKET KAVRAMI	7
2.1.1.ANONİM ŞİRKET TANIMI	7
2.1.2.ANONİM ŞİRKET'İN UNSURLARI	8
2.1.2.1. TİCARET UNVANI	8
2.1.2.2. SERMAYENİN BELİRLİLİĞİ İLKESİ	9
2.1.2.3. SERMAYENİN PAYLARA BÖLÜNMÜŞ OLMASI	9
2.1.2.4. SINIRLI SORUMLULUK İLKESİ	10
2.1.2.5. SORUMLULUĞUN ORTAKLIĞIN MALVARLIĞI İLE SINIRLI KALMASI	10
2.1.2.6. AMAÇ VE KONU	11
2.1.2.7. TÜZEL KİŞİLİK	11
2.2. TÜRK VERGİ HUKUKU KAPSAMINDA ANONİM ŞİRKET KAVRAMI	12

2.2.1.	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	12
2.2.2.	DİĞER VERGİ KANUNLARININ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	13
2.2.2.1.	GELİR VERGİSİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	13
2.2.2.2.	KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	14
2.2.2.3.	KATMA DEĞER VERGİSİ MÜKELLEFLERİNİN ÖDEME KAYDEDİCİ CİHAZLARI KULLANMALARI MECBURİYETİ HAKKINDA KANUNUN UYGULANMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	14
2.2.2.4.	ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	14
2.2.2.5.	EMLAK VERGİSİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	15
2.2.2.6.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	15
2.2.2.7.	MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	16
2.2.2.8.	GİDER VERGİLERİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	16
2.2.2.9.	DAMGA VERGİSİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	17
2.2.2.10.	HARÇLAR KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	17
2.2.2.11.	BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	17
2.2.2.12.	DEĞERLİ KÂĞITLAR KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	20
2.2.2.13.	İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU, MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNU, ÇIRAKLIK VE MESLEK EĞİTİMİ	

KANUNU, MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE 24.3.1988 TARİHLİ VE 3418 SAYILI KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE BAZI KÂĞIT VE İŞLEMLERDEN EĞİTİME KATKI PAYI ALINMASI HAKKINDA KANUN UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	20
2.2.2.14. GÜMRÜK KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	20
2.2.2.15. VERGİ USUL KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER.....	20
İKİNCİ BÖLÜM	
BÖLÜNME MÜESSESESİ	22
1. GENEL OLARAK BÖLÜNME KAVRAMI VE ÇEŞİTLİ HUKUKSİSTEMLERİNDE BÖLÜNME.....	22
1.1. KAVRAM VE TANIM.....	22
1.1.1.GENEL OLARAK.....	22
1.1.2.TERİM.....	24
1.1.3.BAZI TANIMSAL UNSURLAR.....	26
1.1.4.TANIMLAR	28
1.1.4.1.GENEL AÇIKLAMALAR.....	28
1.1.4.1.1.EKONOMİK TANIMLAR.....	28
1.1.4.1.2.HUKUKİ TANIMLAR	29
1.1.4.2.YASAL DÜZENLEMELERDE YER ALAN TANIMLAR.....	31
1.1.4.2.1.TİCARET HUKUKU	31
1.1.4.2.2.VERGİ HUKUKU	33
1.1.4.2.3.SERMAYE PİYASASI HUKUKU.....	34
1.1.4.2.4.BANKALAR HUKUKU	35
1.1.5.YABANCI HUKUK SİSTEMLERİNDE BÖLÜNME MÜESSESESİ.....	36
1.1.5.1.KITA AVRUPASI SİSTEMLERİNDE BÖLÜNME MÜESSESESİ. 36	
1.1.5.1.1.ALMAN HUKUKU’NDA BÖLÜNME MÜESSESESİ	36

1.1.5.1.2.FRANSIZ HUKUKU’NDA BÖLÜNME MÜESSESESİ.....	37
1.1.5.1.3.İSVİÇRE HUKUKU’NDA BÖLÜNME MÜESSESESİ.....	38
1.1.5.2.ANGLO SAKSON HUKUK SİSTEMLERİNDE BÖLÜNME MÜESSESESİ.....	39
1.1.5.2.1.İNGİLİZ HUKUKU’NDA BÖLÜNME MÜESSESESİ.....	39
1.1.5.2.2.ABD HUKUKU’NDA BÖLÜNME MÜESSESESİ.....	40
1.2. BÖLÜNMENİN TÜRLERİ VE ÖZEL DURUMLAR.....	41
1.2.1. TAM BÖLÜNME VE KISMİ BÖLÜNME.....	41
1.2.1.1. TAM BÖLÜNME	41
1.2.1.2. KISMİ BÖLÜNME	42
1.2.2. BÖLÜNEN ŞİRKETİN ORTAKLARINA DAĞITILAN HİSSE ORANINA GÖRE KISMİ VE TAM BÖLÜNME TÜRLERİ	43
1.2.2.1. ORANLARIN KORUNDUĞU (SİMETRİK) TAM BÖLÜNME.....	43
1.2.2.2. ORANLARIN KORUNMADIĞI (SİMETRİK OLMAYAN VEYA ASİMETRİK) TAM BÖLÜNME	44
1.2.2.3.ORANLARIN KORUNDUĞU (SİMETRİK) KISMİ BÖLÜNME.....	44
1.2.2.4.ORANLARIN KORUNMADIĞI (SİMETRİK OLMAYAN VEYA ASİMETRİK) KISMİ BÖLÜNME.....	44
1.2.2.5. ORANLARIN KORUNMADIĞI BÖLÜNMENİN CEVAP VERDİĞİ İHTİYAÇ	45
1.2.3. TEK ORTAKLI YAVRU ŞİRKET ELDE ETMEYE OLANAK VEREN BÖLÜNME	45
1.2.4. DEVRALMA VE YENİ KURULUŞ ŞEKLİNDE BÖLÜNME ...	46
1.2.4.1. DEVRALMA YOLUYLA BÖLÜNME.....	46
1.2.4.2. YENİ KURULUŞ YOLU İLE BÖLÜNME	46
1.2.5. ÖZEL DURUMLU SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BÖLÜNMESİ.....	47
1.2.5.1.TASFİYE HALİNDE BİR SERMAYE ŞİRKETİNİN BÖLÜNMEYE KATILMASI.....	47

1.2.5.2.SERMAYE KAYBI VE BORCA BATIKLIK DURUMUNDA BÖLÜNME	47
1.2.6.BÖLÜNMENİN NEDENLERİ VE ANA İLKELERİ	48
1.2.6.1. BÖLÜNME NEDENLERİ.....	48
1.2.6.2. BÖLÜNMENİN ANA İLKELERİ.....	50
1.2.6.2.1. MALVARLIĞININ ÖNCE AYRILMASI SONRA BİRLEŞMESİ İLKESİ.....	50
1.2.6.1.2.2. KİSMİ KÜLLİ HALEFİYET İLKESİ.....	50
1.2.6.1.2.3. ŞİRKET PAYLARININ VE HAKLARIN KORUNMASI İLKESİ.....	50
1.2.6.1.2.4. BÖLÜNMEDE HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİN “TEK İŞLEMLE VE KENDİLİĞİNDEN” (<i>UNO ACTU ET IPSO IURE</i>) GEÇİŞİ	51
2. TÜRK TİCARET KANUNU KAPSAMINDA ANONİM ŞİRKETLER’DE BÖLÜNME USULÜ.....	51
2.1. BÖLÜNMENİN ŞARTLARI.....	52
2.1.1. HAZIRLIK İŞLEMLERİ.....	52
2.1.1.1. ARA BİLANÇO.....	52
2.1.1.2. BÖLÜNMEYE TAHSİS OLUNAN MALVARLIĞI BÖLÜMLERİNİN NİTELİKLERİ VE İÇERECEKLERİ AKTİF VE PASİF VARLIKLAR İLE DENKLEŞTİRME TUTARININ BELİRLENMESİ	53
2.1.1.2.1.GENEL OLARAK.....	53
2.1.1.2.2.AKTİF VE PASİF DENGESİ.....	53
2.1.1.2.3.DENKLEŞTİRME TUTARI.....	54
2.1.1.3. PAYLARIN DEĞİŞİM ORANLARININ BELİRLENMESİ	54
2.1.1.4. İMTİYAZLI PAYLAR, ÖZEL HAKLAR, OYDAN YOKSUN PAYLAR VE İNTİFA SENETLERİ İLE İLGİLİ HAZIRLIKLAR	55
2.1.1.5. AYRILMA AKÇESİ SORUNU	55
2.2. BÖLÜNME İÇİN YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER DİZİSİ ŞEMASI VE ŞEMANIN AÇIKLANMASI.....	55
2.2.1. ŞEMA.....	55
2.2.2. ŞEMANIN AÇIKLANMASI.....	57
2.2.2.1. GÖRÜŞMELER VE BÖLÜNME HAZIRLIKLARI.....	57

2.2.2.1.1.	BÖLÜNMENİN ŞEKLİ VE TÜRÜ	57
2.2.2.1.2.	İNCELEME (DUE DİLIGENCE)	57
2.2.2.1.3.	ARA BİLANÇO.....	58
2.2.2.1.4.	DEĞİŞİM ORANLARININ BELİRLENMESİ VE SAİR GEREKLİ TESPİTLERİN YAPILMASI.....	58
2.2.2.2.	BÖLÜNME İŞLEMİNE BAŞLANMASINA İLİŞKİN YETKİLİ ORGANLARIN KARARLARI.....	58
2.2.2.3.	SMMM/YMM ÖZ VARLIK TESPİT RAPORU	59
2.2.2.4.	BÖLÜNME SÖZLEŞMESİ / PLANI VE BÖLÜNME RAPORU	61
2.2.2.4.1.	BÖLÜNME SÖZLEŞME / PLANI	61
2.2.2.4.1.1.	KAVRAM.....	61
2.2.2.4.1.2.	İÇERİK.....	61
2.2.2.4.1.3.	BÖLÜNMENİN DIŞINDA KALAN MALVARLIĞI VE TAHSİS EDİLMEYEN BORÇLAR	62
2.2.2.4.2.	BÖLÜNME RAPORU	63
2.2.2.4.2.1.	KAVRAM.....	63
2.2.2.4.2.2.	İÇERİK.....	64
2.2.2.4.2.3.	SOSYAL PLAN	64
2.2.2.4.2.4.	İZİNLERİN ALINMASI.....	65
2.2.2.4.2.5.	ORTAKLARIN BÖLÜNME BELGELERİNİ İNCELEME HAKLARI	65
2.2.2.4.2.5.1.	KAVRAM.....	65
2.2.2.4.2.5.2.	İNCELEMeye SUNULACAK BELGELER.....	66
2.2.2.4.2.5.3.	İNTERNETSİTESİNDEYAYIMLAMA ZORUNLULUĞU.....	66
2.2.2.4.2.5.4.	BEDELSİZ SURET VE BASILI NÜSHA VERME ZORUNLULUĞU.....	66
2.2.2.4.2.5.5.	İNCELEMEHAKKINDANVAZGEÇME.....	66
2.2.2.4.2.6.	ALACAKLILARIN VE ÇALIŞANLARIN KORUNMASI	67
2.2.2.4.2.6.1.	ALACAKLILARINKORUNMASI.....	67
2.2.2.4.2.6.2.	ÇALIŞANLARINKORUNMASI	69
2.2.2.4.2.7.	GENEL KURULLARIN BÖLÜNME KARARINI ONAMALARI VE GENEL KURUL EVRAKLARI	70
2.2.2.4.2.7.1.	GENELAÇIKLAMA.....	70

2.2.2.4.2.7.2.BÖLÜNEN ŞİRKETTE BÖLÜNME VE SERMAYE AZALTIMI KARARININ ONAYLANMASI.....	70
2.2.2.4.2.7.3.DEVRALAN ŞİRKETTE BÖLÜNME VE SERMAYE ARTIRIMI KARARININ ONAYLANMASI	72
2.2.2.4.2.7.4.NİSAPLAR.....	74
2.2.2.4.2.8. TESCİL.....	75
2.2.2.4.2.9. BÖLÜNMENİN İPTALİ VE EKSİKLİKLERİN SONUÇLARI	76
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
TÜRK VERGİ HUKUKU'NA GÖRE BÖLÜNME.....	77
1. KURUMLAR VERGİSİ KANUNU'NA GÖRE BÖLÜNME	77
1.1. GENEL OLARAK	77
1.2. KURUMLAR VERGİSİ KANUNU KAPSAMINDA TAM BÖLÜNME VE KISMİ BÖLÜNME.....	78
1.2.1. KURUMLAR VERGİSİ KANUNU KAPSAMINDA TAM BÖLÜNME VE KISMİ BÖLÜNME TANIMI.....	78
1.2.1.1. TAM BÖLÜNME	80
1.2.1.1.1. ESASA İLİŞKİN ŞARTLAR	80
1.2.1.1.1.1. BÖLÜNEN VE DEVRALAN ŞİRKETLERİN SERMAYE ŞİRKETİ OLMASI	80
1.2.1.1.1.2. BÖLÜNEN VE DEVRALAN SERMAYE ŞİRKETLERİNİN TAM MÜKELLEF OLMASI.....	81
1.2.1.1.1.3. BÖLÜNEN ŞİRKETİN MAL VARLIĞI, ALACAK VE BORÇLARINI DEVRETMEŞİ	82
1.2.1.1.1.4. BÜTÜN MAL VARLIĞI, ALACAK VE BORÇLARIN MUKAYYET DEĞERİ İLE DEVRİ	82
1.2.1.1.1.5. DEVRALAN SERMAYE ŞİRKETLERİNİN MEVCUT VEYA YENİ KURULMUŞ OLMASI.....	84
1.2.1.1.1.6. BÖLÜNEN ŞİRKET ORTAKLARINA DEVRALAN ŞİRKET SERMAYESİNDEN İŞTİRAK HİSSESİ VERİLMESİ.....	84
1.2.1.1.2. ŞEKLE İLİŞKİN ŞARTLAR.....	86
1.2.1.1.2.1. BÖLÜNME BEYANNAMESİ VERİLMESİ VE EKLERİ....	86
1.2.1.1.2.2. BÖLÜNME HALİNDE TAHAKKUK EDEN VERGİLERİN ÖDENMESİ.....	88
1.2.1.1.2.3. BÖLÜNME HALİNDE PEŞİN ÖDENEN VERGİLER.....	89

1.2.1.1.3.	TAM BÖLÜNMEDE ÖZELLİKLİ HUSUSLAR.....	90
1.2.1.1.3.1.	İKTİSADİ VE TEKNİK BÜTÜNLÜK KAVRAMI.....	90
1.2.1.1.3.2.	TAM BÖLÜNME HALİNDE ZARAR MAHSUBU	91
1.2.1.1.3.3.	KURUMLAR VERGİSİ BEYANNAMELERİNİN SÜRESİNDE VERİLMİŞ OLMASI	93
1.2.1.1.3.4.	TAM BÖLÜNME SONRASINDA ORTAYA ÇIKAN KIYMETLERİN DURUMU	94
1.2.1.1.3.5.	TAM BÖLÜNME DURUMUNDA DEĞİŞTİRME BİRİMİNİN TESPİTİ.....	94
1.2.1.1.3.6.	TAM BÖLÜNME TARİHİNE KADAR VARLIKLARIN DEĞER DEĞİŞİKLİĞİ	95
1.2.1.1.3.7.	TAM BÖLÜNME DURUMUNDA AMORTİSMANLAR	96
1.2.1.1.3.8.	TAM BÖLÜNME NEDENİYLE İNFİSAH EDEN KURUMLARIN VERGİ BORÇLARI	97
1.2.1.1.3.9.	TAM BÖLÜNME SONUCU İNFİSAH EDEN KURUMLARDA GAYRİMENKUL VE İŞTİRAK HİSSESİ SATIŞ KAZANCI İSTİSNASI UYGULAMASI	98
1.2.1.1.3.10.	TAM BÖLÜNME HALİNDE YENİLEME FONU	99
1.2.1.1.3.11.	ÖZ SERMAYE NEGATİF OLMASI DURUMUNDA BÖLÜNME.....	100
1.2.1.1.4.	ÖRNEK UYGULAMA	101
1.2.1.2.	KİSMİ BÖLÜNME	102
1.2.1.2.1.	GENEL AÇIKLAMA	102
1.2.1.2.2.	KİSMİ BÖLÜNMENİN GENEL ŞARTLARI	104
1.2.1.2.2.1.	BÖLÜNEN VE DEVRALAN ŞİRKETLERİN SERMAYE ŞİRKETİ OLMASI	104
1.2.1.2.2.2.	BÖLÜNEN VE DEVRALAN ŞİRKETLERDE TAM VE DAR MÜKELLEFİYET ŞARTI	104
1.2.1.2.2.3.	DEVRALAN SERMAYE ŞİRKETLERİNİN MEVCUT VEYA YENİ KURULMUŞ OLMASI.....	105
1.2.1.2.2.4.	KİSMİ BÖLÜNMEYE KONU OLABİLECEK İKTİSADİ KIYMETLER	106
1.2.1.2.2.4.1.	TAŞINMAZLAR.....	106
1.2.1.2.2.4.2.	İŞTİRAK HİSSELERİ.....	107
1.2.1.2.2.4.3.	ÜRETİM VE HİZMET İŞLETMELERİ.....	108

1.2.1.2.2.5. KİSMİ BÖLÜNME HALİNDE İKTİSADİ VE TEKNİK BÜTÜNLÜK İLE ÜRETİM VE HİZMET İŞLETMELERİNİN AYNİ SERMAYE OLARAK KONULMASI	109
1.2.1.2.2.6. DEVREDİLEN İKTİSADİ KIYMETLERLE BİRLİKTE BUNLARA AİT BORÇLARIN DA DEVREDİLMESİ HALİNDE DEVRE KONUSU NET DEĞERİN SIFIR VEYA NEGATİF OLMASI DURUMU	111
1.2.1.2.2.7. ÜRETİM VE HİZMET İŞLETMELERİNE BAĞLI TAŞINMAZLARIN DURUMU	115
1.2.1.2.2.8. ÜRETİM VE HİZMET İŞLETMELERİNİN BELLİ BİR KISMININ KİSMİ BÖLÜNMEYE KONUSU EDİLMESİ	115
1.2.1.2.2.9. BÖLÜNMENİN GERÇEKLEŞTİĞİ TARİHE KADAR BÖLÜNEN VARLIKLARIN DEĞERİNDE MEYDANA GELECEK DEĞİŞİKLİKLERİN DURUMU	116
1.2.1.2.2.10. İŞTİRAK HİSSELERİNİN DEVRALAN ŞİRKETE VERİLMESİ	116
1.2.1.2.2.11. İŞTİRAK HİSSELERİNİN ORTAKLARA VERİLMESİ	117
1.2.1.2.3. KİSMİ BÖLÜNMEYE İLİŞKİN DİĞER HUSUSLAR	118
1.2.1.2.3.1. ALINAN HİSSE SENETLERİNİN DURUMU	118
1.2.1.2.3.2. AMORTİSMAN UYGULAMASI	120
1.2.1.2.3.3. BÖLÜNMELEDE ELDE EDİLEN HİSSELERİN İKTİSAP TARİHİ	121
1.2.1.2.3.4. KİSMİ BÖLÜNMEDE ZARAR MAHSUBU	121
1.2.1.2.3.5. İKTİSADİ KIYMETLERİ DEVRALAN KURUMLARIN SORUMLULUĞU	122
1.2.1.2.3.6. SERMAYE AZALTILMASI VE ARTIRILMASI	122
1.2.1.2.3.7. İSTİSNA KAPSAMINDAKİ İŞTİRAK HİSSESİ VE GAYRİMENKUL SATIŞ KAZANCININ KİSMİ BÖLÜNME KAPSAMINDA İŞLETMEDEN ÇEKİLMESİ	123
1.2.1.2.3.7.1. KVK'DA YER ALAN İŞTİRAK HİSSESİ VE GAYRİMENKUL SATIŞ KAZANCI İSTİSNASI KONUSUNDAKİ DÜZENLEMELER	124
1.2.1.2.3.7.2. İŞTİRAK HİSSESİ VE GAYRİMENKUL SATIŞ KAZANCININ SERMAYEYE EKLENEREK İŞLETMEDEN ÇEKİLMESİ ..	126
1.2.1.2.3.7.3. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	127

1.2.1.2.4. KISMİ BÖLÜNMEDE ÖZELLİK TAŞIYAN HUSUSLAR.....	128
1.2.1.2.4.1. İŞTİRAK İLİŞKİSİ İÇİNDE OLAN ŞİRKETLERDE KISMİ BÖLÜNME VE SERMAYE ARTIRIMI	128
1.2.1.2.4.2. KISMİ BÖLÜNME HALİNDE BORÇLARIN DEVRİ	130
1.2.1.2.4.3. KISMİ BÖLÜNME HALİNDE AMORTİSMAN AYRILMASI	131
1.2.1.2.4.4. BÖLÜNME PLANI İLE BÖLÜNME TESCİL TARİHİ ARASINDAKİ GELİR GİDER FARKLARININ DURUMU.....	131
1.2.1.2.4.5. BORÇLARIN DEVREDİLMEMESİ HALİNDE BÖLÜNME İŞLEMİNİN GEÇERLİLİĞİ	132
1.2.1.2.4.6. BÖLÜNME HALİNDE ENFLASYON DÜZELTME FARKLARININ DURUMU	133
1.2.1.2.4.7. BÖLÜNME TESCİL TARİHİ İLE FİİLİ DEVİR TARİHLERİNİN FARKLI OLMASI	135
2. DİĞER VERGİ KANUNLARI AÇISINDAN BÖLÜNME	136
2.1. GELİR VERGİSİ KANUNU AÇISINDAN	136
2.2. KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU AÇISINDAN	137
2.2.1.TAM BÖLÜNME HALİNDE DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİNİN DEVRALAN ŞİRKETLERE PAYLAŞILMASI.....	138
2.2.2.KISMİ BÖLÜNME HALİNDE DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİNİN DEVRALAN ŞİRKETLERE PAYLAŞILMASI.....	139
2.3. DAMGA VERGİSİ KANUNU AÇISINDAN	140
2.4. HARÇLAR KANUNU AÇISINDAN.....	140
2.5. ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ KANUNU AÇISINDAN	141
2.6. VERGİ USUL KANUNU AÇISINDAN	141
2.7. GİDER VERGİLERİ KANUNU.....	142
ÖRNEK EVRAKLAR.....	147
ÖRNEK-1 BÖLÜNMEYE GİRİŞ YÖNETİM KURULU KARARLAR.....	147
Örnek- 1.1.Bölünen Şirket Bölünmeye Giriş Yönetim Kurulu Kararı	147
Örnek 1.2. Devralan Şirket Bölünmeye Giriş Yönetim Kurulu Kararı	149

ÖRNEK-2	KİSMİ BÖLÜNME KAPSAMINDA HAZIRLANAN YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK ÖZ VARLIK TESPİT RAPORU	152
ÖRNEK-3	KİSMİ BÖLÜNME SÖZLEŞMESİ	182
ÖRNEK-4	KİSMİ BÖLÜNME RAPORU	196
ÖRNEK 5	İNCELEME HAKKINA İLİŞKİN DUYURU METNİ	205
	Örnek 5.1. Bölünen Şirket'e Ait İnceleme Hakkına İlişkin Duyuru Metni	205
	Örnek 5.2. Devralan Şirket'e Ait İnceleme Hakkına İlişkin Duyuru Metni	206
ÖRNEK 6	BÖLÜNEN ŞİRKETTE BÖLÜNME VE SERMAYE AZALTIMI KARARININ ONAYLANMASINA İLİŞKİN GENEL KURUL TOPLANTI TUTANAĞI.....	207
ÖRNEK 7	DEVRALAN ŞİRKETTE BÖLÜNME VE SERMAYE ARTIRIMI KARARININ ONAYLANMASINA İLİŞKİN GENEL KURUL TOPLANTI TUTANAĞI	211
KAYNAKÇA.....		215

TABLÖLÄR LİSTESİ¹

Tablo No-Tablo Adı

Tablo I	Şirket Türleri.....	27
Tablo II	Adi Şirket – Ticaret Şirketleri Önemli Farklar.....	28
Tablo III	Türk Ticaret Kanunu’nda Düzenlenen Şirketler.....	29
Tablo IV	Bölünme Türleri.....	70
Tablo V	Ortaklara Dağıtılan Hisse Oranına Göre Bölünme Türleri.....	72
Tablo VI	Bölünme İşlem Şeması.....	87

¹ Çalışmamızda yer alan örnek evraklardaki tablolar işbu Tablolar Listesine eklenmemiştir.

KISALTMALAR

AATUHK	: Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
A.e.	: Aynı eser
A.g.e.	: Adı geçen eser
A.g.t.	: Adı geçen tez
A.Ş.	: Anonim Şirket
AT	: Avrupa Topluluğu
b.	: bent
bk.	: Bakınız
BKK	: Bakanlar Kurulu Kararı
BM	: Birleşmiş Milletler
bs.	: Baskı, basım
C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
değ.	: Değişik

DV	:	Damga Vergisi
DVK	:	Damga Vergisi Kanunu
EU	:	European Union
ETTK	:	6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
EKVK	:	5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
f.	:	Fıkra
İİK	:	İcra ve İflas Kanunu
KVK	:	5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
KVK Tebliğ	Genel :	1 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ
KDV	:	Katma Değer Vergisi
KDVK	:	Katma Değer Vergisi Kanunu
LTD	:	Limited Şirket
md.	:	Madde
MTV	:	Motorlu Taşıtlar Vergisi
Nu.	:	Numara
Ortak Tebliğ	:	Anonim ve Limited Şirketlerin Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esaslarının Düzenlenmesi Hakkında

Ortak Tebliğ

ÖTV	: Özel Tüketim Vergisi
ÖTVK	: Özel Tüketim Vergisi Kanunu
İTO	: İstanbul Ticaret Odası
pra.	: Paragraf
R.G.	: Resmi Gazete
RKHK	: Rekabetin Korunması Hakkında Karar
s.	: Sayfa
S	: Sayı
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
SPBKmO	: Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SPKn	: Sermaye Piyasası Kanunu
sy.	: Sayılı
tar.	: Tarih
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBK	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti

TDK	: Türk Dil Kurumu
TL	: Türk Lirası
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
TTSG	: Türk Ticaret Sicili Gazetesi
vb.	: Ve başkası, ve başkaları, ve benzeri, ve benzerleri, ve bunun gibi
vd.	: Ve devamı, ve diğerleri
VUK	: Vergi Usul Kanunu
YKK	: Yönetim Kurulu Kararı
YMM	: Yeminli Mali Müşavir

GİRİŞ

Dünya ekonomisinin giderek hızlanan bir küreselleşme sürecine girmesiyle birlikte, uluslararası ticaret hacminde meydana gelen artışların, ülkelerin ekonomik ve mali sistemlerinde önemli etkileri olmuştur. Bu küreselleşme süreci ile ülkeler ticaret ve sermaye piyasalarını hızla liberalize etmişler ve uluslararası sermayenin serbestçe hareket etmesine imkân tanımışlardır.

Bu süreçte ülkelerin endişe ettikleri en önemli konulardan birisi de küreselleşmenin ülkelerin vergi sistemlerini ve vergi gelirlerini ne şekilde etkileyeceğidir. Küreselleşme ile artan uluslararası bütünleşmenin ortaya çıkardığı hızlı teknolojik gelişmeler, ülkelerin vergileme hak ve kapasiteleri üzerinde önemli etki yaratmıştır.

Küreselleşme; ülkeleri, bir yandan vergi oranlarını indirmek suretiyle vergi tabanlarını genişleterek vergilendirme kaynaklı olası olumsuzlukları ortadan kaldırmaya zorlarken, diğer taraftan sermaye hareketlerindeki serbestleşmeden mümkün olduğu kadar çok yararlanabilme amacıyla daha uygun ortamlar yaratma konusunda da teşvik oluşturmıştır. Artan teknolojik olanaklarla desteklenmiş yeni uluslararası ortam, çok uluslu şirketler açısından, mekânsal farklılıkların giderek önem kaybetmesine ve fiziki yerleşmenin karar süreçlerindeki eski öneminin azalmasına yol açmıştır.

Bu kapsamda ülkeler ulusal mevzuatlarını bu uluslararası konjonktüre uygun hale getirmeye çalışmaktadır. Ülkemizde yürürlüğe giren KVK² da bu kapsamda yapılan mevzuat değişikliğidir. KVK'da tasfiye, birleşme, devir, bölünme, tür değişikliği ve hisse değişimi işlemleri EKVK³ aksine daha detaylı düzenlenmiştir. Tasfiye, birleşme, devir, bölünme, tür değişikliği ve hisse değişimi dar anlamda vergi hukukunu ilgilendirmesine karşın; aslında bu işlemler işletme iktisadında “yeniden yapılanma” olarak adlandırılmaktadır.

Yeniden yapılanma modellerinin ortak nedenleri; yaşanan ekonomik krizler neticesinde maliyetlerdeki artış sonucunda kaynak temininde yaşanan sıkıntıya, verimliliğin artması veya atıl ve verimsiz işletmelerin ekonomiye kazandırılması düşüncesine, belirli sektörlerde yaşanan arz fazlalığı nedeniyle yatırımları bu sektöre yöneltme güdüsüne; ortaklar arasında yaşanan ihtilaflar neticesinde şirket yapısının değişmesi ihtiyacına, vergisel anlamda koruma

² 21 Haziran 2006 tarih ve 26205 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

³ 10 Haziran 1949 tarih ve 7229 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

sağlama düşüncesine, rekabet kabiliyetinin artması isteğine; verimli olmayan alanlarda gerçekleştirilen yatırımların tasfiyesine, aynı çatı altında gerçekleştirilen birden fazla faaliyetin ayrıştırılmasına ve mevzuat değişikliklerinin yeniden yapılanmayı gerektirmesine dayanmaktadır.

Çoğu ülke değişen ekonomik alt yapı, rekabet koşulları ve maliyet artışları sebebiyle hukuk sistemlerinde bölünme müessesine yer vermeye başlamışlardır. Tüm bu gelişmeler sonucunda günümüzde birleşme, devralma ve bölünme işlemleri anonim ve limited şirketler açısından önemli bir konu haline gelmiştir. Özellikle ülkemiz açısından yabancı sermaye girişinin hızlandığı son yıllarda birleşme, devralma ve bölünmeler önem kazanmıştır. Çok uluslu yabancı şirketler ülkemiz iç pazarına devralmalar yolu ile hızlı bir şekilde girmeyi başlamışlardır. Dolayısıyla vergi hukukumuzda yer alan düzenlemeler de bu girişimleri bazı durumlarda engellemek, bazı durumlarda teşvik etmek amacıyla konuyu ele almaktadır.

Vergi hukuku, söz konusu işlemlerin sonucu ile ilgilenmekte olup işlemlerin temeli ticaret hukuku alanında meydana gelmektedir. Söz konusu çalışmamızda, yapılanma modellerinden biri olan bölünme işlemi öncelikle ticaret hukukunda yeni bir düzenleme olup TTK çerçevesinde incelenecek akabinde ise KVK ve diğer vergi kanunları açısından değerlendirilecektir. TTK kapsamında yapılacak incelemede kısmi bölünme örnek evraklarına da yer verilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK TİCARET HUKUKU VE TÜRK VERGİ HUKUKU'NDA

ANONİM ŞİRKETLER

1. ŞİRKET VE ŞİRKET TÜRLERİ KAVRAMI

1.1. ŞİRKET KAVRAMI

Kişilerin bir amaç etrafında toplanmalarını ifade eden ortaklık veya şirket kavramına doktrinde değişik ve geniş bir biçimde yer verilmektedir⁴. Ancak, günümüzde hukuk dilinde “ortaklık” ve “şirket” kavramı ile bir amaç/gaye etrafında bilinçli olarak birleşmiş veya örgütlenmiş kişi⁵ birleşmeleri kastedilmektedir. Bu amaç/gaye; sosyal, ekonomik, hayır, ilmi, eğlence, spor veya bedii zevkler gibi çok çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Ancak, şirketler hukukunun konusunu, iktisadi amaçlı şirketler oluşturmaktadır.

Özel hukuk anlamında şirket, sözleşme ile kurulmuş ve ekonomik amacı olan kişi birleşmeleridir. Şirketin bu tanımından belirleyici olarak üç temel unsur ortaya çıkmaktadır. Bunlar;

- Şirketler kişi birleşmeleridir⁶,
- Sözleşme temeline dayanır,
- Ortak iktisadi bir amaç vardır⁷.

Şirket veya ortaklık, iktisadi ve sosyal birleşme sonucunda meydana gelen bir işletmedir. Bu tanımdaki iktisadi kelimesi geniş anlamda olup, teşebbüs, sermayeye emeği içeren bir kavramdır⁸. Ekonomik amaçları olan birlikler, kural olarak TTK ve sair yasal mevzuatta öngörülen şekil şartlarını yerine getirdikten sonra tüzel kişilik kazanır ve ilke olarak da unsurlara TTK'nın hükümleri uygulanır. Ancak iktisadi amaçlı olmalarına rağmen tüzel

⁴Şirket kelimesinin çeşitli anlamları için bkz. Tuğrul Ansay, **Adi Şirket, Dernek ve Ticaret Şirketleri**, Ankara 1967, s.3 ve 9. vd.

⁵Kişi kavramı, şahıs şirketleri hariç, sermaye şirketleri ve derneklerde hem gerçek hem de tüzel kişileri kapsamaktadır.

⁶Ancak tüm Avrupa’da ve ülkemizde de TTK ile “tek kişilik şirket” kurulmasına yasal olarak imkân tanınmış olduğundan, “kişi birleşmesi” unsuru şirket kavramının asli unsuru niteliğini yitirmiştir. Tek kişi şirketleri, geleneksel iki veya daha fazla ortaklı yapısındaki şirketlerin atipik bir görünümüdür.

⁷Hasan Pulaşlı, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ocak 2012, Adalet Yayınevi Ankara s.4.

⁸Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, güncellenmiş 4. Baskı, Adana 2003, s.2

kişiliği olmayan şirketlerde vardır ki, bunlara “*adi şirket*”denmekte ve söz konusu şirketlere TBK’nın ilgili hükümleri⁹ uygulanmaktadır.

1.2. ŞİRKET TÜRLERİ

Şirket türlerinin tasnifinde birinci ayırım, şirketlerin TTK’da düzenlenip düzenlenmediğine göre yapılmakta ve sonucunda adi şirket-ticaret şirketi olarak sınıflandırılmaktadır. İkinci tasnifte ise, şirket yapısını oluşturan şahıs ve sermaye dikkate anılarak, bunlardan hangisinin ön planda olduğuna göre şahıs - sermaye şirketleri şeklinde bir ayrıma gidilmektedir.

Tablo I Şirket Türleri

Şirket Türleri	
TTK’da Düzenlenip Düzenlenmediğine Göre	Şirket Yapısını Oluşturan Şahıs ve Sermaye Yapısına Göre
➤ Adi Şirket	➤ Şahıs Şirketi
➤ Ticaret Şirketi	➤ Sermaye Şirketi

1.2.1. ADİ ŞİRKET – TİCARET ŞİRKETİ

Adi şirket,TBK’nın“*On sekizinciBölüm*”ünde “*Adi Ortaklıklar Sözleşmesi*” başlığı altında 620 vd. maddelerinde bir sözleşme türü olarak düzenlenmiştir. Kanun koyucu burada, şirketin temelinin bir sözleşmeye dayandığı hususunu dikkate almış olup bu şekilde yapılan tasnife biz de katılmaktayız¹⁰. Söz konusu sözleşmesel dayanak, TBK’nın 620. maddesinde, “*İki ya da daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşmedir*” şeklinde ifade edilmiştir. Buna karşın ticari hayatı düzenleyen,TTK’dahüküm altına alınmış ve tüzel kişiliği bulunan şirketlere “*ticaret şirketleri*” denilmektedir.

⁹Bkz. TBK md. 620 vd.

¹⁰İrfanBaştuğ, *Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri*, İzmir 1974,s.11

Tablo II Adi Şirket - Ticaret Şirketleri Önemli Farklar

Adi Şirket - Ticaret Şirketleri Önemli Farklar		
Tüzel Kişilik Açısından	Numerus Clausus İlkesi Açısından¹¹	Amaç / Süre Açısından
Adi şirketlerin tüzel kişiliği olmamasına karşın, ticaret şirketleri tüzel kişiliği haizdir. Bu itibarla, adi şirketlerde işlemler tüm ortakların adına yapılır ve dolayısıyla tüm hak ve borçları şirket değil ortaklar üstlenmiş olur ¹² . Buna karşın ticaret şirketlerinin, ortaklardan ayrık bir tüzel kişiliği olduğundan, tüm hak ve borçları şirket iktisap etmektedir.	Ticaret şirketlerinin tipleri kanunda belirlenmiş olduğundan, bunların dışında bir ticaret şirket tipi yaratmak mümkün değildir. TTK'da düzenlenmiş ticaret şirketleri; Kollektif Şirketler (TTK md. 211 vd.); komandit şirketler (TTK md. 304 vd.; 564 vd.); anonim şirketler (TTK md. 329 vd.); limited şirketler (TTK md. 573 vd.) ve Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenmiş kooperatif şirketleridir.	Adi şirketler daha sürekli olmayan kısa vadeli amaçları gerçekleştirmek üzere kurulur ve ortaklar arasındaki kişisel ilişki sıkı ve karşılıklı güvene dayanır. Buna karşın, hukuki bağ ise, ticaret şirketlerine nazaran daha esnektir.

TTK'da düzenlenmiş bulunan şirket tiplerinin kuruluşu, yasal şartların yerine getirilmesi sonrasında ticaret siciline tescil ile mümkündür. Bu noktada, her şirket tipine ilişkin kuruluş şartları kanunun ilgili yerlerinde ayrıntılı olarak düzenlenme altına alınmaktadır. Özel hükümlerde boşluk olması durumunda, TTK'nın 136 ila 152. maddeleri arasındaki genel hükümleruygulama alanı bulacaktır. Genel hükümlerde boşluk bulunması halinde ise, şirket tiplerine uygun düştüğü ölçüde TBK'nın 620. vdmaddeleri kıyasen uygulanmaktadır.

Adi şirketlerde ise, münhasıran TBK'nın 620 vd. maddeleri uygulanmaktadır. Bu kapsamda adi şirket sözleşmesinin yorumlanması ve konusuna ilişkin TBK madde 19, 26 ve 27genel hükümler uygulama alanı bulmaktadır.

¹¹Bu ilkeyi savunan Yaşar Karayalçın, **Şirketler Hukuku** s. 87, aksi fikir, Reha Poroy/Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku** 6. Bası, s.15-16

¹²Belirtmek gerekir ki, adi ortaklığın tüzel kişiliği haiz olmadığına kabul edilmesine rağmen, Alman Federal mahkemesi son kararında, usul hukukundan kaynaklanan davacı ve davalı ehliyetlerine ilişkin bazı güçlükleri bertaraf etmek amacıyla, adi ortaklığın dış ilişkide üçüncü kişiler ile yaptığı hukuki işlemler nedeniyle hak sahibi ve borç yükümlüsü olabileceğini ve usul hukuku açısından da bu hak ve borçlar bakımından “taraf ehliyetine” sahip olarak görülmesi gerektiği içtihadında bulunmuştur (NJW 2001,Heft 14, s.1056-1061). Karar çevirisi için bkz. Fatih Bilgili, **Adi ortaklıkların Fiil Ehliyeti ve Alman Federasyon Mahkemesinin Verdiği Yeni Karar Karşısında Ortaya Çıkan Durum**, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Armağanı, İstanbul 2002, s.197 vd.

1.2.2. ŞAHİS ŞİRKETLERİ - SERMAYE ŞİRKETLERİ

TTK uygulamasında da şahıs ve sermaye şirketi ayırımına gidilerek TTK'nın 124. maddesi uyarınca kolektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketler ticaret şirketlerinin türleri olarak sayılmaktadır.

Tablo III TTK'da Düzenlenen Şirketler

TTK'da Düzenlenen Şirketler	
Şahıs Şirketleri	Sermaye Şirketleri
➤ Kollektif Şirketler ➤ Komandit Şirketler	➤ Anonim Şirketler ➤ Limited Şirketler ➤ Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler

Şahıs ve sermaye şirketi ayrımı, şirkette sermaye veya şahsın ön planda olup olmaması bakımından yapılmakta olup ticari işletmeyi işletecek şirkete kişiler kişisel güçleri ya da itibarları ile katılmak istiyorlarsa, şahıs şirketi (kollektif ve komandit şirket) kurulması daha uygun olacaktır. Bu tür şirketlerde; ortakların kişiliği, ticari itibarı, mali gücü ve varlığı ön plandadır. Ortaklar, şirketin borçlarından dolayı üçüncü kişilere karşı tüm malvarlıkları ile sorumludur olup ortağın hisse devri diğer ortağın izni olmadan devir ve miras yolu ile gerçekleştirilemez.

Sermaye şirketlerinde ise, ortakların kişiliği ön planda olmayıp esas olan şirketin sermayesidir. Bu nedenle ortakların değişmesi ve yeni ortakların gelmesi şahıs şirketlerine kıyasen daha kolay olup ortakların sorumluluğu da koymayı taahhüt ettikleri katılım payı ile sınırlıdır. Bu nedenle sermaye şirketlerinde “tek borç” ilkesi geçerlidir¹³.

Sermaye şirketi ibaresi TTK'da yer almakla beraber, bu ifadenin ilk kullanıldığı yer KVK olmuş ve bahsi geçen KVK'nın 2. maddesinde sermaye şirketleri “TTK hükümlerine göre kurulmuş olan anonim, eshamlı komandit ve limited şirketler ile aynı mahiyetteki yabancı kurumlar” olarak tanımlanmıştır.

¹³HasanPulaşlı, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ocak 2012, Adalet Yayınevi Ankara s.9.

Buna göre, TTK'nın ikinci kitabının dördüncü kısmında anonim şirketler, beşinci kısmında sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile altıncı kısmında limited şirketler düzenleme altına alınmıştır.

Zira bu ayırım vergi uygulamasına da paralellik göstermiş, şahıs şirketleri gelir vergisi mükellefi olmalarına karşın sermaye şirketleri ise kurumlar vergisi mükellefiyeti kapsamına alınmıştır¹⁴.

Ek olarak sermaye şirketlerinin, a)esas sermayeli, b)kayıtlı sermayeli, c)değişir sermayeli olmak üzere farklı türleri de bulunmaktadır. Esas (sabit) sermaye; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde;kayıtlı sermaye, halka açık olan ve olmayan anonim şirketlerde; değişir sermaye ise kooperatiflerde söz konusudur.

2. ANONİM ŞİRKET KAVRAMI

2.1. TÜRK TİCARET HUKUKUKAPSAMINDA ANONİM ŞİRKET KAVRAMI

2.1.1. ANONİM ŞİRKET TANIMI

Anonim şirketTTK'nın 124. maddesinin 1. fıkrası uyarınca bir ticaret şirketi ve aynı maddenin 2. fıkrası uyarınca bir sermaye ortaklığı olup TTK'nın 329. maddesinde;

“Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir.

Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur”.

olarak tanımlanmıştır.

Ancak, TTK'daki tanım anonim şirketin önemli unsurlarını tanımlamakla birlikte, kesin ve açık olmadığı gibi tamda değildir. Bu nedenle, bir anonim şirkette bulunması zorunlu unsurlar dikkate alarakanonim şirket doktrinde;

¹⁴ Anonim Şirketlerin Türk Vergi Hukuku açısından değerlendirilmesi 2.2. bölümünde ayrıca ele alınmış olup burada ayrıntıya girilmemiştir.

“Anonim şirket, bir veya daha çok kişinin iktisadi amaç için belirli bir veya birden fazla konuda faaliyette bulunmak üzere yazılı sözleşme ile kurdukları, esas sermayesi belirli ve paylara bölünmüş, borçlarından dolayı sadece malvarlığı ile sorumlu tüzel kişiliğe haiz bir şirkettir¹⁵”

olarak tanımlanmıştır.

Bununla birlikte söz konusu tanımda “*esas sermayesi*” kavramının kullanılmasının yerinde olmadığı kanaatini taşımaktayız. Zira TTK’nın 332. maddesinde kayıtlı sermaye sisteminin kabul edilebileceği de düzenleme altına alınmaktadır.

2.1.2. ANONİM ŞİRKET’İN UNSURLARI

Yukarıda yer alan tanımdan da anlaşılacağı üzere, anonim şirketin unsurları şunlardır:

- Bir ticaret unvanına sahip olması,
- Sermayesinin belirli olması,
- Sermayesinin paylara bölünmüş olması,
- Borçlarından dolayı yalnızca şirketin sorumlu olması, ortakların sınırlı sorumluluğu ve şirketten alacaklı olanların, ortakların kişisel malvarlıklarından alacaklarını talep etmeye haklarının bulunmaması¹⁶,
- Sorumluluğun ortaklığın malvarlığı ile sınırlı kalması,
- Amaç ve konusunun olması,
- Tüzel kişiliği olmasıdır.

Yukarıda yer alan kavramlar aşağıda ayrıntılı olarak inceleme altına alınmaktadır.

2.1.2.1. Ticaret Unvanı

Bütün ticari şirketlerde olduğu gibi anonim şirketlerinde bir unvan sahibi olmaları gerekmektedir. Zira TTK’nın 16. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, tüzel kişiliğe haiz ticaret şirketler tacir sayılmakta olup anılan kanunun 18. maddesinin 1. fıkrası uyarınca bir unvan seçip kullanma mecburiyetindedir. Ayrıca TTK’nın 339. maddesinin 2. fıkrasının a hükmü uyarınca, anonim şirketin ticaret unvanının esas sözleşmede yer alması gerekmektedir.

¹⁵Hasan Pulaşlı, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ocak 2012, Adalet Yayınevi Ankara s.387-388.

¹⁶M. Arif Savaş, **Ticaret Şirketleri Uygulaması ve Muhasebesi**, Temel Yayınları, İstanbul 1987, s.227.

2.1.2.2. Sermayenin Belirliliği İlkesi

Anonim şirketler, esas ve kayıtlı sermaye sistemlerinden birini seçebilmektedirler¹⁷.

Esas sermaye, esas sözleşmede (tek pay sahipli A.Ş.'lerde esas taahhütnamede) tamamı kurucular tarafından taahhüt edilmiş rakamı gösteren, ancak genel kurul tarafından esas sözleşmenin/taahhütnamenin değiştirilmesi ile artırılıp, azaltılabilen, anonim şirketin malvarlığındaki sabit bir tutardır¹⁸.

Kayıtlı sermaye ise, esas sözleşmede/taahhütnamede sermayenin yönetim kurulu tarafından artırılabilceği tavanı gösteren miktardır. Kayıtlı sermaye ne ödenmiştir ne de ödeneceği taahhüt edilmiştir.Esas sözleşmede/taahhütnamede kayıtlı sermaye miktarının gösterilmiş olması, belirtilen tavana kadar genel kurul kararı aranmaksızın ve esas sözleşmede/taahhütnamede değişikliğe gidilmeksizinyönetim kuruluna söz konusu tavana kadar sermayeyi arttırma konusunda yetki verildiği anlamına gelmektedir. Bu tavana ulaşınca esas sözleşme/taahhütname değiştirilerek yeni bir yetki tavanı belirlenebilir. TTK'nın 332. maddesi uyarınca; halka açık olmayan anonim şirketlerin kayıtlı sermaye sistemine geçmelerine ve bu sistem çerçevesinde yapılacak işlemlerin bağlı olduğu kuralları tespit ile sistemden çıkma ve çıkarılmalarına ilişkin düzenlemeleri yapma yetkisi Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na verilmiştir. Anılı hüküm uyarınca Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nca "*Halka Açık Olmayan Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ*"¹⁹ yayımlanmıştır. Aynı sistem hakkındaki SPK'nın 12. maddesi de saklı tutulmuştur.

2.1.2.3. Sermayenin Paylara Bölünmüş Olması

Anonim şirketin sermayesinin paylara bölünmüş olması temel ilkelerden birisidir.TTK'nın 476. maddesi hükmü uyarınca payların itibari değeri en az bir kuruluş olup bu değer ancak birer kuruluş olarak artırılabilir ve zora giren finansal durumun iyileştirilmesi amacıyla, payların değerinin bir kuruştan fazla olduğu durumda bir kuruşa indirilebilir.

¹⁷ÜnalTekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Güncelleştirilmiş 3. Bası, İstanbul Vedat 2013, s.73.

¹⁸**A.e.**

¹⁹19.10.2012 tarihli ve 28446 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

Payların itibari değerinin eşit olması zorunlu değildir²⁰. Ancak TTK'nın 479. maddesi uyarınca; farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınmak suretiyle imtiyazlı pay yaratılamamaktadır. Oy hakkında imtiyaz ancak, eşit itibari değerdeki paylara farklı oy hakkı verilmek suretiyle tanınabilir. Ayrıca TTK'nın 476/1. maddesi uyarınca itibari değerinden daha aşağı bir bedelle pay çıkarılamaz, ancak üzerinde çıkarılması mümkündür.

2.1.2.4. Sınırlı Sorumluluk İlkesi

Anonim şirketlerin ortaklarının şirket borçlarından sorumluluğunun sadece koymayı taahhüt ettikleri sermaye payları ile sınırlı olarak şirkete karşı olması anonim şirketlerdeki temel ilkelerden birisidir. Ortak tarafından taahhüt edilen sermaye paylarının ortaklığa ödenmesiyle, ortağın sorumluluğu kesin olarak ortadan kalkar. TTK'nın 421.maddesinin 2. fıkrasının(a)bendi uyarınca; oybirliği ile esas sözleşmenin değiştirilmesi ve bu taahhüdün artırılması mümkündür. Ancak; TTK'nın 480. maddesinin 3. fıkrası uyarınca, payların devirlerinin şirketin onayına bağlı olduğu hallerde, sözleşmede hüküm bulunması kaydıyla ortaklara periyodik nitelikte bazı tali mükellefiyetler yüklenebilir²¹.

Ayrıca ortağın ödeme yükümü, payın gerçek değeri üzerinden değil, nominal yani itibari değeri üzerindendir. Pay bir başkasına rayiç bedel üzerinden devredilmiş olsa bile, devralan kişinin paydan doğan borcu yine de itibari değer üzerindendir. Bu kurala “*tek borç*” ilkesi denir. İstisnalar ise, *agio* ve *ek ödeme* yükümlülükleridir²².

2.1.2.5. Sorumluluğun Ortaklığın Malvarlığı ile Sınırlı Kalması

Anonim şirketler, üçüncü kişilere karşı kendi malvarlığı ile sorumludur. Şirketin malvarlığı (*öz varlık veya mamelek*) şirket sermayesi demek değildir. Sermaye ve malvarlığı şirketin kuruluşunda eşittir. Kurulustan sonra ortaklığın faaliyetinin sonucuna göre, şirket malvarlığı çoğalır ya da azalır. Karlı ve başarılı işletmelerde lehte, başarısız ve zararda olan işletmelerde ise, aleyhte fark doğabilecektir²³.

²⁰Hikmet Sami Türk, **Anonim Ortaklık Pay Senetlerinde İtibari Değer Farklılıkları**, Prof. Dr. M. Koloğlu'ya Armağan, Ankara, 1975, s.567.

²¹Tali mükellefiyetler için bkz. Tuğrul Ansay, **Anonim Şirket**, s.231 ve Mahmut Birsell, **Anonim Şirketlerde Tali Yükümü**, Batider, C.VIII.S.,3,s.41 vd.

²²Bkz. Reha Poroy/Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu, **a.g.e.** 9. Bası, N.1020; Nil Okutan, **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri**, İstanbul 2003, s.15 vd.

²³Hasan Pulaşlı, **a.g.e.**, s.394.

2.1.2.6. Amaç ve Konu

TTK'nın 331. maddesi uyarınca; “*Anonim şirketler, kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabilirler*”. Dolayısıyla, anonim şirketler, pay sahiplerinin malıdır ve paylaşmak amacını güderler²⁴. Esasen anonim şirketlerin mahiyeti gereği, ortaklarının kar payı alması, bir müktesep hakkıdır.

TTK'nın 339. maddesi uyarınca, şirketin amaç ve konusunun esas sözleşmede açıkça gösterilmesi gerekmektedir. Bu durum, şirketin hak ehliyetinin sınırlarının tespiti bakımından önemli değilse de, bir yandan yönetim kurulunun şirkete ve pay sahiplerine karşı sorumluluğu açısından diğer yandan da üçüncü kişilerin bu durumu bilmediklerini iddia etmesinin önüne geçilebilmesi açısından yararlı olabilir²⁵. Zira şirket ehliyetinin ve organlarının temsil yetkisinin sınırlarını teşkil eden “*ultra vires*” ilkesi, TTK'nın 125. maddesinde düzenleme altına alınmamıştır. Böylece TTK'nın 371. maddesi uyarınca; anonim şirketlerin konuları dışında yaptıkları sözleşmeler de kural olarak şirketi bağlamaktadır.

Ayrıca, bütün sözleşmeler için geçerli olan TBK'nın 26. ve 27. maddelerindeki emredici hükümler anonim şirket esas sözleşmesi içinde geçerli olup, esas sözleşmede yer alan şirketin konusu kamu yararına, ahlaka ve adaba, emredici hükümlere ve kanuna, kişilik haklarına aykırı olamayacaktır²⁶.

2.1.2.7. Tüzel Kişilik

Bütün ticaret şirketlerinde olduğu gibi, anonim şirketlerinde tüzel kişiliği bulunmaktadır. Tüzel kişilik, ticaret siciline tescil ile kazanılır ve terkin ile sona erer. Tüzel kişi olarak anonim şirketler, unvanları altında ve temsilcileri vasıtasıyla haklardan yararlanma hakkına(*hak ehliyeti*) ve bu hakları kullanma (*işlem ehliyeti*) sahiptir.

²⁴ Oğuz İmrengül, *Anonim Ortaklıklar*, s.25.

²⁵ HasanPulaşlı, *a.g.e.*, s.396.

²⁶ Bkz. HGK 29.11. 1969 E., 1966/T- 1396/K.847 sayılı kararı.

2.2. TÜRK VERGİ HUKUKU KAPSAMINDA ANONİM ŞİRKET KAVRAMI

2.2.1. KURUMLAR VERGİSİ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Bir önceki bölümde de açıklandığı üzere, sermaye şirketi kavramına ilk olarak KVK'da yer verilmiştir. KVK'nın 2. maddesinde de sermaye şirketlerinden neyin anlaşılması gerektiği belirtilmiş olup kavram oldukça geniş tutularak vergilendirme bakımından doğabilecek tereddütlerin ortadan kaldırılması sağlanmıştır²⁷. KVK'nın 2. maddesi uyarınca; sermaye şirketi olan anonim şirketler de kurumlar vergisi mükellefleri arasında sayılmıştır.

Yabancı ülke mevzuatlarına uygun olarak kurulan anonim şirketlerinin şirket statüsünün kabulünde, hiçbir surette bu şirketlerin anonim şirket unvanını taşıması aranmayacaktır. Önemli olan, ilgili yabancı ülkede cari mevzuata göre sermaye şirketi statüsünü kazanmış olmasıdır. İlgili ülke mevzuatına göre sermaye şirketi addolunan şirketler, Türkiye'de de sermaye şirketi olarak kabul edileceklerdir²⁸.

Halka açık anonim şirketlerin KVK'nın 2. maddesinde ayrıca tanımlanmamış olması, bu şirketlere tanınan vergisel ayrıcalıklardan dolayıdır²⁹. Bu noktada sermaye şirketleri; (i) anonim şirket şeklinde kurulan holdingler, (ii) TTK genel hükümlerine göre kurulan anonim şirketler, (iii) anonim şirket şeklinde kurulan bankalar, (iv) Sigortacılık Kanunu³⁰ hükümlerine uygun kurulan anonim şirket şeklindeki sigorta şirketleri, (v) özel kanunlarla kurulan anonim şirketler, (vi) anonim şirket olarak kurulan kamu iktisadi teşekkülleri, bağlı ortaklıkları ve iştirakler, (vii) SPKn hükümlerine göre anonim şirket olarak kurulan yabancı kuruluşlar, (viii) işlem imtiyazı ve sair imtiyazlar verilerek kurulan anonim şirketler, (ix) Umumi mağazalar mevzuatı hükümlerine uygun kurulan anonim şirket şeklindeki umumi mağazacılık şirketleri, (x) Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu'na³¹ göre kurulmuş anonim şirketler, (xi) ihracat teşvik tedbirleri çerçevesinde anonim şirket şeklinde kurulan ihracatçı şirketler, (xii) BKK ile anonim şirket şeklinde kurulan özel finans kurumları, (xiii) kamu tüzel kişilerine ve diğer kamu idarelerine ait ve tabi olarak

²⁷ Ahmet Kavak, *Sermaye Şirketlerinin Tasfiye, Birleşme, Devir ve Bölünme İşlemleri, Maliye ve Hukuk Yayınları*, İstanbul 2005, s.14.

²⁸ Murat Semercigil, *Kurumlar Vergisi Kanunu ve Açıklamaları*, Ankara 1995, s.13.

²⁹ Musa Örmeci, *Kurumlar Vergisi Kanunu Uygulama Esasları*, Mart 1995, s.53.

³⁰ 14 Haziran 2007 tarihli ve 26552 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

³¹ 17 Haziran 2003 tarihli ve 25141 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

kurulan anonim şirketler ve (xiv) dernek ve vakıflara ait anonim şirket şeklinde faaliyet gösteren iktisadi işletmelerdir³².

2.2.2. DİĞER VERGİ KANUNLARININ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER³³

Vergi hukuku açısından anonim şirketlerin kurumlar vergisi mükellefiyetinin yanı sıra aşağıda belirtilen vergi kanunlarının uygulanması bakımından da mükellefiyetleri söz konusudur.

2.2.2.1. GELİR VERGİSİ KANUNU³⁴ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketler GVK uygulamasında;

- a) GVK'nın 94. maddesinde sayılan ödemeler nedeniyle, yine bu maddeye dayanarak yayınlanan BKK ile belirtilen oranlarda gelir vergisi tevkifatı yapmak ve yine bu kanunda belirtilen süreler içinde söz konusu tevkifata ilişkin muhtasar beyannameyi vermek ve vergiyi ödemek zorundadır.
- b) GVK'nın mükerrer 111. maddesi kapsamındaki talih oyunları işletmeciliği yapılması halinde, yine bu maddede belirtilen esaslar çerçevesinde, cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere asgari vergiyi beyan etmek ve ödemek mecburiyetindedirler.
- c) Yıllara sair inşaat ve onanım işleri nedeniyle GVK'nın 40-42. maddelerinde yer alan koşullara uygun hareket etmeleri gerekmektedir.
- d) GVK'nın 19. maddesi ile Ek 1-6. maddelere uygun olarak gerçekleştirilen yatırımları nedeniyle yatırım indirimi uygulamasından yararlanması yanı sıra, yatırım koşullarına uyulmaması halinde yaptırımlara katlanmak zorunda kalacaktır.

³² Ahmet Kavak, a.g.e., s.16.

³³ Ahmet Kavak, a.g.e., s.17 vd.

³⁴ 06 Ocak 1961 tarihli ve 10700 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

2.2.2.2. KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU³⁵ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketler ticari faaliyetleri nedeniyle KDVK uygulamasında;

- a) Mal teslimleri, hizmet ifaları ile mal ve hizmet ithalatı nedeniyle KDVK'nın 1. ve 8. maddesi kapsamında KDV mükellefi olup, KDVK'da belirtilen süreler içerisinde KDV'ye ilişkin beyannameyi vermeleri ve vergiyi ödemeleri gerekmektedir.
- b) Maliye Bakanlığı tarafından KDVK'nın 9. maddesine dayanarak vergi sorumlusu olarak tayin edilen işlemlerin yapılmasında, KDV'nin tevkif edilmesi ve kanunda yazılı sürelerde beyan edilip ödenmesi gerekmektedir.
- c) Kayıtları, KDV denetimine olanak sağlayacak biçimde ve bu kanunda yazılı şartlara uygun olarak tutulmalı, saklanmalı ve istendiğinde ibraz etmelidir.

2.2.2.3. KATMA DEĞER VERGİSİ MÜKELLEFLERİNİN ÖDEME KAYDEDİCİ CİHAZLARI KULLANMALARI MECBURİYETİ HAKKINDA KANUNUN³⁶ UYGULANMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketler fatura vermek zorunluluğunda olmadıkları perakende satışlarını belgelendirmek amacıyla, Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde ödeme kaydedici cihaz (yazar kasa) kullanmak mecburiyetindedir.

2.2.2.4. ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ KANUNU³⁷ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketler ticari faaliyetleri nedeniyle ÖTVK'nın uygulamasında;

³⁵ 02 Kasım 1984 tarihli ve 18563 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

³⁶ 15 Aralık 1984 tarihli ve 18606 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

³⁷ 12 Haziran 2002 tarihli ve 24783 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

- a) Bir sayılı listesinde belirtilen malların ithali veya imalatının yapılması varsa, bu ürünlerin teslimi nedeniyle,
- b) İki sayılı listesinde belirtilen ve kayıt ve tescile tabi olan malların kullanılmak üzere ithali veya satışının yapılması amacıyla ithal edilmesinin bulunması halinde ilk iktisaba konu edilecek biçimde teslimi nedeniyle,
- c) İki sayılı listesinde belirtilen ancak kayıt ve tescile tabi olmayan malların ithalatı ve imal veya imal dışında inşa edilmesi varsa, bu durumlarda ithalatın yapılması, imal ve inşa edilmelerinde ise bunların teslimi nedeniyle,
- d) Üç ve dört sayılı listesindeki malların ithal edilmesi veya imal ya da inşa edilmesi varsa bu durumlarda ithalatın yapılması, imal ve inşa edilenlerde ise bunların teslimi nedeniyle,

ÖTVK'nın 4. maddesi kapsamında özel tüketim vergisi mükellefi olmaktadır. Bu nedenle yasada belirtilen süreler içinde ÖTV beyannamesi verilmesi ve verginin ödemesi gerekmektedir. Diğer taraftan aynı kanunun 15. maddesinde açıklandığı üzere mükelleflerin düzenledikleri satış belgelerinde ÖTV'yi ayrıca göstermeleri zorunludur.

2.2.2.5. EMLAK VERGİSİ KANUNU³⁸ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketler, aktiflerinde kayıtlı bulunan ve mülkiyeti kendilerine ait olan bina (işyeri, fabrika, idare, misafirhane, lojman vs.) arsa ve araziler nedeniyle, Emlak Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca, bina vergisi ve arazi vergisi ödeme mükellefiyetine tabi olacaktır.

2.2.2.6. VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ KANUNU³⁹ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketlerden, veraset ve intikal vergisi konusuna giren herhangi bir işlem nedeniyle istihkak sahiplerine (varislere) para ve senet verebilmek için söz konusu istihkak

³⁸ 11 Ağustos 1970 tarihli ve 13576 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

³⁹ 15 Haziran 1959 tarihli ve 10231 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

sahiplerinden Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 17. maddesi uyarınca vergi dairesi tarafından verilen ve verginin ödendiğini gösterir bir tasdiknamenin ibrazını istemektedirler. Bu tasdiknameyi ibraz edemeyen hak sahiplerinin istihkaklarından veraset ve intikal vergisi karşılığı olarak tevkifat yapmaları ve bu tevkifatı bağlı bulundukları yerin mal müdürlüklerine yatırmaları gerekmektedir.

2.2.2.7. MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ⁴⁰ KANUNU UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

MTV Kanunu kapsamına giren taşıtlara (otomobil, minibüs, otobüs ve benzeri) sahip olan anonim şirketler, bahsi geçen taşıtlar nedeniyle, MTV mükellefidirler.

2.2.2.8. GİDER VERGİLERİ KANUNU⁴¹ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

- a) Bankalar, sigorta şirketleri, aracı kurum olarak faaliyette bulunan anonim şirketler yaptıkları bütün muameleler sonucunda kendi lehlerine her ne ad altında olursa olsun aldıkları paralar nedeniyle, Gider Vergileri Kanunu hükümleri kapsamında, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi mükellefi olurlar.
- b) Anonim şirketlerin, Telgraf ve Telefon Kanunu uyarınca Telekomünikasyon Kurulu'yla görev ve imtiyaz sözleşmesi imzalamak veya bu kuruldan ruhsat veya genel izin almak suretiyle telekomünikasyon alt yapısı kurup işletmesi veya telekomünikasyon hizmeti sunması durumunda, anonim şirketler Gider Vergileri Kanunu'nun 39. maddesi kapsamında özel iletişim vergisi mükellefi olurlar.
- c) Gider Vergileri Kanunu'nun 40. maddesinde sayılan müşterek bahis ve şans oyunlarını tertipleyen anonim şirketler bu faaliyetleri nedeniyle de şans oyunları mükellefi olurlar.

⁴⁰ 23 Şubat 1963 tarihli ve 11342 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

⁴¹ 23 Temmuz 1956 tarihli ve 9362 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

2.2.2.9. DAMGA VERGİSİ KANUNU⁴² UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketlerin DVK'ya ekli bir sayılı listesinde yazılı kâğıtları imzalamaları durumunda, damga vergisi ödemekle mükellef olurlar.

2.2.2.10. HARÇLAR KANUNU⁴³ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketlerin Harçlar Kanunu çerçevesinde harca tabi işlemlere taraf olmaları durumunda, anonim şirketler ilgili işlem nedeniyle maktu ve nispi olarak belirlenen harcı ödemekle mükellef olurlar.

2.2.2.11. BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU⁴⁴ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketler Belediye Gelirleri Kanunu çerçevesinde;

- a) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde yaptıkları veya yaptırdıkları ilanlar ve reklamlar nedeniyle ilan ve reklam vergisinin,
- b) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde işletmekte oldukları eğlence işletmeleri (film gösterimi, tiyatro, opera, bale, at yarışı, konser vb.) nedeniyle eğlence vergisinin,
- c) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde elektrik ve havagazı dağıtımını yapmaları durumunda, satış bedeli ile birlikte Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisini tahsil etmeleri ve ilgili belediyeye yatırmaları bakımından,
- d) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içindeki menkul ve gayrimenkul mallar için yaptıkları yangın sigortaları nedeniyle Yangın Sigortası Vergisinin,

⁴² 11 Temmuz 1964 tarihli ve 11751 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

⁴³ 11 Temmuz 1964 tarihli ve 11756 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

⁴⁴ 29 Mayıs 1981 tarihli ve 17354 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

- e) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içindeki kullandıkları ofis, fabrika, işyeri, atölye gibi binalar nedeniyle Çevre Temizlik Vergisinin,
- f) Belediye sınırlar içinde bulunan; (i) Pazar ve panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezar yerlerinin mal ve hayvan satılması amacıyla, (ii) Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma açık yerlerin bir kısmının herhangi bir amaçla, (iii) Motorlu kara taşıtlarının park etmesi için ayrılan ve işletilen mahallerin şirket araçları tarafından, işgal edilmesi nedeniyle İşgal Harcının,
- g) Hafta tatilinde ve ulusal bayram günlerinde işyerlerinde faaliyet göstermek amacıyla belediyeden izin alınması halinde tatil günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının,
- h) Kaynak sularını özel kaplara doldurup satanların belediyelerce hangi kaynak suyu olduğunu belirten işaretin konulması işlemi nedeniyle Kaynak Suları Harcının,
- i) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde belediyelere ait hal, balıkthane, mezar yerleri ile şirketin isteğine bağlı olarak belediye münadisi veya tellalı bulunduran sair yerlerde her ne şekilde olursa olsun menkul ve gayrimenkul mal veya mahsulün satırılması halinde Tellallık Harcının,
- j) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde belediyelerce veya yetkili mercilerce izin verilerek işletilen mezbaha ve kanaralarda kesilen hayvanlar ile belediye sınırları ve mücavir alanlar dışında kesilip belediye sınırları içinde satışa arz edilecek etlerin denetime tabi tutulması nedeniyle Hayvan Kesim Muayenesi ve Denetleme Harcının,
- k) Ölçü ve tartı alet ve vasıtalarının belediyelere damgalattırılması halinde Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcının,
- l) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde yaptırılacak bina ve eklentileri nedeniyle ruhsat alınması halinde Bina İnşaat Harcının,
- m) Belediyeden veya belediyelere bağlı müesseselerden istenilen her türlü kayıt suretleri ile gayrimenkullere ait harita, plan ve krokilerin suretlerinin alınması halinde Kayıt ve Suret Harcının,

- n) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde parselasyon yaptırılması durumunda Parselasyon Harcının,
- o) Anılan ifraz ve tevhit kararları dolayısıyla İfraz ve Tevhit Harcının,
- p) Proje tasdik ettirilmesinde Plan ve Proje Tasdik Harcının,
- q) Zemin ve yol kanal açma izni alınmasında Zemin Açma İzin ve Toprak Hafriyat Harcının,
- r) Yapı kullanma izni alınmasında Yapı Kullanma İzni Harcının,
- s) Belediyelerce veya bağlı kuruluşları tarafından verilen muayene ve sağlıkla veya fenni konularla ilgili tahlillere ilişkin olan ruhsatların, raporların ve belgelerin alınması halinde Muayene Ruhsat ve Rapor Harcının,
- t) Belediyelerce veya belediyelere bağlı müesseseler tarafından yeni yol açılması, mevcut yolların genişletilmesi, kaldırımsız ve bakımsız yolların kaldırım veya parke kaldırım haline getirilmesi veya asfaltlanması gibi işlemlerin yapılması nedeniyle bu yollardan yararlanan gayrimenkul sahibi olmalarında Yol Harcamalarına Katılma Payının,
- u) Belediyelerce veya belediyelere bağlı müesseselerce yeni kanalizasyon tesisinin yapılması, mevcut tesislerin sıhhi ve fenni şartlara göre ıslah edilmesi halinde, bunlardan faydalanan gayrimenkullerin sahibi olmalarından Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payının,
- v) Belediyelerce veya belediyelere bağlı müesseseler tarafından yeni içme suyu şebeke tesislerinin yapılması ile mevcut şebekelerin tevsii ve ıslahının gerçekleştirilmesi nedeniyle bu tesislerden faydalanan gayrimenkul sahibi olunması durumunda Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payının,

mükellefi olurlar.

2.2.2.12. DEĞERLİ KÂĞITLAR KANUNU⁴⁵ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Değerli Kâğıtlar Kanunu'na bağlı tabloda yazılı kâğıtları alan anonim şirketler, bu kâğıtların bedelini ödemekle mükelleftirler.

2.2.2.13. İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU, MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNU, ÇIRAKLIK VE MESLEK EĞİTİMİ KANUNU, MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE 24.3.1988 TARİHLİ VE 3418 SAYILI KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE BAZI KÂĞIT VE İŞLEMLERDEN EĞİTİME KATKI PAYI ALINMASI HAKKINDA KANUN UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketler, radyo ve televizyon yayıncılığı faaliyeti sırasında reklam geliri elde etmeleri nedeniyle, ilgili kanun uyarınca, Eğitime Katkı Payının mükellefi olurlar.

2.2.2.14. GÜMRÜK KANUNU⁴⁶ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

AET'ye dâhil olmayan ülkelerden mal ithal eden anonim şirketler, söz konusu ithalatları nedeniyle, Gümrük Kanunu hükümleri kapsamında Gümrük Vergisinin mükellefi olurlar.

2.2.2.15. VERGİ USUL KANUNU⁴⁷ UYGULAMASINDA ANONİM ŞİRKETLER

Anonim şirketlerin VUK uygulamasında;

⁴⁵ 28 Şubat 1963 tarihli ve 11343 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

⁴⁶ 04 Kasım 1999 tarihli ve 23866 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

⁴⁷ 10 Ocak 1961 tarihli ve 10703 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

- a)** Bildirimde bulunmak (işe başlama, iş ve işletme değişikliği ile adres değişikliği bildirmede vb.),
- b)** Defter tutmak (yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebir başta olmak üzere vb. defterler),
- c)** Kayıt nizamı hükümlerine uymak (Türkçe kayıt tutmak, mürekkeple veya makine ile defterleri yazma vb.)
- d)** Tasdik zorunlu defterleri yasal süreleri içinde noter tasdik ettirmek,
- e)** Defter kayıtlarının dayanağını teşkil eden belgeler almak, fatura, sevk irsaliyesi, gider pusulası, müstahsil makbuzu, perakende satış vesikası, müşteri listesi, yolcu listesi, taşıma irsaliyesi gibi belgeleri kullanma, düzenleme ve ilgililere vermek,
- f)** Kanuni defterleri ve yasal kayıtlarının dayanağını teşkil eden belgeleri yasal süreleri içinde saklamak ve yetkililere istenmesi halinde ibraz etmek,

hususlarında mükellefiyetleri bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

BÖLÜNME MÜESSESESİ

1. GENEL OLARAK BÖLÜNME KAVRAMI VE ÇEŞİTLİ HUKUKSİSTEMLERİNDE BÖLÜNME

1.1. KAVRAM VE TANIM

1.1.1. GENEL OLARAK

Anonim şirketlerin başlıca işlevi, özel mülkiyetin halka yayılmasına katkıda bulunmak, tek başlarına işe yaramayan ve atıl durumda bulunan küçük tasarrufların bir araya getirilmesi yoluyla büyük sermayeler oluşturmak ve büyük yatırımlar yapılmasını sağlamaktır⁴⁸. Bu şirketlerin savaş, grev, doğa olayları, pazar veya rekabet koşulları ve vergi politikaları gibi, siyasi, ekonomik veya doğal dış sebepler veya hatalı büyüme, eksik işletme teşkilatı, kötü iş idaresi ve yanlış finansman gibi kurumun iç yapısından doğan sebepler nedeniyle mali durumlarının bozulması mümkündür⁴⁹.

Ekonominin lokomotifi olarak addedilen anonim şirketlerin ve ekonomik malikleri olarak nitelendirilen⁵⁰ pay sahiplerinin yatırımlarında ısrarcı olmalarını ve ortaklığın devamlılığını sağlayabilmek amacıyla yeniden yapılanma (reorganization) modelleri ülkemizde ve dünyada günden güne daha çok teşvik edilmektedir.

Belli başlı yeniden yapılanma modelleri; birleşme, tür değiştirme ve bölünme olup⁵¹ anonim şirketlerdeki yapısal değişiklikler ya rekabet arttırılması ya rekabet edebilirlik koşullarının güçlendirilmesi amacıyla ya da mali durum iyileştirmek amacıyla *birleşme* vasıtasıyla gerçekleştirilir. Yapısal değişiklik bazen, çok büyüyen bir anonim şirketin *bölünmesi* şeklinde de olabilir. Sonucu yapısal değişiklik, şirketin *türünü değiştirmesi* şeklinde olmaktadır⁵².

⁴⁸Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, 1. Bası, İstanbul, Beta, 2005, s. 71.

⁴⁹J. Alfred Büchi, Grundzüge des schweizerischen Schuldbetriebsrechts: 1 Band, Grundlagen und allgemeine Lehren Überblick über die Betreibungsarten Sanierung, Nachlassvertrag und Notsundung Repetitionsfragen, einfache Rechtsfälle und Formulare, Zürich, 1982, s.108 Aktaran: Alper Efe Erten, **Mali Durumu Bozulan Sermaye Şirketlerinin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması**, 1. Bası, Ankara Seçkin, 2006 s.17.

⁵⁰Ömer Teoman, **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu**, Ankara, 1983, s.1.

⁵¹Bölünmenin bir yeniden yapılandırma modeli olduğuna dair bkz: Ayşe Odman, **Ticaret Ortaklıklarının Bölünerek ve/veya Birleşerek Yeniden Yapılanması**, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, İstanbul, 1997, s.49, Hikmet Sami Türk, **Şirketlerin Bölünmesi (Ayrılması)**, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sermaye Piyasası Özel İhtisas Komisyonu'na sunulan yayımlanmamış inceleme (TOBB), s.1.

⁵²Hasan Pulaşlı, **A.g.e.**, s.83

TTK'daki ticari şirketlerinde birleşme, bölünme ve tür değiştirmeye ilişkin hükümlerde köklü değişiklikler yer almaktadır. Değişiklik konseptinde AB, Alman ve İsviçre hukukundaki gelişmeler etili olmuştur. Temmuz 2004'de yürürlüğe giren İsv. BirK'daki (Fusionsgesetz⁵³) birleşme, bölünme ve tür değişikliğine ilişkin hükümlerde, AET'nin 78/855 ile 82/829 sayılı yönergeleri ve bu konudaki yeni gelişmeler etkili olmuştur. Daha önemlisi İsv. BirK'da ticari işletme, dernek, vakıflar ve bazı kamu tüzel kişileri ve malvarlığı devirlerinin yanı sıra, milletlerarası özel hukuka ilişkin hükümler de dâhil edildiğinden, yasanın kapsamı oldukça genişletilmiştir⁵⁴. Ancak, TTK'daki birleşme, bölünme ve tür değiştirmeye ilişkin değişikliklerde İsv. BirKesas alınmıştır⁵⁵.

Bu konuda değinilmesi gereken bir diğer müessese de EKVK ile gündeme gelen hisse değişimidir⁵⁶. Hisse değişimi müessesesi ilk kez, bölünmeyle eş zamanlı olarak EKVK'nın 4684 sayılı Kanun'la değişik 39. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenmiştir. Bölünme ve hisse değişimi birbirinden farklı müesseselerdir. Aynı maddede farklı başlıklar altında da olsa birlikte düzenlenmeleri hisse değişiminin de bir bölünme tipi olarak görülüp aynı hükümlere tabi olacağından değil, hisse devri müessesesinin kurumlar vergisi ile ilgili fazlaca bir yönünün bulunmamasından kaynaklanmaktadır⁵⁷. Doktrinde bu uygulamanın özde kısmi bölünme müessesesinden bir farkı olmaması, ilgili hükümlere ait sonucun kanunda hisse değişimi müessesesi öngörülmeseydi de, kısmi bölünmeye dair hükmün uygulanmasıyla elde edilebileceği bizim de katıldığımız görüş uyarınca kabul edilmektedir⁵⁸.

EKVK'nın 38/1. maddesinin 2. fıkrası kısmi bölünmeyi düzenlerken, tam mükellef bir sermaye şirketinin bilânçosunda yer alan iştirak hisselerinin mevcut veya yeni kurulacak bir sermaye şirketine mukayyet değerleri üzerinden devralan şirketin hisseleri karşılığında aynı sermaye olarak konulmasına olanak vermiştir ki bu da öz itibarıyla bir hisse değişimidir.

⁵³Bu kanunun tam adı “Birleşme, Bölünme, Tür Değiştirme ve Malvarlığı Devrine İlişkin Federal Kanun”, kısaca Birleşme Kanunudur. Hasan Pulaşlı, A.e.,

⁵⁴Bkz. Genel Gerekçe N.055.s.348.

⁵⁵Bkz. Gerekçe, Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme, Genel Açıklama. N.2.

⁵⁶Hisse Senedi, sermayesi paylara bölünmüş ve karşılığında kıymetli evrak niteliğinde pay senedi çıkartılabilen sermaye ortaklıklarının kanuni şekillere uygun olarak düzenledikleri belgeler olup, sermayesinin belirli bir oranının temsil ve sahiplerine o oranda ortaklık hakkı sağlayan senetlerdir ve kıymetli evrak vasfına sahiptirler. (Turgut Erem, **Ticaret Hukuku Prensipleri, C:2, Ticaret Şirketleri**, İstanbul, 1976, s. 295.)

⁵⁷Bumin Doğrusöz, **Türk Vergi Hukuku'nda Şirket Bölünmesi ve Hisse Değişimi (I- Tam Bölünme)**, Yaklaşım Dergisi, Y:9, S:107, Kasım 2001, s.42.

⁵⁸Bumin Doğrusöz, **Türk Vergi Hukuku'nda Şirket Bölünmesi ve Hisse Değişimi (III- Hisse Değişimi)**, Yaklaşım Dergisi, Y: 10, S: 109, Ocak 2002, s. 19. Aynı yönde bkz: A. Feridun Güngör, **Vergisiz Hisse Değişimi yoluyla Ortaklık Yapılarının Değiştirilmesi Uygulaması**, Yaklaşım Dergisi, Y:10, S:119, Kasım 2002, s.217.

Belirtmekte fayda var ki, EKVK bir kez daha değişikliğe uğramış ve KVK 21 Haziran 2006 tarihi itibarıyla 1 Ocak 2006 tarihinden geçerli olmak üzere yani geriye dönük olarak yürürlüğe girmiştir; ancak, hisse değişimi müessesesinin düzenlenişinde⁵⁹ önemli bir değişiklik olmamıştır.

Şirketlerin yeniden yapılandırılmasıyla ilgili bir diğer düzenleme de İİK'ya 12 Şubat 2004 tarihli 5092 Sayılı Kanun'la eklenen “*Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma*” kurumudur. Bu kurum ise amaç ve sonuçları itibarıyla Şirketler Hukuku'nun değil İİK'nın alanındadır⁶⁰.

1.1.2. TERİM

Bir yeniden yapılandırma modeli olarak ticaret şirketlerinin bölünmesi, çeşitli ülkelerin hukuki düzenlemelerinde farklı kavramlarla ifade edilmektedir. Şirketlerin birleşmesi, Avrupa dillerinin pek çoğunda ufak söyleniş ve yazılış farklılıklarına rağmen Latince kökenli “*fusion/fusione*” şeklinde ortak bir sözcük ile adlandırılır⁶¹. Bölünmede ise birleşmeden farklı olarak ülke hukuklarında terim⁶² konusunda bir birlik bulunmamaktadır.

Bölünme konusunu ilk defa düzenleyen Fransız Şirketler Kanunu'nda bölünme, “*scission*” ana başlığı altında “*division*” ve “*apport partiel d'actif*” terimleriyle ifade edilmektedir⁶³. Alman Hukukunda, Alman Nev'i Değiştirme Kanunu'nda (Umwandlungsgesetz-UmwG)⁶⁴ bölünmeyi ifade etmek için “*Spaltung*” sözcüğü kullanılmakla birlikte, öğretilde “*Teilung*”, “*Realteilung*”, “*Unternehmensteilung*” sözcükleri kullanılmakta, bölünmenin alt türleri içinse “*Aufspaltung*”, “*Abspaltung*”, “*Ausgliederung*”, “*Ausgründung*”, “*Teilfusion*” ifadeleri kullanılmaktadır⁶⁵. Abspaltung terimi ile kısmi bölünme kavramının karşılandığı belirtilebilir. İsviçre hukukunda terim olarak “*scission*” sözcüğü yer alırken, “*division*” ve

⁵⁹TTK'da hisse değişimi özel olarak düzenlenmemiştir. Bu durumda akla gelen ilk soru hisse değişimi müessesesinin işleyişi için nasıl bir prosedürün izleneceğidir. Ancak konumuz bölünme olduğundan ve hisse değişimi bölünmenin bir türünü oluşturmadığından burada incelenmeyecektir.

⁶⁰ Bu konuda ayrıntı bilgi için bkz: ERTEN, a.g.e, s.21.

⁶¹Hikmet Sami Türk, **Ticaret Ortaklıklarının Birleşmesi**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 1986, s.3.

⁶²Terim, bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelimedir. (Çevrimiçi) <http://www.tdk.gov.tr>, 23 Mayıs 2007.

⁶³Mehmet Helvacı, **Anonim Ortaklıkların Bölünmesi (Yeniden Yapılandırma Modeli Olarak Bölünme)**, İstanbul, Beta Basım, 2004, s.15; Seyfi Yıldız/Hilmi Ünsal, **Türkiye ve Avrupa Birliğinde Şirket Bölünmeleri Ve Vergilendirme Karşısındaki Durumu**, Mali Çözüm Dergisi, S. 72,s.210-219; Erdoğan Moroğlu, **Kurumların Yeniden Yapılandırılmasında Vergisiz Alternatifler: Birleşme, Bölünme ve Hisse Takasları Paneli**, TÜSİAD, Ceylan Intercontinental Hoteli, 24.10.2002, s.4.

⁶⁴28.10.1994, BGBl. 1994 I, 3210.

⁶⁵Hakan Çebi, **Anonim Ortaklıkların Bölünmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul 2006, s.13; Taner Akgün, **Hukuk ve İlgili Terimler Sözlüğü Almanca-Türkçe**, İstanbul, Alfa Basım, 1999, s.38.

“*séparation*” şeklinde bölünmenin alt türleri incelenmekte, kısmi bölünme için *sepération* terimi kullanılmaktadır.

İngiliz hukukunda, “*division of companies*” başlığı altında düzenlenmekle birlikte “*demerger*” kelimesi de şirketlerin bölünmesini ifade etmek için kullanılmaktadır⁶⁶. AET’nin şirketlerin bölünmelerine ilişkin yönergesinde İngiliz hukukunda olduğu gibi “*division of companies*” terimi yer almıştır. Amerikan Hukuku’nda, bölünme tek bir terimle ifade edilmemekte ve kurumsal yeniden yapılandırma ana başlığı altında bölünme ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Bu tanımlarda bölünmeye benzer modellerde için “*sell-off*”⁶⁷, “*split-off*”⁶⁸, “*spin-off*”⁶⁹ terimlerinin kullanıldığı görülmektedir.

Türk hukukunda 4684 sayılı Kanun ile pozitif hukuka giren bölünme için, mevzuat ve öğretide yer verilen tanımlarda “*bölünme*” teriminin benimsendiği görülmektedir⁷⁰. Ticaret şirketlerinin bölünmesi, Türkçe’de “*bölünme*” olarak adlandırılırken, yapılan iş “*bölünmek*” fiiliyle anlatılmaktadır. Kelime anlamı olarak bölünme, birleşme kavramındaki büyümenin aksine odaklanmayı hedeflemektedir. Bölünmek fiilinden türetilen bölünme sözcüğü, belirli bölümlere, parçalara ayrılmak anlamına gelmektedir⁷¹. Bölünme, belirli bölümlere ayrılma ve bu ayrılma sonucunda ortaya çıkan durum olarak da tanımlanmaktadır⁷². Kısmi sözcüğü ise “*bir şeyin yalnız bir bölümünü içine alan*” anlamını taşımaktadır. Kısmi bölünme terimi ile bütünü oluşturan parçalardan bir bölümünün bütünden ayrılması ifade edilmektedir.

Bölünme sözcüğü, taksim ve ayrılma sözcükleri ile eş anlamlıdır. Taksim, parçalara bölme, bölüştürme olarak tanımlanabilir. Ayrılmak fiilinden türeyen ayrılma sözcüğü, bir yerden bir şeyden uzaklaşmak anlamına gelmektedir. Ancak bölünme kavramı ayrılmadan daha dar

⁶⁶Hülya Çoştan, **Anonim Ortaklıklarda Bölünme**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2004, s.5.

⁶⁷Resuhi Akdikmen, **Langenscheidt’s Grand Dictionary-English-Turkish**, İstanbul, Ders Kitapları Anonim Şirketi, t.y., s.1057, “Eldeki malı tasfiye etmek, elden çıkarmak”; Ali Kılıçoğlu, **English-Turkish Modern Business World Dictionary**, İstanbul, Cem Yayınevi, 2001, s.825, “Tasfiye etmek”; Nuri Özbalkan, **Alfa İktisat Hukuk Muhasebe Finansman Bankacılık Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Alfa Basım, 1999, s.529; “Her şeyini satıp bitirmek, tasfiye etmek, elden çıkarmak”, **Redhouse English-Turkish Dictionary**, İstanbul, Sev Matbaacılık ve Yayıncılık A.Ş., 1997, s. 878.

⁶⁸**Langenscheidt’s Grand Dictionary- English-Turkish**, s.1136, “Bölünmek”; **English-Turkish Modern Business World Dictionary**, s.861, “Ana şirketle bağlı şirket arasında hisse senedi takası”.

⁶⁹Osman Aksehirlioğlu, **Bankalarda Yeniden Yapılanma ve Banka Birleşmeleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul 1996, s.31, “Ayrırma”; Temel Muhasebe Terimleri, (Çevrimiçi) <http://www.tmsk.org.tr/terimler/.html>, 30 Nisan 2007, “Kısmi yeniden yapılandırma”.

⁷⁰Reha Poroy/Ünal Tekinalp/Ersin Çamoglu, **a.g.e.**, 8.bs., İstanbul, Beta Basım, 2000, s.139; Hikmet Sami Türk, **Kitlerin Bölünmesi**, Ankara, XIII. Ticaret ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, 1996, s.77 vd.; Ömer Teoman, **Bir Ticaret Ortaklığının Faaliyetlerini Bölünme ve Ayrılma Sureti ile Başka Ortaklıklara Devretmesi**, Yaşayan Ticaret Hukuku, C.I., Hukuki Mütalaalar, Kitap: 9, 1998-1999, İstanbul, Beta Basım, 2000, s.86-100.

⁷¹(Çevrimiçi) <http://www.tdk.gov.tr>, 25 Mayıs 2007.

⁷²ÇOSTAN, a.g.e., s.7.

anlama sahip olup, taksim ve ayrılmadan ve bölümlere ayrılan şeyin özel bir iç birliği ve bütünlüğü oluşturması bakımından farklılık gösterir⁷³.

Türk hukukunda yasal terim olarak bölünme terimi yerleşmiş olup, bölünmenin alt türleri olarak “*tam bölünme*” ve “*kısmi bölünme*” terimleri kullanılmaktadır. Konuyu ilk olarak düzenleyen EKVK’da tam veya kısmi bölünme terimlerine yer verilmeden tanımlama yapılmışken, KVK’da bu terimlere de yer verilmiş ve TTK’da da üst kavram olarak bölünmeye yer verilmiş olup alt kavram olarak “*tam bölünme*” ve “*kısmi bölünme*” terimleri kullanılmaktadır.

1.1.3. BAZI TANIMSAL UNSURLAR

Bölünme aşağıda da detaylı olarak inceleneceği üzere pek çok hukuk sisteminde benzer şekilde düzenlenmiştir. Özellikle AT’nin VI sayılı Bölünmeye ilişkin Yönergesi üye ülkeler ve Türkiye gibi üyeliğe aday ülkeler açısından temel düzenlemedir. Nitekim AB sisteminde ortaklık politikalarının belirlenmesi ve üye ülkelerin ulusal hukuklarının uyumsallaştırılması ve temelde bir yeknesaklık sağlanması yönergeler (directives) aracılığıyla olmaktadır⁷⁴. Üye ülkelerin yönerge ile düzenlenmiş bir konuyu ulusal hukuklarında düzenlemeleri halinde, yönergede düzenlenen ilke ve amaçlara uygun bir düzenleme öngörmeleri gerekmektedir.

VI. Yönerge 1. maddesinde, birleşmeyi düzenleyen III. Yönerge’nin 1. maddesine yaptığı atıfla bölünmeye sadece anonim şirketlerin taraf olabileceklerini hükme bağlamıştır. Söz konusu yönerge bölünmeyi, “*Edinim Yoluyla Bölünme*” ve “*Yeni Kurulum Yoluyla Bölünme*” olarak ikiye ayırmaktadır.

TTK’nın 160. maddesi uyarınca, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin, sermaye şirketlerine ve kooperatiflere bölünebileceğini kabul edilmiştir⁷⁵. TTK’da şahıs şirketleri ve sermaye

⁷³ÇEBİ, s.13, “Ayrılma terimi, taksim teriminden daha dar anlamda anlaşılabilceği gibi, daha geniş anlamda da anlaşılabilir. Çünkü hem sıkı bağlı bir bütün teşkil eden, hem de gerçekten bağlı olmadan sadece bir arada duran şeyler ayrılır. Bölünme kavramı sadece ayrılmanın ilk görünüşüne uymaktadır. Sadece sıkı bağlı bir bütün bölünebilir. Su halde bölünme, bir bütünün iki veya daha çok bölüme ayrılması anlamına gelmektedir. Birbiriyle sıkı bağlı olmayan bir şey ayrılabilir, fakat bölünemez.

Zira bölünme sadece, herhangi bir birliği değil, sıkı bağlı bir bütünü bölümlere ayıran süreci ifade etmektedir.”; ÇOSTAN, s.7, “Bölünme sözcüğü yerine, bölmek bir bütünden belli bir parçayı almak anlamına gelen ayırma sözcüğünün kullanılması düşünülebilirse de, ayırma, bölünen ortaklığın infisahına yol açan tam bölünmeyi açıklamak bakımından yetersiz kalmaktadır.”

⁷⁴TEKİNALP, Ünal/ TEKİNALP, Gülören, Avrupa Birliği Hukuku, İstanbul, 2000, s.72.

⁷⁵Doktrinde Mehmet Helvacı tasarının kanunlaşmasından önce uygulamada kolaylık sağlanması açısından bölünmeye dair bir kanuni düzenleme yapılması gerektiğini savunmuş ve konuya ilişkin kanun teklifinde, “Ancak sermaye ortaklıkları sermaye şirketlerine, kooperatifler kooperatiflere bölünebilir” hükmüne yer

şirketleri farklı ilkelere tabi olduğundan kanımızca bu düzenleme şahıs şirketlerinin bölünme işlemine taraf olmasına imkân vermemesi yönüyle yerindedir⁷⁶. Bölünmeye taraf olarak katılabilecek şirketlerin bu şekilde sınırlanmaması halinde bölünerek yeniden yapılanma olanakları artmayacak, aksine şirketlerin hukuki yapılarının farklı olması sebebiyle pay sahiplerinin ve alacaklıların menfaatlerinin korunması zorlaşacaktır⁷⁷. Yine, farklı türden olan şirketlerin bölünme işlemine taraf olabilmeleri bölünme sonrası tür değiştirme zorunluluğunu ortadan kaldıracığından, fazladan maliyet ve zaman alıcı prosedürleri gerektirmeyeceğinden kanımızca yerinde bir düzenlemedir.

Bölünen şirketin malvarlığının kısmen veya tamamen mevcut bir şirkete devredildiği devir suretiyle bölünme işleminde, bölünme işlemi bir birleşme işlemi ile iç içe geçtiğinden, devralan şirkete birleşmeye dair hükümlerin uygulanması gerekecektir.

Bölünmede aşağıda da ayrıntılı olarak inceleneceği gibi malvarlığı külli halefiyetle devredilir, yani malvarlığının⁷⁸ devri için gayrimenkullerin tescili, menkullerin teslimi, alacakların temliki veya borçların alacaklıların rızasıyla devredilmesine gerek yoktur. Doktrinde Helvacı mülkiyetin nakil biçiminin tanımsal bir özellik olmadığını, bölünmenin gerçekleşmesi için mülkiyetin naklinin gerekli olduğunu ancak ne şekilde nakledildiğinin önemi olmadığını savunmaktadır⁷⁹.

Ancak külli halefiyetin tanımsal bir unsur olarak düzenlenmemesi bölünmenin hukuki tanımını eksik bırakacak ve daha ziyade ekonomik olarak tanımlanmış olması sonucunu doğuracaktır. Doktrinde Helvacı'nın da kabul ettiği görüş bölünmenin işlerlik kazanabilmesi için tasfiyesiz infisah ve külli halefiyetin tanınması gerekliliği yönündedir⁸⁰. Hemen belirtelim ki külli halefiyetin tanımsal bir unsur olarak kabulü ancak bölünmenin TTK'da düzenlenmesi şartında geçerli olacaktır, aksi halde KVK'da yer alan haliyle külli halefiyet

vermiştir. (MehmetHelvacı, Bölünmeye İlişkin Kanun Teklifimiz madde 2, **a.g.e.**, Beta, 1.Bası, 2004, İstanbul, s.140.) Bizce tasarıda da aynı yönde bir düzlemeye gidilmelidir.

⁷⁶Karsı görüş için bkz: **AGDAG**, Necla Güney, TTK Tasarısında Şirketlerin Yeniden Yapılanmasına İlişkin Düzenlemeler Hakkında Genel Değerlendirme, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: II, S: I, Y: 2005, İstanbul, s.507.

⁷⁷**COSTAN**, Hülya, Anonim Ortaklıklarda Bölünme, Turhan, Ankara, 2003,s.20.

⁷⁸Malvarlığı, bir hukuk süjesinin sahip olduğu iktisadi gücün tamamını ifade eder. İktisadi, ilmi, mali ve sosyal olmak üzere pek çok cepheye sahip kompleks bir yapıya sahip olduğundan bir cümleyle tasviri mümkün değildir. Her sahsın bir malvarlığı vardır ve sadece tek bir malvarlığı vardır; bir bütündür, bir küldür dolayısıyla parayla ölçülebilen hakların tamamıdır. İktisadi değeri olmayan ancak para ile ölçülebilen bir değeri olan malvarlığı hakların da kullanma değeri vardır. **ACEMOGLU**, Kevork, BK. 179. Maddesine Göre Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri (Doçentlik Tezi), Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1971, s.9 -12.

⁷⁹Mehmet Helvacı, **a.g.e.**,s.34.

⁸⁰Mehmet Helvacı,**a.e.**, HamdiYasaman, **Şirketlerin Birleşme ve Bölünmeleri**, Ünal Tekinalp'e Armağan, C:I,İstanbul, 2003,s. 710.

işleminin gerçekleştirilmesi mümkün olmadığından tanıma alınması da yerinde olmayacaktır⁸¹.

Devredilen malvarlığı bölümleri aktif ve pasifleriyle bir bütün oluşturacak şekilde devredilmelidir; zira pasif, malvarlığının bir mütemmim cüz'üdür ve aktiften ayrı devredilmesi mümkün değildir⁸². Aksi halin kabulü özellikle kısmi bölünmede bölünen şirket alacaklılarını aktif devredilmiş batık bir şirketten alacaklarını tahsil etme çabasıyla karşılaştıracak ve bölünme müessesesinden beklenen fayda sağlanamamış olacaktır.

1.1.4. TANIMLAR

1.1.4.1. GENEL AÇIKLAMALAR

Bölünmenin hem ekonomik hem de hukuki alanda kullanılan bir terim olması doktrinde ve mevzuatta farklı tanımlamalar yapılmasına olanak sağlamıştır.

1.1.4.1.1. Ekonomik Tanımlar

Doktrinde Coştan bölünmenin her şeyden önce ekonomik bir yeniden yapılanma modeli olduğunu, ancak ekonomik anlamda yeniden yapılanmada amaç unsurunun ön planda olması sebebiyle, uygulamada hukuken ayrıca düzenlenmemiş yeniden yapılanmaların da ortaya çıkmasının mümkün olduğunu belirtmektedir⁸³. Yazar ekonomik anlamda bölünmeyi, bir hukuk süjesinin malvarlığının bir bölümünü bir diğer hukuk süjesine devretmesi şeklinde tanımlarken, durumu şöyle bir örnekle açıklamaktadır: *“Hazır giyim ve havlu üretiminde faaliyet gösteren bir sermaye ortaklığının havlu üretiminde uzmanlaşmak amacıyla hazır giyim işletmesini bir kişi ortaklığına satım yoluyla devretmesi ve hazır giyim faaliyetlerine son vermesi, devreden ortaklık bakımından bölünmeyi ifade etmektedir; söz konusu devrin kime yapıldığı, neyin karşılığında yapıldığı, işletmeyi oluşturan aktif ve pasifleri külli halefiyetle mi yoksa cüzi halefiyetle mi yapıldığı ikinci planda kalmaktadır. Bölünmenin ekonomik tanımında işlemin amacı ve sonucu önemlidir⁸⁴.”*

⁸¹“Zira bölünme gibi ancak kanunla öngörülebilir bir istisna niteliğinde olan külli halefiyet ilkesini esaslı unsur olarak barındıran bir işlemin, Kanun’da açıkça düzenlenmemesi halinde, özellikle KVK m. 38’de tanımlandığı sekliyle gerçekleştirilmesi imkân dâhilinde değildir.” Hamdi Yasaman, **a.g.e.**, s. 708.

⁸² Alman Hukuku malvarlığından sadece aktif anlar, pasif ise mütemmim cüz değil, sadece bir yükümdür. İsviçre- Türk Hukuku’nda ise malvarlığı aktif ve pasifiyle bir bütündür. Buna rağmen, Alman hukuku pasifin aktive bağlılığını bir kanun hükmü ile kuvvetlendirmiş ve aktifin devri halinde pasifin devrinin bertaraf edilmesini yasaklamıştır. İsviçre- Türk Hukukları bu hükmü almayarak aktif ve pasifi daha sıkı bağlarla düzenlemeleri açısından tutarsızlığa düşmüşleridir. Acemoğlu, **a.g.e.**, s. 14, s.15 dn. 42.

⁸³Coştan, **a.g.e.**, s.8.

⁸⁴Coştan, **a.g.e.**, s.8.

Helvacı ise bu açıklamayı bölünmenin yanlış anlaşılmasına neden olabilecek nitelikte bulunmaktadır⁸⁵. Ekonomik bir tanımlamanın yapılması gerekiyorsa bu tanımın: *“Bölünme yoluyla özellikle büyük şirketler, belirli bir ölçeğin üzerinde azalan verim kanununun etkisini göstermesiyle hantal bir yapıya düşmekten kurtulmak, gelişen iş durumuna göre aynı şirketler topluluğu içinde iş bölümü ve uzmanlaşmaya gitmek, üretim, dağıtım ve pazarlama sürecinin farklı aşamalarını ayrı birimler olarak örgütlemek gibi ekonomik faaliyetlerde verimlilik ve rasyonelliği sağlayıcı amaçları gerçekleştirebilirler. Bu çerçevede bölünme, büyük şirketler için değişen koşulların yeni bir yapılanmayı gerektirdiği durumlarda başvurulmuş bir yeniden yapılanma modelidir*⁸⁶” şeklinde olması gerektiğini savunmuştur. Ancak, kanımızca burada bir tanımdan ziyade bölünme nedenlerine dair bir açıklama söz konusudur. Bölünmenin bir yeniden yapılanma modeli olduğu açıktır, tanımın bu yapıyı ana hatlarıyla da olsa açıklaması, diğer yeniden yapılanma modellerinden farkını ortaya koyması gerekmektedir. Bu çerçevede bizimde katıldığımız görüş uyarınca bölünmenin ekonomik tanımının, işletmesel yapının ve malvarlığının parçalanması suretiyle yaratılan küçülme şeklinde olması daha açıklayıcı olacaktır⁸⁷.

1.1.4.1.2. Hukuki Tanımlar

Türk hukukunda, çeşitli özel düzenlemelerde bölünmeye ilişkin hükümler yer almaktadır. Bu düzenlemelerden biri olan 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu⁸⁸,’nun 24. maddesinde, sigorta şirketlerinin sigorta portföylerinin diğer sigorta şirketlerine devrine yer vermiştir⁸⁹. Böylelikle bölünme dolaylı olarak düzenlenmiştir⁹⁰.

01 Haziran 2006 tarih ve 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun ile yürürlükten kaldırılan, 30 Nisan 1985 tarih ve 3186 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kuruluşu Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun’un 25. ve 26. maddelerinde Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri’nin ayrılma

⁸⁵Helvacı, a.g.e., s. 32, dn.69.

⁸⁶Türk(Bölünme), s.1., Helvacı, a.g.e., s.32, dn.69.

⁸⁷Yasaman, a.g.e., s.703.

⁸⁸30 Aralık 1959 tarihli ve 10394 sayılı RG’de yayımlanmıştır.

⁸⁹24. madde uyarınca; bir sigorta şirketinin sigorta portföyünü kısmen veya tamamen diğer bir sigorta şirketine devretmesi Bakanlığın iznine tabi kılınmıştır.

⁹⁰Arslan Kaya, **Sermaye Şirketlerinin Bölünmesi ve Hisse Değişimleri Konularında 4684 Sayılı Kanunla Getirilen Düzenleme ile Oluşan Hukuki Durumun Değerlendirilmesi**, Banka-Mali ve Ekonomik Yorumlar, No:38, S. 10, Ekim 2001, s.55.

halinden bahsedilmiştir⁹¹. Ancak, bu maddelerde bölünme usulüne ilişkin bir hüküm bulunmamakta, sadece ilgili denetim makamının yetkisi belirlenmektedir⁹².

Bu konuda diğer bir düzenleme, 12 Ağustos 1993 tarih ve 93/4789 sayılı BKK'dır⁹³. BKK ile Türkiye Elektrik Kurumu iki ayrı anonim şirkete bölünerek yeniden yapılandırılmış ve Türkiye Elektrik Kurumu'nun malvarlığı tasfiye edilmeksizin, külli halefiyet yolu ile yeni oluşturulan anonim şirkete devredilmiştir⁹⁴.

Bölünme ile ilgili başka bir düzenleme ise, 4046 sayılı Kanun'da bulunmaktadır. Söz konusu kanunun 20/A maddesi ile Özelleştirme Kurulu Başkanlığı, özelleştirme kapsamında yer alan kuruluşlardan anonim şirket statüsünde olanların aktiflerinin bir kısmının aynı sermaye olarak devredilmesi sonucunda, yeni şirket kurulması yoluyla bölünmelerine ve/veya yeni bir anonim şirket olarak birleşmelerine karar vermekle görevlendirilmiştir⁹⁵. Bununla birlikte düzenlemede, bölünme sürecine yer verilmemiş ve sadece aktiflerin devrinden söz edilmiştir⁹⁶.

Yukarıda yer verdiğimiz düzenlemeler, bölünmenin kavram olarak yer aldığını düzenlemelerdir. Ancak bu düzenlemeler bölünme müessesini kapsayacak genel nitelikli düzenlemeler değildir. Bu konuda Kaya, bu özel düzenlemelerin hiç birinin bölünmeye ilişkin sistemde esas alınacak nitelikte olmadığını, zira bu hükümlerin olaya özgü ya da istisnai düzenlemeler niteliğinde olduğunu belirtmektedir⁹⁷. Söz konusu özel düzenlemelerin dışında bölünmenin tanımını, Türk hukukundaki mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde inceleyerek, vermeye çalışacağız.

⁹¹Ahmet Selim Sarıkaya, “**Şirketlerin Bölünmesi**”, Yaklaşım Dergisi, S.156, Aralık 2005, s.y., “4572 sayılı Kanun açıkça bölünmeden bahsetmemiş ancak kooperatif ve birliklerin yeniden yapılandırılmaları için oluşturulacak kurulun önerilerinin dikkate alınıp faaliyetlerin sürdürüleceği geçici madde 1/f’de ise kuracakları şirketlere sermaye olarak gösterecekleri ayınların bu şirkete devrinden bahsedip vergi kolaylıklarına işaret edilmiştir”.

⁹²Türk, **a.g.e. (Kitlerin Bölünmesi)**, s.78, Kanunun “Birleşme Ve Ayrılma” başlıklı 25. maddesinde, kooperatif ve birliklerin zarar edenlerinden uygun görülenlerin, idari zaruretlar ile hizmetin gerekliliği esas alınarak birleştirilmeleri, ayrılmaları, çalışma alanlarının genişletilmesi veya daraltılması ve merkezlerinin başka yere nakli hususlarında, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının talimatına göre işlem yapılacağı düzenlenmiştir.

⁹³05.09.1993 tarihli ve 21699 sayılı RG’de yayınlanmıştır.

⁹⁴**TÜRK**, Kitlerin Bölünmesi, s.77; **ÇOSTAN**, Anonim Ortaklıklarda Bölünme, s.129.

⁹⁵**TÜRK**, Kitlerin Bölünmesi, s.79.

⁹⁶**ÇOSTAN**, Anonim Ortaklıklarda Bölünme, s.128.

⁹⁷**KAYA**, Sermaye Şirketlerinin Bölünmesi ve Hisse Değişimleri Konularında 4684 Sayılı Kanunla Getirilen Düzenleme ile Oluşan Hukuki Durumun Değerlendirilmesi, s.55.

1.1.4.2. YASAL DÜZENLEMELERDE YER ALAN TANIMLAR

1.1.4.2.1. TİCARET HUKUKU

TTK’da bir sermaye şirketinin tam veya kısmi bölünebileceği düzenlenmiştir. Tam veya kısmi bölünme kavramının bir tanımı yapılmamakla birlikte, tam ve kısmi bölünmeyi düzenleyen TTK’nın 159. maddesi şu şekildedir;

“(1) Bir şirket tam veya kısmi bölünebilir.

a) Tam bölünmede, şirketin tüm malvarlığı bölümlere ayrılır ve diğer şirketlere devrolunur. Bölünen şirketin ortakları, devralan şirketlerin paylarını ve haklarını iktisap ederler. Tam bölünüp devrolunan şirket sona erer ve unvanı ticaret sicilinden silinir.

b) Kısmi bölünmede, bir şirketin malvarlığının bir veya birden fazla bölümü diğer şirketlere devrolunur. Bölünen şirketin ortakları, devralan şirketlerin paylarını ve haklarını iktisap ederler veya bölünen şirket, devredilen malvarlığı bölümlerinin karşılığında devralan şirketlerdeki payları ve hakları elde ederek yavru şirketini oluşturur”

denmektedir.

Bu kapsamda,

Tam bölünmede, bir ticari ortaklığın tüm malvarlığı iki veya daha fazla bölümlere ayrılır; bu bölünmelerden her biri, bir bütün halinde iki ya da daha fazla devralan ticaret ortaklığına devrolunur; bölünen ortaklığın ortakları, devrolunan malvarlığın paylarını iktisap ederler. Tam bölünen şirket infisah eder ve unvanı ticaret sicilinden silinir⁹⁸.

Kısmi bölünmede, bir ticaret ortaklığının malvarlığının bir veya birden fazla bölümü halen mevcut veya yeni kurulmuş diğer şirketlere devrolunur. Devirler karşılığında ya (a) bölünen ortaklığın ortakları, devralan şirketlerde pay iktisap ederler veya (b) bizzat bölünen şirket devredilen malvarlığı bölümlerinin karşılığında devralan şirketteki payları ve hakları elde ederek kendi yavru ortaklığını oluşturur. Kısmi bölünen şirket, kendisinde kalan malvarlığıyla varlığını sürdürür⁹⁹.

⁹⁸Ünal Tekinalp, a.g.e., (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.656

⁹⁹Tekinalp, a.g.e., (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.656

Yukarıda yer alan tanımdan da anlaşılacağı üzere, TTK'daki kısmi bölünmenin iki türüne yer verilmiştir: (i) Kısmi bölünme ve (ii) Yavru Şirket Kurma. Kısmi bölünme, yukarıda yer verdiğimiz genel açıklamalar içinde değerlendirilmelidir. KVK'da yer alan tanımdan farklı olarak kısmi bölünmede aynı sermaye konulması söz konusu değildir¹⁰⁰. Ancak TTK gerekçesinde, yavru şirket yoluyla kısmi bölünmede, bölünen şirketin bölünen malvarlığı parçasını başka ortaklığa aynı sermaye olarak koyacağı ve geçiş külli halefiyet yoluyla gerçekleşmeyeceği belirtilmektedir¹⁰¹. Yavru şirketler kavramı, genellikle ekonomik olarak bir ana şirkete bağlı faaliyet gösteren ekonomik birimleri ifade etmektedir¹⁰².

Ancak kanaatimizce yavru şirket yolu ile yapılan kısmi bölünmede de bölünen şirketin malvarlığı devralan şirkete kısmi külli halefiyet yoluyla geçmelidir. Zira bu yol ile gerçekleştirilen işlemin diğer kısmi bölünme işleminden malvarlığı geçiş yöntemi bakımından bir farkı bulunmamaktadır. Her iki türde de malvarlığı parçası bir başka şirkete bir bütün olarak tüm aktif ve pasif ile geçmekte ve bu geçiş her iki halde de kısmi külli halefiyet ile olmaktadır. Bu iki tür arasındaki tek fark; kısmi bölünmenin bir türü olan yavru şirket kurma, bir şirket malvarlığının bir veya birden fazla bölümünün diğer şirketlere devredilmesi, buna karşılık bölünen ortaklığın, devralan şirketlerin paylarını iktisap etmesidir. Yavru şirket kurma ile bölünen şirket, devretmiş olduğu malvarlığı bölümleri karşılığında, devralan şirketin ortağı olur.

Öğretide yavru şirket kurma yoluyla bölünme, Alman Hukukundan hareketle ayırma¹⁰³ kavramı altında incelenebilmektedir¹⁰⁴. Yavru şirket kurmanın kısmi bölünme dışında üçüncü bir tür olarak sayıldığı da görülmektedir¹⁰⁵.

¹⁰⁰“Hem tam hem kısmî bölünmede devredilen malvarlığı bölünme sonucunda kısmî külli halefiyet yolu ile devralan şirketlere geçer; aynı sermaye konulması söz konusu değildir. Kanun böylece bölünmenin genel kabul gören modelini izleyerek KVK m.38'den haklı olarak ayrılmıştır. Çünkü KVK'nın anılan hükmü aynı sermaye konulması sistemine oturmuştur.”, Türk Ticaret Kanunu madde 163.

¹⁰¹Ahmet Selim Sarıkaya, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Taslağı'na Göre Bölünme ile İlgili Maddeler ve Gerekçeleri”, Yaklaşım Dergisi, S.158, Şubat 2006, s.y.

¹⁰²Ahmet Eğerci, “Rekabet Kurulu Kararlarının Hukuki Niteliği ve Yargısal Denetimi”, (Çevrimiçi) <http://www.rekabet.gov.tr/tez>, 25 Nisan 2007, “Yavru ortaklık ile ana ortaklık arasındaki ilişkiler çok çeşitli görünüm ve yoğunlukta ortaya çıkmakla birlikte, genellikle, yavru ortaklıklar ana ortaklığın kontrolü altında bulunmaktadır. Ana ortaklığın kontrolü altındaki yavru ortaklıklar, ana ortaklık tarafından belirlenen politikaları uygulayarak birbirlerini tamamlarlar. Bununla birlikte ortaklıklar arasındaki ekonomik bağın her türlü ilişkide aynı düzey ve sıklıkta olması gibi bir zorunluluk da bulunmamaktadır”.

¹⁰³Helvacı, a.g.e.,s.15, “Bir ortaklığın malvarlığının belirli bir bölümünü bir başka ortaklığa aynı sermaye olarak devrederek bu ortaklığa kendisinin iştirakini ifade etmek için kullanılmaktadır”.

¹⁰⁴Çebi, a.g.e.,s.26, “Ayırma (Ausgliederung), işletmelerin ya da işletme bölümlerinin mevcut yavru ortaklıklara devri veya yeni yavru ortaklıkların kurulması suretiyle hukuken bağımsız hale getirilmesini ifade eder. Ayırmada kısmi bölünmede olduğu gibi, ortaklığın malvarlığının sadece bir bölümü ya da bölümlere

Yavru şirket kurma yolu ile bölünme ile “şirketler topluluğunun” (holding sisteminin) daha kolay oluşturulabileceği ifade edilmektedir¹⁰⁶.

1.1.4.2.2. VERGİ HUKUKU

KVK’nın 19. ve 20. maddelerinde bölünme müessesesi düzenlenmiştir. KVK’nın 19. maddesinin 3. fıkrasının a bendinde tam bölünmenin tanımı;

“Tam mükellef bir sermaye şirketinin tasfiyesiz olarak infisah etmek suretiyle bütün mal varlığını, alacaklarını ve borçlarını kayıtlı değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak iki veya daha fazla tam mükellef sermaye şirketine devretmesi ve karşılığında devredilen sermaye şirketinin ortaklarına devralan sermaye şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisseleri verilmesi”

olarak yapılmıştır.

KVK’nın 19. maddesinin 3. fıkrasının b bendinde ise kısmi bölünme tanımı;

“Tam mükellef bir sermaye şirketinin veya sermaye şirketi niteliğindeki bir yabancı kurumun Türkiye’deki is yeri veya daimi temsilcisinin bilançosunda yer alantaşınmazlar ile en az iki tam yıl süreyle elde tutulan iştirak hisseleri ya da sahip oldukları üretim veya hizmet işletmelerinin bir veya birkaçını kayıtlı değerleri üzerinden aynı sermaye olarak mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine devretmesi” olarak yapılmıştır.

Anılan maddenin devamında ise üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi zorunlu olduğu, kısmi bölünmede devredilen varlıklara karşılık

ortaklara intikal eder. Burada da karşılık olarak devralan ortaklıkların pay sahipliği haklarının verilmesi gerekir. Buna karşın ayırma tam ve kısmi bölünmeden, karşılık olarak verilmesi gereken pay sahipliği haklarının devreden ortaklığın pay sahiplerine değil, bizzat devreden ortaklığa verilmesi bakımından ayrılır. Tam ve kısmi bölünmenin aksine devreden ortaklığın malvarlığı gerçekte azalmaz, çünkü devredilen malvarlığı bölümlerinin yerine karşılık olarak verilen paylar geçer”.

¹⁰⁵Yasaman, “Şirketlerin Birleşme ve Bölünmeleri”, Bilgi Toplumunda Ünal Tekinalp’e Armağan, C.I, İstanbul, Beta Basım, 2003, s.697, “Ayrırma suretiyle bölünme”.

¹⁰⁶Tekinalp, “Bölünmenin Bugünkü Maddi Hukuk Cephesi”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2004, s.552.

edinilen devralan şirket hisselerinin, devreden şirkette kalabileceği gibi doğrudan bu şirketin ortaklarına da verilebileceği açıklanmıştır.

KVK’da yapılan düzenleme ve değişiklikler, sermaye şirketlerinin bölünmelerinin vergi hukuku yönünden ilkelerinin konulması ve şirketlerin yeniden yapılandırılması önündeki engellerin aşılması bakımından önem arz etmektedir¹⁰⁷.

1.1.4.2.3. SERMAYE PİYASASI HUKUKU

Halka açık anonim şirketlerin¹⁰⁸ bölünmesi ile ilgili olarak SerPKn’nın¹⁰⁹ belirli yerlerinde düzenlemelere gidilmiş olmasına rağmen doğrudan bir düzenlemebulunmamaktadır. Ancak Birleşme ve Bölünme İşlemleri Tebliği Taslağı’nda¹¹⁰ bölünmeye ilişkin esaslar ayrıntılı olarak düzenleme altına alınmakta olup yürürlüğe girdiği takdirde Seri: I, No: 31 sayılı “Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği”ni¹¹¹ yürürlükten kaldıracaktır.

Söz konusu Birleşme ve Bölünme İşlemleri Tebliği Taslağı’nın “Bölünmeye İlişkin Esaslar” başlıklı Dördüncü Bölümünün “Bölünmeye ilişkin genel esaslar” başlıklı 22. maddesinde;

“(1) Halka açık ortaklıkların, tam bölünme ile ortaklara pay devri modeliyle kısmi bölünme işlemlerinde, mal varlığı unsurlarını devralan şirketler sermaye piyasası mevzuatına tabi hale gelir. İştirak modeliyle kısmi bölünmelerde ise bölünen ortaklığın finansal tablolarını, ihraç ettiği sermaye piyasası araçları bir borsada işlem gören ortaklıkların tabi olduğu finansal raporlama standartlarına uygun olarak hazırlaması ve kamuya açıklanması zorunlu hale gelir.

¹⁰⁷KVK dışında da çeşitli vergi kanunlarında bölünmeye ilişkin düzenlemeler yer almıştır. Bu düzenlemelerden çalışmamızın bölünmenin sonuçları bölümünde bahsedilecektir.

¹⁰⁸SerPK’nın “Halka açık ortaklık statüsünün kazanılması” başlıklı 16. maddesinde “(1) Payları borsada işlem gören ortaklıklar ile pay sahibi sayısı beş yüzü aşan anonim ortaklıkların payları halka arz olunmuş sayılır. Bu ortaklıklar halka açık ortaklık hükümlerine de tabi olurlar. (2) Payları borsada işlem görmeyen anonim ortaklıklar, halka açık ortaklık statüsünü kazandıktan sonra en geç iki yıl içinde paylarının işlem görmesi için borsaya başvurmak zorundadırlar. Aksi durumda, Kurul, bu payların borsada işlem görmesi veya ortaklığın halka açık ortaklık statüsünden çıkarılması için, ortaklığın talebini aramaksızın gerekli kararları alır” denmektedir.

¹⁰⁹30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı RG’de yayımlanmıştır.

¹¹⁰19.04.2013 tarihinde yayımlanan Sermaye Piyasası Kurumu tarafınca yayımlanmıştır.

¹¹¹14.7.2003 tarihli ve 25168 sayılı RG’de yayımlanmıştır.

(2) *Halka açık ortaklıkların bölünme işlemleri, bir üretim tesisi veya işletmenin parça parça elden çıkarılarak, ortaklığın üretim ve hizmetin ifası faaliyetinden alıkonulması sonucunu doğurmayacak şekilde yapılır” denmektedir.*

Söz konusu Taslak Tebliğde, TTK’daki düzenlemelere paralel bir düzenlemenin yapıldığı görülmektedir.

1.1.4.2.4. BANKALAR HUKUKU

Bankaların bölünmesi, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun¹¹² 19. maddesinde düzenlenmiştir. Bankaların birleşmesi 7129 sayılı Bankalar Kanunu’nda düzenlenmiş bulunmakla birlikte, bankaların bölünmesine ilişkin ilk düzenleme 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile yapılmıştır¹¹³. Söz konusu kanunun 19. maddesinin gerekçesinde, bölünmenin eklenmesinin nedeni, birleşme sürecinin gerçekleştirilmesini ve ortaklık yapılarında değişiklik yapılmasını kolaylaştırmak olarak gösterilmiştir¹¹⁴.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 19. maddesinin “*Birleşme, bölünme ve hisse değişimi*” başlıklı düzenlemesi şöyledir;

“Türkiye’de faaliyette bulunan bankalardan birinin; diğer bir veya birkaç banka veya finansal kuruluş ile birleşmesi veya bütün aktif ve pasifi ile diğer hak ve yükümlülüklerini Türkiye’de faaliyette bulunan diğer bir bankaya devretmesi, bütün aktif ve pasifleri ile diğer hak ve yükümlülüklerini devir alması veya bölünmesi ya da hisse değişimi Kurulun iznine bağlıdır. İzin tarihinden itibaren üç ay içinde ilgili bankaların yetkili organlarınca karar alınarak gerekli işlemlere geçilmediği takdirde, verilen izin geçersiz olur. Bankaların bu Kanun hükümlerine göre birleşme, bölünme ve devirlerinde 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile devir veya birleşmeye konu bankaların toplam aktiflerinin sektör içindeki paylarının yüzde yirmiyi geçmemesi kaydıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 7, 10 ve

¹¹²01.10.2005 tarihli ve 25983 mükerrer sayılı RG’de yayımlanmıştır.

¹¹³Bankaların birleşmesi hakkında geniş bilgi için Bkz.: Hasan ES, Bankalarda Birleşme ve Devir Üzerine Yasal Bir İnceleme, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996, s.4 vd.; Akşehirlioğlu, a.g.t., s.6 vd.; Sezgin, a.g.t., s.6 vd.; Burak Cem Şahözkan, **Banka Birleşmeleri**, Ankara, Türkiye Bankalar Birliği, No:233, 2003, s.31 vd.; Ahmet Battal, **Bankacılık Kanunu Şerhi(5411 Sayılı Kanun ve Açıklaması)**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006, s.141 vd.; Servet TAŞDELEN, Bankacılık Kanunu Şerhi, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006, s.58 vd.

¹¹⁴(Çevrimiçi) <http://www.tbb.org.tr/Türkçe/kanunlar/5411>, 27 Haziran 2007.

11 inci maddeleri hükümleri uygulanmaz. Birleşme veya devir işleminin kesinleşmesini müteakip, devredilen kuruluşun bütün aktif ve pasifleri ile diğer hak ve yükümlülükleri devralan bankaya geçer ve devredilen kuruluşun tüzel kişiliği sona ererek kaydı Ticaret Sicilinden silinir.

Bu madde hükmünün uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.”

Anılan maddenin 2. fıkrası gereği, BDDK tarafından yayımlanan “*Bankaların Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi Hakkında Yönetmelik*”¹¹⁵ çıkarılmıştır.

“*Bankaların Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi Hakkında Yönetmelik*” ile bankaların birleşmesi, devri, bölünmesi ve hisse değişimi ile ilgili usul ve esaslar düzenlenmiştir. Yönetmelik’in 4. maddesinin c bendinde bölünmenin tanımına yer verilmiştir: Bölünme, bir bankanın tüzel kişiliği sona ermek kaydıyla tüm malvarlığının bölümlere ayrılmak suretiyle birden fazla banka, finansal kuruluş veya diğer anonim şirketlere devredilmesi şeklindeki tam bölünmeyi veya bir bankanın malvarlığının bir veya birden fazla bölümünün bankanın infisah etmesine neden olmayacak şekilde banka, finansal kuruluş veya diğer anonim şirketlere devredilmesi şeklindeki kısmi bölünmeyi ifade etmektedir. Yönetmelik bölünme tanımında olduğu gibi, tam bölünme ve kısmi bölünme olarak bölünme türlerini belirlemiştir. Bir bankanın kısmi bölünmesi, bir bankanın malvarlığının bir veya birden fazla bölümünün bankanın infisah etmesine neden olmayacak şekilde banka, finansal kuruluş veya diğer anonim şirketlere devredilmesidir.

1.1.5. YABANCI HUKUK SİSTEMLERİNDE BÖLÜNME MÜESSESESİ

1.1.5.1. KITA AVRUPASI SİSTEMLERİNDE BÖLÜNME MÜESSESESİ

1.1.5.1.1. ALMAN HUKUKU’NDA BÖLÜNME MÜESSESESİ

Bölünme; Alman Hukuku’nda Nev’i Değiştirme Kanunu’nun 3. bölümünde tam bölünme, kısmi bölünme ve ayırma olarak 3’e ayrılarak düzenlenmiştir. Alman Nev’i Değiştirme Kanunu’nun 124. maddesi bölünmeyi sermaye şirketleri veya sadece anonim

¹¹⁵01.11.2006 tarihli ve 26333 sayılı RG’de yayımlanmıştır.

şirketlerlesınırlamamış, aynı kanunun birleşmeye taraf olabilecek hukuk sūyelerini düzenleyen 3. maddesine atıfta bulunarak bölünmeye sermaye şirketlerinin, şahıs şirketlerinin ve kooperatifler gibi hukuki birliklerin taraf olmasına olanak¹¹⁶ sağlamıştır.

Tam bölünme ve kısmi bölünme Alman Nev'i Değişirme Kanunu'nda AB III. ve VI. Yönergelerine uygun olarak düzenlenmiştir. Buna göre; bir hukuk sūyesinin malvarlığı tasfiye edilmeksizin infisah etmesi ve her bir malvarlığı bölümünü bütün halinde mevcut veya yeni kurulacak hukuk sūyelerine devretmesi ve bu devir karşılığında bölünen hukuk sūyesinin pay sahiplerinin devralan hukuk sūyelerinin pay sahipliği haklarını kazanması tam bölünmedir. Kısmi bölünme ise, bir hukuk sūyesinin infisah etmeksizin malvarlığının bir ya da birden çok bölümünü bir veya birden çok mevcut ya da yeni kurulacak hukuk sūyelerine devretmesi ve bu devrin karşılığında bölünen hukuk sūyesinin pay sahiplerinin devralan hukuk sūyelerinin pay sahipliği haklarını kazanmasıdır¹¹⁷. Bir hukuk sūyesinin malvarlığının bir ya da birden çok bölümünü bütün halinde bir veya birden çok mevcut veya yeni kurulacak hukuk sūyesine devretmesi ve bu devrin karşılığında bölünen hukuk sūyesinin kendisinin devralan hukuk sūyelerinin pay sahipliği haklarını kazanması da ayırma olarak tanımlanmıştır¹¹⁸. Bu durumda ayırmanın bölünmeden tek farkı, devreden ortaklığın paydaşlarının değil, bizzat ortaklığının kendi tüzel kişiliğinin devralan ortaklığın paylarına sahip olmasıdır. Tasarıda da önceleri ayırmaya ayrı bir bölünme türü olarak yer verilirken¹¹⁹ sonradan bu ayırım sadece tam bölünme ve kısmi bölünme ile sınırlandırılmıştır.

Alman Hukuku'nda tam bölünmede külli halefiyet, kısmi bölünmede ve ayırmada ise kısmi külli halefiyet kuralının¹²⁰ geçerli olduğu kabul edilmiştir.

1.1.5.1.2. FRANSIZ HUKUKU'NDA BÖLÜNME MÜESSESESİ

Fransız hukukunda bölünme müessesesi ilk kez Fransız Ticaret Kanunu'nda bir takım değişikliklere gidilmek suretiyle 1966 yılında anonim ve limited şirketler tarafından geçerli olmak üzere düzenlenmiş, diğer şirketlere de bir takım şartlara uyulması suretiyle bölünme işlemine taraf olma olanağı tanınmıştır. Bölünme işleminin düzenlenmesinde

¹¹⁶Coştan, a.g.e., s.12.

¹¹⁷Coştan, a.g.e., s.13.

¹¹⁸Alman Nev'i Değişirme Kanunu 123. m., 3. f.

¹¹⁹Yasaman, a.g.e., s.706.

¹²⁰Kısmi külli halefiyet için bkz: Helvacı, a.g.e., s.104. Yazar burada terimin malvarlığının intikali bakımından külli halefiyete nazaran herhangi farklı bir duruma işaret etmediği gerekçesiyle terime ihtiyaç olmadığına işaret etmektedir.

birleşmeye ilişkin hükümlerin kötüye kullanılmasının önlemesi gayesi de vardır¹²¹. Söz konusu düzenlemeyi 1988 yılında III. ve IV. Yönergeler'in ulusal hukuka uyarlanması izlemiştir.

Fransız Ticaret Kanunu'nda bölünme işlemi ayrıntılı olarak tanımlanmamış; sadece bir ortaklığın malvarlığı bölümlerinin mevcut veya yeni kurulacak şirketlere devrinin bölünme olduğu belirtilmiş ve bölünen ortaklığın tasfiyesiz infisahı, malvarlığının külli halefiyet yoluyla devri ve bölünen ortaklığın pay sahiplerinin ortakların pay sahipliği haklarını kazanması bölünmenin unsurları olarak tanımlanmıştır.

1.1.5.1.3. İSVİÇRE HUKUKU'NDA BÖLÜNME MÜESSESESİ

İsviçre Hukuku'nda bölünme, 01 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe giren Birleşme, Bölünme, Nev'i Değiştirme ve Malvarlığı Devrine İlişkin Federal Kanun¹²², da düzenlenmiştir. Söz konusu Kanun'un 30. maddesi uyarınca ancak sermaye şirketleri sermaye şirketlerine, kooperatiflerde kooperatiflere bölünebilirler.¹²³ VI. Yönerge'ye paralel bir şekilde bölünmeyi tam bölünme ve kısmi bölünme olmak üzere ikiye ayırarak düzenleyen Kanun, doğrudan bir tanım yapmaktan kaçınmış, sonuçlaradeginmek suretiyle açıklama yoluyla dolaylı olarak tanımlama yolunu seçmiştir¹²⁴.

Bu Kanun'un ön tasarısında ve bu ön tasarıyı değiştiren Birleşme, Bölünme, Nev'i Değiştirmeye İlişkin Federal Kanun Tasarısında bölünme tanımlanmış ve kısaca, bir ortaklığın malvarlığının bir bölümünü bir diğer ortaklığa devretmesi ve bu devir karşılığında devralan ortaklığın pay sahipliği haklarını kazanması olarak tanımlanan “*ayırma*” da bir bölünme türü olarak düzenlenmiştir¹²⁵. Ancak, Birleşme Kanunu'nda pay sahipliği haklarının devamı istisnasız olarak kabul edildiğinden ayırma “*Malvarlığı Devri*”

¹²¹ Moroglu, a.g.e., s.4.

¹²² Bundan sonra Birleşme Kanunu olarak anılacaktır.

¹²³ Türk Ticaret Kanununda da aynı düzenleme öngörülmüştür.

¹²⁴ Söz konusu Kanun'un 29 maddesi, “*Bir ortaklığın bölünmesi aşağıdaki sonuçları doğurur:*

a. Malvarlığının bütününe bölünmesi ve bölünen malvarlığının diğer ortaklıklara intikali ile bu ortaklığın paylarının ya da ortaklık haklarının bölünen ortaklığın pay sahipleri tarafından edinilmesi sonucunda malvarlığı devredilen ortaklığın tasfiyesiz olarak sona ererek ticaret sicilinden terkin edilmesi (Tam Bölünme)

b. Bölünen ortaklığın bir ya da birde fazla kısım malvarlığının diğer ortaklıklara intikali ile devredilen ortaklığın pay sahiplerinin devralan ortaklık ya da ortaklıkların paylarını veya ortaklık haklarını elde etmesi (Kısmi Bölünme)” şeklindedir.

¹²⁵ Coştan, a.g.e., s.17–19.

başlıgıaltında ayrıca düzenlenmiştir¹²⁶. Söz konusu Kanun'un bir diğer özelliği de hem devreden hem de devralan şirketlerin işçilerinin temsilcilerine inceleme hakkı tanınmış olmasıdır. Buna göre, genel kurulun birleşme kararını onaylamasından önce, yönetim kurulu işçilerin temsilcilerinin inceleme sonuçları hakkında bilgi verir. Aksi halde, işçilerin temsilcileri hâkimden bölünmenin ticaret siciline tescilini yasaklamasını isteyebilirler¹²⁷.

1.1.5.2. ANGLO SAKSON HUKUK SİSTEMLERİNDE BÖLÜNME MÜESSESESİ

1.1.5.2.1. İNGİLİZ HUKUKU'NDA BÖLÜNME MÜESSESESİ

İngiliz Hukuku'nda bölünme, Section 110 of The Insolvency Act 1986 veya Section 425 of The Companies Act 1985 hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Bölünme ve birleşme birlikte düzenlenmiş ve bir yeniden yapılanma modeli oldukları belirtilmiştir. Ancak, izlenecek olan prosedür, AB'nin III. ve VI. Yönergeleri ile anonim şirketler açısından daha kompleks hale gelmiş, Schedule 15B ile ek düzenlemeler getirilmiştir¹²⁸. Section 110 of The IA hükümleri uyarınca bölünme, bölünen şirketin isteği doğrultusunda (*voluntary winding up*) veya zorunlu olarak (*compulsory winding up*) gerçekleştirilir.

Mali durumu bozuk olan şirketler açısından yapılan bu düzenlemeye göre, bölünen şirket malvarlığının veya işletmesinin tamamını veya bir kısmını başka bir şirkete devredebilir veya satabilir. Bir diğer olasılık da şirket pay sahiplerinden bazılarının yatırımlarını ve hisselerini alacaklı şirkete kaydırması yoluyla gerçekleşir; bu durumda alacaklı ve borçlu şirketler ve pay sahipleri aralarında anlaşacaklardır, mahkemeye başvuruda bulunulmasına gerek yoktur.

Zorunlu bölünme ise, şirket alacaklısının mahkeme veya tasfiye müdürlükleriyle bu konuda bir anlaşma yapması halinde mümkün olacaktır¹²⁹. Satış veya devir yabancı bir şirkete de olabilir, ancak her koşulda bir şirket olması zorunludur. Devralan şirket, bölünen şirketin malvarlığını tasfiye müdürlüğüne bölünen şirketin borçlarını karşılamak üzere gerekli kısım ayrıldıktan sonra devralır. Devralan şirket, bölünen şirket pay sahiplerine hisse

¹²⁶Botschaft zum Mundesgesetz über fusions, Spaltung, Umwandlung und Vermögensübertragung vom 13. Juni 2000, BBI 2000, 4337, s.4360, s. 4361 ve s.4459'dan naklen. Aktaran: Coştan, a.g.e., s. 19, dn.49.

¹²⁷İsviçre Birleşme, Bölünme, Nev'i Değiştirme ve Malvarlığı'nın Devrine Dair İsviçre Federal Kanunu 50. m. Kanun'un orijinal metnini aktaran: Helvacı, a.g.e., s.190.

¹²⁸Geoffrey Morse / Stephan Girvin, **Company Law, Charlesworth**, 17th. Edition, London, 2005, s. 658.

¹²⁹Geoffrey Morse / Stephan Girvin, a.g.e., s. 659.

değerleri karşılığı bir ödeme yapabileceği gibi, devralan şirkete ait hisse senetleri de verebilir. Bunun için, tasfiye müdürlüğü, bölünen şirket pay sahiplerine başvuru için uygun bir mehil tanır.

Section 425 of the Companies Act 1985 ise, bir şirkete tasfiye haline girmeden de bölünme imkânı tanımaktadır. Şirket sermayesinin dörtte üçünü temsil eden pay sahiplerinin onayı ile şirket bölünme kararı alabilir. Bu kararın mahkemece onaylanması gereklidir.

Bölünen şirket veya şirketler anonim şirket ise Section 425 of the Companies Act 1985 ile birlikte, ek bir düzenleme ile getirilen SI 1987/ 1991 maddeleri de uygulanır. Bu hükümler uyarınca bölünme, bir anonim şirketin, en az iki sermaye şirketine bölünme nedeniyle parçalanması ve bölünen şirket pay sahiplerinin devralan şirketten bölünen şirkette sahip oldukları sermaye oranı hesaba katılarak (eşdeğer bölünme) veya katılmayarak (eşdeğer olmayan bölünme) pay sahibi olmaları yoluyla gerçekleşir¹³⁰. Bölünme usulü ise, AB'nin VI. Yönergesi hükümlerine uygun olarak düzenlenmiştir. Eğer bölünen şirket tasfiye halindeyse bu hükümler uygulanmaz; zira Section 110 of the IA hükümleri uygulanacaktır.

1.1.5.2.2.ABD HUKUKU'NDA BÖLÜNME MÜESSESESİ

ABD Hukuk sisteminde şirketler hukukunu ve dolayısıyla şirketlerin bölünmesini ayrı bir başlık altında açıkça düzenleyen hukuk kuralları mevcut değildir. Bölünme, vergisel avantajı ön plana çıkartılmak suretiyle Internal Revenue Code'da vergisiz yeniden yapılanma modelleri arasında düzenlenmiştir¹³¹.

Her ne kadar eyaletlere göre uygulanan hukuk kuralları arasında fark bulunsada, bölünme işlemi esas olarak şirket yetkili kurulu tarafından bir bölünme raporunun hazırlanması, daha sonra bölünme sözleşme veya planının ortaklar tarafından onaylanması için yetkili kurula sunulması ve bölünmeye bu kurullarca karar verilmesi¹³² şeklinde gerçekleşmektedir.

¹³⁰Geoffrey Morse / Stephan Girvin, **a.g.e.**, s. 670.

¹³¹HennHarry, Handbook of the Law of Corporations and other Business Enterprises, Minnesota, 1990, s.735. Aktaran: Ağuğur, **a.g.e.** (Bölünme), s. 6.

¹³²Ayrıntılı bilgi için bkz: Coştan,**a.g.e.**, s. 38 vd.

1.2. BÖLÜNMENİN TÜRLERİ VE ÖZEL DURUMLAR

Üst kavram olarak bölünme başlığı altında, öğretide ve mevzuatta çeşitli ayrımlara yer verilmektedir. Bölünme, farklı kıstasların değerlendirilmesi sonucunda çeşitli bölünme türleri ile açıklanmaktadır. Bölünmede asıl ayırım (i)Tam Bölünme ve (ii)Kısmi Bölünme olarak yapılmaktadır.

1.2.1. TAM BÖLÜNME VE KISMİ BÖLÜNME

Tablo IV Bölünme Türleri

Bölünme Türleri	
Tam Bölünme	Kısmi Bölünme

1.2.1.1. TAM BÖLÜNME¹³³

Tam bölünmede, bir ticaret şirketinin tüm malvarlığı iki veya daha fazla bölümlere ayrılır; bu bölümlerden her biri, bir bütün halinde iki ya da daha fazla devralan ticaret şirketine devrolunur; bölünen ortaklığın ortakları, devrolunan şirket paylarını iktisap ederler. Tam bölünen şirket infisah eder ve unvanı ticaret sicilinden silinir¹³⁴.

Bu tanımdan şu sonuçlar çıkar:

- Tam bölünme için, bir ticaret şirketinin tüm malvarlığı aktif ve pasifiyle en az iki parçaya bölünmelidir. Bu parçaların eşit olması şart değildir, ancak her parçada muhakkak aktif ve pasif olmalıdır. Devralan şirketlerden birine sadece pasif devredilirse, bölünen şirketin ortakları devralan şirketin paylarını iktisap edemeyeceği için bölünme söz konusu olmayacaktır.
- Bu parçaların her biri halen mevcut en az iki devralan şirkete veya bu işlem için yeni kurulmuş şirkete, bölünme hükümleri uyarınca devrolunmalıdır.

¹³³TEKİNALP, a.g.e. (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuk), s.656

¹³⁴TEKİNALP, a.e.

- Tam bölünen şirketin ortakları, devrolunan malvarlığının karşılığı olarak, bu malvarlığı parçasını devralan şirketin/şirketlerin paylarını iktisap eder.
- Tam bölünen şirket infisah eder.

1.2.1.2. KİSMİ BÖLÜNME¹³⁵

Kısmi bölünmede, bir ticaret şirketinin malvarlığının bir veya birden fazla bölümü halen mevcut veya yeni kurulmuş diğer şirketlere devrolunur. Devirler karşılığında ya (a) bölünen şirketin ortakları, devralan şirketlerde pay iktisap eder veya (b) bizzat bölünen şirket devredilen malvarlığı bölümlerinin karşılığında devralan şirketteki payları ve hakları elde ederek kendi yavru şirketini oluşturur. Kısmi bölünen şirket, kendisinde kalan malvarlığıyla varlığını sürdürür.

Bu tanımdan şu sonuçlar doğar:

- Tam bölünmenin aksine kısmi bölünmede bölünen şirket sona ermez, kendisinde kalan malvarlığı ile faaliyetine devam eder.
- Kısmi bölünen şirket –tam bölünmenin aksine– en az iki bölümü kendisinden ayırmak zorunda değildir, sadece bir bölüm malvarlığını kendisinden ayırmakla yetinebilir. Bu farklılığın sonucu olarak kısmi olarak bölünen şirket, ayrıldığı parçayı sadece bir şirkete devretmekle yetinebilir. Yoksa tam bölünmede olduğu gibi, en az iki şirkete devir yapmak zorunda değildir.
- Aynen tam bölünmede olduğu gibi, kısmi bölünen şirket kendisinden ayrılacak bölümü (malvarlığı parçaları bütünü) kendi istediği gibi belirler. Ayrılacak veya ayrılıp başka şirkete devredilecek parçalarda hem aktif hem de pasif bulunmalıdır. Aksi halde bölünen şirketin ortaklarının, devralan şirkette iktisap edebilecekleri paylar için gerekli karşılık mevcut olmaz. Bunların birbirine denk gelmesi şart değildir.
- Devrolunan şirket yeni kurulmuş olup da payları kısmen bölünen şirket iktisap ederse yukarıda açıklanan şekilde kendi yavru şirketini oluşturur.

¹³⁵Tekinalp, **a.g.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuk), s.656-657.

- Rekabetçi düzenin devamlılığını sağlamak bakımından bir müeyyide olarak da uygulanabilir¹³⁶.

1.2.2. BÖLÜNEN ŞİRKETİN ORTAKLARINA DAĞITILAN HİSSE ORANINA GÖRE KİSMİ VE TAM BÖLÜNME TÜRLERİ

Bölünmede kural olarak pay sahipliğinin devamı ilkesi geçerlidir. Ancak bu ilke bağlamında, her bölünme halinde bölünen ortaklığın ortakları, devralan şirketlerde, bölünen şirketteki hakları ile aynı oranda pay sahipliği hakları kazanmamaktadır. Bölünen ortaklığın pay sahiplerinin, devralan şirket ya da şirketlerde elde edecekleri paylar veya ortaklık haklarının, bölünen şirketteki paylarına oranlı olup olmadığına göre ayırım yapılmaktadır¹³⁷.

Tablo V Ortaklara Dağıtılan Hisse Oranına Göre Bölünme Türleri

Ortaklara Dağıtılan Hisse Oranına Göre Bölünme Türleri			
Kısmi Bölünme		Tam Bölünme	
Oranların Korunduğu	Oranların Korunmadığı	Oranların Korunduğu	Oranların Korunmadığı

1.2.2.1. ORANLARIN KORUNDUĞU (SİMETRİK) TAM BÖLÜNME

TTK'nın 161. maddesinin 1 ve 2. fıkrasının, a bendinde düzenlendiği üzere; tam bölünen şirketin ortaklarına devralan bir şirkette, bölünen şirketteki payları oranında pay tahsis edilirse, *oranların korunduğu (simetrik) tam bölünme* söz konusudur.

Mesela, tam bölünen (Y-A.Ş.)'nin beş ortağının bu şirketteki payları A: %10; B:%30; C:%40; D:%15, E:%5 olup, devralan şirket (ister mevcut ister yeni kurulmuş olsun) (V-A.Ş.) ile (Z-LTD) Y-A.Ş.'nin ortaklarına yukarıdaki oranlar korunarak pay veriyorsa örnekte oranların korunduğu (simetrik) bölünme vardır¹³⁸.

¹³⁶Bkz. Amerikan Hukukunda Microsoft davası.

¹³⁷Helvacı, **a.g.e.**, s.17; Çoştan, **a.g.e.**,s. 28, *Çoştan bu ayırımın, bölünme türü olmaktan ziyade tam bölünme ve kısmi bölünmede pay sahipliği haklarının tahsisinde kullanılabilecek yöntem niteliğinde olduğunu belirtmektedir.*

¹³⁸Yabancı uygulamada simetrik bölünmenin, hem şirketler hukuku hem de vergi hukuku konularında çok az sorun çıktığı belirtilmektedir. **Bkz.** Pulaşlı, **a.g.e.**,s.153

1.2.2.2. ORANLARIN KORUNMADIĞI (SİMETRİK OLMAYAN VEYA ASİMETRİK) TAM BÖLÜNME

TTK'nın 161. maddesinin 1 ve 2. fıkrasının, b bendinde düzenlendiği üzere, tam bölünen şirketin ortaklarına devralan bir şirkette, bölünen şirketteki payları oranında pay tahsis edilmiyorsa, *oranların tam korunmadığı (asimetrik) tam bölünme* söz konusudur.

2.2.1. bölümde belirtilen örnekte yer alan oranlar göz önüne alındığında, (V-A.Ş.)'da, A, D ve E'ye %7'şer, C'ye %55 ve B'ye de %24 pay; (Z-LTD)'de de B'ye %52, A, D ve E'ye %11, C'ye de %15 pay tahsis edilirse oranların korunmadığı bölünme kararlaştırılmış olur.

Uygulamada çeşitli sebeplerden dolayı bölünmede katılım oranlarının tam olarak %100 eşitliğe ulaşması mümkün değildir. Bu nedenle, bölünmede, “*asimetrik*” olgusunun kabulü için tolerans marjının¹³⁹ ne kadar olması gerektiği sorusu önem arz etmektedir. Pulaşlı'ya göre; tolerans sınırının %2 ve en fazla %5 olması yerindedir.

1.2.2.3. ORANLARIN KORUNDUĞU (SİMETRİK) KISMİ BÖLÜNME

TTK'nın 161. maddesinin 1 ve 2. fıkrasının, a bendinde düzenlendiği üzere; kısmi bölünen şirketin ortakları, devralan şirket veya şirketlerde bölünen şirketteki paylarını aynen korurlarsa, *oranların korunduğu kısmi bölünme* gerçekleşir.

2.2.1. bölümde belirtilen örnekte yer alan oranlar göz önüne alındığında, (Y-A.Ş.)'nin kısmi bölünmesi halinde, (Y-A.Ş.)'nin ortakları bir taraftan sahip oldukları pay oranlarını itibari değerleri küçülmüş olarak (Y-A.Ş.)'de aynen koruyup, diğer taraftan da yeni kurulmuş olan (V-A.Ş.) ile (Z-LTD)'de kendilerine tahsis olunan paylarda da aynı oranda sahip oldukları takdirde oranların bölündüğü kısmi bölünme ortaya çıkar. Mevcut şirketlere bu örnek aynen uygulanırsa, bu durumda Y-A.Ş.'nin ortakları mevcut şirketlerde de, kendilerine tahsis olunan yeni payları aynen (Y-A.Ş.)'de olduğu gibi paylaşılır.

1.2.2.4. ORANLARIN KORUNMADIĞI (SİMETRİK OLMAYAN VEYA ASİMETRİK) KISMİ BÖLÜNME

¹³⁹Pulaşlı, a.g.e., s.155

TTK'nın 161. maddesinin 1 ve 2. fıkrasının, b bendinde düzenlendiği üzere, kısmi bölünen şirketin ortakları, devralan şirket veya şirketlerde bölünen şirketteki paylarının oranlarını korumazlarsa oranların korunmadığı bölünme gerçekleşir.

1.2.2.5. ORANLARIN KORUNMADIĞI BÖLÜNMENİN CEVAP VERDİĞİ İHTİYAÇ

Oranların korunduğu tam ve kısmi bölünmede, bir sermaye şirketindeki bölünmeden önce mevcut olan sermayeye katılma ilişkileri bölünmeden sonra ya da halen mevcut bulunan şirkete ve/veya yeni kuruluşa aynen yansıtılır. Çünkü ortaklar mevcut durumu değiştirmek istememektedir. Oranların korunmadığı bölünmede ise çeşitli etkenler rol oynar. Şirketler, bölünmeden sonra şekillenecek şirketlerin, işletme konularını, hâkim ve azlıkta kalacak şirketlerinin, bu ortakların birbirleriyle olan ilişkilerini, pay oranlarını belirlemeyi gerekli görürse oranların korunmadığı bölünme yoluna gidilir. Ortakların korunmadığı bölünme ile yeni dengeler kurulabilir. Hâkim ortakların deneyimleri yeni gruplaşmada göz önünde tutulabilir. Bu niteliği ile bölünme sadece büyük, bünyesinde birçok işletme konusunu barındıran büyük ölçekli anonim şirketlerin bölünmesini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda bu tür yönetimi zor şirketlerin yeniden yapılandırılmalarına da fırsat yaratır¹⁴⁰.

1.2.3. TEK ORTAKLI YAVRU ŞİRKET ELDE ETMEYE OLANAK VEREN BÖLÜNME¹⁴¹

TTK'nın verdiği olanaklardan biri de bir anonim şirketin veya limited şirketin, tek ortağının kendisi olduğu tek ortaklı anonim şirketler ile limited şirketlerin kurulabilmesidir. Hatta bir kooperatifin de bölünerek, tek ortağının kendisi olduğu anonim şirketler ve limited şirketler kurulabilir. Bölünme anonim şirketler ile limited şirketlerde yeni oluşumları planlayan uzmanlara geniş bir yelpaze sunar. Mehaz İsv. BirK'da bulunmayan bir olanak bilim komisyonu tarafından TTK'nın 159. maddesine bilinçle konulmuştur. Benzer bir düzenleme Alm. YDK 123 (3)'de de yer almaktadır.

Tek ortaklı yavru şirket oluşturma olanağı sadece kısmi bölünmede bulunmaktadır. TTK'nın 159/1. maddesininb bendinde bölünmeye konu şirkete iki seçenek sunulmaktadır.

¹⁴⁰Tekinalp, **a.g.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.658

¹⁴¹Tekinalp, **a.g.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.658-659

Birincisi, bölünen şirketin devralan şirketlerin paylarını ve haklarını iktisap etmeleri, *ikincisi*, devredilen mal varlığı bölümlerinin karşılığında devralan şirketin paylarını, bizzat bölünen şirketin kendisinin iktisap etmesidir. İkinci seçenekte karar kılındığı takdirde, oluşacak anonim şirket ve limited şirket tek kişilik yavru şirket olacaktır.

1.2.4. DEVRALMA VE YENİ KURULUŞ ŞEKLİNDE BÖLÜNME

1.2.4.1. DEVRALMA YOLUYLA BÖLÜNME

Devralan sermaye şirketi halen mevcut bir sermaye şirketi ise devralma yoluyla veya emme suretiyle¹⁴² bölünme vardır. Bu tür bölünme hem tam hem de kısmi bölünme olabilir. Devralma yolu ile bölünmede bölünen sermaye şirketinin bir parçası mevcut bir şirkete dâhil olduğundan, başka bir deyişle mevcut bir devralan şirkete katıldığından (iltihak ettiğinden) inceleme (*due diligence*) yapılır.

Devralma yoluyla bölünmede bir bölünme sözleşmesinin hazırlanıp imzalanması gerekir. Çünkü bu tür bölünmede sözleşme yapacak taraflar mevcuttur. Taraflar, bölünen şirket ile devralan şirkettir. Yeni kuruluş türündeki bölünmede ise, yeni kuruluş planlanmıştır, ancak şirkethenüz kurulmadığı için sözleşmeyi imzalayacak ikinci taraf mevcut değildir. Bu sebeple yeni kuruluş şeklinde bölünmede bölünme planı hazırlanır. Kanun devralan (mevcut) şirketin şekli konusunda herhangi bir hüküm koymamıştır. Ancak, TTK'nın 160. maddesinde “*sermaye şirketleri ve kooperatifler sermaye şirketlerine ve kooperatiflere bölünebilir*” dediği için, devralan konumundaki mevcut ticari şirketlerinin sermaye şirketi (yani A.Ş., SPBKmO veya LTD) ya da kooperatif olması şarttır; mevcut şirket kolektif şirket veya Komandit şirket olamaz.

1.2.4.2. YENİ KURULUŞ YOLU İLE BÖLÜNME

TTK'nın 164. maddesi uyarınca; yeni kuruluş yoluyla bölünme, bölünen şirketin bölünmeye tahsis edilmiş parçasının bölünme için kurulmuş bulunan şirket tarafından devralınıp hukuken özümsemesidir. TTK yeni kuruluş için zorunlu bir tür öngörememektedir. Ancak yeni kuruluşun da 1.4.1. de açıklandığı üzere sermaye şirketi veya kooperatif olması icap eder. Birleşmede yeni kuruluş için geçerli prosedürler bölünmede de geçerlidir. Yeni kuruluş sürecine TTK'nın 164. maddesindeki kolaylaştırmalardan yararlanılması mümkündür. Ancak

¹⁴²Akuğur, a.g.e., s.17.

yeni kuruluşta, kurucuların asgari sayısına ve aynı sermaye konulmasına ilişkin hususlar uygulanmaz. Bu hüküm sebebiyle yeni kuruluş SPBKmO olacaksa, TTK'nın 568. maddesi uyarınca en az beş kurucunun varlığı gerekmez, bir komandite bir de komanditer yeterlidir. Aynı sermaye hükümlerinin uygulanmamasının sebebi bir tarafta kısmi külli halefiyet ilkesi diğerk taraftan da birleşme raporundaki güvenlik sisteminin aynı sermayenin denetimi ile örtüşmesi aynı kuralların tekrarına gerek bulunmamasıdır.

1.2.5. ÖZEL DURUMLU SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BÖLÜNMESİ¹⁴³

1.2.5.1. TASFİYE HALİNDE BİR SERMAYE ŞİRKETİNİN BÖLÜNMEYE KATILMASI

TTK'nın; bölünmeye ilişkin hükümleri arasında birleşmeye ilişkin TTK'nın 138. maddesine benzer bir düzenleme bulunmadığı gibi anılan maddenin uygulanmasını sağlayacak bir göndermeye de yer verilmemiştir. İsviçre'de hâkim görüşe göre, TTK'nın 138. maddesinin İsv. BirK m.5 hükmünde öngörülen şartların varlığı halinde, tasfiye halindeki şirketler de bölünmeye katılabilir. Tekinalp; bu görüşün Türk hukuku bakımından da geçerli olacağı görüşündedir¹⁴⁴. Bu konuda birleşme hakkındaki TTK'nın 138. madde hükümlerinin bölünmeye kıyasen uygulanması gerekmektedir.

1.2.5.2. SERMAYE KAYBI VE BORCA BATIKLIK DURUMUNDA BÖLÜNME

TTK'da, bölünmelere ilişkin hükümler arasında, birleşmeye ilişkin TTK'nın 139. maddesine benzer bir hüküm bulunmamasına rağmen, Tekinalp İsviçre'deki hâkim görüşe katılarak anılan hükmün bölünmelere kıyas yoluyla uygulanabileceği görüşündedir. Çünkü kötü finansal durumlu bir ortağın TTK'nın 139. maddesindeki şartları yerine getirmesiyle bölünme suretiyle kurtarması ile aynı durumdaki bir ortaklığın birleşme yolu ile kurtarılması arasında hiçbir fark bulunmamaktadır. Menfaat dengesi öğretisinde bunu gerektirmektedir¹⁴⁵.

¹⁴³Tekinalp, **a.g.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.660.

¹⁴⁴Tekinalp, **a.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.660.

¹⁴⁵Tekinalp, **a.g.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.660-661.

1.2.6. BÖLÜNMENİN NEDENLERİ VE ANA İLKELERİ¹⁴⁶

1.2.6.1. BÖLÜNME NEDENLERİ

Anonim şirketler, asgari bir sermayeyle kurulması mümkün, ortaklarının sorumluluğu sınırlı ve payların devri şahıs şirketlerine oranla kolay olduğundan çok sayıda kişinin bir araya gelmesine ve dolayısıyla çok büyük sermayelerin toplanmasına elverişlidir¹⁴⁷. Ancak, değişen ekonomik ve hatta siyasi koşullar, anonim şirketlerde payın serbestçe devir edilebilirliği ilkesinin de bir uzantısı olarak¹⁴⁸, çoğunluk ilkesine göre yönetilen bu şirketlerde küçük bir azınlığın ortakların çoğunun genel kurul toplantılarına ilgisiz kalması sebebiyle şirket yönetimini ele geçirmesiyle ve şirketin kendi çıkarları doğrultusunda yönetilmesini sağlamalarıyla sonuçlanabilir. Bu ve buna benzer ortakların kendi iç ilişkilerinden kaynaklanan sebeplerle şirketler bölünmeyi tercih edebilirler. Zira bölünme nedenleri kanunda belirtilmemiş olduğundan herhangi bir gerekçeyle bölünmeye gidilmesi mümkündür.

4684 Sayılı Kanun'un gerekçesinde bölünme nedenlerinin ve bölünmenin TTK'da düzenlenmesi beklenmeden neden vergi kanunlarında düzenlendiğinin son derece ayrıntılı olarak kaleme alındığını görüyoruz. Söz konusu gerekçede; *“Ülkemizin uzun süredir içinde bulunduğu ekonomik ortamın şirketleri kısa vadeli kararlar almaya zorlaması, zamanında doğru ve yerinde verilmiş kararlarla kurulan şirketlerin enflasyon süresince verimliliklerini kaybetmeleri ve optimum ölçeklerden uzaklaşarak verimsiz bir yapıya dönüşmesi, yine zaman içinde ortaklık kuran şirketler ve grupların müşterek olarak yürüttükleri faaliyetlerin gereklilikleri veya yeterlilikleri konusunda ortaklar ve arasında görüş ve anlayış farklılıklarının ortaya çıkması¹⁴⁹ ...”* şeklinde olası bölünme nedenlerinden bazılarına yer vermiştir.

Şöyle ki;

¹⁴⁶Tekinalp, **a.g.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.661-662.

¹⁴⁷Bahtiyar, **a.g.e.**,s.71

¹⁴⁸“Payın devir edilebilirliği ilkesini; payın devrinin herhangi bir ortaklık organının veya pay sahiplerinin iznine veya onayına tabi kılınmamış olması şeklinde ifade edebilmemiz mümkündür. Bu haliyle söz konusu ilke sadece A.S'lere özgüdür. Gerçekten de kişi ortaklıkları olan kollektif ve adi komandit ortaklıklarda payın devri bir esas sözleşme değişikliği nitindedir; dolayısıyla esas sözleşmede farklı bir düzenleme yer almıyorsa, tüm ortaklar devre onay vermediği sürece bir ortak sahip olduğu payı başkasına devredemez. Limited ortaklıkta dahi, payın devri kanun koyucu tarafından çifte nisaba tabi tutularak zorlaştırılmıştır.” Ali MuratSevi, **Anonim Ortaklıklarda Payın Devri**, Seçkin Yayınevi, 1. Bası, Ankara, 2004, s.47.

¹⁴⁹Tam metin için bkz: Türk Vergi Kanunu Gerekçeleri, <http://tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss713m.htm>.

- Şirketin yatırımları için gerekli olan mali kaynakların temin edilememesi durumunda, mevcut malvarlığı kıymetlerinin çeşitli şirketlere dağılıp bunlarla bütünleşerek faydalı hale gelmesini sağlamak¹⁵⁰,
- Optimal işletme büyüklüğüne ulaşan şirketlerde mevcut organizasyon içinde genişleme imkânı ortadan kalktığından, kar ve verimi iyileştirilmek¹⁵¹,
- Kimi zaman Amerikan Hukuku'nda olduğu gibi rekabetçi düzenin devamlılığının sağlanmak¹⁵²,
- Şirketin faaliyet alanındaki ürün taleplerinin değişmesi veya teknolojik gelişmeler neticesinde her ürün ya da ürün grubunun ayrı şirketler tarafından daha az maliyet ile üretilmesi ihtiyacını karşılamak¹⁵³,
- Daha önce gerçekleşen birleşmelerden beklenen amacın sağlanamaması halinde birleşen şirketin bölünme ile bağımsızlaştırılması¹⁵⁴,
- Ortaklığın faaliyet alanının geniş bir coğrafi alana yayılması şirketin ayrılarak sorumluluğu azaltılmış şirketler halinde dış piyasada şanslarını denemeleri,
- Ölümünden sonra ortaya çıkacak miras problemlerini sağlığında halletmeyi planlayan bir anonim ortaklığın hâkim ortağı, sağlığında bölünmeyi kullanarak mirasçılarından her birine ortaklığın bir parçasını, bağımsız bir anonim şirket olarak bırakmak yoluna gidilmesi,
- Holding sistemine geçişte bir araç olarak kullanılabilir¹⁵⁵.

¹⁵⁰OktayGüvemli,**Kurum Bölünmeleri ile İlgili Avrupa Topluluğu Konseyi'nin 6 Sayılı Yönergesi ve Türkiye'deki Gelişmeler**, Vergi Dünyası, S: 123, Kasım 1991, s. 54.

¹⁵¹Coştan, **a.g.e.**,s.23.

¹⁵²Yasaman,**a.g.e.**, s.703.

¹⁵³CevatSarıkamış,**Şirket Birleşmeleri**, İstanbul, 2003, s.7.

¹⁵⁴Miles James/Woolridge Randall: Spin – Offs Equity Carve- Outs, United States of America, 1999,s.8, Aktaran: Coştan,**a.g.e.**,s.25

¹⁵⁵Bu husus Türk Ticaret Kanunu'nun159. maddesinin gerekçesinde belirtilmiştir.

1.2.6.2. BÖLÜNMENİN ANA İLKELERİ

1.2.6.2.1. MALVARLIĞININ ÖNCE AYRILMASI SONRA BİRLEŞMESİ İLKESİ

Bölünme, bölünen şirketin kendisinden ayrılan bir malvarlığı bölümünün veya bölümlerinin, mevcut veya bölünme için yeri kurulmuş bir şirket ile birleştiği önce bir bölünme ve daha sonra da birleşme işlemidir. Bölünme işlemi bölünen parçaların büyüklük ve içeriklerinin belirlenmesini gerektirir. Tam bölünmede bölünen şirket sonunda ortadan kalktığı, tüm malvarlığı bölünmeye tabi tutulduğu için, bu ortaklığın en az iki parçaya bölünmesi, her bir büyüklüğünün ve değerinin TL olarak saptanması ve her bir bölüme hangi malvarlığı parçalarının gireceğinin belirlenmesi ve bunların açıkça listeler halinde gösterilmesi gerekir. Parçaların aynı büyüklükte olmalarına gerek yoktur. Kısmi bölünmede de parçalara bölme, büyüklük ve içerik belirlenmesi yapılır. Bu işlem bölünme sözleşmesinin taraflarınca veya bölünme planını hazırlayan tarafından gerçekleştirilir. Birleşme işlemi ise aynen şirketlerin birleşmesinde olduğu gibi cereyan eder.

1.2.6.1.2.2. KISMİ KÜLLİ HALEFİYET İLKESİ¹⁵⁶

Bölünmede, birleşmede olduğu gibi külli halefiyet durumu söz konusu olmaz. Çünkü bölünmede devrolunan ortaklığın malvarlığı bir bütün halinde devralan veya yeni kurulan ortaklığa intikal etmez. Çünkü tam ve kısmi bölünmede bölünen ortaklığın malvarlığı parçalara bölünmüştür. Bölünmüş parçalar (*yani bölünen şirketten kopan, ayrılan parçalar*) intikal etmektedir. Bu durumda halefiyet dediğimiz hukuki durum mevcut olsa bile, bu bilinen külli halefiyet olmaz. Bu sebeple bölünmede “*kısmi külli halefiyet*” söz konusu olur. Kısmi külli halefiyet, külli halefiyetin ilkelerine bağlıdır. Tek farkı külli halefiyetin parçalara özgülenmiş hali olmasıdır.

1.2.6.1.2.3. ŞİRKET PAYLARININ VE HAKLARIN KORUNMASI İLKESİ¹⁵⁷

İstem Hakkımüessesesi, bölünmede ortaklık haklarını ve paylarını korunmaktadır. “*Şirket paylarının ve haklarının korunması*” kenar başlığını taşıyan TTK’nın 161. maddesi hükmü uyarınca, tam ve kısmi bölünmede de şirket payları ve hakları TTK’nın 140. maddesi

¹⁵⁶Tekinalp, a.g.e. (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.661.

¹⁵⁷Tekinalp, a.g.e. (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.661-662.

uyarınca korunur. Kanun bu hususta ortaklara istem hakkı tanımıştır. Hükümün atıf yaptığı 140. madde de bu hak tanımlanmıştır. Oranların korunmadığı bölünmede ilkenin geçerliliğini kaybettiği düşünülebilir. Ancak bu düşünce doğru değildir. Çünkü devralan ve/veya yeni kuruluşlardan birinde bölünen şirketteki payına nazaran daha küçük oranda paya sahip olan bir ortak diğer devralan veya yeni kurulan şirkette bölünen şirkettekenden daha büyük oranda paya sahip olarak kaybını telafi eder. Böylece oransal denge kurulur.

1.2.6.1.2.4. BÖLÜNMEDE HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİN “TEK İŞLEMLE VE KENDİLİĞİNDEN” (*UNO ACTU ET IPSO IURE*) GEÇİŞİ

Bölünmede, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin malvarlıklarını tam ve kısmen ayırarak oluşturdukları “*bölünme ürünü*” tasfiyesiz olarak ve kısmi külli halefiyet yoluyla başka sermaye şirketine veya kooperatiflere intikal eder ve bunun karşılığında da bölünen şirketin ortaklarının devralan şirkete ortak, kooperatiflerde ise üyelik hak ve sıfatını tek bir işlem ile *ipso iure* iktisap eder. Bu itibarla, bölünmenin hukuki açıdan geçerli olması ile birlikte, *bölünme ürününe* bağlanmış bulunan tüm hak ve yükümlülükler kendiliğinden devralan şirkete ya da kooperatiflere geçer.

Kısmi bölünmede şirketin tüm hak ve yükümlülükleri geçişin konusu olmaz ve devreden şirketin hukuki kişiliği de devam eder. Fakat bölünmenin pratik uygulanabilirliği bakımından en önemli husus, bölünmenin geçerli olmasıyla birlikte hukuki geçişin gerçekten “*uno actu*” ve “*ipso iure*” sonuçlanmasıdır. Böylelikle, bölünmeye dâhil olan ve *bölünme ürününe* bağlanmış olan tüm sözleşmeler tek bir işlem ile yasa gereği kendiliğinden devralan şirkete veya şirketlere geçer. Şu kadar ki, sadece kişiye sıkı sıkıya bağlı bulunan ve niteliği gereği devri mümkün olmayan ya da devri yasağına bağlı sözleşmeler bu geçişe dâhil değildir¹⁵⁸.

2. TÜRK TİCARET KANUNU KAPSAMINDA ANONİM ŞİRKETLER’DE BÖLÜNME USULÜ

Anonim şirketlerin bölünme usulü esasen bir şirketler hukuku meselesi olduğundan TTK düzenlenmesi dikkate alınacaktır. Bunun yanında, TTK’nın dayanağını oluşturan, İsv. BirK

¹⁵⁸Pulaşlı, a.g.e. (6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar), s.149

ve AB'nin VI. Yönergesi'ne paralel olarak ve Alman Nev'i Değiştirme Kanunu'da dikkate alınmaktadır. Bu bölümde Kanun hükümleri ve VI. Yönerge doğrultusunda bölünme usulü incelenecektir. Her ne kadar TTK bölünme usulünü hem sermaye şirketleri hem de kooperatifler yönünden ele almışsa da, konumuz anonim şirketlerin bölünmesi ile sınırlandırılmış olduğundan kooperatifler inceleme alanımız dışında kalmaktadır.

Akabinde ise, bölünme işleminin ilk düzenlendiği Türk Vergi Mevzuatı kapsamındaki yeri ve vergi boyutu ayrıntılı olarak inceleme alanı bulacaktır.

2.1. BÖLÜNMENİN ŞARTLARI

2.1.1. HAZIRLIK İŞLEMLERİ

Bölünme, eğer holding¹⁵⁹ çatısı altındaki şirketler arasında gerçekleşmeyecekse¹⁶⁰, bölünme işlemine katılacak olan şirketlerin, daha açık bir ifadeyle şirketleri temsilen yönetim kurullarının karşılıklı görüşmeleri ile başlar.

Hazırlık aşaması olarak da nitelendirebileceğimiz bu aşama bir nevi pazarlık aşamasıdır ve aslen şirketler açısından bölünmenin imkân dâhilinde olup olmadığı, özellikle şirketlerin devredilecek malvarlıklarının değeri, devir kapsamında değiştirme biriminin tespiti, bölünecek ortaklığın borçlarından devralacak şirketlerin sorumluluk derecesi incelenir. Bu görüşmelerde, işlemlerin şirketler arasında bölünme kararı ile neticelenmemesi olasılığına istinaden, şirketler arasında paylaşılan bilgi, belge ve ticari sırların açıklanmasını engellemek maksadıyla ilk görüşmelerde taraflar arasında “gizlilik sözleşmesi”(confidentiality agreement) imzalanabilir¹⁶¹.

2.1.1.1. ARA BİLANÇO

Bölünme bir ara bilanço çerçevesinde şekillenir ve gerçekleştirir. Ara bilanço, sadece bölünme için çıkarılır ve değişim oranlarının, sermaye artırımının ve azaltılmasının

¹⁵⁹Bir anonim ortaklığın bir veya birden çok ortaklığın paylarına sahip olması ve/veya yönetimine hâkim olmasına holding ilişkisi denir. Holding ilişkisi içinde bulunan tüm anonim ortaklıklar hukuken bağımsız bir tüzel kişiliktir ancak, bazı temel konularda ana ortaklığa bağlılık söz konusudur.

¹⁶⁰Holding çatısı altındaki şirketlerin yönetim organlarının genellikle aynı olması nedeniyle uygulamada yönetim kurullarının karşılıklı görüşmesi aşamasına gerek duyulmamaktadır.

¹⁶¹Akuşur, **a.g.e.**(Bölünme), s.82. Ancak, bölünme işleminin Rekabet Kurulu'ndan izin alınmasını gerektirip gerektirmeyeceği bizce tartışmalıdır. Bu konuda bkz: Üçüncü Bölüm, Rekabet Hukuku Açısından Bölünme, s.100 v.d.

miktarının saptanıp belirlenmesine dayanak oluşturur. Bu sebeple şirket paylarının ve haklarının korunması, yani süreklilik ilkesi ile sıkı bir bağlantı içerisinde dir. Bölünmeye ilişkin ara bilanço yu düzenleyen TTK’nın 165. maddesi ile birleşmede çıkarılacak ara bilanço yu düzenleyen TTK’nın 144. maddesi özdeş hükümlerdir.

2.1.1.2. BÖLÜNMEYE TAHSİS OLUNAN MALVARLIĞI BÖLÜMLERİNİN NİTELİKLERİ VE İÇERECEKLERİ AKTİF VE PASİF VARLIKLAR İLE DENKLEşTİRME TUTARININ BELİRLENMESİ

2.1.1.2.1. GENEL OLARAK

Bölünme işleminin merkezlerinden biri, bölünme dolayısıyla tahsis olunan malvarlığı bölümlerinin sayılarının, büyüklüklerinin ve her bir parçanın içereceğı aktif ve pasiflerin belirlenmesidir. Bu işlem en başta bölünmenin türüne, yani tam mı yoksa kısmi bölünme mi olacağına göre tayin olunur¹⁶².

TTK, bu belirleme işlemini bölünme sözleşmesi ile planına ilişkin 167. maddesinin (b) bendinde,

“Aktif ve pasif malvarlığı konularının devir amacıyla bölümlere ayrılmasını ve tahsisini; açık tanımlamayla, bu bölümlere ilişkin envanteri; taşınmazları, kıymetli evrakı ve maddi olmayan malvarlığını teker teker gösteren listeyi”

şeklinde ayrıntılı düzenleme getirilmiştir.

2.1.1.2.2. AKTİF VE PASİF DENGESİ

Bölümlerin sayılarını, büyüklüklerini ve içeriklerini belirlemede bölünmeye katılan şirketler tamamen serbesttir. Ancak bu serbestinin bazı katı sınırları vardır. Şöyle ki; bir bölünmede, tahsis olunan aktif ve pasifin dengeli bir şekilde, yani aktiflerin pasifleri karşılayacak bir özenle belirlenmesi gerekmektedir. Aksi halde bölünmeye karşı TTK’nın 192. maddesi uyarınca iptal ve TTK’nın 193. maddesine göre de sorumluluk davası açabilir. İkinci bir

¹⁶²Tekinalp, a.g.e. (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.662-664.

sınır ise liste içeriğinin açık olması ve malvarlığı parçalarının iyi tanımlanması zorunludur. Taşınmazlar ve fikri mülkiyet haklarına ilişkin sicil kayıtları yansıtılmalıdır.

2.1.1.2.3. DENKLEŞTİRME TUTARI

Eğer pay değişim oranları kesirli çıkıyor, bu da uygulamalarda zorluklar yaratıyorsa denkleştirme tutarı da tespit edilmelidir. TTK'nın 161. maddesinin birleşmeler hakkındaki 140. maddenin tamamına göndermede bulunmuş olması sebebiyle anılı maddenin 2. fıkrası bölünmelerde de uygulanır. Bu hüküm uyarınca taraflar; şirket paylarının değişim oranları belirlenirken devrolunan ortaklığın ortaklarına özgülenen şirket paylarının onda birini aşmaması şartıyla denkleştirme ödenmesi kararlaştırabilirler.

2.1.1.3. PAYLARIN DEĞİŞİM ORANLARININ BELİRLENMESİ

Bölünmede de değişim oranlarının belirlenmesi gerekir. Bu gereklilik bölünme sözleşmesi ve bölünme planının içeriğini düzenleyen TTK'nın 167. maddesinin (c) bendinde öngörülmüştür. Anılan hüküm uyarınca,

“Payların değişim oranını ve gereğinde ödenecek denkleştirme tutarını ve devreden şirketin ortaklarının, devralan şirketteki ortaklık haklarına ilişkin açıklamaları”nda sözleşmede veya planda yer alması gerekmektedir.

Kanun, payların değişim oranının hesaplanması hakkında TTK'nın 140. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmış olup aynı maddede ayrıca kesirli oranların yuvarlanmalarını sağlayacak bir kolaylık olan nakdi denkleştirmeye de yer verilmiştir. Birleşmeye ilişkin TTK'nın 140. maddesi bölünmede de uygulanmaktadır.

Pay değişim oranının hukuki temelini oluşturan istem hakkı çerçevesinde; pay değişim oranı, TTK'nın 161 ve 140. maddeleri uyarınca bölünmeye katılan şirketlerin malvarlığının değeri, oy haklarının dağılımı ve önem taşıyan diğer hususlar pay değişim oranının hukuki temelini oluşturan istem hakkı dikkate alınarak hesaplanır.

2.1.1.4. İMTİYAZLI PAYLAR, ÖZEL HAKLAR, OYDAN YOKSUN PAYLAR VE İNTİFA SENETLERİ İLE İLGİLİ HAZIRLIKLAR

Bölünme sözleşmesi ve planı, devralan şirkette intifa senetlerine, oydan yoksun paylara ve imtiyazlı haklar ile özel haklar veren paylara sahip olan kişilere devralan şirkette tanınacak haklar veya ödenecek bedeller hakkında hükümler içermelidir.

2.1.1.5. AYRILMA AKÇESİ SORUNU

Ayrılma akçesi esasında birleşmeye ilişkin bir hukuki kurumdur. Bu kuruma bölünme hükümleri arasında yer verilmemiştir.

2.2. BÖLÜNME İÇİN YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER DİZİSİ ŞEMASI VE ŞEMANIN AÇIKLANMASI

Aşağıda yer alan şema kapsamındaki işlemler örnekseme yolu ile açıklanacak olup açıklama kapsamındaki örneğimizde kısmi bölünme prosedürü dikkate alınacaktır. İşbu örnekte bölünen şirket bünyesindeki hizmet işletmesinin kısmi bölünme yolu ile devralan mevcut şirkete aktarılması konu edilmektedir.

2.2.1. ŞEMA

Gerek devralma yoluyla bölünme ve bu tür bölünmenin tam veya kısmi bölünme şeklinde yapılması, gerek yeni kuruluş suretiyle bölünme ve bu türün tam veya kısmi bölünme olarak yapılmasına ilişkin genel şema aşağıdaki gibidir.

Tablo VI Bölünme İşlem Şeması

Bölünme İşlem Şeması			
Görüşmeler ve Bölünme Hazırlıkları			

Yapılacak

Hukuki

Ara Bilanço

Değişim oranlarının

**bölünmenin şekli ve
türünün seçimi**

**ve
Finansal
İnceleme
(Due Diligence)**

**sermaye artırılmasının ve
azaltılmasının
denkleştirilmenin
miktarının hesaplanması;
imtiyazlar, özel haklar,
intifa senetleri gibi
sorunların incelenmesi**

Bölünme İşlemine Başlanmasına İlişkin Yetkili Organların Kararları

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir/Yeminli Mali Müşavir Öz Varlık Tespit Raporu

**Bölünme Sözleşmesi / Planı
ve
Bölünme Raporu**

İzinler

Ortakların Belgeleri İncelemesi

Alacaklıların ve Çalışanların Korunması İlkelerine İlişkin İş ve İşlemler

Genel Kurulların Bölünme Kararını Onamaları ve Gerekli Genel Kurul Evraklarının Hazırlanması

Tescil

2.2.2. ŞEMANIN AÇIKLANMASI

2.2.2.1. GÖRÜŞMELER VE BÖLÜNME HAZIRLIKLARI

Bölünmeye katılacak şirketler arasında görüşmelerin yapılması, sürecin başarılı bir şekilde yürütülmesi için şarttır. Bu görüşmeler ilgili şirketlerin yönetim organları, gereğinde teknik uzmanları ile hukukçuların arasında cereyan eder. Bu görüşmelerde ele alınan konular değişik gösterebilir, ancak aşağıda açıklanan hususlara çoğunlukla her bölünmede rastlanır¹⁶³.

2.2.2.1.1. BÖLÜNMENİN ŞEKLİ VE TÜRÜ

İlgili şirketler bölünmenin devralma mı yoksa yeni kuruluş şeklinde mi ve tam mı yoksa kısmi bölünme şeklinde mi yapılacağını kararlaştırmalıdır. Bu aşamada bölünme ile ortaya çıkacak devrolunacak malvarlığı bölüm (parça) sayısının tespiti de gereklidir. Çünkü bu sayı ile devralacak şirket sayısı da belli olacaktır.

Görüşmelerin ancak geçerli bölünmeler çerçevesinde yapılabileceği şüphesizdir.

2.2.2.1.2. İNCELEME (DUE DİLIGENCE)

Bölünecek ve devralacak mevcut şirketlerin, bu şirketlerin finansal ve hukuki durumları ile bağlı oldukları sözleşmeler, iş ilişkileri, ilgili mevzuatlar kapsamında inceleme (*due diligence*) yapılması yerinde olacaktır.

¹⁶³Tekinalp, a.g.e. (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.664-665.

2.2.2.1.3. ARA BİLANÇO

Ara bilanço ile ilgili olarak “*Bölünmenin Şartları*” bölümünde verilen açıklamalar burada da geçerli olmaktadır.

2.2.2.1.4. DEĞİŞİM ORANLARININ BELİRLENMESİ VE SAİR GEREKLİ TESPİTLERİN YAPILMASI

Bir bölünme işleminde; hangi türden olursa olsun (i)payların değişim oranlarının belirlenmesi, (ii)imtiyazlı paylar, özel haklar, oydan yoksun paylar ve intifa senetleri ile ilgili sorunlara çözümler bulunması ve (iii)bölünmeye tahsis olunan malvarlığı bölümlerinin ve içerecekleri aktif ve pasiflerini tespiti gerekmektedir.

Bölünmeye katılan şirketlerin de bu noktada hazırlık yapmaları ve çözüm bulmaları şarttır. Çünkü bu noktalar bölünme sözleşmesine veya planına geçecek ve bölünme raporunda açıklamalarda bulunulacaktır.

2.2.2.2. BÖLÜNME İŞLEMİNE BAŞLANMASINA İLİŞKİN YETKİLİ ORGANLARIN KARARLARI

TTKve sair mevzuat kapsamında genel kurul tarafından yönetim kuruluna bölünme sözleşmesinin imzalanması, sair evrakların hazırlanmasıve işlemlerin yürütülmesine ilişkin izin vermesi gerektiği yönünde doğrudan bir düzenleme bulunmamaktadır¹⁶⁴.

Moroğlu, bölünen ve bölünme sonucu devralan şirketin genel kurullarının toplanarak, bilançoğu karara bağlamaları ve bölünme sözleşmesitaslağını da görüp, üzerinde konuşup yönetim kurullarını bölünme sözleşmesini imzalama konusunda yetkilendirmeleri gerekeceğini belirtmiştir¹⁶⁵.

¹⁶⁴Bankaların Birleşme, Devir, Bölünme Ve Hisse Değişimi Hakkında Yönetmelikte, “*Genel Kurul İzni*” başlıklı 15. maddede, bölünmeye esas bilançoların ve devir sözleşmesi taslağının uygun görülmesi halinde genel kurullar tarafından, bölünme sözleşmesinin düzenlenmesi ve imzalanması hususunda yönetim kurullarına yetki verileceği düzenlenmiştir. Ancak TTK kapsamında, söz konusu işlemler genel kurulun devredilmez görev ve yetkileri arasında sayılmamakta olup sair evrakların hazırlanması hususunda yönetim kurulunun yetkili olduğu hüküm altın alınmıştır.

¹⁶⁵Moroğlu, **Birleşme, Bölünme ve Hisse Takasları Paneli**, s.9; Aynı görüş için Bkz.:Akuğur,**a.g.e.**, s.83, 125; Gültekin, “**Kısmi Bölünme**”, Vergi Dünyası Dergisi, S.303, Ekim 2006.

Söz konusu genel kurul toplantısında, bir ana sözleşmedeğişikliğiolmadığı veya bölünme kararı alınmadığı için TTK'nın 372. maddesinde belirtilen adi toplantı nisabına göre karar alınabileceği buna göre toplantı nisabı esas sermayenin en az dörtte birine sahip pay sahiplerinin hazır olması ile oluşurken, bu nisabın sağlanamadığı takdirde ikinci toplantıda nisap aranmayacağı ve oy çokluğu ile karar alınacağı belirtmektedir.

Ancak uygulamada da görüldüğü üzere; bölünme işlemine giriş aşamasında genel kurul kararı aranmaksızın yönetim kurulu kararının yeterli olacağı görüşündeyiz. Bu kapsamda ek maliyet yaratmamak ve usul ekonomisi adına sadece yönetim kurulu kararı ile bölünme işlemine girilmesi yeterlidir. Bu kapsamdaki örnek yönetim kurulu kararları işbu çalışmanın örnekler kısmında yer almaktadır.

2.2.2.3. SMMM /YMM ÖZ VARLIK TESPİT RAPORU

Ticaret Sicili Yönetmeliği¹⁶⁶’nde de düzenleme altına alındığı üzere;

“Tam bölünen şirketin bölümlere ayrılmış malvarlığının bölümler itibarıyla değerlerinin tespitine ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin raporu”

ve

*“Bölünen şirketin kısmi bölünmeye konu olan malvarlığı bölümlerinin değerlerinin tespitine ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin raporu”*nun tanzim edilmesi ve değer tespiti ile denetimin yapılması gerekmektedir.

Ayrıca, İTO’nun web sitesinde “Tescil İlan Kurulu” başlıklı kısmında yer alan “Bölünme” evrakları arasında;

“Tam bölünen şirketin bölümlere ayrılmış mal varlığının bölümler itibarıyla değerlerinin tespitine, şayet bölünen şirketin tapu, gemi ve fikri mülkiyet sicilleri ile benzeri sicillerde kayıtlı malvarlığının bulunması halinde bunların gerçeğe uygun değerlerinin tespitine, bölünen şirketin bölünen dışında kalan malvarlığının olmadığına ve bölünmede oranların korunup korunmadığına ilişkin ve ekinde şirket yönetim organı tarafından, denetime tabi şirketlerde denetçi tarafından onaylanmış

¹⁶⁶27 Ocak 2013 tarih ve 28541 sayılı RG’de yayımlanmış ve aynı gün yürürlüğe girmiştir.

son bilançonun bulunduğu YMM veya SMMM raporu ve müşavirin faaliyet belgesi, ya da denetime tabi şirketlerde ise denetçinin bu tespitlere ilişkin raporu (Bir asıl nüsha ve özel sicile kaydı gereken mal ve hakkın bulunması halinde bildirim yapılacak mercii sayısı kadar da fotokopi eklenmelidir)”

ve

“Bölünen şirketin kısmi bölünmeye konu olan malvarlığı bölümlerinin değerlerinin tespitineşayet bölünen şirketin tapu, gemi ve fikri mülkiyet sicilleri ile benzeri sicillerde kayıtlı malvarlığının bulunması halinde; bunların gerçeğe uygun değerlerinin tespitine, sermaye azaltımına gerek olup olmadığına; sermaye azaltılması durumunda, kısmi bölünen şirkette kalan net malvarlığının şirketin borçlarını karşılamaya yeterli olduğuna, sermaye azaltılmasına gerek olmaması durumunda ise, buna ilişkin tespitleri gösteren ve alacaklıların alacaklarının tehlikeye düşmediğinin ispat edildiği ve ekinde şirket yönetim organı tarafından, denetime tabi şirketlerde denetçi tarafından onaylanmış son bilançonun bulunduğu YMM veya SMMM raporu ile müşavirin faaliyet belgesi ya da denetime tabi şirketlerde ise denetçinin bu tespitlere ilişkin raporu (Bir asıl nüsha ve özel sicile kaydı gereken mal ve hakkın bulunması halinde bildirim yapılacak mercii sayısı kadar da fotokopi eklenmelidir)”

belirlenmektedir.

Ek olarak “Şirketlerde Yapı Değişikliği ve Ayni Sermaye Konulmasında Siciller Arası İşbirliğine İlişkin Tebliği¹⁶⁷”nde de;

“Ayni sermaye konulması sonucu mülkiyet değişikliğine konu olan mal ve hakların mahkemece atanan bilirkişi tarafından tespit edilmiş değeri; birleşme, bölünme ve tür değişikliğinde ise mülkiyet değişikliğine konu olan mal ve hakların yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir, denetime tabi şirketlerde ise denetçi tarafından tespit edilmiş değeri hesaplanır”

denmektedir.

Yukarıda yer alan yasal düzenlemeler kapsamında bölünme işlemi kapsamında bölünmeye konu edilen malvarlığının değerinin, yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçi raporu ile saptanması gerekmektedir.

¹⁶⁷31.10. 2012 tarih ve 28453 sayılı RG’de yayımlanmış ve aynı gün yürürlüğe girmiştir.

Ancak, “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik¹⁶⁸” hükümlerine göre Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme ölçütünü karşıladığı SMMM veya YMM raporu ile tespit edilen şirketler, tüm ortakların onaylaması halinde, söz konusu raporu ve müşavirin faaliyet belgesini ibraz koşulu ile inceleme hakkının kullanılmasından vazgeçebilir. Örnek “Kısmi Bölünme Kapsamında Hazırlanan Yeminli Mali Müşavirlik Öz Varlık Tespit Raporu”na işbu çalışmamızın örnekler kısmında yer verilmiştir.

2.2.2.4. BÖLÜNME SÖZLEŞMESİ / PLANI VE BÖLÜNME RAPORU

2.2.2.4.1. BÖLÜNME SÖZLEŞME / PLANI

2.2.2.4.1.1. KAVRAM

Bölünme sözleşmesi veya yeni kuruluş yoluyla yapılan bölünmede bölünme planı, borçlanma ve tasarruf işlemlerine yer veren bölünme dolayısıyla meydana gelecek olan şirketlerin şekline, içyapısına, organlarına, şirketlerin payları ve hakları ile borçlarına ilişkin hükümleri içeren bir ortaklar hukuku sözleşmesidir¹⁶⁹. TTK’nın 166. maddesi uyarınca hem bölünme sözleşmesinin hem de bölünme planının yazılı şekilde yapılması ve TTK’nın 173. maddesi uyarınca Genel Kurul tarafından onaylanması gerekmektedir.

TTK’nın 166. maddesi uyarınca; bölünme sözleşmesi veya bölünme planının hazırlanmasında yetkili organ yönetim organıdır. Bölünme sözleşmesi bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organlarınca, bölünme planı sadece bölünen şirketin yönetim organınca hazırlanacaktır.

2.2.2.4.1.2. İÇERİK

TTK’nın 167. maddesi uyarınca, bölünme sözleşmesi ve bölünme planının içereceği hükümler düzenleme altına alınmıştır olup bunlar bulunması gereken asgari kayıtlardır. Taraflarca ihtiyaç duydukları veya somut olayın icap ettirdiği konuları da düzenleyebilir¹⁷⁰.

Bölünme sözleşmesinde veya bölünme planında aşağıdaki hükümlerin bulunması zorunludur.

¹⁶⁸4.11.2012 tarihli ve 28457 sayılı RG’de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

¹⁶⁹Tekinalp, a.g.e. (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.666.

¹⁷⁰Tekinalp, a.g.e. (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.666.

- a. Bölünmeye katılan şirketlerin ticaret unvanları, merkezleri ve türleri.
- b. Bölünmeye esas değerlerin envanterini, taşınmazları, kıymetli evrak ve maddi olmayan malvarlığını tek tek gösteren listeler.
- c. Bölünmede oranların korunup korunmadığı, payların değişim oranını ve gerektiğinde ödenecek denkleştirme tutarını ve devreden şirketin ortaklarının, devralan şirketteki ortaklık haklarına ilişkin açıklamalar.
- d. Varsa; devralan şirketin intifa senedi, oydan yoksun pay ve özel hak sahiplerine tanınan haklara ilişkin hükümler.
- e. İktisap edilecek paylarının değişiminin nasıl yapılacağına ilişkin açıklamalar.
- f. Değişim dolayısıyla iktisap edilecek paylarının bilanço karına hangi tarihten itibaren hak kazanacakları ve bu istem hakkının özelliklerine ilişkin hükümler.
- g. Bölünmek suretiyle devreden şirketin işlemlerinin hangi tarihten itibaren devir alan şirketin hesabına yapılmış kabul edileceğine ilişkin açıklama.
- h. Yönetim organlarının üyelerine, müdürlere, yönetim hakkına sahip diğer kişilere ve denetçilere tanınan özel menfaatler.
- i. Bölünme sonucu devralan şirkete veya şirketlerle geçen iş ilişkilerinin listesi yazılır. Bu hüküm bir taraftan TTK'nın 178. maddesi ve diğer taraftan da TTK'nın 169/2 (g) bendi ile yakından ilgilidir¹⁷¹.

2.2.2.4.1.3. BÖLÜNMENİN DIŞINDA KALAN MALVARLIĞI VE TAHSİS EDİLMEYEN BORÇLAR

Bölünme sözleşmesi veya bölünme planında bölünmenin dışında yani bölünmede, bölünmeye tahsis edilmiş malvarlığı bölümlerinin (parçalarının) hiç birine girmeyen malvarlığı hakkında kurallar öngörülebilir. Eğer taraflarca özel bir kural yoksa veya somut olayı kapsamıyorsa TTK'nın 168. maddesindeki hükümler emredici nitelikte olup uygulanmaktadır.

¹⁷¹Tekinalp, **a.g.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.667.

TTK'nın 168. maddesinde;

“(1) Bölünme sözleşmesinde veya bölünme planında tahsisi yapılmayan malvarlığı konuları üzerinde;

a) Tam bölünmede, devralan tüm şirketlerin, bölünme sözleşmesi veya planına göre kendilerine geçen net aktif malvarlığının oranına göre, devralan tüm şirketlere paylı mülkiyet hakkı düşer.

b) Kısmi bölünmede söz konusu malvarlığı, devreden şirkette kalır.

(2) Birinci fıkra hükmü kıyas yoluyla alacaklara ve maddi olmayan malvarlığı haklarına da uygulanır.

(3) Tam bölünmeye katılan şirketler, bölünme sözleşmesi veya bölünme planına göre herhangi bir şirkete tahsis edilmeyen borçlardan müteselsilen sorumludurlar”

denmektedir.

İlgili madde hükmünün 1. fıkrası sadece duran malvarlığı haklarına ilişkin olup 2. fıkrasında anılı fıkra hükmünün alacaklara ve maddi olmayan malvarlığı haklarına da uygulanacağı düzenleme altına alınmıştır.

Ek olarak, tam bölünme yapılmış fakat borçlar kısmen veya tamamen tahsis edilmemişse, TTK'nın 168. maddesinin 3. fıkrası uyarınca tahsis edilmeyen borçlardan tam bölünmeye katılan şirketlerin tümü müteselsilen sorumludur. Bu noktada kısmi bölünmede aynı hükmün kıyasen uygulanması gerekmektedir.

Örnek “Kısmi Bölünme Sözleşmesi”ne işbu çalışmamızın örnek evraklar kısmında yer verilmiştir.

2.2.2.4.2. BÖLÜNME RAPORU

2.2.2.4.2.1. KAVRAM

Bölünme raporu bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organlarının ya ayrı ayrı veya orta hazırlayacakları bir rapordur. TTK'nın 169/4. maddesi uyarınca, tüm ortakların onaylanması halinde küçük ve orta ölçekli şirketler bu rapordan vazgeçebilirler. Bu rapor hesap verme

ilkesi çerçevesinde hazırlanması gereken bir belgedir¹⁷². Rapor bölünmenin amacını, ekonomik yararını ve getireceği katkılar ile hukuki yapısını açıklar, ortakların TTK'nın 171. maddesi kapsamında yapacakları incelemeye yardımcı olur. Kısaca bilgi verir ve şeffaflığı sağlar. Bölünme raporu topluluk hukukunda TTK'nın 202.Maddesinin 2. fıkrası uyarınca önem taşır.

2.2.2.4.2.2.İÇERİK

Bölünme raporunun içeriği ile bölünme sözleşmesi veya planının içeriği paraleldir. Rapor bölünme sözleşmesi ile planının içeriğini yani hükümlerini yönetim organı açısından açıklar ve ortakları aydınlatır.

Bölünme raporunda aşağıdaki hükümlerin bulunması zorunludur.

- a. Raporun amacı ve sonuçları.
- b. Bölünme sözleşmesi veya bölünme planı.
- c. Bölünmede oranların korunup korunmadığı, payların değişim oranını ve gerektiğinde ödenecek denkleştirme tutarını ve devreden şirketin ortaklarının, devralan şirketteki ortaklık haklarına ilişkin açıklamalar.
- d. Değişim oranının saptanmasında payların değerlemesine ilişkin özelliklere ilişkin açıklamalar.
- e. Varsa, bölünme dolayısı ile ortaklar için doğacak ek ödeme yükümlülükleri, diğer kişisel edimler ve sınırsız sorumlulukları ilişkin açıklamalar.
- f. Bölünmeye katılan şirket türlerinin farklı olması halinde, ortakların yeni tür sebebiyle söz konusu olan yükümlülüklerine ilişkin açıklamalar.
- g. Bölünmenin işçiler üzerindeki etkileri ile içeriği, varsa sosyal planın içeriğine ilişkin açıklamalar.
- h. Bölünmenin, bölünmeye katılan şirketlerin alacaklıları üzerindeki etkilerine ilişkin açıklamalar.

2.2.2.4.2.3.SOSYAL PLAN

Sosyal plan TTK'nın sosyal yönünün en somut örneklerinden¹⁷³ biridir. Bölünme raporuna ilişkin TTK'nın 169/2. maddesi uyarınca yönetim organı bölünmenin işçiler üzerindeki

¹⁷²Tekinalp, a.g.e. (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.668.

¹⁷³**TEKİNALP** Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Güncelleştirilmiş 3. Bası, İstanbul Vedat 2013, s.668-669

etkilerini ve yapılmışsa sosyal planın içeriğini açıklamalıdır. Gerek etkiler gerek sosyal plan ile kastedilen; bölünme sebebiyle kaç işçinin işini yitirebileceğinin, kaç işçinin çalıştığı yer ve adresinin değiştirileceğinin, işçilerin iş değiştirip değiştirmeyeceklerinin; eşin iş, çocukların öğrenim durumlarının bölünmeden nasıl etkileneceğinin ve anılan önemler ile uygulanacak çareleri neler olacağının belirlenmesidir.

Örnek “Kısmi Bölünme Raporu”na işbu çalışmamızın örnek evraklar kısmında yer verilmiştir

2.2.2.4.2.4. İZİNLERİN ALINMASI

Bölünmeye taraf şirketlerin tabi olduğu özel kanunlar dikkate alınarak, bu aşamada SPK, BDDK, EPDK ve Rekabet Kurulu gibi kuruluşlardan gerekiyorsa izinler alınmalıdır.

2.2.2.4.2.5. ORTAKLARIN BÖLÜNME BELGELERİNİ İNCELEME HAKLARI

2.2.2.4.2.5.1. KAVRAM

Bölünen şirketin veya şirketlerin bölünmeyle malvarlıklarının bir bölümü, devralana şirkete geçmekte ve dolayısıyla bölünen şirket veya şirketlerin ortaklarının payları, devir edilen malvarlığı kadar değer kaybetmektedir. Ortaklarının paylarının değer kaybetmesi olayına, yani bölünmeye bilinçli şekilde onay verebilmek için, tüm bölünme işlemlerinin ayrıntılı olarak incelenmesi gerekmektedir¹⁷⁴. Ortakların bu inceleme hakkının amacı, ortaklık içi şeffaflığı sağlamaktır. Şeffaflık, “*mevcut durum, faaliyetler ve kararlar hakkındaki bilgilerin ulaşılabilir, somut ve anlaşılır olası süreci*¹⁷⁵” dir.

TTK’nın “İnceleme hakkı” 171. maddesi; İBirk’nın 41. maddesinden alınmıştır. Ortakların inceleme hakkını düzenleyen ve şirket içi şeffaflığı sağlama anlayışından kaynaklanan 171. madde hakkında TTK’nın 149. madde için yapılan açıklamalar dikkate alınmalıdır.

TTK’nın 171. maddesi, anılı Kanun’un 149. madde ile süre ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’ndeki ilân dışında özdeştir. Hüküm, aynı ortaksal menfaatleri korumakta ve aynı bölünme kararının oylanmasında olduğu gibi, bilinçli oy kullanma amacına hizmet

¹⁷⁴Pulaşlı, **a.g.e.** (6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar), s.172

¹⁷⁵Esin Okay Örerler; **Finansal Değerlendirme Açısından Finansal Tabloların Şeffaflığı, Muhasebe ve Denetime Bakış**, Yıl 5, Sayı 15, Mayıs 2005, s.1 vd

etmektedir. Bu fark hakka – İsviçre’nin aksine – vazgeçilmez bir hak niteliği kazandırmaktadır.

2.2.2.4.2.5.2. İNCELEMESİNE SUNULACAK BELGELER

Bölünmeye katılan ortakların her biri tarafından merkez ve şubelerinde, genel kurul kararından iki ay önce;

- a. Bölünme sözleşmesi veya bölünme planı,
- b. Bölünme raporu,
- c. Son üç yılın finansal tablolar
- d. Yönetim Kurulu faaliyet raporları ve
- e. Varsa ara bilançoları.

bölünmeye katılan şirketlerin ortaklarının incelemesine sunulur.

2.2.2.4.2.5.3. İNTERNET SİTESİNDE YAYIMLAMA ZORUNLULUĞU

Denetime tabi şirketlerde¹⁷⁶, incelemeye sunulan belgeler ortaklığın internet sitesine de konulur. Aykırı davranış TTK’nın 1524/2 hükmü uyarınca bölünmenin iptaline yol açar. Ayrıca, birleşmeye katılan ortaklardan her biri gerek TTSG’de gerek internet sitesinde menfaat sahiplerinin inceleme hakkına işaret eder.

2.2.2.4.2.5.4. BEDELSİZ SURET VE BASILI NÜSHA VERME ZORUNLULUĞU

İnceleme hakkına haiz olan menfaat sahipleri, incelemeye sunulan belgelerin bir suretinin kendilerine bedelsiz verilmesini talep edebilirler.

2.2.2.4.2.5.5. İNCELEME HAKKINDAN VAZGEÇME

Tüm ortakların onaylaması halinde küçük ve orta ölçekli şirketler inceleme hakkının kullanılmasından vazgeçebilirler.

¹⁷⁶Bkz. ve 23.01.2013 tarihli 28537 sayılı RG’de yayımlanan 19.12.2012 tarihli “Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı”.

Örnek “İnceleme Hakkına İlişkin Duyuru Metni”ne işbu çalışmamızın örnek evraklar kısmında yer verilmiştir.

2.2.2.4.2.6. ALACAKLILARIN VE ÇALIŞANLARIN KORUNMASI

2.2.2.4.2.6.1. ALACAKLILARIN KORUNMASI

Bölünmede, bölünen şirketin alacaklarının teminatı olan şirket malvarlığının bir parçası onların rızası olmaksızın devredilmektedir. Tam bölünmede, daima bir borçlu değişimi meydana gelmektedir. Asıl borçlu ortadan kalkmakta ve bunun yeri devralan şirket tarafından doldurulmaktadır. Kısmi bölünmede ise, bölünen şirketin malvarlığı, devralan şirkete devredilen kısmi malvarlığı parçası miktarı ve oranında azalır. Böylelikle alacaklılar için sorumluluk temeli küçüldüğünden, bölünen şirkette çoğunlukla bir sermaye azaltımı yapılır. Duruma göre bölünmeyle devralan şirketin alacaklılarını hakları da ihlal edilebilir, zira devralan şirketin malvarlığında pasif (borç) unsurların daha fazla olması, devralan şirketin ödeme gücünü olumsuz olarak etkileyebilir. Bunun yanı sıra, bölünme nedeniyle devralanan şirketin ortaklık yapısı da artmaktadır¹⁷⁷. Ayrıca, sermaye azaltımı olmasa bile, bölünen ortaklığın kredi limitleri ve gelir sağlama gücü bölünmeden olumsuz şekilde etkilenebilecektir¹⁷⁸.

Bölünmede alacaklıların haklarını tehlikeye düşüren diğer faktörler olarak; bölünme sözleşmesi, bölünme raporu, denetim raporu hazırlanması, bölünmenin tescili için yapılan masraflar ve pay sahiplerine denkleştirme tazminatı ödemesi sayılabilir. Bu işlemler, bölünmeye katılan şirketlerin nakit sıkıntısı içine düşmesine sebep olabilir¹⁷⁹.

Belirtmek gerekir ki, bölünmeye alacaklıların itiraz hakları olmamakla birlikte, hakları TTK’da ayrıntılı ve etkili şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca, TTK’nın 174. maddesi 173. madde ile birlikte değerlendirildiğinde, alacaklıların güvence sorunlarının bölünme kararından önce çözülmesi gerektiği, aksi takdirde kararın alınamayacağı anlaşılmaktadır¹⁸⁰.

Bu açıklamadan sonra alacaklıların korunmasına ilişkin kuralları şöyle tespit edebiliriz:

- a. TTK’nın 175. maddesi uyarınca; bölünmeye katılan şirketler, 174. maddede öngörülen ilanların yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde, istemde bulunan alacaklıların alacaklarını teminat altına almak zorundadırlar. Ancak; bölünme ile,

¹⁷⁷ Bkz. Çoştan, **a.g.e.**, s.90 ve dn. 272’de anılan literatür.

¹⁷⁸ Bkz. Çoştan, **a.e.** ve dn. 271’de anılan literatür.

¹⁷⁹ Bkz. Çoştan, **a.e.** ve dn. 273’de anılan literatür.

¹⁸⁰ Aynı şekilde Gerekçe, m.174.

alacaklıların alacaklarının tehlikeye düşmediğinin, ispatı hâlinde, teminat altına almak yükümü ortadan kalkar.

- b.** TTK'nın 174. maddesi uyarınca; Bölünmeye katılan şirketlerin alacaklıları, TTSG'de, yedişer gün aralıklarla üç defa yapılacak ilanla ve sermaye şirketlerinde ayrıca internet sitesine de konulacak ilanla, alacaklarını bildirmeye ve teminat verilmesi için istemde bulunmaya çağırılırlar.
- c.** TTK'nın 173/1 hükmü uyarınca; TTK'nın 175. maddesinde öngörülen teminatın sağlanmasından sonra, bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organları, bölünme sözleşmesini veya bölünme planını genel kurula sunar.
- d.** Bölünmeden önce doğmuş bir alacağın ifasına aykırı hareket edilmiş olması durumunda, bölünmeye katılan diğer şirketler (ikinci derecede sorumlu şirketler), TTK'nın 176/1 hükmü uyarınca müteselsilen sorumlu olurlar. Ayrıca aşağıdaki hallerin gerçekleşmesi durumunda da diğer şirketlerin ikincil müteselsil sorumluluğu söz konusu olabilir. Buna göre birinci derecede sorumlu şirketin:
 - i.** İflas etmişse,
 - ii.** Konkordato süresi almışsa,
 - iii.** Aleyhine yapılan icra takibinde kesin aciz vesikası alınmasının şartları doğmuşsa,
 - iv.** Merkezini yurt dışına taşımış ve artık Türkiye'de takip edilmez duruma gelmişse,
 - v.** Yurtdışındaki merkezinin yeri değiştirilmiş ve bu sebeple hukuken takibi önemli derecede güçleşmişse.
- e.** Ortakların kişisel sorumlulukları, bölünmeyle tam veya kısmen ortadan kalkıyorsa, bu konuda TTK'nın 158. maddesi uygulama alanı bulmaktadır (TTK'nın 177. maddesinin 158. maddeye atfıyla)
- f.** TTK'nın 193/1 hükmü uyarınca; bölünme işlemlerine katılmış bulunan bütün kişiler şirketlere, ortaklara ve alacaklara karşı kusurları ile verdikleri zararlardan sorumludurlar. Kurucuların sorumlulukları saklıdır.

2.2.2.4.2.6.2. ÇALIŞANLARIN KORUNMASI

Bölünmeden etkilenen bir grup da, şirket çalışanlarıdır. Çünkü kural olarak bölünme, şirket işletmelerinin mevcut yapısında yeni bir reorganizasyona yol açılmaktadır. Bu nedenle kanun bölünmede, şirket çalışanlarıyla ilgili hükümler içermektedir.

TTK gerekçesinde, TTK'nın 178. maddesinin ilk altı fıkrasının İsv. BK madde 333'den alındığını ve İBirk madde 49'un anılan hükme göndermede bulunduğu belirtilmektedir¹⁸¹. Ancak hemen belirtelim ki, 1993 tarihinde İsv. BK'ya eklenen 33a¹⁸² hükmü TTK'ya konmamıştır. Ayrıca, İsviçre FusG Art. 28'deki (işçi temsilcileriyle Konsültasyon=İstişare) hüküm de TTK'ya alınmamıştır.

Bir yandan; bölünmede, bölünme sözleşmesi ve planının işçilerle ilgili önemli bilgileri içermesi, yani bölünmenin işçiler üzerindeki hukuki ve ekonomik etkileri ile mümkünse bir sosyal planın¹⁸³ yer alması öngörülmekte, diğer yandan, bunların işçilerle paylaşılması arzu edilmektedir.

TTK'daki yasal düzenlemelere göre işçilerin korunmasına ilişkin hükümler şöyledir:

- a. TTK'nın 167/i hükmü uyarınca; bölünme sözleşmesi veya planı, bölünme sonucu devralan şirketlere geçen iş ilişkilerini içerir. Bu madde hükmü doğrudan işçilerin korunması amacına değil, aksine daha çok ortakları bilgilendirme menfaatine yöneliktir.
- b. TTK'nın 178/1 ve 2 hükmü kapsamında, bölünmenin geçerlilik kazanmasıyla birlikte tüm iş ilişkileri otomatik olarak devralan şirkete geçer ve işçilerin buna itiraz hakkı bulunmaktadır.
- c. Tam ve kısmi bölünmede, işçilerle yapılan hizmet sözleşmeleri, işçi itiraz etmediği takdirde, devir gününe kadar bu sözleşmeden doğan bütün hak ve borçlar ile devralan şirkete geçer.

¹⁸¹ Aynı şekilde Gerekçe, m.178.

¹⁸² 17.12.1993 tarihinde İsv.Birk'na eklenen bu maddenin 1. ve 2. hükümleri şöyledir: “Bir işveren işletmenin tamamını veya bir bölümünü üçüncü bir kişiye devredilirse, işçi temsilcisine, bunun olmaması halinde işçilere, devir icra edilmeden önce,

(a) devrin sebeplerini,

(b) devrin işçilerin üzerindeki hukuki, ekonomik ve sosyal sonuçları hakkında bilgi verir.

Devir sebebiyle işveren tarafından bazı önlemler alınması öngörülmüşse, bunları işçi temsilcileriyle, yoksa işçilerle istişare edilmesi gerekir”.

¹⁸³ Açıklama için bkz. Bölünme Planı İçeriği kısmına.

- d. İşçi itiraz ederse, hizmet sözleşmesi kanuni işten çıkarma süresinin sonunda sona erer; devralan ve işçi o tarihe kadar sözleşmeyi yerine getirmekle yükümlüdür.
- e. Eski işveren ile devralan şirket, işçinin bölünmeden evvel muaccel olmuş alacakları ile hizmet sözleşmesinin normal olarak sona ereceği veya işçinin itirazı nedeniyle sona erdiği tarihe kadar geçen sürede muaccel olan alacaklarından müteselsilen sorumludurlar.
- f. Aksi kararlaştırılmadıkça veya halin icabından anlaşılmadıkça, işveren hizmet sözleşmesinden doğan hakları üçüncü kişiye devredemez.
- g. İşçiler muaccel olan ve birinci fıkrada öngörüldüğü şekilde muaccel olacak alacaklarının teminat altına alınmasını isteyebilirler.
- h. Devreden şirketin bölünmeden önce şirket borçlarından dolayı sorumlu olan ortakları, hizmet sözleşmesinden doğan ve intikal gününe kadar muaccel olan borçlarla, hizmet sözleşmesi normal olarak sona ermiş olsaydı muaccel hâle gelecek olan veya işçinin itirazı sebebiyle hizmet sözleşmesinin sona erdiği ana kadar doğacak olan borçlardan müteselsilen sorumlu olmakta devam ederler.

2.2.2.4.2.7. GENEL KURULLARIN BÖLÜNME KARARINI ONAMALARI VE GENEL KURUL EVRAKLARI

2.2.2.4.2.7.1. GENEL AÇIKLAMA

Bölünme kararı, bölünmenin hukuken gerçekleştirilmesi ve bölünmeye katılan şirketlerin yeniden yapılanmalarının en önemli aşamasıdır¹⁸⁴. Bölünmeye katılan şirketlerin yönetim kurulları, bölünme sözleşmesinin veya planının onaylanması ve ilgili kararların alınması amacıyla genel kurulu toplantıya davet eder. Bölünme kararı, bölünmeye katılan her şirketin genel kurulunda onaylanmalıdır.

2.2.2.4.2.7.2. BÖLÜNEN ŞİRKETTE BÖLÜNME VE SERMAYE AZALTIMI KARARININ ONAYLANMASI

¹⁸⁴Bkz. Gerekçe m.173.

TTK'nın 162. maddesinde, bölünme sebebiyle devreden şirketin sermayesinin azalması halinde bazı maddelerin uygulanmayacağı öngörülmektedir¹⁸⁵, ancak sermaye azaltılmasına hangi koşullarda gidileceği ve azaltılacak miktarın ne kadar olacağına dair bir açıklama yer almamaktadır. Madde gerekçesinde, Alman Nev'i Değiştirme Yasasında (*UmwG md. 140-146*) daha ayrıntılı düzenlemeye yer verilmesine rağmen, bu konuda kesin ve katı kuralları konulmadığı belirtilerek, aynı yolun tercih edildiği ve sermaye azaltma miktarının belirlemenin yönetim organının, denetlemenin de bölünme denetçisinin görevi olduğu ifade edilmektedir¹⁸⁶.

Birçok bölünmelerde, bölünen şirketin sermaye azaltılmasına gitmesi, özellikle yeterli miktarda “*serbestçe tasarruf edebileceği özvarlığı*” yoksa zorunlu olacaktır. Sermaye azaltılmasında gerekli olan miktar, “*devredilen kısmi malvarlığı*” değil, devredilen aktif fazlasının bilanço değerine uygun olan miktardır. O halde, elde yeterli miktarda serbestçe kullanılabilen öz varlık varsa, genel kurulda yalın bir kar dağıtım kararı alınarak nakdi temettü dağıtımı yoluyla sermayenin azaltılması mümkündür. Aksi halde sermayenin iadesi sonucu doğacak şekilde serbestçe tasarruf edilemeyen özvarlığı el atılması zorunlu olacaktır. İstisna olarak Kanun, bölünme sebebiyle bölünen şirketin sermayesinin azaltılması durumunda, sermayenin azaltılmasına ilişkin genel hükümlerinin¹⁸⁷ uygulanmayacağı açıkça hükme bağlanmakta¹⁸⁸ ve bunun yerine otomatik olarak bölünme ile geçmektedir. Ayrıca gerekçede açıklandığı üzere, alacaklıların korunması 174. ve 175. maddelerle sağlandığından, gerekli olması halinde basit azaltma usulünün uygulanacağı açıklanmıştır¹⁸⁹.

Buna karşılık tam bölünmede, bölünen şirket sona erer ve ticaret sicilinden silinir. Esas sermaye de şirketin sona ermesiyle ortadan kalkmayacağı için bir sermaye azaltımı yapılması da söz konusu olmayacaktır.

¹⁸⁵Uygulanmayacak maddeler TTK m. 473,474 ve 592 ile KoopK 98. Maddesine dayanılarak TTK'nın 473 ve 474. madde hükümleridir.

¹⁸⁶Bkz. Gerekçe m.162.

¹⁸⁷Bkz. TTK'nın 473, 474 ve 475. maddeleri.

¹⁸⁸ Bkz. TTK'nın 162. maddesi.

¹⁸⁹Dogrusöz, II-Kısmi Bölünme, s.34 , “... Ticaret Kanunumuzda sermaye azaltımına ilişkin olarak öngörülen usulün, zamana yayılı belli bir süreci gerektirmesi sebebiyle, hisselerin bölünen şirketin ortaklarına verilmesi yönteminin şimdilik uygulamada pek tercih edilmeyeceğini göstermektedir. Ancak Ticaret Kanununda, sermaye azaltımı usulünde çeşitli basitleştirmeler getirilerek, bu sakınca bertaraf edilmeye çalışılmıştır.”

Bölünme kararının alındığı genel kurulda¹⁹⁰, aynı zamanda kısmi bölünen şirket tarafından sermaye azaltımı kararının alınıp alınamayacağı konusunda farklı düzenlemeler mevcuttur. Altıncı Yönergenin 5. maddesinin birleşmeye dair Üçüncü Yönerge'nin 7. maddesine yaptığı atıfla, bölünme kararının bölünme nedeni ile yapılacak esas sözleşme değişikliğini de kapsamı öngörülmüştür. Bu şekilde bölünme kararı ile sermaye azaltımı kararlarının aynı genel kurulda alınması kabul edilmiştir. Birleşme Kanunun 51. maddesinin 2. fıkrasına göre sermaye azaltımını içeren sözleşme değişikliğinin, bölünme kararının tescili anında Ticaret Siciline bildirileceğinin öngörülmüş olması sebebi ile azaltma için ayrı bir genel kurul kararına gerek yoktur¹⁹¹.

Öğretide genel olarak, sermaye azaltım kararının bölünme kararı ile es zamanlı olarak alınması gerektiği savunulmaktadır¹⁹². Çoştan bu konuda; şirketler hukuku anlamında bölünme kararının bölünme sözleşmesinin onayı yanında bölünme nedeniyle yapılacak esas sözleşme değişikliklerini de kapsadığını; bir diğer ifadeyle bölünme kararından ayrı olarak sermaye azaltım kararı alınması da gerekli olmamaktadır.

Örnek “Bölünen Şirkette Bölünme ve Sermaye Azaltımı Kararının Onaylanmasına İlişkin Genel Kurul Toplantı Tutanağı”na işbu çalışmamızın örnek evraklar kısmında yer verilmiştir.

2.2.2.4.2.7.3. DEVRALAN ŞİRKETTE BÖLÜNME VE SERMAYE ARTIRIMI KARARININ ONAYLANMASI

Bölünmede, bölünen şirketin malvarlığının bir parçasının devralan şirketin, tam bölünmede olduğu gibi kısmi bölünmede de kural olarak sermaye artırımı yapması gerekir. Sermaye artırımı, bölünen şirketin ortaklarının, devralan şirket/şirketlerin paylarını *ipso iure* iktisap etmelerini sağlamak için, çoğu kez gerekli olmaktadır. Bölünme yeni kuruluş yoluyla gerçekleşiyorsa, bölünmede yeni kurulacak şirketin kuruluş sermayesi, bölünen şirketin devrettiği miktar olacaktır. Kuruluş sermayesinin veya sermaye artırımının ölçü ve kapsamı, çeşitli faktörlere bağlı olabilir. Şöyle ki, özellikle devralan şirketin bölünen şirkette pay

¹⁹⁰Bkz. 28.11.2012 tarihli 28481 sayılı RG’de yayımlanan “Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul Ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik” madde 32.

¹⁹¹Çoştan, a.g.e.,s.119.

¹⁹²Çoştan, a.e., s.119; Helvacı, a.g.e., s.74.

sahibi olup olmadığı veya kendi paylarını iktisap edip etmediği gibi¹⁹³. Ancak, kısmi bölünme yoluyla yeni kurulacak şirkete devredilmede, söz konusu pay sayısı sıfırdır¹⁹⁴. Bu halde bir sermaye artırımı yapılmasına gerek bulunmamaktadır. Ancak bu istisna hal dışında devralan şirketin sermaye artırımı yapması gerekir. Sermaye artırımı sadece pay ve ortaklık haklarının devamlılığına değil, aynı zamanda alacaklıların korunmasına da hizmet vermektedir¹⁹⁵. Bütün bu sermaye artırımını etkileyen faktörlerin mevcut olması halinde, sermaye artırımında dikkate alınması gerekir ve devralan şirket kendi paylarını iktisap etmişse, bu payların miktarı, yapılacak sermaye artırımından düşülecektir. Aynı şekilde, bölünen ortaklığın iktisap ettiği kendi paylarının devralan şirkette karşılığı bulunmayacağı için, bölünen şirket devralan şirkette ortak olamayacağı¹⁹⁶ için, bu paylarında hesaplama katılması söz konusu olmaz.

Ayrıca, artırılacak sermayenin itibari değeri, daima devrolunan kısmi malvarlığının değerinin altında veya ona eşit olur. Malvarlığının devralınmasıyla ihraç edilen payların itibari değerinin, devredilen kısmi malvarlığının değerince karşılanmış olması gerekir. Bu nedenle, itibari değer altında pay ihracına ilişkin yasal bölünmede de geçerlidir.

Ek olarak, TTK'nın 463. maddesi uyarınca şarta bağlı sermaye artırımı yapılacaksa, artırılan sermayenin toplam itibari değeri, sermayenin yarısını aşamaz.

Yukarıda yer alan sermaye artırımı işleminde TTK'nın 142. maddesinin 2. fıkrası uyarınca aynı sermayeye ilişkin hükümler uygulama alanı bulmamaktadır. Böylece TTK, bizimde katıldığımız görüş kapsamında öğretide ve uygulamada da cereyan eden önemli bir tartışmaya nokta koymuştur¹⁹⁷. ETTK'nın yürürlük döneminde Türk uygulamasına mezkûr sermaye artırımının aynı sermaye konulması yoluyla yapıldığı, sermaye artırımının karşılığının, devralan şirkete bölünen şirketten intikal eden ayınlar, yeni devrolunan şirketin malvarlığı olduğu yolundaki, görüş hâkim olmuştur. Bu değişiklik Türk Vergi Hukuku açısından da önemlidir. Çünkü vergi hukukunun yaklaşımı, mezkûr sermaye artırımının aynı sermaye konulması suretiyle gerçekleşmiştir¹⁹⁸.

¹⁹³Pulaşlı, **a.g.e.** (6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar), s.159

¹⁹⁴Pulaşlı, **a.g.e.** (6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar), s.159. *Şu kadar ki, "kendi iktisap ettiği paylarla kuruluş" olması hali bir istisna teşkil eder, ancak bu da esas sermayenin en fazla %10 oranı ile sınırlıdır.*

¹⁹⁵Bkz. Gerekçe m.163.

¹⁹⁶Pulaşlı, **a.g.e.** (6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar), s.159.

¹⁹⁷Tekinalp, **a.g.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.663.

¹⁹⁸Tekinalp, **a.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku).

Bu noktada söz konusu sermaye artırımı hukuken nasıl açıklanacaktır?

Bizimde katıldığımız Tekinalp'in görüşüne göre¹⁹⁹; devralan şirket bölünen şirketin malvarlığını *ipso iure* kazanır. Yoksa bölünen şirketin malvarlığı devralan şirkete aynı sermaye olarak konulmuş değildir. Devredilen malvarlığı sermaye artırımının karşılığı, bir anlamda aynı bedelidir. Ancak bunun aynı sermaye konulması olarak nitelendirilmesi, *külli halefiyet* ilkesine ve malvarlığının *ipso iure* geçişine ilişkin hukuki olguya aykırıdır.

Ayrıca, sermaye azaltımı kararında olduğu gibi sermaye artırımı kararının da bölünme kararı ile eş zamanlı alınması gereklidir. Aksi halde bölünen ortaklığın pay sahipleri devralan şirketin ya da şirketlerin pay sahipliği haklarını kazanamazlar²⁰⁰.

Örnek “Devralan Şirkette Bölünme ve Sermaye Artırımı Kararının Onaylanmasına İlişkin Genel Kurul Toplantı Tutanağı”na işbu çalışmamızın örnek evraklar kısmında yer verilmiştir.

2.2.2.4.2.7.4. NİSAPLAR

Kısmi bölünme kararının usulüne uygun olarak alınabilmesi için, geçerli nisapların belirlenmesi ve bu nisaplara uyulması önemlidir. Bölünme kararına ilişkin nisaplar hem şirketlerin bölünerek yeniden yapılanma olanağını sınırlandırmamalı, hem de bölünmeye katılan şirketlerin pay sahiplerinin haklarını koruyucu nitelikte olmalıdır²⁰¹.

Bölünme kararı genel kurulda mevcut bulunan oyların dörtte üçü ile alınır.

Ancak bu kararın geçerli olabilmesi için karar lehinde kullanılan oyların esas veya çıkarılmış sermayenin çoğunluğunu temsil etmesi şarttır.

Bölünme sonucunda, devreden şirketteki mevcut pay oranının değişmesi halinde devreden şirketin bölünme kararı, oy hakkını haiz pay sahiplerinin en az yüzde doksaniyla alınır. İlk toplantıda bu nisapların bulunmaması halinde, yapılacak ikinci toplantıda da aynı nisaplar aranır.

¹⁹⁹Tekinalp, **a.g.e.** (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.643.

²⁰⁰Helvacı, **a.g.e.**, s.73.

²⁰¹Çoştan,**a.g.e.**,s.98.

Pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerde bölünmeye ilişkin kararların görüşüleceği genel kurullarda, esas sözleşmede daha ağır bir nisap öngörülmemişse, şirket sermayesinin en az dörtte birini oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda bu nisabın bulunmaması halinde yapılacak ikinci toplantıda hazır bulunan pay sahipleri, sahip oldukları payların miktarı ne olursa olsun müzakere yapmaya ve karar vermeye yetkilidir. Kararlar toplantıda hazır bulunanların oylarının çoğunluğu ile alınır.

2.2.2.4.2.8. TESCİL

Bölünmeye ilişkin işlemlerin geçerlilik kazanabilmesi için, ticaret sicil tescili şarttır. Tescil, bölünmeyi geçerli kılan ve gerçekleştiren işlemdir. Tescil niteliği itibariyle kurucu niteliktedir. TTK'nın 173/1 hükmü uyarınca; yönetim kurulunca hazırlanan bölünme sözleşmesi veya planı, bölünme raporu, TTK'nın 175. maddesinde öngörülen teminatın sağlanmasından sonra, onay için bölünmeye katılan şirketlerin genel kurullarına sunulur. Bölünme, ilgili şirketlerin genel kurullarında onaylandıktan sonra, yönetim kurulu TTK'nın 179/1 hükmü uyarınca ticaret sicil müdürlüğüne bölünmenin tescilini talep eder. Bölünme tescille beraber geçerlilik kazanacak olup tescil anında envanterde yer alan aktif ve pasif varlıklar devralan şirkete veya şirketlere geçer.

Kısmi bölünme sebebiyle bölünen şirketin sermayesinin azaltılması gerekiyorsa buna ilişkin esas sözleşme değişikliğinin de sicile tescili gereklidir.

Tam bölünme söz konusu ise, bölünen şirket ticaret sicile tescil ile infisah eder ve sicilden terkin edilir.

Ek olarak; bölünen şirketin bölünmeye konu olan; tapu, gemi ve fikri mülkiyet sicilleri ile benzeri sicillerde kayıtlı bulunan mal ve haklarının listesi, bunların kayıtlı olduğu siciller ile söz konusu mal ve hakların ilgili sicillerdeki kayıtlarına ilişkin bilgileri içeren şirket yetkililerince imzalı beyanlar ilgili mercilere hitaben hazırlanarak gerekli bildirimlerin yapılması gerekmekte olup TTK'nın 128/6 hükmü uyarınca söz konusu bildirimle ilgili mercilere ticaret sicil müdürlüğüne resen gerçekleştirilecektir²⁰². Ancak devralan şirketin tek taraflı istemde bulunma hakkı saklıdır. Bu durumda, bölünmede sicil müdürlüğü ilgili

²⁰²Bkz. http://www.ito.org.tr/wps/portal/tescil-ilan-kurulus?WCM_GLOBAL_CONTEXT=Bolunme

mercilere resen bildirimde bulunmakla yükümlü olduğu gibi, devralan şirketin yönetim organı da tek taraflı olarak istemde bulunabilir.

2.2.2.4.2.9. BÖLÜNMENİN İPTALİ VE EKSİKLİKLERİN SONUÇLARI

TTK'nın 192. maddesi uyarınca, 134 ila 190. Maddelerin ihlali halinde, bölünme kararına olumlu oy vermemiş ve buna tutanağa geçirmiş bulunan bölünmeye katılan şirketlerin ortakları; bu kararın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilanından itibaren iki ay içinde iptal davası açabilirler. İlanın gerekmediği hallerde süre tescil tarihinden başlayacaktır.

Bu hüküm; birleşme, bölünme veya tür değiştirmelere ilişkin özel bir iptal davasını düzenlemektedir. Bölünmede iptal sebebi, bölünmeye ilişkin hükümlerin ihlalidir. Bahsi geçen madde ile, bölünmeye ilişkin kararın bir yönetim organı tarafından verilmesi halinde de bu davanın açılabilmesi kabul edilmiştir.

TTK gerekçesine göre; birleşme, bölünme ve tür değişikliğine ilişkin işlemlerde herhangi bir eksikliğin bulunması halinde ise, mahkeme taraflara bunun giderilmesi için süre vermek zorundadır. Hukuki sakatlık, verilen süre içinde giderilemiyorsa veya giderilememişse mahkeme kararı iptal etmek ve gerekli önlemleri almak durumundadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK VERGİ HUKUKU'NA GÖRE BÖLÜNME

Bölünme işlemi; ticaret hukuku alanı dışında, vergi hukuku alanında da sonuçlar doğurmaktadır. Daha önce belirttiğimiz üzere, şirketlerin vergi avantajlarına sahip olabilmek amacıyla da şirketlerin bölünmeyi tercih ettiği görülmektedir. Türk hukukunda başta KVK olmak üzere, birtakım vergi kanunlarında bölünme müessesine ilişkin düzenlemelerine yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemelerde yer alan şartlar yerine getirildiğinde bölünen şirket önemli vergi avantajları elde etmektedir.

1. KURUMLAR VERGİSİ KANUNU'NA GÖRE BÖLÜNME

1.1. GENEL OLARAK

Türk Hukuku'nda bölünme müessesesi, Ticaret Hukuku, Sermaye Piyasası Hukuku, İş Hukuku ve Rekabet Hukuku boyutu bir kenara bırakılarak ilk olarak vergi mevzuatı ile düzenlenmeye çalışılmıştır.

20.06.2001 tarihinde kabul edilerek RG'de yayınlanan 4684 sayılı Kanun'un, "*Bazı Vergi Kanunları'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Hükümler*" başlıklı "Üçüncü Bölümü" ile 5422 sayılı KVK'nın "*Tasfiye-Birleşme-Devir*" başlıklı beşinci bölümünün başlığı "*Tasfiye-Birleşme-Devir-Bölünme ve Hisse Değişimi*" şeklinde değiştirilmiş, "*Devir Halinde Vergilendirme*" başlıklı 38. maddesi de "*Bölünme ve Hisse Değişimi*" başlığı ile ve "*Devir Halinde Vergilendirme*" başlıklı 39. maddesi "*Devir ve Bölünme Halinde Vergilendirme*" başlığı ile yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerle de bölünme ve hisse değişimi müesseseleri, Ticaret Hukuku'ndan önce Vergi Hukuku'na girmiştir.

Akabindeyse, 5422 sayılı KVK'yı mülga eden KVK kapsamında bölünme müessesesi düzenleme altına alınmıştır. KVK²⁰³ uyarınca kısmi bölünmenin vergisel avantajlarından yararlanılması için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekmektedir²⁰⁴. KVK'nın 20. maddesi uyarınca, 19. maddede belirtilen şartlar çerçevesinde bölünmenin yapılması

²⁰³Geniş bilgi için bakınız; Selahattin Tuncer, **Yeni 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, Yaklaşım Dergisi**, S.164, Ağustos 2006, s.y.; **5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu**, Powerpoint sunumu, (Çevrimiçi) <http://www.muhasabet.net/5520, 12 Mayıs 2007>.

²⁰⁴Bölünmenin maddi hukuk cephesine bakıldığında, bölünmenin gerçekleşmesi için ticaret hukuku ilkeleri ve şartlarına uyulması yeterlidir. Vergi mevzuatında aranan şartlarının gerçekleşmemesi, bölünme işleminin geçersizliğine yol açmamaktadır. Söz konusu şartların gerçekleşmesi ile bölünme işlemi vergi dışı bırakılmaktadır, aksi halde bölünme işlemi vergiye tabi tutulacaktır.

halinde, bölünen kurumun sadece devir ve bölünme tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilecek olup bölünmeden doğan kazanç hesaplanmayacak ve vergilendirilmeyecektir²⁰⁵.

1.2. KURUMLAR VERGİSİ KANUNU KAPSAMINDA TAM BÖLÜNME VE KISMİ BÖLÜNME

1.2.1. KURUMLAR VERGİSİ KANUNUKAPSAMINDA TAM BÖLÜNME VE KISMİ BÖLÜNME TANIMI

KVK'nın 19. maddesinde bölünme müessesesi düzenleme altına alınmıştır. Madde metni aşağıda belirtilen şekildedir:

“Aşağıdaki işlemler bölünme veya hisse değişimi hükmündedir;

- a. Tam bölünme: Tam mükellef bir sermaye şirketinin tasfiyesiz olarak infisah etmek suretiyle bütün mal varlığını, alacaklarını ve borçlarını kayıtlı değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak iki veya daha fazla tam mükellef sermaye şirketine devretmesi ve karşılığında devredilen sermaye şirketinin ortaklarına devralan sermaye şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisseleri verilmesi, bu Kanunun uygulanmasında tam bölünme hükmündedir. Devredilen şirketin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibarî değerinin % 10'una kadarlık kısmının nakit olarak ödenmesi, işlemin bölünme sayılmasına engel değildir.*
- b. Kısmî bölünme: Tam mükellef bir sermaye şirketinin veya sermaye şirketi niteliğindeki bir yabancı kurumun Türkiye'deki iş yeri veya daimî temsilcisinin bilançosunda yer alan taşınmazlar ile en az iki tam yıl süreyle elde tutulan iştirak hisseleri ya da sahip oldukları üretim veya hizmet işletmelerinin bir veya birkaçını kayıtlı değerleri üzerinden aynî sermaye olarak mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine devretmesi, bu Kanunun uygulanmasında kısmî bölünme hükmündedir. Ancak, üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi zorunludur. Kısmî bölünmede devredilen varlıklara karşılık*

²⁰⁵Kısmi bölünme sonucu elde edilen kazançların vergilendirilmemesi hakkında Gelir İdaresi Başkanlığı'nın B.07.1.G_B.4.34.16.01/KVK-19 sayılı maktezası, (Çevrimiçi) [http:// www.gib.gov.tr](http://www.gib.gov.tr), 16 Mayıs 2007.

edinilen devralan şirket hisseleri, devreden şirkette kalabileceği gibi doğrudan bu şirketin ortaklarına da verilebilir. Taşınmaz ve iştirak hisselerinin bu bent kapsamında devrinde, devralan şirketin hisselerinin devreden şirketin ortaklarına verilmesi halinde, devredilen taşınmaz ve iştirak hisselerine ilişkin borçların da devri zorunludur.”

Yukarıda yer alan madde metninden de anlaşılacağı üzere; KVK kapsamında bölünme müessesesi; (i) Tam Bölünme ve (ii) Kısmi Bölünme olarak ayrı ayrı tanım altına alınmıştır. İki kavram arasındaki en önemli fark; tam bölünmede bölünen şirketin tüzel kişiliği sona ermekte iken, kısmi bölünmede bölünen şirketin tüzel kişiliği devam etmektedir. Yani tam bölünme için “*infisahla sonuçlanan bölünme*”, kısmi bölünme için de “*infisahla sonuçlanmayan bölünme*” ifadesini kullanmak mümkündür²⁰⁶.

Ayrıca bölünme sonucu oluşan karın vergilendirilmemesi için gerekli olan şekli şartlar KVK’nın 20. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenmiştir. İlgili madde aşağıda belirtilen şekildedir;

“(2) Kanunun 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine göre gerçekleştirilen bölünmelerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu takdirde bölünme suretiyle münfesi kurumun sadece bölünme tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilir; bölünmeden doğan kârlar ise hesaplanmaz ve vergilendirilmez:

a) Şirket yetkili kurulunun bölünmeye ilişkin kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih, bölünme tarihidir. Bölünen kurum ile bu kurumun varlıklarını devralan kurumlar,

1) Bölünme tarihi itibarıyla hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları bölünen kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesi ile,

2) Bölünme işleminin hesap döneminin kapandığı aydan kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar geçen süre içerisinde yapılması halinde, bölünen kurumun önceki hesap dönemine ilişkin olarak hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları bölünen kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesini, bölünmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde bölünen kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verirler.

²⁰⁶Bumin Doğrusöz, *Türk Vergi Hukukunda Şirket Bölünmesi ve Hisse Değişimi (I- Tam Bölünme)*, Yaklaşım, S.107,s.43

b) Bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından müteselsilen sorumlu olacaklarını ve diğer ödevlerini yerine getireceklerini, bölünen kurumun bölünme nedeniyle verilecek olan kurumlar vergisi beyannamesine ekleyecekleri bir taahhütname ile taahhüt ederler. Mahallin en büyük mal memuru, bu hususta bölünen kurum ile bu kurumun varlıklarını devralan kurumlardan teminat isteyebilir.

(3) Bu Kanunun 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde belirtilen işlemlerden doğan kârlar hesaplanmaz ve vergilendirilmez. 19 uncu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendine göre gerçekleştirilen kısmî bölünme işlemlerinde, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, devraldıkları varlıkların emsal bedeli ile sınırlı olarak müteselsilen sorumlu olurlar.”

1.2.1.1. TAM BÖLÜNME

KVK kapsamında, bir işlemin tam bölünme olarak sayılabilmesi için gerekli olan şartlar; esasa ve şekle ilişkin olarak sınıflandırmak mümkündür²⁰⁷.

1.2.1.1.1. ESASA İLİŞKİN ŞARTLAR

1.2.1.1.1.1. BÖLÜNEN VE DEVRALAN ŞİRKETLERİN SERMAYE ŞİRKETİ OLMASI

KVK'nın 1. maddesinde sermaye şirketlerinin kurumlar vergisi mükellefi olduğu belirtildikten sonra, KVK'nın 2. maddesinde sermaye şirketi kavramının kapsamı düzenleme altına alınmıştır. Söz konusu düzenleme uyarınca; sermaye şirketleri, ETTK hükümlerine göre kurulmuş olan anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile benzer nitelikteki yabancı kurumlar sermaye şirkettir. Bu Kanunun uygulanmasında, Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tâbi fonlar ile bu fonlara benzer yabancı fonlar sermaye şirketi sayılır. GVKTasarısı'nda ise sermaye şirketleri, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile benzer nitelikteki yabancı kurumlar sermaye şirkettir. Bu Kanunun uygulanmasında, Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tâbi fonlar ile bu fonlara benzer yabancı fonlar sermaye şirketi sayılır. Söz konusu GVKTasarısı ile ETTK

²⁰⁷Ersin Nazalı, **Kurumlar Vergisi Açısından Anonim Şirketlerde Tasfiye, Devir, Birleşme ve Bölünme İşlemleri**, Yaklaşım Yayıncılık, 2013,syf.162.

hükümlerine göre değil TTK hükümlerine uygun olarak kurulmuş şirket kapsam dâhiline alınmıştır.

Bu kapsamda tam bölünme için bölünen ve devralan şirketlerin anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket olması gerekmektedir. Dolayısıyla KVK'nın 1. maddesinde sayılan ve sermaye şirketin mahiyeti taşımayan diğer kurumlar vergisi mükelleflerinin tam bölünmeye taraf olması mümkün değildir. İş ortaklıkları, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler, iktisadi kamu müesseseleri, dar mükellef kurumlar ve kooperatifler kurumlar vergisi mükellefi olmalarına rağmen sermaye şirketi olmadıkları için tam bölünme işleminden yararlanamayacaktır²⁰⁸.

1.2.1.1.2. BÖLÜNEN VE DEVRALAN SERMAYE ŞİRKETLERİNİN TAM MÜKELLEF OLMASI

KVK'nın 3. maddesine göre, kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunan sermaye şirketleri tam mükellef olarak gerek Türkiye içinde gerekse Türkiye dışında elde ettikleri kazançları üzerinden vergilendirilecektir. Tam bölünme ile ilgili hükme de baktığımızda bölünen ve devralan veya yeni kurulan sermaye şirketlerinin tam mükellef olma şartı bulunmaktadır. Dolayısıyla bölünen, devralan veya yeni kurulan sermaye şirketlerinin kanuni veya iş merkezlerinin Türkiye içinde olması gerekmektedir.

Tam bölünme halinde bölünen sermaye şirketini devralacak iki sermaye şirketinin biri tam mükellef diğer dar mükellef olursa bölünmenin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği noktasında bir tereddüt oluşabilir. KVK'nın 19.maddesindeki tam bölünme tanımına göre, gerek devralan gerekse yeni kurulacak şirketlerin tamamının tam mükellef sermaye şirketi olması gerekmektedir. Aksi takdirde tam bölünme müessesesinden faydalanılmasının mümkün olamayacağı kanaatindeyiz.

Tam bölünme müessesesi özü itibarıyla bakıldığında vergi istisnası şeklinde değil, vergi ertelenmesi şeklinde uygulanmaktadır. Bu nedenle bölünme, neticesinde bölünme anında olmasa da daha sonra vergi alınacaktır. İktisadi varlıkların vergisiz bir biçimde elden çıkartılmasının sağlandığı tam bölünme uygulamasında, taraflardan birinin dar mükellef olması ileriki bir tarihe ertelenmiş olan verginin alınmasının önüne geçebilecektir. Kanun

²⁰⁸Murat Vural, *Şirketlerde Tasfiye, Devir, Birleşme, Bölünme ve Hisse Değişimi*, Gelir İdaresi Başkanlığı, Yayınlanmamış Yeterlik Etüd Raporu, İzmir: 2002, s. 61.

koyucu bu sebeptendir ki bölünen ve devralan şirketler için tam mükellefiyet şartını aramıştır²⁰⁹.

1.2.1.1.1.3. BÖLÜNEN ŞİRKETİN MAL VARLIĞI, ALACAK VE BORÇLARINI DEVRETMEŞİ

KVK'ya göre tam bölünmede tasfiyesiz infisah söz konusudur. Dolayısıyla sermaye şirketinin tüzel kişiliği tam bölünme sonrasında sona ermektedir. Her ne kadar TTK'da veya başka bir kanunda sermaye şirketlerinin mal varlığını bölerek mevcut veya yeni kurulacak en az iki sermaye şirketine devretmesine bir engel bulunmamakta ve bölünen ortaklığın infisah edeceği düzenlenmektedir.

Bölünen sermaye şirketinin bütün mal varlığı, alacak ve borçlarını tamamen devretmemesi durumunda tasfiyesiz infisahi söz konusu olmayacağından kısmen gerçekleştirilen devir işlemi nedeniyle tam bölünme müessesesinin sağlamış olduğu imkânlardan yararlanmaları mümkün değildir²¹⁰.

1.2.1.1.1.4. BÜTÜN MAL VARLIĞI, ALACAK VE BORÇLARIN MUKAYYET DEĞERİ İLE DEVİRİ

VUK'un 265. maddesinde mukayyet değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen değeri olarak tanımlanmıştır. Bölünen sermaye şirketinin mal varlığı, alacak ve borçlarını mukayyet değerleri üzerinden devretmesi işleminde herhangi bir değerlendirme işlemi söz konusu olmayacak ve kül halinde devralan veya yeni kurulacak sermaye şirketlerine aktarılacaktır.

Mukayyet değer ile devir işlemi sonucunda değerlendirme işlemi söz konusu olmadığından herhangi bir kazanç hesaplaması da söz konusu olmayacaktır. Mukayyet değer üzerinden devredilecek bilanço aktiflerinde oluşmuş değer artışlarının vergilendirilmesi devralan şirketin bu varlıkları elden çıkaracağı tarihe ertelenmesi ve devralan şirket gelirleri üzerinden vergileme yapılmasını gerektirmektedir²¹¹.

²⁰⁹Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, s. 577. , Benzer görüş için, Aykut Bakırcı, **Tam Bölünme**, Vergi Dünyası Dergisi, S. 257, Ocak 2003, s. 97.

²¹⁰**Tüm Yönleriyle Kurumlar Vergisi Rehberi**, İstanbul: Gelirler Kontrolörleri Derneği Yayını, 2005, s. 698.

²¹¹Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, s. 577.

Devralan sermaye şirketi sayısının birden fazla olduğu durumda bölünen şirketin mal varlığı, alacak ve borçlarının mukayyet değerleri ile nasıl paylaşılacağı ve devredileceği hususunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bilanço değerlerinin şirketler arasındaki dağılımında belli bir oran veya özellikler kullanılabilir. Bu konuda dar ve teknik anlamda işletme bütünlüğü dikkate alınarak karar alınması, devralan işletmelerin devraldığı değerler ile bu değerlerle ilgili unsurları da devralması gerektiği ileri sürülebilir²¹².

Devralan şirketlerin malvarlığı belirlenirken, mümkün olduğunca bütünlüğün, aktif ve pasif dengesinin bozulmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Birbirine bağlı aktif ve pasiflerin aynı devralan şirket içinde yer almasının zorunluluk olduğu ifade edilmektedir²¹³.

Tam bölünme işleminde külli halefiyet ilkesi²¹⁴ kabul edildiğinden bölünme işlemine konu olan malvarlığı aktif ve pasifleri ile devre konu edilecektir. Bu nedenle tam bölünme halinde borçların da devri bir zorunluluktur.

Burada karşılaşılabilecek muhtemel bir sorun, alacak ve borçların devralan şirketler arasında nasıl dağıtılacağıdır. Bölünme işleminde alacak ve borçların dağıtımı yapılırken işletme bütünlüğü kavramına dikkat edilerek, alacak ve borcun ait olduğu varlıklarla bütünlüğüne göre dağıtımının yapılması gerekir²¹⁵.

Diğer taraftan alacak ve borcun ait olduğu varlığın doğrudan tespit edilemediği durumda bu dağıtımın nasıl yapılacağı problemi karşımıza çıkabilir. Şöyle ki, bölünen şirketin kullanmış olduğu işletme kredileri bulunduğu bu kredinin doğrudan kullanıldığı alanın tespiti güç olabilir. Bu durumda kredi borcunun, bölünen şirketin sermayesinden bölünme yoluyla devralan şirketlerin aldıkları pay oranında dağıtılması tercih edilebilir²¹⁶. Devredilen varlıkla borçlar arasında birebir bir bağlantı kurulamadığı durumda tespit edilecek bir dağıtım anahtarına veya bölünme sözleşmesinde tespit edilen esaslara göre bölen kurumlara intikal ettirilmesi de mümkündür²¹⁷.

²¹²Bakırcı, a.g.e. (Tam Bölünme), s. 98.

²¹³Tekinalp, a.g.e. (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.40.

²¹⁴Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, s. 578.

²¹⁵Doğrusöz, a.g.e. (Tam Bölünme), s. 45.

²¹⁶Bumin Doğrusöz, *Türk Vergi Hukukunda Şirket Bölünmesi ve Hisse Değişimi (II-Kısmi Bölünme)*, Yaklaşım Dergisi, S. 108, Aralık 2001, s. 33.

²¹⁷Uysal ve Eroğlu, s. 822.

1.2.1.1.1.5. DEVRALAN SERMAYE ŞİRKETLERİNİN MEVCUT VEYA YENİ KURULMUŞ OLMASI

Bir bölünme işleminin, tam bölünme olarak nitelendirebilmek için devralan şirketlerin sayısının birden fazla olması gerekmektedir. Devralan şirketler, daha önceden faaliyetine devam eden şirketler olabileceği gibi yeni kurulan sermaye şirketi de olabilir. KVK ve TTK'ya baktığımızda devralan sermaye şirketlerine ilişkin asgari sayı belirlendiğini fakat azami sayı belirlenmediğini görmekteyiz. Diğer bir ifade ile tam bölünme halinde devralan şirket sayısı en az iki olmak zorundadır ve bu sayı daha fazla da olabilir.

Tam bölünmede yeni kurulan veya mevcut sermaye şirketi olması şartı aranmakla birlikte, ortaklar açısından bir belirleme söz konusu değildir. Tam bölünme yoluyla şirketi tasfiye etmek isteyen ortaklar yeni bir şirket kurmak suretiyle veya varolan şirketlerine bölmek suretiyle bu işlemi gerçekleştirebilmelidirler. Bu konuda şirket birleşmelerine ilişkin olarak geçerli olan Maliye Bakanlığı görüşünün tam bölünme için de geçerli olacağını düşünüyoruz²¹⁸.

1.2.1.1.1.6. BÖLÜNEN ŞİRKET ORTAKLARINA DEVRALAN ŞİRKET SERMAYESİNDEN İŞTİRAK HİSSESİ VERİLMESİ

Tam bölünme yoluyla infisah eden sermaye şirketinin ortaklarına, devralan mevcut veya yeni kurulacak sermaye şirketlerinin sermayesini temsil eden iştirak hisselerinin verilmesi de aranan diğer şartlar arasındadır. Böylelikle infisah eden şirketin ortakları devralan kuruma iştirak etmiş olacaktırlar. Bölünme işlemini satıştan ayıran temel fark da devralan şirketten pay almak şartından kaynaklanmaktadır. Kanun lafzına baktığımızda bölünen sermaye şirketinin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibari değerlerinin %10'una kadar kısmının nakit olarak ödenmesinin bölünme işleminin geçerliliğine etki etmeyeceği hükmü yer almaktadır. Kanunen sağlanan nakit ödeme imkânının amacı, bölünme işlemi sırasında oluşabilecek ufak hesap farklılıklarının kapatılmasına yönelik olup, bu ödemelerin bölünme işleminin vergili gerçekleştirilmesi engellemektir²¹⁹.

Tam bölünme hükümlerinde devralan şirketten bölünen şirket ortaklarına pay verilmesi öngörülmüş olmakla birlikte bu payların devralan şirket ortakları arasında nasıl dağıtılacağı,

²¹⁸Ayrıntılı bilgi için bkz. Yılmaz Özbalcı, **Kurumlar Vergisi Yorum ve Açıklamaları**, Ankara: Oluş Yayıncılık, Kasım 1999, s.776-777.

²¹⁹Şenyüz, **a.g.e.**, s. 137.

hangi oranlara göre bu işlemin yapılacağına dair KVK'da bir hüküm yer almamaktadır. Ancak Maliye Bakanlığı 1 No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde²²⁰ elde edilen iştirak hisselerinin ortaklar arasında ortakların mevcut şirket payları oranında dağıtılması gerektiğini açıklamıştır. Hiçbir kanuni düzenlemede böyle bir belirleme yapılmamışken, Genel Tebliğ ile bölünmenin esasına ilişkin olarak bir açıklama yapılmış olması verginin kanuniliği ilkesine aykırılık teşkil etmektedir²²¹.

Ancak TTK'nın 161. maddesinde bu konuda bir düzenlemeye gidilmiş olup söz konusu madde metninde; bölünen şirketin ortaklarına; (i) bölünmeye katılan tüm şirketlerde, mevcut payları oranında şirket payları (oranların korunduğu bölünme) veya (ii) bölünmeye katılan bazı veya tüm şirketlerde, mevcut paylarının oranına göre değişik oranda şirket payları (oranların korunmadığı bölünme) tahsis edilebilir. Söz konusu düzenleme ile iştirak hisselerinin ortaklar arasında dağılımına ve değişim oranına ilişkin eksiklik giderilmiştir.

Sermaye artışının değişim oranına göre hesaplanması sebebiyle aktif ve pasife eklenecek iktisadi kıymetlerden fazla veya eksik sermaye artışı gerçekleşebilecek, bu sebeple aktif veya pasifte bir fazlalık oluşabilecektir. Devralan şirketin bilançosunun aktifinde yaşanacak artışın pasif tarafta düzenleyici hesapla dengelenmesi gerekmektedir. Bilanço denkleğinin bozulmaması için yapılacak bu dengeleme işlemisonucundaki artışların ne kar ne de zarar olarak dikkate alınması gerekmektedir²²².

Bölünen şirket ortaklarının mevcut iştirak hisseleri karşılığında yeni iştirak hissesi alınması işlemi ortakların kurum veya gerçek kişi olup olmamasına göre vergilendirme bakımından bir takım sonuçlar da doğurabilir. Sorunun temeli, eski iştirak hisselerinin verilip, yerine yeni iştirak hisselerinin alınmasının GVK'nın mükerrer 80'inci maddesi kapsamında elden çıkarma sayılıp sayılmayacağı ve vergiye tabi bir kazanç oluşup oluşmadığıdır. Bu durumda ortakların yeni hisselerini hangi değer ile iktisap ettiği de önem taşımaktadır. Bu konuda elde edilen hisselerin iktisap tarihi konusunda bir belirleme yapılmış²²³, ancak GVK kapsamında elden çıkarma sayılmayacağına dair bir belirleme yapılmamıştır.

²²⁰3.4.2007 tarih ve 26482 sayılı RG'de yayımlanmıştır

²²¹Ersin Nazal, **Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından Anonim Şirketlerde Tasfiye, Devir, Birleşme, Bölünme İşlemleri**, İstanbul: Hesap Uzmanları Derneği Yayını, 2008, s. 183.

²²²Bakırcı, **a.g.e.(Tam Bölünme)**, s. 100.

²²³Bkz. 1 no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Bl. 19.3.3. "*Kurumlar Vergisi Kanununun 19 ve 20 nci maddeleri kapsamında gerçekleştirilen devir ve bölünme (kısmi bölünme dahil) hallerinde, devir olan veya bölünen şirketin ortaklarına verilen hisselerin iktisap tarihi olarak, bu yeni hisselerin verilmesine neden olan devir olan veya bölünen şirketin hisselerinin iktisap edildiği tarihin esas alınması gerekmektedir*".

Eski hisse senedi yerine yeni hisse senedi verildiği durumda yeni alınan hisse senetlerinin değeri eski hisse senetlerinin değerine eşittir ve bir nevi iştirakler arasında yer alan hisse senetleri sadece değişmektedir. Dolayısıyla bu işlem sırasında bir kazanç oluşmayacağı ve vergilendirme de yapılmaması gerektiği ifade edilmektedir²²⁴.

Elden çıkarılan iştirak hisseleri karşılığında alınacak yeni iştirak hisselerinin emsal bedeli ortaklar bakımından, ortakların kurum veya gerçek kişi olmasına göre, bu iştirak hisselerinin alış bedeli veya maliyet bedeli olacağı ve bölünme işlemi sonrasında eski iştirak hisseleri karşılığında yeni hisse senedi alınmış olması nedeniyle kazanç oluşursa vergileme yapılacağı yönünde görüşler bulunmaktadır²²⁵.

1.2.1.1.2. ŞEKLE İLİŞKİN ŞARTLAR

1.2.1.1.2.1.BÖLÜNME BEYANNAMESİ VERİLMESİ VE EKLERİ

KVK'da tam bölünme halinde verilecek beyannameler ve yapılacak işlemler açık olarak belirtilmiştir. Buna göre; Genel Kurul'un bölünmeye ilişkin kararının ticaret sicilinde tescil edildiği tarih, bölünme tarihidir. Bölünen şirket ile devralan şirketler,

- Bölünme tarihi itibarıyla hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları bölünen şirkete ait kurumlar vergisi beyannamesiyle,
- Bölünme işleminin hesap döneminin kapandığı aydan kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar geçen süre içerisinde yapılması halinde, bölünen şirketin önceki hesap dönemine ilişkin olarak hazırlayacakları ve müştereken imzalayacaklar, bölünen şirkete ait kurumlar vergisi beyannamesini,

bölünmenin ticaret sicil gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren 30 gün içinde bölünen şirketin bağlı olduğu vergi dairesine verirler.

²²⁴Gürol Ürel,**Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu Uygulaması**, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, 2008, s. 858.

²²⁵Bülent Taş,**Şirket Yeniden Yapılanmaları ile İlgili Olarak Son Vergi Düzenlemeleri**, Vergi Dünyası Dergisi, S. 247, Mart 2002, s. 56.

Bölünme tarihine kadar olan kazancın vergilendirilebilmesi için bölünme tarihi itibarıyla hesaplanan kazancın bu beyannameye dâhil edilerek vergilendirilmesi gerekmektedir²²⁶. Bu tarihten sonraki işlemlerden doğan kazanç, devralan kurumlara ait olacaktır.

Bölünme işleminin hesap döneminin kapandığı aydan kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar geçen süre içerisinde yapılması halinde, bölünen kurumun önceki hesap dönemine ilişkin olarak hazırlanacak kurumlar vergisi beyannamesi de bölünmeye ilişkin kurumlar vergisi beyannamesi ile birlikte verilecektir. Söz konusu beyannamenin de bölünen kurum ve bu kurumun varlıklarını devralan kurumlar tarafından müştereken imzalanarak münfesihi kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine verilmesi gerekmektedir.

Bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, bölünen kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini, bölünen kurumun bölünme sebebiyle verilecek olan kurumlar vergisi beyannamesinin ekinde verecekleri bir taahhütname ile taahhüt edeceklerdir. Mahallin en büyük mal memuru, bu hususta bölünen kurum ile bu kurumun varlıklarını devralan kurumlardan ayrıca teminat isteyebilecektir.

Tam bölünme yoluyla bölünen kurum infisah ettiğinden dolayı, bölünen kurumun aktif ve pasifini devralan kurumlarla birlikte bölünen kurumdan teminat istenmesinin bir anlamı bulunmamaktadır. Çünkü devir halinde olduğu gibi, tam bölünmede de bölünen kurumun varsa vergi borçları nedeniyle doğrudan devralan kurumların sorumlu tutulması gerekir²²⁷.

Bölünme beyannamesine, ayrıca bölünme bilançosu ve gelir tablosu, bölünme sözleşmesi ve bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumların yeni sermaye yapısını gösteren Ticaret Sicil Müdürlüğü yazısının birer örneği eklenecektir.

Geçici vergi beyannamesinin verilme süresinden önce aynı döneme ilişkin olarak tam bölünme işlemleri nedeniyle kurumlar vergisi beyannamesi verilmesi halinde, bu dönem için ayrıca geçici vergi beyannamesi verilmeyecektir²²⁸.

²²⁶Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, s. 579.

²²⁷ Metin Ulusoy, **Birleşme, Devir, Bölünme, Hisse Değişimi ve İştirak Yoluyla Şirketlerin Yeniden Yapılandırılması**, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2004, s. 90.

²²⁸Bkz. 1 no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Bl. 20.2.

Tam bölünen kurumun, bölünme tarihinden önceki dönemlere ilişkin yapması gereken vergisel ödevlere ait sorumluluk, esas itibariyle tam bölünen kurumun o dönemdeki kanuni temsilcilerine ait olacaktır. Ancak KVK’da bahsedilen taahhütname dikkate alınarak belirtilen dönemler için müşterek bir sorumluluğun olduğu ileri sürülebilir²²⁹. Bölünme döneminden önceki dönemlere ait sorumlulukların ilgili dönemlerdeki kanuni temsilcilerde olması gerekir²³⁰.

1.2.1.1.2.2.BÖLÜNME HALİNDE TAHAKKUK EDEN VERGİLERİN ÖDENMESİ

KVK’nın 19. maddesine göre gerçekleşen tam bölünmelerde, münfesi kurum adına kıst döneme (hesap dönemi başından devir veya bölünmenin gerçekleştiği tarihe kadar geçen süreye) ilişkin tahakkuk eden vergilerin, devralan kurumun bölünmenin gerçekleştiği hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar devralan kurumlarca ödenmesi gerekmektedir

Tam bölünme durumunda verilecek beyannamelere isabet eden verginin ne zaman ödeneceği KVK’nın 21. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre;

- a. Bu fıkraların (a) bentlerinin (1) numaralı alt bentlerine göre münfesi kurum adına tahakkuk edenler, devralan veya birleşilen kurumun devir veya bölünmenin gerçekleştiği hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar,
- b. Diğer hallerde ise beyanname verme süresi içerisinde,

devralan veya birleşilen kurumlarca ödenir.

Örneğin; hesap dönemi takvim yılı olan (S) A.Ş., 10.09.2008 tarihinde tam bölünme yoluyla yeni kurulan (M) A.Ş. ve (K) A.Ş.’ye devrolmuştur. (S) A.Ş.’nin 1.1.2008-10.09.2008 tarihleri arası kıst dönemine ilişkin beyannamenin müştereken 30 gün içinde münfesi kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verilmesi gerekmektedir. Bu beyanname üzerinden tahakkuk eden vergilerin ise (M) A.Ş. ve (K) A.Ş. tarafından 2008 yılı

²²⁹ Mehmet Akif Özmen, **5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Rehberi ve Revizyon**, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2007, s.625.

²³⁰ Uysal ve Eroğlu, **a.g.e.**, s. 833.

kazançlarına ilişkin beyannamenin verileceği 2009 yılı Nisan ayının sonuna kadar ödenmesi gerekmektedir²³¹.

Bölünme işlemlerinin hesap döneminin kapandığı aydan kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar geçen süre içerisinde yapılması halinde, münfesi kurumun önceki hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamesi ile bölünme işlemine ilişkin beyannamesinin, bölünmenin gerçekleştiği tarihi takip eden otuz gün içinde verilmesi ve önceki hesap dönemine ilişkin tahakkuk eden vergilerin de bu süre içinde ödenmesi, kıst döneme ilişkin tahakkuk eden vergilerin ise devralan kurumun bölünmenin gerçekleştiği hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar ödenmesi gerekmektedir²³².

Örneğin; yukarıdaki tam bölünme işleminde, (S) A.Ş.'nin 11/1/2012 tarihinde (M) A.Ş. ve (K) A.Ş.'ye tam bölünme yoluyla devrolması halinde, münfesi Anonim Şirkete ait 2012 yılı kazançlarına ilişkin beyannamenin 10/2/2012 tarihine kadar verilmesi ve bu süre içinde tahakkuk eden verginin devralan kurum tarafından ödenmesi gerekmektedir. 1/1/2012 – 11/1/2012 kıst dönemine ilişkin beyannamenin ise 10/2/2012 tarihine kadar verilmesi ve bu beyanname üzerinden tahakkuk eden vergilerin ise 2013 yılı Nisan ayının sonuna kadar devralan kurum tarafından ödenmesi gerekmektedir.

Anılan madde uyarınca yapılacak tam bölünmelerde, münfesi kurumun sadece bölünme tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilecek; bölünmeden doğan kârlar ise hesaplanmayacak ve vergilendirilmeyecektir.

1.2.1.1.2.3.BÖLÜNME HALİNDE PEŞİN ÖDENEN VERGİLER

Tekdüzen hesap planında 193 no'lu Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar²³³ hesabında işletmelerin hesap dönemi içinde yıllık kurumlar vergisine mahsuben ödedikleri vergiler takip

²³¹İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 28.07.2006 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01/KVK- 21-7157/14859 sayılı mukteza da, "...Şirketiniz adına hesap dönemi başından devrin gerçekleştiği tarihe kadargeçen süreye (01.01.2006-30.06.2006) ilişkin tahakkuk eden vergilerin, aynı Kanunun 21. maddesinin 3. Fıkrasının(a) bendi hükmüne göre, devralan kurumun devrin gerçekleştiği hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisibeyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar (Nisan/2007 sonuna kadar) devralan kurum tarafından ödenmesigerekir." şeklindedir. Muktezanın tam metni için bkz. Cem Tekin / Emre Kartaloğlu, **Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları**, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, 2007, s. 938-939.

²³²Bkz. 1 no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Bl. 21.3.

²³³Bkz. 26.12.1992 tarih ve 21447 mükerrer sayılı RG'de yayımlanan 1 seri nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre, 193 no'lu hesap, Mevzuat gereğince peşin ödenen gelir, kurumlar ve diğer vergiler ile fonların kayıt ve takip edildiği hesaptır.

edilmektedir. KVK'nın 15. maddesi uyarınca, maddenin birinci fıkrasında sayılı kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından kurumlara avanslar da dâhil olmak üzere nakden veya hesaben yapılan bazı ödemeler üzerinden istihkak sahiplerinin kurumlar vergisine mahsuben vergi kesinti yapılması zorunluluğu vardır. Diğer taraftan KVK'nın 32. maddesi uyarınca kurumlar vergisi mükelleflerince, (dar mükellefiyete tâbi kurumlarda ticarî ve zirai kazançlarla sınırlı olarak) câri vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere GVK'da belirtilen esaslara göre ve câri dönemin kurumlar vergisi oranında geçici vergi²³⁴ ödenir.

Söz konusu yasal düzenlemeler çerçevesinde bölünen şirketlerin bölünme tarihine kadar olan dönemde ödedikleri peşin ödenen vergiler ile ödenen geçici vergilerin mahsubunun ve iadesinin nasıl yapılacağı konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. KVK'da ayrı bir bölünme beyannamesinden söz edildiğine göre, peşin ödenen vergiler ile geçici vergilerin bu beyanname üzerinde mahsubunun yapılması mümkündür. Ancak mahsup edilemeyen vergi tutarının devralan şirketler tarafından kullanılabilmesi mümkün değildir. Bölünen şirketin vergi borçlarından müteselsil sorumlu olan devralan şirketlerin, mahsuplardan sonra kalan vergiyi Vergi Dairesine birlikte yapacakları başvuru ile iade alabilmeleri gerekir²³⁵. Devralan şirketler, iade tutarlarını, sermaye paylaşımında uyguladıkları oranlara, borçların devrinde kabul ettikleri sisteme vb. göre kendi aralarında belirleyebilmelidir.

1.2.1.1.3. TAM BÖLÜNMEDE ÖZELLİKLİ HUSUSLAR

1.2.1.1.3.1. İKTİSADİ VE TEKNİK BÜTÜNLÜK KAVRAMI

Tam bölünme uygulaması açısından sermaye şirketlerinin sahip oldukları bütün malvarlığı, alacak ve borçlarını iki veya daha fazla sermaye şirketine devretmeleri yeterli olmayıp aynı zamanda söz konusu kıymetlerin muhasebe kayıtlarında yer alan değer üzerinden devredilmesi de gerekmektedir.

Tam bölünmede bilanço değerlerinin devralan şirketlere dağıtımında, bölünen şirketin değerleri bakımından teknik ya da hukuki anlamda bir bütünlük aranıp aranmayacağı yasada net değildir. KVK hükümleri ve gerekçeleri irdelendiğinde, devralan şirketlerin malvarlığı

²³⁴ Geçici vergi uygulaması için bkz. GVK Mükerrer Madde 120.

²³⁵ Doğrusöz, a.g.e. (Kısmi Bölünme), s. 35.

oluşturulurken mümkün olduğu ölçüde iktisadi teknik bütünlüğe önem verilmesi, her şirkete devredilen malvarlığının kendi içinde anlamlı ve işler bir yapıda olması gerekmektedir²³⁶.

İşletme varlıklarını devralan ortaklıklar da devralınan kıymetlerin kendi başlarına bir mal veya hizmet üretmeye yeterli olup olmadığına ve diğer ortaklıklarda kalan kısımların da ekonomik bir değer ve bütünlük ifade edip etmediğine dikkat edilmelidir²³⁷.

Örneğin alışveriş merkezi işletmeciliği ile elektronik eşya üretim ve satışı işlerinin bir arada yapıldığı (V) A.Ş.'nin tam bölünme yoluyla bilanço değerlerinin iki ayrı şirkete devretmek istemesi halinde, devredilecek varlıkların alışveriş merkezi ile elektronik eşya imalat faaliyeti olarak ayrılmalıdır. Aksi durum kabul edildiğinde alışveriş merkezinde kullanılan bazı kıymetlerin, elektronik eşya imalat faaliyeti ile birlikte devrinin yapılması gerekir ki bu bölünmenin amacıyla çelişecektir.

Tam bölünme halinde de faaliyet ve işletme itibariyle bütünlük şartının aranması gerektiği yönünde görüşler bulunmaktadır²³⁸. Ancak Maliye Bakanlığınca verilen 19.6.2008 tarih ve 61566 sayılı muktezadan, gerçekleştirilecek tam bölünmede fabrika binası ile makine-ekipmanının ayrı şirketlere tahsis edilebileceği görüşünde olduğu anlaşılmaktadır²³⁹.

Maliye Bakanlığı tarafından verilen muktezalar, sadece verilen mükellef için geçerli olacağından, bu görüşün tüm mükellefler için geçerli olacağının kabul edilmemesi gerekir.

1.2.1.1.3.2. TAM BÖLÜNME HALİNDE ZARAR MAHSUBU

KVK'nın 9. maddesi uyarınca tam bölünme halinde tam bölünme yoluyla tasfiye olan şirketin bölünme tarihi itibariyle tam bölünme işlemi sonucu bölünenkurumdaki öz

²³⁶Önder Sezgi, **Şirket Yeniden Yapılanmaları ile İlgili Düzenlemelerin Tartışmalı Olabilecek Bazı Yönleri**, Vergi Dünyası Dergisi, S. 245, Ocak 2002, s. 92.

²³⁷Ersin Nazal, **Tam Bölünmede İktisadi ve Teknik Bütünlük Kavramı**, Yaklaşım Dergisi, S. 187, Temmuz 2008, s. 95.

²³⁸Yıldırım ve Kolotoğlu, a.g.e., s. 200, Benzer görüş, Özbalcı, **4684 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Birleşme, Bölünme ve Hisse Değişimi**, s. 15-16, Benzer görüş, Bakırcı, a.g.e. (Tam Bölünme), s. 98-99.

²³⁹Mehmet Maç, **Şirketlerin Tam Bölünme Yoluyla Ortadan Kaldırılmasına İlişkin İki Mukteza ve Uygulama Örnekleri**, Vergi Dünyası Dergisi, S. 328, Aralık 2008, s. 6.

sermayesinin²⁴⁰ devralınan tutarını geçmeyen ve devralınan kıymetle orantılı zararlar devralan kurum tarafından mahsup edilebilecektir²⁴¹. Zarar mahsubunun yapılabilmesi için;

- i. Bölünen kurumun son 5 yıla ilişkin kurumlar vergisi beyannamelerini kanuni süresinde vermiş olması,
- ii. Bölünme neticesinde zarar mahsubu yapacak kurumun, aynı faaliyete bölünmenin meydana geldiği hesap döneminden itibaren en az 5 yıl süreyle devam etmesi, gerekmektedir.

KVK'nın 9. maddesi ile devir ve bölünme işlemlerinde zarar mahsubu yapılabilmesi için "aynı faaliyete devam" şartı getirilmiştir. Bu şart, EKVK'nın mükerrer 14. maddesinde yer alan "*aynı sektörde faaliyet gösterme*" şartından daha dar kapsamlı bir şarttır ve devralan kurumların bölünmenin meydana geldiği tarihten itibaren en az 5 yıl süreyle, bölünen kurumların faaliyetlerini devam ettirmeleri gerekmektedir.

Vergiden kaçınma amacına yönelik olarak ekonomiye kazandırılması mümkün olmayan kurumların bölünme suretiyle devralınması ya da devralınan veya bölünen kurumların faaliyetinin 5 yıllık süre içinde arızı hale getirilerek kısmen durdurulması veya sona erdirilmesi gibi ekonomik olmayan sebeplerle bölünme işleminin yapılması halinde zarar mahsubu mümkün değildir.

Şartların ihlali halinde zarar mahsubu olanağı ortadan kalkacağından, gerekli düzeltme işlemi yapılacak; yersiz zarar mahsubu nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler için vergi ziyayı doğmuş sayılacak, cezalı tarhiyat yapılacaktır. Burada tarhiyatın hangi dönem için yapılacağı konusunda kanun metninde açıklık bulunmamaktadır.

Ayrıca; devralınan zararlar, bölünen kurumda doğduğu dönemden itibaren beş yıllık süre içinde mahsup edilebilecektir²⁴².

²⁴⁰1 no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Bl. 9.2.1.:Öz sermaye, kurumun Vergi Usul Kanunu uyarınca devir veya bölünme tarihi itibarıyla tespit edilmiş olan öz sermayesidir. Vergi Usul Kanununun 192 nci maddesi uyarınca, aktif toplamı ile borçlar arasındaki fark öz sermayeyi teşkil etmektedir.

²⁴¹Ürel, a.g.e., s. 864.

²⁴² Bkz.1 no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Sl. 9.2.2.

Bölünme halinde mahsup edilebilecek zararlar, hangi hesap dönemine ait olduğu devralan kurumların beyannameleri ekinde ayrıca bildirilmek şartıyla, mükelleflerce serbestçe belirlenebilecektir. Öz sermaye sınırlamasını aşan zarar tutarları ise iptal edilecektir. Bilindiği üzere bölünen kurumun öz sermayesinin devralınan tutarını geçmeyen ve devralınan kıymetle orantılı zararların indirilmesi mümkündür²⁴³.

Tam bölünme işleminde varlıkların birden çok ortaklığa devredilmesinden dolayı, mahsup edilecek zarar tutarı her bir ortaklığın devralacağı öz sermaye tutarına göre ve devraldığı kıymetlerle orantılı olarak hesaplanmalıdır. KVK'nın 9/1-a maddesindeki öz sermaye sınırı, bölünen kurum zararının mahsup edilebilecek üst sınırını göstermektedir. Ancak zarar mahsubunda sözkonusu üst sınır esas alınmayacaktır. Tam bölünme yoluyla tasfiye olan kurumun mahsup edilebilir toplam zararı, devralınan kıymetlerin dağılımına göre devralan şirketler arasında paylaştırılmalı ve hisseler düşen zararların mahsup hakkı devralınan öz sermaye ile sınırlanmalıdır²⁴⁴. Bölünen şirketin zararının, devredilen aktif kıymetlerden hangisine ait olduğunun tespit edilemediği durumda ise bölünme sözleşmesindeki hükümlere göre işlem yapılması tercih edilebilir. Bölünme sözleşmesinde de bu konuda bir hüküm bulunmadığı durumda devralan şirketleri devraldıkları aktif büyüklükler oranında zararlardan sorumlu tutulabilir²⁴⁵.

1.2.1.1.3.3. KURUMLAR VERGİSİ BEYANNAMELERİNİN SÜRESİNDE VERİLMİŞ OLMASI

Tam bölünme halinde zarar mahsubunun yapılabilmesi için bölünen şirketin son beş yıla ait kurumlar vergisi beyannamesini kanuni süresi içinde vermiş olması şartı yasal olarak aranmaktadır. Kanun lafzına baktığımızda, kanuni süreden sonra beyannamelerin verilmiş olması halinde zarar mahsubu imkânından faydalanılamayacağı sonucu çıkmaktadır. Diğer taraftan beş yıllık beyanname verme şartının kesintisiz olarak son beş yılı kapsadığı görülmektedir. Eğer son beş yıl içerisinde bir yıl bile yıllık kurumlar vergisi beyannamesi kanuni süresi içinde verilmemiş ise tam bölünme yoluyla şirket devirlerinde devralan şirketlerin zarar mahsubunda bulunmaları mümkün bulunmamaktadır. Ancak bu durum bölünme işleminin hukuken geçersiz sayılması sonucunu doğurmayacaktır.

²⁴³İrfan Vural, **Yorum ve Açıklamalarla Kurumlar Vergisi Kanunu**, Ankara: Gelirler Kontrolörleri Derneği Yayını, 2009, s.888. Benzer görüş için, Burhan Gündoğdu, **Devir ve Tam Bölünme İşleminde Zarar Mahsubu**, Yaklaşım Dergisi, S. 183, Mart 2008, s. 90-91.

²⁴⁴K. Serkan Salalı, **Zarar Mahsubu ve İndirimler**, Vergi Dünyası Dergisi, S. 308, Nisan 2007, s. 64.

²⁴⁵Doğrusöz, a.g.e. (Tam Bölünme), s. 45.

1.2.1.1.3.4. TAM BÖLÜNME SONRASINDA ORTAYA ÇIKAN KIYMETLERİN DURUMU

Tam bölünme, esas itibariyle şirketin tüm aktif ve pasifinin devrolunmak suretiyle infisah etmesidir. Ancak tam bölünme sırasında tespit edilmemiş aktif veya pasif söz konusu olduğunda tam bölünme işleminin gerçekleşmeyeceğini söylemek mümkün olabilir mi?

Kanun lafzına baktığımızda bütün malvarlığının, alacak ve borçların kayıtlı değer üzerinden devrolunacağından bahsedilmektedir. Bütün malvarlığının, alacak veya borcun devredilmediği durumda tam bölünme işleminin gerçekleşmemiş sayılacağı ve vergilendirme yapılması gerektiği ileri sürülebilir²⁴⁶.

Bunun için bölünme bilançosunda yer alan görünmez kalemlerin de tam bölünme sırasında tespit edilmesi ve ortaklara hisse paylaşımı ve şirket değerinin tespiti sırasında bu değerlerin dikkate alınması gerekmektedir. Çünkü KVK Genel Tebliği'ne göre, tam bölünme neticesinde bölünen şirketlerin ortakları arasında yapılacak hisse paylaşımı, ortakların tam bölünen şirkette sahip oldukları payların ekonomik değeri kadar olmak zorundadır. Tam bölünen şirketin bazı gizli değerlerinin, tam bölünme ile devralan şirketlerden birisine geçmesi ve bunun fiyatlandırılmaması söz konusu oranların bozulması anlamın geleceğinden doğrudan tam bölünme koşullarının ihlali olarak yorumlanacaktır²⁴⁷.

1.2.1.1.3.5. TAM BÖLÜNME DURUMUNDA DEĞİŞTİRME BİRİMİNİN TESPİTİ

Bölünme işleminin tam bölünme olarak değerlendirilerek vergi erteleme müessesesinden yararlanılabilmesi için, bölünen şirketin varlıklarının mukayyet değeri üzerinden devredilmesi ve karşılığında söz konusu varlıkları devralan şirketlerden iştirak hissesi alınması gerekmektedir. Aksi takdirde bölünme nedeniyle infisah eden şirketlerin varlıklarını devralan şirketlerin bunun karşılığında iştirak hissesi verilmesi dışında başka bir şekilde ödeme yapılması durumunda söz konusu bölünme işleminin tam bölünme olarak değerlendirilmesi ve vergi erteleme müessesesinden yararlanılması mümkün değildir.

Diğer taraftan bölünen şirketin ortaklarına devralan şirketler tarafından verilecek iştirak hisselerinin hangi oranlar çerçevesinde belirleneceğine ilişkin olarak KVK'da herhangi bir

²⁴⁶Tekin ve Kartaloğlu, **a.g.e.**, s. 881.

²⁴⁷Nazal, **a.g.e.**, s. 172.

düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, bölünme müessesinin hüküm altına alındığı gerek 4684 sayılı Kanun'un gerekse KVK'nın gerekçelerinde konuya açıklık getirilmiştir. Bölünme hükümlerine göre bölünen şirkete ait varlıkların gerçek değeri üzerinden devralan şirketlere aktarılacaktır. Aksi takdirde bölünen ve devralan şirketlerin bilançolarının gerçek değeri üzerinden değerlendirilmek suretiyle bölünen şirket ortaklarına verilecek iştirak hissesi oranının belirlenmemesi, birçok sorunu da beraberinde getirecektir. KVK'nın gerekçesinde yer alan ifadeler şu şekildedir.

“Varlıkların kayıtlı değer üzerinden diğer şirketlere intikal ettirilmesi bölünen şirketin ortaklarına varlıkların mukayyet değeri kadar hisse verilmesini gerektirmemektedir. Bölünen ve devralan şirketlerin karşılıklı olarak devre konu varlıkların değerlerini belirlemek suretiyle bölünen şirketin ortaklarının haklarını koruyacak bir değişim oranını tespit etmeleri gerekmektedir. Değiştirme oranının ise bölünen ve devralan şirketlerin hisselerinin gerçek değeri üzerinden belirlenecektir²⁴⁸.”

Buna göre bölünen şirketin bilançosunda yer alan iktisadi kıymetlerin cari değeri ile nominal sermayenin oranı söz konusu sermaye şirketinin cari hisse değerini verecektir. Söz konusu işlem devralan bütün şirketler için yapılmak suretiyle bu şirketlerinin cari hisse değeri belirlenecek ve daha sonra bölünen şirketin cari hisse değeri devralan şirketlerin her birinin cari hisse değerine orantılama yapılmak suretiyle değiştirme birimi belirlenecektir.

1.2.1.1.3.6. TAM BÖLÜNME TARİHİNE KADAR VARLIKLARIN DEĞER DEĞİŞİKLİĞİ

TTK'nın 165. maddesinde;

“(1) Bilanço günüyle, bölünme sözleşmesinin imzası veya bölünme planının düzenlenmesi tarihi arasında, altı aydan fazla bir zaman bulunduğu veya son bilançonun çıkarılmasından itibaren, bölünmeye katılan şirketlerin malvarlıklarında önemli değişiklikler meydana gelmiş olduğu takdirde, bir ara bilanço çıkarılır.

²⁴⁸5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Gerekçesi, Md. 19., <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1170.pdf>, (21.7.2007)

(2) Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde öngörülen hükümler saklı kalmak kaydıyla, ara bilanço ya yıllık bilanço ya ilişkin hüküm ve standartlar uygulanır. Ara bilanço için;

a) Fizikî envanter çıkarılması gerekli değildir.

b) Son bilançoda kabul edilmiş bulunan değerlemeler, sadece ticari defterlerdeki hareketler ölçüsünde değiştirilir; amortismanlar, değer düzeltmeleri ve karşılıklar ile ticari defterlerden anlaşılmayan işletme için önemli değer değişiklikleri de dikkate alınır”

denmektedir.

KVK Genel Tebliğ’de²⁴⁹ ise kısmi bölünmenin gerçekleştiği tarihe kadar bölünen varlıkların değerinde meydana gelecek değişikliklerin durumu ile ilgili olarak açıklama yapılmış, ancak tam bölünme ile ilgili bir açıklama yapılmamıştır.

Maliye Bakanlığı tarafından verilen 19.6.2008 tarih ve 61566 sayılı muktezada tam bölünmenin itibar tarihi ile tam bölünmenin tescil edildiği tarih arasında geçecek sürede, tam bölünecek şirketin faaliyetine devam etmesi nedeniyle, devralacak şirketlere aktarılabilecek net kayıtlı değerlerde artmalar veya eksilmeler meydana gelirse, bu farkların nasıl işleme tabi tutulacağı konusunda görüş verilmiştir. Buna göre, varlıkların değerinde azalmalar olursa devralan şirketin kabulü şartı ile nakden tamamlanabilmelidir. Şayet net varlıkta fazlalık olur ise bu fazlalıklar devralan şirketlere tam bölünme kapsamında intikal ettirilebilir²⁵⁰.

Bu noktada tam bölünme yoluyla tasfiye olacak şirket ile bu şirketin varlıklarını devralacak şirketlerin bölünme işlemlerini aynı anda yapmalarında fayda vardır. Aksi takdirde bölünme öncesi karların hesaplarında sorun oluşabilir²⁵¹.

1.2.1.1.3.7. TAM BÖLÜNME DURUMUNDA AMORTİSMANLAR

Amortisman tabi iktisadi kıymetlerin maliyet bedeli üzerinden VUK hükümleri uyarınca hesaplanan amortismanlar bilançonun aktifinde, aktif düzenleyici hesaplarda izlenmektedir. Diğer taraftan tam bölünme müessesesinin düzenlendiği KVK’nın 19. maddesinde aktif ve

²⁴⁹Bkz.1 no’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Bl. 19.2.2.2.

²⁵⁰Metin Maç, **Şirketlerin Tam Bölünme Yoluyla Ortadan Kaldırılmasına İlişkin İki Mukteza ve Uygulama Örnekleri**, s. 6.

²⁵¹Ulusoy, a.g.e., s. 89.

pasifi düzenleyici hesapların ilgili olduğu aktif ve pasif hesapla birlikte devrolunacağı hüküm altına alınmıştır.

Normal koşullarda amortisman tabi kıymetin yıl içinde elden çıkarıldığı durumda elden çıkarılan yıl için amortisman ayrılmayacaktır. Çünkü değerleme günü itibariyle iktisadi kıymet envanterde bulunmamaktadır²⁵².

Bölünen şirketin amortisman tabi iktisadi kıymetlerini devir alan şirketler, bu iktisadi kıymetlerle ilgili hem kıymet hem de amortisman hesaplarını devralacaklardır. Bu sebeple, devir alınan ilk yılda bölünme tarihinden hesap döneminin sonuna kadar olan süre için kıst amortisman ayrılması, sonraki yıllar için ise devir alınan iktisadi kıymetin bölünen şirkette geçen amortisman ayırma sürelerini de dikkate almak suretiyle kalan süreler için amortisman ayrılması mümkündür²⁵³. Ayrıca amortisman ayırma usulünde de bir değişikliğe gidilmemesi gerekir²⁵⁴.

Tam bölünen şirket, hesap dönemi başı ile bölünme tarihi arasındaki kıst döneme ilişkin olarak VUK hükümlerine göre kıst amortisman ayrılabilir²⁵⁵.

1.2.1.1.3.8. TAM BÖLÜNME NEDENİYLE İNFİSAH EDEN KURUMLARIN VERGİ BORÇLARI

KVK'nın 20. maddesinde tam bölünme suretiyle infisah eden kurum ile bu kurumun varlıklarını devralan kurumların müştereken imzalayacakları bir bölünme beyannamesini bölünme tarihinden itibaren otuz gün içinde bölünen kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine vermeleri gerektiği ve bu kurumların bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk edecek vergi borçlarından müteselsilen sorumlu olacaklarını bir taahhütname ile taahhüt edecekleri hüküm altına alınmıştır.

²⁵² Mehmet Ali Özyer, **Açıklama ve Örneklerle Vergi Usul Kanunu Uygulaması**, 4. Baskı, İstanbul: Hesap Uzmanları Derneği Yayını, 2008, s.732.

²⁵³ Özyer, **a.g.e.**,s. 750.

²⁵⁴ Uysal ve Eroğlu, **a.g.e.**,s. 831.

²⁵⁵ Ali Rıza Akbulut, **Yenileme Fonu Uygulaması ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar**, Vergi Dünyası Dergisi, S. 268, Aralık 2003, s. 153, Benzer görüş için, Sezgi, **Şirket Yeniden Yapılanmaları ile İlgili Düzenlemelerin Tartışılabilir Olabilecek Bazı Yönleri**, s. 94.

Diğer taraftan AATUHK'nun 36. maddesinde ise anılan kanunun uygulaması açısından bölünme halinde bölünen hükmi şahsın varlıklarını devralan hükmi şahısların, bölünme suretiyle infisah eden hükmi şahsın yerine geçeceği hüküm altına alınmıştır.

İki Kanun'un hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, tam bölünme suretiyle infisah eden şirketin bölünme tarihi itibarıyla tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından, varlıklarını devralan şirketlerin müteselsil sorumlu oldukları sonucu da çıkmaktadır²⁵⁶.

1.2.1.1.3.9. TAM BÖLÜNME SONUCU İNFİSAH EDEN KURUMLARDA GAYRİMENKUL VE İŞTİRAK HİSSESİ SATIŞ KAZANCI İSTİSNASI UYGULAMASI

KVK'nın 5/1-e hükmü uyarınca, kurumların en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazlar ve iştirak hisseleri ile aynı süreyle sahip oldukları kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının satışından doğan kazançların % 75'lik kısmı kurumlar vergisinden istisnadır²⁵⁷. Tam bölünme suretiyle infisah eden kurumların bölünme tarihinden önceki dönemlerde satmış oldukları gayrimenkul ve iştirak hisseleri nedeniyle KVK'nın 5/1-e ile hüküm altına alınan istisnadan yararlanmış olmaları mümkündür. Bilindiği üzere KVK'nın anılan maddesinde bu kazançların 5 yıl içinde herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya bu süre içinde işletmelerin tasfiyesi halinde, bu kazançların o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre işletmelerin 5 yıl içinde tasfiye edilmesi halinde sermayeye eklenen bu kazançların vergilendirilmesi gerekmektedir.

Ancak 67 numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde²⁵⁸,

“Kurumların aktifinde kayıtlı gayrimenkullerin Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 37. maddesine uygun bir şekilde yapılacak devirden önce satılması ve bu satıştan doğan kazancın devrin gerçekleşmesinden sonra Kurumlar Vergisi Kanunu'nun geçici 28. Maddesi kapsamında sermayeye eklenmesi durumunda, bu kazançlar kurumlar

²⁵⁶ Kurumlar Vergisi Rehberi, s. 703.

²⁵⁷ Bkz. 5422 sayılı KVK'nın 8'inci maddesinin (12) no'lu bendine göre, söz konusu satış kazancının %100'ü kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Taşınmazlar ve iştirak hisseleri (kurucu senetleri ve intifa senetleri dahil) ile rüçhan haklarının 21.6.2006 tarihinden önce satışından elde edilen kazançlar için 5520 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin onuncu fıkrası uyarınca, mülga 5422 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin (5) ve (12) numaralı bentlerinde yer alan hükümler uygulanacaktır. Ayrıntı için bkz. 1 nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği Bl. 5.6.1.

²⁵⁸ 6.2.2000 tarih ve 23956 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

vergisinden istisna edilebilecektir. İstisnanın uygulanabilmesi için devir beyannamesinin verileceği tarihe kadar şirket yetkili organlarınca karar verilmesi, devralan kurum tarafından devrin yapıldığı döneme ilişkin olarak verilecek kurumlar vergisi beyannamesi verilmeden önce Sanayi ve Ticaret Bakanlığına başvurulması ve sermaye artırım işlemlerinin bu kurumlar vergisi beyannamesinin verileceği hesap dönemi sonuna kadar tamamlanması gerektiği ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 37. maddesine uygun devir işleminin tasfiye olarak kabul edilmesi söz konusu olmadığı”

belirtilmiştir. Anılabildiği yer alan ifadelerden anlaşılabileceği üzere Maliye Bakanlığı, KVK kapsamındagerçekleştirilen devir işlemlerinin tasfiye olarak değerlendirmemektedir.

Tam bölünme durumunda şirket tasfiye etmiş olmakla birlikte, KVK'nın 5/1-e hükmünde KVK'ya göre yapılan devir ve bölünmeleri hariç tutularak, istisna uygulaması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler açısından vergi ziyaının doğmayacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla tam bölünmek suretiyle münfesi hale gelen kurumların bölünme tarihinden önce gerçekleştirdikleri gayrimenkul ve iştirak hissesi satışlarından dolayı faydalandıkları istisna dolayısıyla vergilendirilmeleri söz konusu değildir²⁵⁹. Ancak böyle bir durumda bu tutarların tam bölünen şirkette çıkarılan sermayenin içerisinde yer alması, eğer çıkarılan nominal sermaye tutarı daha az ise devralan şirketlerin bilançosunda istisna kaynaklı kazanç olarak görülmesi gerekmektedir²⁶⁰.

1.2.1.1.3.10. TAM BÖLÜNME HALİNDE YENİLEME FONU

Tam bölünme işlemi nedeniyle yenileme fonu uygulamasında bir değişiklik yapılmaması gerekir. Çünkü, KVK'ya göre tam bölünme işlemi bir vergi ertelemesi olup, bölünen şirket varlığını diğer şirketler bünyesinde devam ettirmektedir. Dolayısıyla yenileme fonunun ilgili olduğu varlıkları devralan şirketler aynı zamanda pasifteki yenileme fonunu da iktisap etmelidir. Tam bölünme işlemi nedeniyle yenileme fonunun vergilendirilmesi gerektiğini söylemek tam bölünme işleminin mantığını inkâr etmek anlamına gelecektir²⁶¹.

²⁵⁹Tekin ve Kartaloğlu, a.g.e., s. 892.

²⁶⁰Nazalı, a.g.e., s. 172.

²⁶¹Nazalı, a.g.e., s. 179.

1.2.1.1.3.11.ÖZ SERMAYE NEGATİF OLMASI DURUMUNDA BÖLÜNME

TTK'nın 139. maddesi uyarınca; sermaye ile kanunî yedek akçeler toplamının yarısı bilânço zararlarıyla yitirilmişse eksi bilânçosu; zararlar bunun üstüneyse borca batıklık durumu, teknik terimle kırmızı bilânçosu var olan bir şirketin, kaybolan sermayeyi veya gerekiyorsa borca batıklık durumunu karşılayabilecek tutarda serbestçe, tasarruf edilebilen öz varlığa sahip bir şirket ile birleşebilmesi mümkündür.

Serbestçe tasarruf edilebilir öz varlık” ile, sermaye + belli bir harcanma amacına bağlanmamış yedek akçeler anlaşılır. Başka bir deyişle, toplam öz varlıktan sermaye, müstahdem ve işçiler için ayrılmış yedek akçeler gibi bir amaca bağlı ihtiyarî yedek akçeler ve genel kanunî yedek akçenin harcamalar için kanunen tahsisli kısmı çıktıktan sonra kalan öz varlık üzerinde serbestçe tasarruf edilebilir. Ancak ihtiyarî bir yedek akçenin tahsis amacı genel kurulca kaldırılırsa, o yedek akçe de serbest öz varlığa eklenir. Sermaye sözcüğü esas veya çıkarılmış sermaye anlamına gelir.

Eksi veya borca batık bilânçonun devralan veya devrolunan şirkette bulunması önemli değildir. Ancak serbestçe kullanabilecek özvarlığını başka bir şirketi kurtarmaya tahsis eden şirketin azınlıkta kalan ortaklarının menfaatlerinin dikkate alınması gerekir. Aksi halde, birleşme kararı iptal edilebilir. Konu, şirketler topluluğunda özel bir boyut kazanabilir. Birleşmenin caiz olması başka, yapılmasına ortaklarca karar verilmesi veya hukuken sakat bulunması veya bulunmaması başkadır.

Birleşmeye katılan diğer şirketin anılan mahiyette bir mali kudreti haiz olup olmadığını ispat eden belgeler, devralan şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret sicili müdürlüğüne sunulacaktır.

Ancak TTK'da, bölünmelere ilişkin hükümler arasında, birleşmeye ilişkin TTK'nın 139. maddesine benzer bir hüküm bulunmamasına rağmen, Tekinalp İsviçre'deki hâkim görüşe katılarak anılan hükmün bölünmelere kıyas yoluyla uygulanabileceği görüşündedir. Çünkü kötü finansal durumlu bir ortağın TTK'nın 139. maddesindeki şartları yerine getirmesiyle bölünme suretiyle kurtarması ile aynı durumdaki bir ortaklığın birleşme yolu ile kurtarılması

arasında hiçbir fark bulunmamaktadır. Menfaat dengesi öğretisinde bunu gerektirmektedir²⁶².

1.2.1.1.4. ÖRNEK UYGULAMA

Tam mükellef (A) A.Ş. bölünerek (tam bölünme) mevcut (X), (Y) ve (Z) A.Ş.'lerine devrolacaktır. Dört şirkete ait veriler aşağıdaki gibidir²⁶³.

Şirket Unvanı	Nominal Sermaye (TL)	Cari Değer (TL)
(A) A.Ş.	270.000	810.000
(X) A.Ş.	125.000	750.000
(Y) A.Ş.	50.000	375.000
(Z) A.Ş.	100.000	900.000

Bu verilere göre; 1 TL nominal bedelli hisse senedinin cari değeri şirketler itibariyle şu şekildedir.

Şirket Unvanı	Nominal Sermaye (TL)	Cari Değer (TL)	C/N
(A) A.Ş.	270.000	810.000	3
(X) A.Ş.	125.000	750.000	6
(Y) A.Ş.	50.000	375.000	7,5
(Z) A.Ş.	100.000	900.000	9

Değiştirme birimleri ise aşağıdaki gibi olacaktır:

$$\begin{aligned} \text{➤ (X) A.Ş. / (A) A.Ş.} &= 6 / 3 = 2 \\ \text{➤ (Y) A.Ş. / (A) A.Ş.} &= 7,5 / 3 = 2,5 \\ \text{➤ (Z) A.Ş. / (A) A.Ş.} &= 9 / 3 = 3 \end{aligned}$$

(A) A.Ş.'nin %10'u (X) A.Ş.'ye, %20'si (Y) A.Ş.'ye %70'i de (Z) A.Ş.'ye devredilecektir. (A) A.Ş.'nin bu oranlara göre nominal sermaye payları aşağıdaki gibi olacaktır.

²⁶²Tekinalp, a.g.e. (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku), s.660-661

²⁶³Yıldırım ve Kolotoğlu, a.g.e.,s. 418'de yer alan örnekten faydalanılmıştır.

➤ (X) A.Ş. için (270.000 x %10)	=	27.000 TL
➤ (Y) A.Ş. için (270.000 x %20)	=	54.000 TL
➤ (Z) A.Ş. için (270.000 x %70)	=	189.000 TL

27.000 TL nominal sermaye için, (X) A.Ş. değiştirme birimi 2 olduğundan $(27.000 / 2) = 13.500$ TL sermaye artıracak ve bu tutardaki hisse senetlerini (A) A.Ş.'nin ortaklarına verecektir.

54.000 TL nominal sermaye için, (Y) A.Ş. değiştirme birimi 2,5 olduğundan $(54.000 / 2,5) = 21.600$ TL sermaye artıracak ve bu tutardaki hisse senetlerini (A) A.Ş.'nin ortaklarına verecektir.

189.000 TL nominal sermaye için, (Z) A.Ş. değiştirme birimi 3 olduğundan $(189.000 / 3) = 63.000$ TL sermaye artıracak ve bu tutardaki hisse senetlerini (A) A.Ş.'nin ortaklarına verecektir.

(X) A.Ş.'nin nominal sermayesi 13.500 TL artışla, 125.000 TL'den 138.500 TL'ye çıkacaktır. (A) A.Ş.'nin ortakları 13.500 TL'lik kısma sahip olduklarından, payları $(13.500 / 138.500) \times 100 = \%9,75$ 'dr. (A) A.Ş.'nin cari değeri 810.000 TL olduğundan %10'u 81.000 TL'dir. X A.Ş.'nin cari değeri 750.000 TL iken 81.000 TL'lik katılım ile 831.000 TL'lik cari değere ulaşmıştır. Toplam 831.000 TL'lik cari değer içinde (A) A.Ş.'nin payı $(81.000 / 831.000) \times 100 = \%9,75$ 'dr.

Aynı kıyaslama (Y) A.Ş. ve (Z) A.Ş. için de yapılırsa, aynı sonuçla karşılaşılacaktır.

Örneğimizde yer alan (A) A.Ş.'nin ortakları, ellerinde bulunan (A) A.Ş.'ye ait, 270.000 TL'lik hisse senetlerinin karşılığında, (X) A.Ş.'nin 13.500 TL, (Y) A.Ş.'nin 21.600 TL ve (Z) A.Ş.'nin 63.000 TL'lik hisse senetlerini almışlar.

1.2.1.2. KISMİ BÖLÜNME

1.2.1.2.1. GENEL AÇIKLAMA

KVK'nın 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendinde, tam mükellef bir sermaye şirketi veya sermaye şirketi niteliğindeki yabancı bir kurumun Türkiye'deki işyeri ya da daimi temsilcisinin bilançosunda yer alan taşınmazlar ile bilançoda yer alan ve en az iki tam yıl

süreyle elde tutulan iştirak hisseleri ya da sahip oldukları üretim veya hizmet işletmelerinin bir veya birkaçının mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine kayıtlı değerleri üzerinden aynı sermaye olarak konulması kısmi bölünme olarak kabul edilmiştir. Böylece, üretim tesisleri ve/veya şirketlerin mevcut faaliyetlerini kesintiye uğratmadan, yeniden yapılanmalarına imkân sağlanmıştır²⁶⁴.

Bu şekilde kısmi olarak bölünen sermaye şirketi devrettiği iktisadi kıymetler karşılığında devralan şirketin iştirak hisselerini alacaktır. Bölünen kurumun iktisadi kıymetlerini devralan kuruma ait iştirak hisselerinin bölünen kurumun ortaklarına verilmesi, işlemin kısmi bölünme mahiyetinde olmasını etkilemeyecektir²⁶⁵.

Kısmi bölünme müessesesi ile bölünen sermaye şirketinin devrettiği iktisadi kıymetler mukayyet değeri ile bilançodan çıkacağından söz konusu iktisadi kıymetlerin yeni şirket tarafından elden çıkarılacağı döneme kadar vergi erteleme imkânı doğacaktır. Diğer taraftan sermaye şirketlerinin iktisadi kıymetlerini devralan kuruma ait hisse senedi dışında nakit veya başka bir değer karşılığında devretmelerinin kısmi bölünme olarak değerlendirilmesi mümkün olmayıp; söz konusu bu durumda iktisadi kıymetlerin satışı söz konusu olacaktır²⁶⁶. Kısmi bölünme işleminde, aktif ve pasif düzenleyici hesaplar, ilgili olduğu aktif veya pasif hesapla birlikte devrolunmak zorundadır.

Kısmi bölünmede; tam bölünmeden farklı olarak, bölünen şirketin tasfiyesiz infisalı aranmamakta ve kısmi bölünmeye konu iktisadi kıymetler de tek tek sayılmaktadır. Diğer şartlar, kanunda düzenlenen tam bölünme ile büyük ölçüde benzerlik göstermektedir²⁶⁷.

Kısmi bölünmenin şartları TTK'da detaylı bir şekilde düzenleme altına alınmış olup kısmi bölünme işlemlerine TTK'nın aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümleri uygulama alanı bulmayacaktır. Fakat KVK'da ve KVK Genel Tebliğ'inde ETTK hükümleri esas alındığı için kısmi bölünme işlemlerinde KVK düzenlemelerinin göz ardı edilmeden kısmi bölünme işleminin yapılması vergi dairesi ile ortaya çıkacak kuvvetle muhtemel anlaşmazlıkları önleyecektir²⁶⁸.

²⁶⁴Necat Özen, **Anonim ve Limited Şirketlerde Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esasları**, Vergi Sorunları Dergisi, S.182, Kasım 2003, s. 37.

²⁶⁵Vural, **a.g.e.**, s. 891-892.

²⁶⁶Bkz. Kurumlar Vergisi Rehberi, s. 706.

²⁶⁷Solak, **a.g.e.**, s.255.

²⁶⁸Nazalı, **a.g.e.**, s.184.

1.2.1.2.2. KISMİ BÖLÜNMENİN GENEL ŞARTLARI

1.2.1.2.2.1. BÖLÜNEN VE DEVRALAN ŞİRKETLERİN SERMAYE ŞİRKETİ OLMASI

KVK'nın 19. maddesine baktığımızda gerek bölünen gerekse devralan veya yeni kurulan şirketlerin sermaye şirketi olması şartının arandığını görmekteyiz.

KVK'nın 1. maddesinde sermaye şirketlerinin kurumlar vergisi mükellefi olduğu belirtildikten sonra, KVK'nın 2. maddesinde sermaye şirketi kavramının kapsamı düzenleme altına alınmıştır. Söz konusu düzenleme uyarınca; sermaye şirketleri, ETTK hükümlerine göre kurulmuş olan anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile benzer nitelikteki yabancı kurumlar sermaye şirkettir. Bu Kanunun uygulanmasında, Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tâbi fonlar ile bu fonlara benzer yabancı fonlar sermaye şirketi sayılır.

Bu kapsamda kısmi bölünme için bölünen ve devralan şirketlerin anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket olması gerekmektedir. Dolayısıyla KVK'nın 1. maddesinde sayılan ve sermaye şirketin mahiyeti taşımayan diğer kurumlar vergisi mükelleflerinin kısmi bölünmeye taraf olması mümkün değildir. İş ortaklıkları, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler, iktisadi kamu müesseseleri, dar mükellef kurumlar ve kooperatifler kurumlar vergisi mükellefi olmalarına rağmen sermaye şirketi olmadıkları için kısmi bölünme işleminden yararlanamayacaktır²⁶⁹.

1.2.1.2.2.2. BÖLÜNEN VE DEVRALAN ŞİRKETLERDE TAM VE DAR MÜKELLEFİYET ŞARTI

KVK'nın 3. maddesinde kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunan sermaye şirketlerinin tam mükellef olarak gerek Türkiye içinde gerekse Türkiye dışında elde ettikleri kazançları üzerinden vergilendirileceği hükmolunmuştur. Kısmi bölünme yoluyla bölünen şirketlerdeki mükellefiyet şartına baktığımızda ise sermaye şirketi niteliğindeki bir yabancı kurumun Türkiye'deki iş yeri veya daimî temsilcisinin bilançosundaki taşınmaz, iştirak hisseleri, üretim ve hizmet işletmelerinin kısmi bölünme yoluyla devrolunabileceği anlaşılmaktadır.

²⁶⁹Murat Vural, *Şirketlerde Tasfiye, Devir, Birleşme, Bölünme ve Hisse Değişimi*, Gelir İdaresi Başkanlığı, Yayınlanmamış Yeterlik Etüd Raporu, İzmir: 2002, s. 61.

Anılan kurumların kısmi bölünme yoluyla devredebileceği kıymetler sadece;

- Taşınmazlar,
- En az iki yıl süreyle elde tutulan iştirak hisseleri,
- Üretim veya hizmet işletmeleri,

olup, bunların dışında kalan iktisadi kıymetlerin kısmi bölünme yoluyla devri mümkün değildir²⁷⁰.

1.2.1.2.2.3. DEVRALAN SERMAYE ŞİRKETLERİNİN MEVCUT VEYA YENİ KURULMUŞ OLMASI

Kısmi bölünme neticesinde taşınmaz, iştirak hissesi, üretim veya hizmet işletmesi tam mükellef bir sermaye şirketine devredilecektir. Devralan sermaye şirketi daha önceden faaliyette olabileceği gibi yeni kurulan sermaye şirketi de olabilir.

Kanuna baktığımızda devralan sermaye şirketinin sayısının bir olduğunu görmekteyiz. Diğer bir ifade ile kısmi bölünme halinde devralan şirket sayısı bir olmak zorundadır.

Ancak aynı Kanun'un "Devir, bölünme ve hisse değişimi hallerinde vergilendirme" başlıklı 20. maddesinin 3. fıkrasına baktığımızda şu hükmü görmekteyiz.

"19'uncu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendine göre gerçekleştirilen kısmî bölünme işlemlerinde, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, devraldıkları varlıkların emsal bedeli ile sınırlı olarak müteselsilen sorumlu olurlar"

Kanun metnine baktığımızda "bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar" ibaresi dikkati çekmektedir. Bu hükme göre kısmi bölünme işleminde birden fazla şirkete aynı sermaye koyulabileceği anlamı çıkmakta ve kısmi bölünme, tam bölünmeden sadece bölünen şirketin münfesih olmaması yönüyle ayrılmaktadır²⁷¹.

²⁷⁰ Tekin ve Kartaloğlu, a.g.e., s. 896.

²⁷¹ Bkz. Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, s. 590.

Ancak biz bu görüşe katılmıyoruz. Çünkü kısmi bölünme KVK'nın 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendinde açık olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla kanunun başka maddesinde geçen bir ibareden hareketle kısmi bölünme işleminde birden fazla şirkete aynı sermaye konulabileceği anlamını çıkarmak yasanın amacı ile bağdaşmaz.

Diğer taraftan yasa metnine baktığımızda mevcut veya yeni kurulacak şirketin ortakları yönünden bir sınırlama bulunmamaktadır. Bu nedenle devralan ve devreden şirket ortaklarının ortak olmasına yasal olarak bir engel bulunmamaktadır.

1.2.1.2.2.4. KİSMİ BÖLÜNMEYE KONU OLABİLECEK İKTİSADİ KIYMETLER

Kısmi bölünme konusu edilebilecek iktisadi kıymetler (i) taşınmazlar, (ii) en az iki tam yıl süreyle elde tutulan iştirak hisseleri, (iii) üretim ve hizmet işletmeleridir.

1.21.2.2.4.1. TAŞINMAZLAR

Taşınmazlardan kasıt ise, Türk Medeni Kanunu'nun²⁷² 704'üncü madde çerçevesinde arazi, tapu siciline ayrı sayfalarda kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar ve kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümlerdir. Taşınmaz tanımına, taşınmazın bütünleyici parçası niteliğinde olan hususlarda girmektedir. Bütünleyici parça TMK'nın 684. maddesinde;

“Bir şeye malik olan kimse, o şeyin bütünleyici parçalarına da malik olur.

*Bütünleyici parça, yerel âdetlere göre asıl şeyin temel unsuru olan ve o şey yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılmasına olanak bulunmayan parçadır”*olarak tanımlanmıştır.

Ancak taşınmaz tanımına, taşınmazın eklentisi niteliğindeki unsurlar dâhil olmamaktadır. TMK'nın 686. maddesinde eklenti,

“Bir şeye ilişkin tasarruflar, aksi belirtilmedikçe onun eklentisini de kapsar. Eklenti, asıl şey malikinin anlaşılabilen arzusuna veya yerel âdetlere göre, işletilmesi, korunması veya yarar sağlaması için asıl şeye sürekli olarak özgülünen ve

²⁷²8.12.2001 tarih ve 24607 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

kullanılmasında birleştirme, takma veya başka bir biçimde asıl şeye bağlı kılınan taşınır maldır. Eklenti, asıl şeyden geçici olarak ayrılmakla bu niteliğini kaybetmez”

şeklinde tanımlanmıştır.

TMK’nın 998. maddesinde bağımsız ve sürekli hakların kaydedilmesi için gerekli koşullar ve usulün tüzükle belirleneceği, süreklilik koşulunun gerçekleşmesi için hakkın süresiz veya en az 30 yıl süreli olması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla taşınmaz kapsamına TMK kapsamında sayılan bu taşınmaz türleri kısmi bölünmeye konu edilebilecektir.

Gelir İdaresi Başkanlığı 01 Şubat 2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-KVK 19-84 sayılı “Üst hakkının tapu kütüğünde gayrimenkul olarak tescil edilmiş olması halinde, kısmi bölünmeye konu edilebileceği hk.” konulu muktezada,

“...Türk Medeni Kanununun 826 ncı maddesine göre; 30 yıldan daha uzun bir süre için tesis edilen irtifak hakkı sürekli niteliktedir. Müstakil ve daimi hakların vücut bulmaları tapu siciline tescil edilmelerine bağlıdır. Tapu Sicili Tüzüğü ile bu hakların gayrimenkul olarak muamele görebilmeleri için tapu sicilinde kendilerine ayrı bir sayfanın açılması zorunlu kılınmıştır. Dolayısıyla tapu siciline kayıt edilen irtifak haklarının gayrimenkul olarak nitelendirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, alışveriş merkezi inşa edilmesi planlanan arsa üzerine 72 yıllık daimi ve müstakil olarak sahip olduğunuz üst hakkının tapu kütüğünde gayrimenkul olarak tescil edilmiş olması halinde, kayıtlı değerleri üzerinden aynî sermaye olarak mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine devrinin Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesi kapsamında kısmi bölünmeye konu edilmesi mümkün bulunmaktadır. Söz konusu daimi ve müstakil üst hakkının şirketiniz adına tapuya tescil edilmemiş olması halinde ise kısmi bölünmeye konu edilemeyeceği tabiidir”

denmektedir.

1.21.2.2.4.2. İŞTİRAK HİSSELERİ

İştirak hisselerinin kısmi bölünme kapsamında işleme tabi tutulabilmesi için, iştirak hisselerinin şirket aktifinde en az iki yıl süreyle bulunması gerekmekte olup, iki yıldan kasıt

takvim yılı değil 730 günlük süredir²⁷³. KVK kapsamında iştirak hisseleri, menkul değerler portföyüne dâhil hisse senetleri ile ortaklık paylarıdır.

Bunlar,

- Anonim şirketlerin ortaklık payları veya hisse senetleri (Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım ortaklıkları hisse senetleri dâhil),
- Limited şirketlere ait iştirak payları,
- Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komanditer ortaklarına ait ortaklık payları,
- İş ortaklıkları ile adi ortaklıklara ait ortaklık payları,
- Kooperatiflere ait ortaklık payları olarak sıralanabilir.

1.21.2.2.4.3. ÜRETİM VE HİZMET İŞLETMELERİ

Üretim tesisleri; 6948 sayılı Sanayi Sicil Kanunu'nun 1. maddesi kapsamında, *bir maddenin vasıf, şekil, hassa veya terkiibini makina, cihaz, tezgâh, alet veya diğer vasıta ve kuvvetlerin yardımı ile veya sadece el emeği ile kısmen veya tamamen değiştirmek veya bu maddeleri işlemek suretiyle devamlı ve seri halinde imal veya istihsal eden yerlerle madenlerin çıkarılıp işlendiği yerler*, olarak tanımlanabilir.

Literatürde yapılan tanıma göre üretim tesisleri; üretim sürecinde, kullanılan girdileri fiziksel ya da kimyasal yönden değişikliğe uğratarak yeni bir mala dönüştüren tesislerdir²⁷⁴.

Hizmet işletmesi tanımına ise mevzuatımızda yer verilmemiştir. Ancak, KDVK'nın 4. maddesinde hizmet tanımı yapılmıştır. Söz konusu madde uyarınca; hizmet, teslim ve teslim sayılmayan haller ile mal ithalatı dışında kalan işler olarak tanımlanmış ve söz konusu işlemlerin; bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi, şekillerde gerçekleşeceği düzenleme altına alınmıştır.

Literatürde yapılan tanıma göre hizmet işletmeleri; hizmet üreten ve pazarlayan her boyuttaki işletmelerdir²⁷⁵.

²⁷³Vural, a.g.e.,s. 890.

²⁷⁴Nazalı, a.g.e., s. 186.

²⁷⁵Nazalı, a.g.e.,s. 186-187.

1.2.1.2.2.5. KISMI BÖLÜNME HALİNDE İKTİSADİ VE TEKNİK BÜTÜNLÜK İLE ÜRETİM VE HİZMET İŞLETMELERİNİN AYNİ SERMAYE OLARAK KONULMASI

Üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi zorunludur. Kısmi bölünme sonucu hem bölünen işletmenin hem de bölünme sonucunda varlıkları devralan işletmenin faaliyetine devam etmesi esastır. Bu kapsamda, söz konusu işletmelerin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli (i) taşınmaz, (ii) her türlü tesis, makine ve teçhizat, alet, edevat, (iii) taşıtlar, (iv) gayrimaddi haklar ile (v) hammadde, mamul, yarı mamul mallar gibi aktif kıymetler ile (vi) ilgili pasif kıymetlerin tümünün devredilmesi zorunludur.

Gelir İdaresi Başkanlığı 28 Mayıs 2012 tarih ve B.07.4.DEF.0.70.10.00-KVK/2-2-2 sayılı ve “Şirket bünyesinde bulunan hayvancılık işletmesinin kısmi bölünme konusu edilmesi” konulu muktezasında,

“...kısmi bölünme işleminde üretim ve hizmet işletmelerinin bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli taşınmaz, her türlü tesis, makine ve teçhizat, alet, edevat, taşıtlar, gayrimaddi haklar ile hammadde, mamul, yarı mamul mallar gibi aktif kıymetler ile ilgili pasif kıymetlerin tümünün devredilmesi zorunlu olup ilgide kayıtlı dilekçenizde belirtilen hayvancılık işletmesinin Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinde yer alan şartların sağlanması kaydıyla işletme bütünlüğü çerçevesinde kısmi bölünme işlemine konu edilmesi mümkün bulunmaktadır”

denmektedir.

KVK’nın 19 uncu maddesinde, devir ve tam bölünme işlemlerinde maddede belirlenen sınır dâhilinde devralınan kurumların zararlarının indirimi kabul edilmiş ancak, kısmi bölünme işlemlerinde zarar mahsubuna ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Bu nedenle kısmi bölünmede, bölünen kurumdan devralan kuruma zarar intikali öngörülmediğinden, geçmiş yıl zararlarının hiçbir şekilde devredilmesi mümkün değildir. Öte yandan, kurum bilançosunda yer alan devredilen üretim ve hizmet işletmeleri ile doğrudan ilgili olan nakit, alacaklar, menkul kıymetler ve borçların da devri zorunludur.

Bu kıymetlerden nakit, alacaklar ve menkul kıymetlerin devredilen işletme ile doğrudan bağının kurulamaması halinde ise bu kıymetlerin devri ihtiyaridir.Devredilecek söz konusu kıymetlerin tutarının mükellefçe belirlenmesi esastır. Mevcut kayıtlardan bu kıymetlerin devredilen işletme ile ilgili olanların tespit edilebilmesi halinde, bu tutar; kayıtlardan devredilen işletme ile ilgili olanların tespit edilememesi halinde ise mükellefin belirleyeceği uygun dağıtım anahtarlarına göre hesaplanan tutar dikkate alınacaktır.

Devredilen üretim ve hizmet işletmeleriyle doğrudan ilgili olan borçların mükellef tarafından tespit edilememesi halinde, devredilecek işletmenin aktif içerisindeki payı üzerinden bir dağıtım anahtarı tespit edilmesi ve buna göre devredilecek borçların tutarının hesaplanması mümkündür.

Örneğin; aktif toplamı 2000 birim olan şirketin aktif içindeki payı 500 birim olan cam üretim işletmesinin kısmi bölünme kapsamında devredilmesi ancak, mevcut kayıtlardan da bu işletme ile doğrudan ilgili nakit, alacaklar, menkul kıymetler ve borçların tutarlarının gerçek durumunun tespitinin mümkün olamaması halinde, dağıtım anahtarı %25 olarak dikkate alınacak ve buna isabet eden borç tutarı devre konu olacaktır.Bununla birlikte, kısmi bölünmede borçların da devredilmesi halinde aynı sermaye tutarının devredilen borç tutarı kadar eksik gerçekleşeceği tabiidir.

Örnek: (A) Kurumunun (i)cam ve (ii)porselen üretimi yapan iki üretim işletmesi bulunmaktadır. İşletmenin mevcut bilançosu aşağıdaki gibidir.

AKTİF			PASİF	
Kasa	100		Borçlar	100
Alacaklar	130		Sermaye	300
Devreden KDV	20		Yedekler	150
Cam İşletmesi	100		Geçmiş Yıl Zararları	(50)
Makine	20			
Taşınmaz	50			
Hammadde	30			
Personel İşletmesi	150			
Makine	50			
Taşınmaz	80			
Hammadde	20			
TOPLAM	500		TOPLAM	500

(A) Kurumu, cam işletmesini kısmi bölünme yoluyla yeni kurulacak (B) Kurumuna aynı sermaye olarak devretmek istemektedir.

- a. İşletme kayıtlarından borç toplamının 50 biriminin, kasa ve alacaklardan da 20’şer birimin cam işletmesi ile doğrudan ilgili olduğunun belirlenebilmesi durumunda, cam işletmesinin kısmi bölünme suretiyle devredilmesi sonucunda $[(100+20+20)-50=]$ 90 birim aynı sermaye konulmuş olacaktır.

Kısmi bölünme sonrası (A) Kurumunun bilançosu aşağıdaki gibi olacaktır.

AKTİF			PASİF	
Kasa	80		Borçlar	50
Alacaklar	110		Sermaye	300
İştirakler	90		Yedekler	150
Devreden KDV	20		Geçmiş Yıl Zararları	(50)
Personel İşletmesi	150			
TOPLAM	450		TOPLAM	450

- b. İşletme kayıtlarından nakit ve alacaklar ile borç toplamının ne kadarının cam işletmesi ile ilgili olduğunun belirlenememesi durumunda, cam işletmesinin aktif toplamı içerisindeki %20’lik payı dikkate alınacak ve buna ilişkin $(100 \times \%20 =)$ 20 birim nakit, $(130 \times \%20 =)$ 26 birim alacak ile $(100 \times \%20 =)$ 20 birim borç tutarı devre konu olacaktır. Bu durumda $(100+20+26-20=)$ 126 birim aynı sermaye konulmuş olacaktır.
- c. Kurum, cam işletmesine ait taşınmaz ve hammadde tamamları ile makinelerin 10 birimlik kısmını devretmek istemektedir. Kısmi bölünmede, üretim ve hizmet işletmelerinin belli bir kısmının sermaye şirketlerine aynı sermaye olarak konulması mümkün olmayıp işletme bütünlüğünün korunması gerekmektedir. Bu nedenle, cam işletmesini devrederken cam işletmesine ait makine, taşınmaz ve hammadde kalemlerinin tamamının devredilmesi gerekmektedir.

1.2.1.2.2.6. DEVREDİLEN İKTİSADİ KIYMETLERLE BİRLİKTE BUNLARA AİT BORÇLARIN DA DEVREDİLMESİ

HALİNDE DEVRE KONU NET DEĞERİN SIFIR VEYA NEGATİF OLMASI DURUMU

Kısmi bölünmeye konu olan iktisadi kıymetlerle birlikte bunlara bağlı borçların da devredilmesi sonucu devre konu iktisadi kıymetlerin kayıtlı değerlerinin sıfır veya negatif olması durumunda, devredilen iktisadi kıymetler defter değerleri üzerinden devredilecek, ancak devredilen iktisadi kıymetler karşılığında alınan iştirak hisselerinin bilançoda iz bedeli ile takip edilmesi gerekecektir.

Örnek 1: Bir üretim ve bir de hizmet işletmesi bulunan Kurum (A), aktifinde kayıtlı değeri 100 birim olan üretim işletmesi ile bu işletmeyle ilgili 100 birimlik borcunu kayıtlı değeri üzerinden kısmi bölünme suretiyle Kurum (B)'ye aynı sermaye olarak koymuştur. Devre konu üretim işletmesinin gerçek değeri 1000 birim olup karşılığında gerçek değeri 900 birimlik iştirak hissesi alınmış olması söz konusu iştirak hisselerinin Kurum (A)'nın aktifine bu değer üzerinden kaydedilmesini gerektirmeyecektir. Söz konusu iştirak hisseleri kayıtlarda iz bedeliyle takip edilecek, elden çıkartılması halinde kâr realize edilmiş olacaktır.

Kısmi bölünme öncesi durum:

KURUM (A)					KURUM (B)			
Aktif		Pasif			Aktif		Pasif	
Kasa	100	Sermaye	150		Kasa	30	Sermaye	50
Hizmet İşletmesi	50	Borç	100		Alıcılar	20		
Üretim İşletmesi	100							

Kısmi bölünme sonrası durum:

KURUM (A)					KURUM (B)			
Aktif		Pasif			Aktif		Pasif	
Kasa	100	Sermaye	150		Kasa	30	Borç	100
İştirakler	0.01				Alıcılar	20	Sermaye	50
Hizmet İşletmesi	50				Üretim İşletmesi	100		

Söz konusu kısmi bölünme işlemi sonucu Kurum (B)'ye pozitif değerli bir aynı sermaye konulmaması nedeniyle Kurum (A)'nın devrettiği üretim işletmesinin rayiç değerinden kaynaklanan iştirak hisselerinin iz bedeli ile bilançoda takip edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, devre konu net değer negatif olması durumunda ise bu negatif farkın geçici bir hesapta izlenmesi gerekmektedir. İktisadi kıymetler karşılığında alınan ve kayıtlarda iz bedeliyle takip edilecek iştirak hisselerinin, elden çıkartılması halinde ise bu geçici hesap kapatılarak vergilendirilecek kârlar hesabına aktarılacaktır.

Örnek 2: Kurum (A)'nın, aktifinde kayıtlı değeri 50 birim, gerçek değeri 500 birim olan hizmet işletmesini devrettiğini ve 100 birimlik borcun hizmet işletmesi ile ilgili olduğu varsayıldığında ise kısmi bölünme öncesi ve sonrasındaki durum aşağıdaki gibi olacaktır.

Kısmi bölünme öncesi durum:

KURUM (A)					KURUM (B)			
Aktif		Pasif			Aktif		Pasif	
Kasa	100	Sermaye	150		Kasa	30	Sermaye	50
Hizmet İşletmesi	50	Borç	100		Alıcılar	20		
Üretim İşletmesi	100							

Kısmi bölünme sonrası durum:

KURUM (A)					KURUM (B)			
Aktif		Pasif			Aktif		Pasif	
Kasa	100	Sermaye	150		Kasa	30	Borç	100
İştirakler	0.01	Geçici Hesap	50		Alıcılar	20	Sermaye	50
Hizmet İşletmesi	100				Üretim İşletmesi	100		
					Geçici Hesap	50		

Söz konusu kısmi bölünme işlemi sonucu Kurum (B)'ye pozitif değerli bir aynı sermaye konulmaması nedeniyle Kurum (A)'nın devrettiği hizmet işletmesinin rayiç değerinden

kaynaklanan iştirak hisselerinin iz bedeli ile Kurum (A)'nın bilançosunda takip edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, devre konu net değerin negatif olması nedeniyle de bu fark gerek Kurum (A)'nın gerekse Kurum (B)'nin bilançosunda geçici bir hesapta izlenecektir. Kurum (A)'nın kayıtlarda iz bedeliyle takip edilecek söz konusu iştirak hisselerinin elden çıkarılması halinde ise bu geçici hesap kapatılarak vergilendirilecek kârlar hesabına aktarılacaktır.

Kurum (A)'nın hizmet işletmesinin devir kaydı aşağıdaki gibidir.

_____ / _____	
BORÇLAR HS.	100,00
İŞTİRAKLER HS.	0,01
- (Kurum B)	
HİZMET İŞLETMESİ	50,00
GEÇİCİ HESAP	50,01
_____ / _____	

Kayıtlarda iz bedeliyle takip edilen iştirak hisselerinin satış kaydı ise aşağıdaki gibidir.

KASA	H.				400,00
GEÇİCİ	HESAP				50,01
	İŞTİRAKLER	H.			0,01
	-		(Kurum		B)
	MENKUL	KIYMET	SATIŞ	KÂRLARI	450,00

Aynı sermaye konulması sonucu elde edilen söz konusu iştirak hisselerinin Kurum (A)'nın ortaklarına verilmesi halinde de pasifte oluşan geçici hesabın vergilendirilecek kârlar hesabına aktarılarak kapatılması gerekecektir.

Kısmi bölünme sonucu elde edilen iştirak hisselerinin Kurum (A)'nın ortaklarına verilmesi durumunda muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

_____ / _____	
GEÇİCİ HESAP	50,01
İŞTİRAKLER H.	0,01

1.2.1.2.2.7. ÜRETİM VE HİZMET İŞLETMELERİNE BAĞLI TAŞINMAZLARIN DURUMU

Üretim ve hizmet işletmeleri ile fiziki veya teknik bütünlük arz eden ve bu işletmelerden ayrılması mümkün olmayan binalar, arsa ve araziler de bu işletmelere dâhil taşınmazlar olarak kabul edilecektir. Ancak, bir fabrika binasının içinde iki ayrı üretim işletmesi bulunması halinde üretim işletmelerinden birinin devri fabrika binasının da bölünüp devredilmesini gerektirmeyecektir.

Örneğin; sahip olduğu taşınmazda un ve yem imal eden bir şirketin, un imaline ilişkin üretim işletmesini mevcut veya yeni kurulacak bir sermaye şirketine aynı sermaye olarak koyması halinde, bu işletmeye bağlı aktif ve pasif kıymetlerin işletme bütünlüğü oluşturacak şekilde devredilmesi zorunlu olup un üretim işletmesinin bulunduğu taşınmazın, üretim işletmesi ile birlikte kısmi bölünmeye konu edilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.

1.2.1.2.2.8. ÜRETİM VE HİZMET İŞLETMELERİNİN BELLİ BİR KISMININ KISMİ BÖLÜNMEYE KONU EDİLMESİ

Üretim ve hizmet işletmelerinin belli bir kısmının sermaye şirketlerine aynı sermaye olarak konulması mümkün olmayıp işletme bütünlüğünün korunması gerekmektedir.

Örneğin; kısmi bölünme kapsamında bir şirketin cam işletmesini devrederken bu işletmeye ait makine, taşınmaz ve hammadde kalemlerinin tamamını devretmesi gerekmektedir. Cam işletmesine ait üç üretim bandının bulunması halinde ise bunların birbirinden bağımsız olarak ticari faaliyeti devam ettirebilecek niteliği haiz olması halinde, bu üretim bantlarının sadece ikisinin kısmi bölünme kapsamında diğer işletmeye devredilmesi, bir adet üretim bandının cam işletmesinde bırakılması mümkün olup bu üretim bantlarında kullanılan makinelerin bir kısmının devredilmesi bir kısmının ise işletmede bırakılması söz konusu olamayacaktır.

Tek bir üretim veya hizmet işletmesi bulunan kurumun, taşınmazlar ve iştirak hisselerini kısmi bölünmeye konu etmesi mümkün olup anılan işletmeyi ise kısmi bölünme kapsamında devretmesi mümkün değildir.

Birbirinden ayrı varlık ifade eden ve birbirinden ayrı olarak bir ticari faaliyeti devam ettirebilecek nitelikte olan varlıklardan oluşan işletmelerin, bu varlıkları kısmi bölünmeye konu edilebilecektir.

Örneğin; iplik ve kumaş üretiminden konfeksiyon imalatına kadar tüm aşamaları ihtiva eden üretim işletmesinin, iplik veya kumaş üretimi ya da konfeksiyon imalatına ait bölümlerinin ayrı ayrı bölünebilmesi mümkünken, kumaş üretimine ilişkin kasarlama veya apre bölümlerinin kısmi bölünmeye konu edilmesi mümkün olmayacaktır.

1.2.1.2.2.9. BÖLÜNMENİN GERÇEKLEŞTİĞİ TARİHE KADAR BÖLÜNEN VARLIKLARIN DEĞERİNDE MEYDANA GELECEK DEĞİŞİKLİKLERİN DURUMU

Şirket organlarınca bölünme kararının alındığı tarih ile bölünmenin Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih arasında, işletmelerin faaliyetlerini devam ettirmeleri neticesinde, stoklarda meydana gelecek eksilmeler, devralan şirketin kabul etmesi halinde nakit ile tamamlanabilecektir.

Stoklarda fazlalık meydana gelmesi halinde ise bunların devredilebilmesi mümkün olduğu gibi işletmede bırakılması da kısmi bölünmeye engel teşkil etmeyecektir.

1.2.1.2.2.10. İŞTİRAK HİSSELERİNİN DEVRALAN ŞİRKETE VERİLMESİ

Kısmi bölünme sonrasında aynı sermaye olarak konan varlıklar, mukayyet değerleri ile devralan şirkete aktarılacak, bölünen şirkete veya ortaklarına, devralan şirketin sermayesini temsil eden iştirak hisseleri verilecektir. Yapılan devir işlemi karşılığında verilecek iştirak hisseleri hesabında, devrolunan varlıkların mukayyet değerleri değil cari değerleri dikkate alınacaktır. Önceki bölümlerde de açıklandığı üzere bölünen şirketin ortaklarının haklarını koruyacak bir değişim oranı ancak devredilen varlıkların cari değerlerinin dikkate alınması ile hesaplanabilecektir. Sonuç itibarıyla, devreden şirkete verilecek iştirak hissesinin tespitinde devrolan varlığın cari değeri ile devralan kurumun hisselerinin gerçek değerinin dikkate alınması gerekir²⁷⁶.

²⁷⁶Bakırcı,a.g.e. (Kısmi Bölünme), s.148.

İştirak hisselerinin verilmesinde kayıtlı değer yerine cari değer dikkate alınması, hesaplar arasında bir fark yaratacağından söz konusu farkın aktif veya pasifi düzenleyici hesaplar kullanmak suretiyle dengelenmesi gerekmektedir.

Kısmi bölünme yoluyla varlığını devreden şirket, aktifindeki varlığı mukayyet değeri ile devredecek ve karşılığında yukarıda belirttiğimiz değişim oranına göre, devralan kurumun sermayesini temsil eden iştirak hissesi alacaktır. İştirak hissesinin bölünen şirkete mukayyet değerle geçmesi kanuni şart değildir.

Varlıklarını devreden şirkete veya ortaklarına devredilen iktisadi kıymetin mukayyet değerini aşan tutarda ve nominal bedelde iştirak verilebilmesi için bilirkişi raporu ile cari değer tespiti yaptırılması ve bu değer devralan şirkete sermaye olarak konulması gerekmektedir. Bu durumda bilanço denkleğinin sağlanması bakımından, oluşacak farklar için aktif veya pasif düzenleyici hesaplar kullanılacaktır²⁷⁷.

Aynı sermaye olarak konulan varlıklar karşılığında alınan paylar hisse senedi ile temsil ediliyor ise VUK'un 279. maddesine göre alış bedeliyle, hisse senedi ile temsil edilmiyorsa menkul kıymet özelliğİ bulunmadığından VUK'un 289. maddesi çerçevesinde değerlendirilmelidir. Bu durumda alış bedelinin tanımlanması önem taşımaktadır. Esas itibariyle alınan hisse senedinin karşılığı, kısmi bölünme çerçevesinde bölünen sermaye şirketinin aktifindeki devredilen varlıklardır. Ancak, iştirak hissesi tespitinde cari değerler esas alındığından hisse senetlerinin cari değerinin alış bedeli olarak işletmenin aktifine geçmesi gerektiğİ yönünde görüşler vardır²⁷⁸.

Kısmi bölünme aynı sermaye koyma işlemi olduğundan dolayı, devralan şirket iştirakler hesabında bulunan başka bir şirketin hissesini değil kendi hissesini bölünen şirkete verecektir. Aksi durumda yapılacak işlem kısmi bölünme sayılmayıp, hesaplanacak karların vergilendirilmesi sonucunu doğuracaktır.

1.2.1.2.2.11. İŞTİRAK HİSSELERİNİN ORTAKLARA VERİLMESİ

Kısmi bölünmede devredilen varlıklara karşılık edinilen devralan şirket hisseleri, devreden şirkette kalabileceğİ gibi doğrudan bu şirketin ortaklarına da verilebilir. Taşınmaz ve iştirak

²⁷⁷Doğrusöz, a.g.e. (Kısmi Bölünme), s.38.

²⁷⁸Bakırcı, a.g.e. (Kısmi Bölünme), s.149.

hisselerinin KVK'nın 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendine göre devrinde, devralan şirketin hisselerinin devreden şirketin ortaklarına verilmesi halinde, devredilen taşınmaz ve iştirak hisselerine ilişkin borçların da devri zorunludur.

Örneğin;Ortakları (A) ve (B) olan (R) Limited Şirketi aktifinde kayıtlı olan ve banka kredisi kullanılarak satın alınmış olup henüz ödenmemiş 50.000.- TL borcu bulunan taşınmazı, kayıtlı değeri olan 100.000- TL üzerinden (Y) A.Ş.'ye kısmi bölünme kapsamında devretmiş ve bu devir karşılığında (Y) A.Ş.'den alınan hisse senetleri Ortak (A) ve (B)'ye verilmiştir.

Buna göre, (Y) A.Ş. aynı sermaye olarak konulan taşınmaz nedeniyle 50.000.- TL'lik sermaye artırımında bulunacak, bu sermaye artırımına ilişkin hisse senetlerinin (R) Limited Şirketinin ortaklarına verilmesi nedeniyle, (R) Limited Şirketi de 50.000- TL'lik sermaye azaltımında bulunacaktır.

Örnekten de anlaşılacağı üzere, devredilen kıymetlere karşılık edinilen devralan şirket hisselerinin ortaklara verilmesi halinde, bölünen şirkette sermaye azaltımına gidileceği tabiidir.

Öte yandan, devralan şirketin hisselerinin devreden şirkette kalması halinde, devredilen taşınmaz ve iştirak hisselerine ilişkin pasif kıymetlerin (borçların) devri ihtiyaridir.

Burada dikkat edilecek husus, tam bölünme durumunda bölünen kurumun devrettiği iktisadi kıymetlerin kayıtlı değerleri karşılığında devralan kurumun iştirak hisselerini almaları şartının yanında, söz konusu iştirak hisselerinin itibari değerinin %10'una kadar bir ödeme yapılmasına imkân sağlanmasının, kısmi bölünme işlemleri için geçerli olmamasıdır. Dolayısıyla kısmi bölünme işlemlerinde devredilen iktisadi kıymetler karşılığında hiçbir şekilde nakit ödeme yapılması söz konusu değildir²⁷⁹.

1.2.1.2.3. KISMİ BÖLÜNMEYE İLİŞKİN DİĞER HUSUSLAR

1.2.1.2.3.1. ALINAN HİSSE SENETLERİNİN DURUMU

Bölünme işlemine konu olan varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden diğer şirketlere intikal ettirilmesi, bölünen şirketin ortaklarına ya da bölünen şirkete varlıkların kayıtlı değeri kadar hisse verilmesini gerektirmemektedir. Bölünen ve devralan şirketlerin karşılıklı olarak devre konu varlıkların değerlerini belirlemek suretiyle devrolan veya bölünen şirketin ortaklarının haklarını koruyacak bir değişim oranı tespit etmeleri gerekmektedir. Değişim oranının

²⁷⁹Tekin ve Kartaloğlu, **a.g.e.**,s. 898.

bölünen ve devralan şirketlerin hisselerinin gerçek değeri üzerinden belirlenebilmesi mümkündür.

Ancak, işlemin KVK uyarınca gerçekleştirilen bölünme işlemi sayılabilmesi için bölünmeye konu edilen varlıklara karşılık iktisap edilen hisselerin, varlıklarını devreden şirketin ortaklarına, bölünen şirketteki hisselerine isabet eden servet değeri ile orantılı olarak dağıtılması gerekecektir²⁸⁰.

Örneğin; sermayesi 1.000.000- TL olan ve aktifinde 200.000- TL ve 800.000- TL’lik iki adet taşınmazı bulunan (Z) Ltd. Şti.’nin %60 hissesi Ortak (A)’ya, % 20 hissesi Ortak (B)’ye, %10 hissesi Ortak (C)’ye ve %10 hissesi de Ortak (D)’ye ait bulunmaktadır. (Şirketin aktifinde yer alan taşınmazların cari değerlerinin de aynı olduğu varsayılmıştır.)

(Z) Ltd. Şti.’nin tasfiyesiz infisah etmek suretiyle bölünmesi sonucu; 200.000.- TL’lik taşınmaz aynı sermaye olarak mevcut (Y) Ltd. Şti’ne konulmuş ve (Y) Ltd. Şti.’den alınan iştirak hisselerinin tamamı Ortak (B)’ye verilmiştir.

800.000.- TL’lik taşınmaz aynı sermaye olarak konularak (K) Ltd. Şti. kurulmuş ve yeni kurulan şirketin iştirak hisselerinin %75’i Ortak (A)’ya, %12,5’u Ortak (C)’ye ve %12,5’u da Ortak (D)’ye verilmiştir. Bölünen (Z) Ltd. Şti.’nin ortaklarına verilen devralan şirketlerin hisseleri, ortakların bölünen (Z) Ltd. Şti.’deki hisselerine isabet eden değerle orantılı dağıtılmış ve ortakların servet değerlerinde bir artış meydana gelmemiştir. Bu durumda, söz konusu bölünme işlemi KVK’nun 19’uncu maddesi kapsamında değerlendirilmeyecektir. Anılan örnekte;

- 200.000- TL’lik taşınmaz aynı sermaye olarak mevcut (Y) Ltd. Şti.’ye konulmuş ve (Y) Ltd. Şti.’den alınan iştirak hisselerinin tamamının Ortak (A)’ya verilmiş olması ve/veya
- 800.000- TL’lik taşınmazın aynı sermaye olarak konularak (K) Ltd. Şti. kurulmuş ve yeni kurulan şirketin hisselerinin %50’sinin Ortak (A)’ya, %45’inin Ortak (C)’ye ve %5’inin de Ortak (D)’ye verilmiş olması halinde, bölünen (Z) Ltd. Şti.’nin ortaklarına verilen devralan şirketlerin hisseleri, ortakların bölünen (Z) Ltd. Şti.’deki

²⁸⁰ Bkz.1 no’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Bl. 19.3.1.

hisselerine isabet eden değerle orantılı dağıtılmadığından, söz konusu bölünme işlemi KVK'nun 19'uncu maddesi kapsamında değerlendirilmeyecektir.

Diğer taraftan, devir ve bölünme işlemi sonucunda devre konu şirketlerin gerçek değerleri üzerinden belirlenecek bir değişim oranına göre devralan şirketin sermaye paylarının ortaklara verilmesinde, ortakların servet değerlerinde meydana gelecek ve izah edilemeyecek farkların transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı veya değer artış kazancı hükümleri çerçevesinde vergilendirme yapılacaktır²⁸¹.

1.2.1.2.3.2. AMORTİSMAN UYGULAMASI

VUK'un 313. maddesinde işletmede bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan gayrimenkullerle, 269. madde gereğince gayrimenkul gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alet, edevat, mefruşat, demirbaş ve sinema filmlerinin kanuni olarak tespit edilen değerleri üzerinden VUK hükümlerine göre itfa edilmesi amortismanın konusunu oluşturmaktadır. Anılan Kanunun 321. maddesinde ise hesaplanan amortismanların, hesaplarda ayrıca gösterilmek şartıyla ilgili bulundukları değerlerden doğrudan doğruya indirilmesi veya pasifte ayrı bir karşılık hesabında toplanmasının caiz olduğu hükmolunmuştur. Mevcut uygulamalara baktığımızda amortisman tabi iktisadi kıymetlerin, faydalı ömür esasına göre tespit edilen oranlar üzerinden yokedildiğini ve ayrılan amortismanların bilançonun aktifinde birikmiş amortismanlar hesabında aktif düzenleyici hesapta izlendiğini görmekteyiz²⁸².

KVK'nın 19. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, bölünme neticesinde devre konu iktisadi kıymetler, mukayyet değerleri üzerinden; aktif ve pasif düzenleyici hesaplar, ilgili olduğu aktif ve pasif hesaplarla birlikte devrolunacağından, söz konusu iktisadi kıymetlerin devir işleminin amortisman uygulamaları bakımından ilk iktisap olarak değerlendirilmemesi gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle devralan kurumda devir ve bölünme işlemi nedeniyle devrolan amortisman tabi iktisadi kıymetlerin bakiye değerleri üzerinden kalan amortisman süreleri dikkate alınarak amortisman ayrılmaya devam edilecektir²⁸³.

²⁸¹ Ramazan Biçer, **Tasfiye, Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi İşlemlerinin Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Açısından Değerlendirilmesi**, Mali Pusula Dergisi, S. 49, Ocak 2009, s. 62.

²⁸² Gürol Ürel, **Güncel Vergi Usul Kanunu Uygulaması**, 2. Baskı, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, 2007, s. 750.

²⁸³ Bkz. 1 no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Bl. 19.3.2.

KVK kapsamında yapılacak bölünme işleminde, mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef sermaye şirketine aynı sermaye olarak konulacak aktif kıymetlerin, yeni şirkete birikmiş amortismanları ile birlikte ve herhangi bir netleştirme yapılmaksızın brüt tutarları üzerinden devredilmesi, devralan şirketin kalan süreler itibarıyla amortisman ayrılmaya devam etmesi gerekmektedir. Dolayısıyla söz konusu iktisadi kıymetlerin kayıtlı değerleri üzerinden devralan şirket nezdinde yeniden amortisman ayrılmaya başlanması mümkün değildir²⁸⁴.

1.2.1.2.3.3. BÖLÜNMELERDE ELDE EDİLEN HİSSELERİN İKTİSAP TARİHİ

KVK'nın 19. ve 20. maddeleri kapsamında gerçekleştirilen bölünme (kısmi bölünme dâhil) hallerinde, bölünen şirketin ortaklarına verilen hisselerin iktisap tarihi olarak, bu yeni hisselerin verilmesine neden olan bölünen şirketin hisselerinin iktisap edildiği tarihin esas alınması gerekmektedir.

Hisse senetlerini devralan şirket ortaklarının GVK'nın mükerrer 80.²⁸⁵ maddesi çerçevesinde değer artış kazancına tabi gelirlerinin tespitindeki sürenin hesabında da aynı tarih dikkate alınmalıdır²⁸⁶.

1.2.1.2.3.4. KISMİ BÖLÜNMEDE ZARAR MAHSUBU

KVK'nın 19. maddesinde, devir ve tam bölünme işlemlerinde maddede belirlenen sınır dâhilinde devralınan kurumların zararlarının indirimi kabul edilmiş ancak, kısmi bölünme işlemlerinde zarar mahsubuna ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Bu nedenle kısmi bölünmede, bölünen kurumdan devralan kuruma zarar intikali öngörülmediğinden, geçmiş yıl zararlarının hiçbir şekilde mahsup edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

²⁸⁴Tekin ve Kartaloğlu, **a.g.e.**,s. 888.

²⁸⁵ Bkz. GVK Mükerrer Madde 80- *“Aşağıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar değer artışı kazançlarıdır.*

1- İvazsız olarak iktisap edilenler ile tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç, menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar....”

²⁸⁶İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 7.12.2006 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01/KVK.19(3)-b-7399/23751 sayılı özelgesi, Özelge metni için bkz., Doğrusöz, **a.g.e.**, s. 309.

1.2.1.2.3.5. İKTİSADİ KIYMETLERİ DEVRALAN KURUMLARIN SORUMLULUĞU

KVK'nın 20. maddesinin 3. fıkrasında, kısmi bölünme işlemlerinden doğan karların hesaplanmayacağı ve vergilendirilmeyeceği ancak bölünen şirketin bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından, bölünen şirketin varlıklarını devralan şirketlerin, devraldıkları varlıkların emsal bedeli ile sınırlı olarak müteselsilen sorumlu olacakları hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkra ile kısmi bölünme nedeniyle mali yapısı zayıflayan şirketlerin tahakkuk etmiş ve edecek vergilerinin güvence altına alınması amaçlanmıştır.

Daha önceki bölümlerde de açıklandığı üzere tam bölünmede; bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından müteselsilen sorumlu olup bu durumun bölünme beyannamesine bağlı taahhütname ile taahhüt edilmesi gerekmektedir. Ancak, kısmi bölünme durumunda, bölünen kurum varlıklarını devralan kurumların da müteselsil sorumlulukları mevcut olmakla birlikte bölünen kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine taahhütname vermeleri gerekmemektedir²⁸⁷.

1.2.1.2.3.6. SERMAYE AZALTILMASI VE ARTIRILMASI

Kısmi bölünme suretiyle bilançolarında yer alan iktisadi kıymetleri devreden ve bunun karşılığında iştirak hissesi elde eden sermaye şirketlerinin söz konusu iştirak hisselerini ortaklarına intikal ettirmeleri mümkündür. Bir başka ifadeyle, aynı sermaye karşılığı iktisap edilen hisseler, aynı sermaye koyan şirkette kalabileceği gibi, bu şirketin ortaklarına da verilebilecektir. Aynı sermaye konulması karşılığında alınan hisselerin aynı sermaye koyan şirkette kalması yerine, bu şirketin ortaklarına intikal ettirilmesi halinde, şirketin esas sermayesinin azaltılması ihtiyacı ortaya çıkabilir. Bu durumda, kısmi bölünmede bölünen mal varlığı parçaları mevcut veya yeni kurulacak şirketlere kayıtlı değerleri üzerinden aynı sermaye olarak konulur. Bölünen şirketin bu payları kendi pay sahiplerine verebilmesi için sermayesini azaltması gerekir. Bu azaltma, pay sahiplerine verilecek payların değeri kadardır. Kısmi bölünme dolayısıyla yapılacak sermaye azaltılmasında TTK'nın 473. ,474. ve 592. maddeleri uygulanmayacaktır.

²⁸⁷Kurumlar Vergisi Rehberi, s. 709.

Kısmi bölünmede devralan ortaklıkta, devralınan varlıklar karşılığında, bölünen ortaklığa ya da onun ortaklarına verilecek devralan ortaklık hisse senetleri için yapılacak sermaye artışında; devralınan varlıkların net defter değeri mi yoksa piyasa değerine göre bulunacak değişim oranı dikkate alınarak hesaplanacak miktar mı dikkate alınmalıdır sorusu karşımıza çıkmaktadır.

KVK'nın bölünme ile ilgili hükümlerinde sermaye artışında kayıtlı değerlerin dikkate alınacağına dair açık bir hükmü bulunmamaktadır. Kısmi bölünme yoluyla mal varlığı aktarılan şirkette yapılacak sermaye artışının aktarılan kayıtlı değere eşit olması zorunlu değildir. Piyasa değerine göre belirlenecek değişim oranının gerektirdiği miktarda nominal sermaye artışı yapılmasının vergisel sonuçları da herhangi bir vergi kaybına neden olmayacaktır. Bu sebeple, sermaye artışını, devir alınan varlıkların net defter değeri ile sınırlandırılmasının vergisel açıdan bir anlamı olmayacaktır.

Ayrıca TTK'nın 163. maddesi uyarınca, devralan şirket sermayesi bölünen şirket ortaklarını koruyacak miktarda artırılacak olup söz konusu işlemde aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler uygulama alanı bulmayacaktır.

Sermaye azaltımı ile eş zamanlı ve isteğe bağlı olarak nakit veya şirket bilançosunda yer alan hesapların müsait olması ve üçüncü şahısların haklarını zedelememesi şartıyla, şirketin üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği sermaye ve kar yedeklerinden karşılanması suretiyle sermaye artırımını yapılması da mümkündür²⁸⁸.

Öte yandan bölünen kurumun iktisadi kıymetlerini devralan anonim ve limited şirketin sermayesi, devreden şirketin ortaklarının haklarını koruyacak miktarda artırılacaktır. Bu sermaye artırımını devralan şirketlerin sermaye artırımını şeklinde gerçekleştirilecek olup, sermaye artırımının tescili ile birlikte ihraç edilen paylar kendiliğinden bölünen şirketin ortaklarına veya bölünen şirkete devrolunacaktır.

1.2.1.2.3.7. İSTİSNA KAPSAMINDAKİ İŞTİRAK HİSSESİ VE GAYRİMENKUL SATIŞ KAZANCININ KISMİ BÖLÜNME KAPSAMINDA İŞLETMEDEN ÇEKİLMESİ

²⁸⁸SEVİĞ, “Kurumlarda Kısmi Bölünme (Sermaye azaltımı)”.

Kısmi bölünme işlemi kapsamında bölünen şirketin kısmi bölünme sonrası almış olduğu iştirak hisselerini ortaklarına verilmesi durumunda yapılan sermaye azaltımı hususunda potansiyel risk incelenecektir. Uygulamada şirketler kısmi bölünme kapsamındaki sermaye azaltımına gitmeleri durumunda genelde pasifte yer alan ve sermayeye eklenmemiş olan kaynakları kullanmaktadır. Bu kapsamda şirketler eş zamanlı olarak sermayeye ekleme ve sermayeden çıkarma işlemi yapmaktadır. Bu kapsamda iştirak hissesi ve gayrimenkul satış kazancı istisnasının nasıl değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklamalara yer verilecektir²⁸⁹.

1.2.1.2.3.7.1. KVK'DA YER ALAN İŞTİRAK HİSSESİ VE GAYRİMENKUL SATIŞ KAZANCI İSTİSNASI KONUSUNDAKİ DÜZENLEMELER

KVK'nın 5. maddesinin 1-e bendinde; iştirak hissesi ve gayrimenkul satış kazancı istisnası düzenleme altına alınmıştır. KVK Genel Tebliği'nin "5.6.2.3.2. *Satış kazancının fon hesabında tutulması*" ise paralel olarak düzenleme yapılmıştır. Söz konusu düzenleme aşağıdaki gibidir.

"Taşınmazlar ve iştirak hisseleri ile kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının satışında kazanç, satış işlemi ile birlikte doğacağından, satış işlemi ister peşin isterse vadeli olarak yapılmış olsun istisna, satışın yapıldığı dönemde uygulanacaktır.

Bu değerlerin satışından elde edilecek kazancın istisnadan yararlanan kısmının, pasifte özel bir fon hesabına alınması ve satışın yapıldığı yılı izleyen beşinci yılın sonuna kadar söz konusu fon hesabında tutulması gerekmektedir. Bu çerçevede, fon hesabına alınma işleminin, satışın yapıldığı yılı izleyen hesap döneminin başından itibaren kazancın beyan edildiği döneme ait kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği tarihe kadar yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla, istisnadan yararlanacak olan kazanç tutarı, satışın yapıldığı dönemin genel sonuç hesaplarına yansıyacak olup kurumlar vergisi beyannamesinin ilgili satırında gösterilmek suretiyle istisnadan yararlanılabilecektir. Anılan istisnadan geçici vergi dönemleri itibarıyla da yararlanılması mümkün olup belirtilen süre zarfında söz konusu kazancın fon

²⁸⁹Ersin NAZALI, Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından Anonim Şirketlerde Tasfiye, Devir, Birleşme, Bölünme İşlemleri, İstanbul: Yaklaşım Yayıncılık, 2013, s. 209-210.

hesabına alınmaması durumunda, kurumlar vergisi beyannamesinde istisnadan yararlanılabilmesi mümkün olmadığı gibi geçici vergi dönemleri itibarıyla yararlanılan istisna nedeniyle zamanında tahakkuk etmeyen vergilerden kaynaklanan vergi ziyai cezası ve gecikme faizinin ayrıca aranacağı tabiidir.

Fon hesabına alınan kazanç tutarının mükelleflerce sermayeye ilavesi mümkün bulunmaktadır. Ancak, fon hesabına alınan kazanç tutarının sermayeye ilave dışında, beş yıl içinde başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi veya dar mükellef kurumlarca ana merkeze aktarılması ya da kurumun tasfiyesi halinde, istisna uygulanması nedeniyle zamanında tahakkuk etmeyen vergiler, vergi ziyai cezası ve gecikme faizi ile birlikte tahsil edilecektir.(*)

İstisna, satış kazancının %75'ine uygulandığından, kazancın tamamının fon hesabına alınma şartı bulunmayıp, sadece istisnadan yararlanan kazanç kısmının söz konusu fon hesabına alınması yeterlidir.

Öte yandan, istisna uygulamasında mükelleflerin kazancın belli bir kısmı için istisnadan yararlanabilmeleri mümkün bulunmaktadır. İstisnadan kısmen yararlanılması halinde, yararlanılmayan bu kazanç tutarı için sonraki yıllarda istisnadan yararlanılabilmesi mümkün değildir. İstisnadan yararlanması öngörülen kazanç kısmının fon hesabına alınan kazanç kısmından büyük olamayacağı da tabiidir.

Örnek: 5 Mayıs 2007 tarihinde taşınmaz satışından 200.000.- YTL kazanç elde edilmiş ve bu kazanç tutarının %75'i olan 150.000.- YTL için 2007 yılı geçici vergi dönemlerinde ve yıllık kurumlar vergisi beyannamesinde istisnadan yararlanılmıştır. İstisnadan yararlanılan bu tutarın pasifte özel bir fon hesabına alınması ve fon hesabında bulunan bu tutarın 31/12/2012 tarihine kadar da sermayeye ilave dışında başka bir hesaba aktarılmaması veya işletmeden çekilmemesi gerekmektedir.

Peşin satışlarda olduğu gibi vadeli satış halinde de satıştan doğan kazanç kısmının %75'i, beş yıl süreyle özel bir fon hesabında tutulmak şartıyla satışın yapıldığı dönemde istisnadan yararlanabilecektir. Ancak, satış bedelinin tamamının, satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar tahsil edilmesi şarttır. Bu süre içinde tahsil edilmeyen satış bedeline isabet eden istisna nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyai cezası ve gecikme faizi ile birlikte tahsil

edilecektir. Bu nedenle, mükelleflerin istisna uygulayabilecekleri kazanç tutarını doğru olarak belirlemeleri gerekmektedir.

Örnek: Maliyet bedeli 200.000.- YTL olan bir taşınmaz, 2007 yılında 1.000.000.- YTL'ye vadeli olarak satılmıştır. Satışa ilişkin tahsilat 2007 yılında 300.000.- YTL, 2008 yılında 300.000.- YTL, 2009 yılında 300.000.- YTL ve 2010 yılında 100.000.- YTL olarak gerçekleştirilecektir. Ancak kurum, kazancın %75'ini ($800.000 \times \%75 = 600.000.-$ YTL) 2007 yılı içinde özel bir fon hesabına almış bulunmaktadır.

2010 yılında tahsil edilen 100.000.- YTL'ye isabet eden $[(100.000 \times \%80) \times \%75 =] 60.000.-$ TL kazanç kısmı için istisnadan yararlanılabilmesi mümkün bulunmamaktadır. Bu kazanç tutarına istisna uygulanmış olması halinde, istisnaya konu olan 60.000.- YTL nedeniyle 2007 hesap dönemine ilişkin olarak tahakkuk etmesi gereken kurumlar vergisi (geçici vergi dahil) vergi ziyasına uğramış olacağından vergi aslı, vergi ziyai cezası ve gecikme faizi ile birlikte tahsil edilecektir.

2007 yılı beyannamesinin verilmesi sırasında, mükellef kurum tarafından, satıştan elde edilen kazanç 800.000.- YTL olmasına rağmen, istisna kazanç tutarının $[(900.000 \times \%80) \times \%75 =] 540.000.-$ YTL olarak uygulanması halinde, vergi ziyainin varlığından bahsedilemeyecektir”.

1.2.1.2.3.7.2. İŞTİRAK HİSSESİ VE GAYRİMENKUL SATIŞ KAZANCININ SERMAYEYE EKLENEREK İŞLETMEDEN ÇEKİLMESİ

Öncelikli olarak kanunda yer alan başka bir hesaba nakil ve işletmeden çekilme kavramlarının neyi ifade edildiğinin tam olarak tanımlanması gerekmektedir.

Başka Bir Hesaba Nakil: Bildiği üzere nakil kavramı “Bir yerden alıp başka bir yere iletme, aktarma, taşıma, geçirme, aktarımı” ifade eder. Kanun lafzından anlatılmak istenilen nakil işlemi, işletmenin bilançosunun pasifinde yer alan fon hesabındaki tutarların, bulunduğu hesap dışındaki bir hesaba nakil işlemidir. Bu işleme örnek olarak; fon hesabının

ortaklar cari hesabına, geçmiş yıl karlarına, olağanüstü yedeklere veya diğer pasif karakterli hesaplara aktarılması gösterilebilir²⁹⁰.

İşletmeden Çekilme:Bilanço varlığının işletmeden çekilmesi kavramı; söz konusu değerlerin başka hesaba nakledilme dışında hesabın azaltılması ve/veya hesabın tamamen tasfiyesi sonucunu doğuracak işlemleri ifade etmektedir. Bu işlemler; devir, temlik, tasfiye, trampa, takas, kar dağıtımı, satış, sermayeye eklenmeyi de kapsayan geniş bir kavramdır²⁹¹.

Yukarıda yer alan kanun hükmünden anlaşılacağı üzere, bilançonun pasifinde, fon hesabında yer alan tutar sermayeye ilave edilebilmektedir. Fon hesabının sermayeye ilave edilmesi işlemi tescile tabidir. Buna göre, fon hesabında tutulan istisna kaynaklı kazanç tutarı sadece sermayeye ilave işlemi için hesaptan çekilebilir. Bunun dışında başka bir işleme tabi tutulmaz.

KVK'da yer alan iştirak hissesi ve gayrimenkul satış kazancı istisnasının temel amacı şirketlerin mali bünyelerinin güçlendirilmesi ve şirketlerin atıl durumdaki iktisadi kıymetlerinin likite dönüşünün teşvikidir. Kanun koyucu bu amacın gerçekleşmesi için de iştirak hissesi ve gayrimenkul satış kazancından doğan karın 5 yıl süreyle işletmede tutulmasını şart koşturmuştur. Buradaki temel amaç hiçbir şekilde 5 yıldan önce bu kazançların kurumların dışına çıkarılmamasıdır.

Tam bölünme halinde, bölünen şirketin tüzel kişiliği son ermekte olmasına rağmen bu kazancın işletmeden çekilmiş sayılmayacağı düzenleme altına alınmış olup tüzel kişiliğin sona ermesinin iştirak hissesi ve gayrimenkul satış kazancının vergilendirileceği anlamına gelmeyeceği KVK Genel Tebliği'nde açıkça düzenleme altına alınmıştır.

1.2.1.2.3.7.3. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

KVK'da düzenleme altına alınan iştirak hissesi kazancı istisnasının getiriliş gerekçesinde, istisnanın temel amacının şirketlerin mali yapılarının güçlendirilmesinin teşviki olduğu, fon hesabına alınan kazanç tutarının sermayeye ilave dışında, 5 yıl içinde başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilme şeklinde yapılması durumunda vergilendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

²⁹⁰Nazalı, **a.g.e.**, s. 212.

²⁹¹Nazalı, **a.g.e.**, s. 213.

Sermayeye ekleme şartını, sadece lafzı yorum kullanma suretiyle, aynı anda sermaye ekleme ve çıkarma işleminin gerçekleşmesi durumunda sermaye ekleme şartının oluştuğunu kabul etmek müesseselerin içini boşaltması sonucunu doğuracaktır. Bu durum VUK'un 3. maddesi hükmüne aykırı bir durum olmasının yanı sıra, vergi hukukundaki “pençeleme işlemi” ne birebir uymaktadır. Çünkü mükelleflerin eş zamanlı sermaye artırımı/azaltımı yaparak kanun koyucunun iktisadi içerik atfederek düzenlemiş olduğu vergisel sonuçlu bir özel hukuk müessesesi olan iştirak hissesi ve gayrimenkul satış kazancının sermayeye eklenmesini, nezdinde ortaya çıkacak olan kurumlar vergisi yükünü ortadan kaldırmak için kullanmaktadır ki, bu durum pençelemeden başka bir şey değildir²⁹².

1.2.1.2.4. KISMİ BÖLÜNMEDE ÖZELLİK TAŞIYAN HUSUSLAR

1.2.1.2.4.1. İŞTİRAK İLİŞKİSİ İÇİNDE OLAN ŞİRKETLERDE KISMİ BÖLÜNME VE SERMAYE ARTIRIMI

Kısmi bölünme halinde sermaye artırımının nasıl yapılacağına ilişkin KVK'da ve KVK Genel Tebliğ'de herhangi düzenleme bulunmamaktadır. Ancak ilgili tebliğin 19.1 no'lu bölümünde, “*Bir kurumun kendisinde iştiraki bulunan veya iştirak ettiği başka bir kurumu kül halinde devralması nedeniyle kurum bünyesinde yapacağı sermaye artışının söz konusu iştirak paylarına isabet eden tutarda daha az gerçekleşmesi Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen şartların ihlali anlamına gelmemektedir.*

İştirakler hesabında yer alan değer, iştirak hisselerinin itibari değerine eşit olmaması halinde aradaki müspet veya menfi farkın kurumun vergiye tabi kazancının tespiti ile ilgilendirilmeksizin geçici hesaplarda izlenmesi mümkün olup bu geçici hesapların vergiye tabi kurum kazancının tespiti ile ilişkilendirilmeksizin kurum kayıtlarında sona erdirilmesi de mümkün bulunmaktadır” denmektedir. Söz konusu düzenleme ile iştirak ilişkisi içerisindeki şirketler arasında yapılacak devir işleminde eksik sermaye artırımına gidilebileceği kabul edilmiştir.

KVK'a ve KVK Genel Tebliğ kapsamında kısmi bölünme işleminin ana hatları,

- Kısmi bölünmeye konu varlıkların kayıtlı değer üzerinden devredilmesi,

²⁹²Nazalı, a.g.e., s. 215-216.

- Kısmi bölünmede değişim oranlarının doğru tespit edilmiş olması,
- Kısmi bölünme sonucu alınan hisse senetlerini ortaklara dağıtılması durumunda ortaklar arasında paylaşımın hisse oranına göre olmasıdır.

İştirak ilişkisi içinde olan şirketler arasında yapılan kısmi bölünme işlemlerinde alınan hisse senetlerini ortaklara dağıtılması durumunda, kısmi bölünme sonucu varlık devralan şirket kısmi bölünme işlemi sonucunda aynı zamanda kendi hisselerine sahip olacak ve daha sonra da bu hisse senetlerini iptal edecektir.

Burada iki ana işlem bulunmaktadır:

- a) Öncelikli olarak iştirak eden şirket, iştirakine ihraç etmiş olduğu kendi hisse senedini verecektir. Ana şirket, iştirakinden kendi hisse senetlerini alacaktır.
- b) Ana şirket TTK uyarınca almış olduğu hisse senetlerini ya iptal edecek ya da derhal elden çıkaracaktır.

Burada ana sorun tüm bu işlemleri yapmadan ana şirketin sadece iştirak ilişkisi içinde olan şirketin diğer ortaklarının alacağı kadar hisseye isabet eden sermaye artırımının, KVK'da yer alan kısmi bölünme koşullarının ihlali olarak sayılıp sayılmayacağıdır²⁹³.

Gelir İdaresi Başkanlığı 24 Şubat 2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-KVK 8-729sayılı ve “İştirak edilen şirketin iştirak eden şirketle birleşmesi durumunda, iştirakin maliyet bedeli ile şirketin nominal bedeli arasındaki olumsuz farkın gider yazılıp yazılamayacağı” konulu muktezasında, “...Bu hüküm ve açıklamalara göre; Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinde belirtilen şartlar dahilinde bütün aktif ve pasifiyle birlikte devralınan ... Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ'nin itibari değeri ile şirketiniz iştirakler hesabında 28.449.720,00 TL olarak kayıtlı değeri arasındaki fark şirketinizin vergiye tabi kazancı ile ilişkilendirilmeksizin geçici hesaplarda izlenebilecek ve kurum kayıtlarında sona erdirilecek olup söz konusu farkın kurum kazancınızdan gider olarak indirilmesi mümkün bulunmamaktadır” denmektedir.

²⁹³Nazalı, a.g.e., s. 217-218..

1.2.1.2.4.2. KISMİ BÖLÜNME HALİNDE BORÇLARIN DEVRİ

Kısmi bölünme işleminde borçların devri, kanunda açık hüküm bulunan taşınmaz ve iştirak hisselerinin devrinde devralan şirketin hisselerinin devreden şirketin ortaklarına verilmesi durumunda zorunludur. Bunun dışındaki durumlarda borç devrinin zorunlu olmadığı anlamı çıkmaktadır. KVK’da üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde getirilen *“işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi”* şartı borçların da devredilmesini içermemektedir²⁹⁴.

Yukarıda bahsedilen şekilde borçların bölünen şirkette kalması durumunda borca ait faiz, kur farkı vb. aktif karşılığı bulunmamasına rağmen bölünen şirket tarafından giderleştirilecektir. Oysaki söz konusu borca ait faiz, kur farkı vb. taşınmaz veya iştirak hissesinin yeni sahibi olan şirket tarafından ödenmesi gerekir. Bu durumda, devrolan taşınmaz ve iştirak hisselerine ait borçların devir tarihinden sonra tahakkuk edecek faiz, kur farkı ve benzeri giderlerinin devreden şirket tarafından ödenmesinin vergisel bir tenkidi gerektirebileceği yönünde görüşler bulunmaktadır²⁹⁵.

Bize göre KVK, üretim ve hizmet işletmelerinin devri halinde aktiflerle birlikte pasiflerin de devredileceğini ifade ettiğinden dolayı, üretim ve hizmet işletmeleri ile birlikte bu işletmelere ait borçlar da devre konu edilmelidir. Üretim ve hizmet işletmesinde aktif ve pasif ile kül halinde devri öngörüldüğünden dolayı tekrardan borçların devrinin yasa metninde düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır. Taşınmaz ve iştirak hisselerinde kül halinde devir söz konusu olmadığından dolayı, borçların devri özel şarta bağlanmış bulunmaktadır.

Borçların devrinin zorunlu olduğu kısmi bölünme işlemleri sırasında, bu borçların kime devredileceği sorusu karşımıza çıkmaktadır. Üretim ve hizmet işletmelerine ait borcun, kısmi bölünme işlemi ile birlikte, devralan şirkete mi, hisseleri alan ortaklara mı devredileceği açık olarak belirtilmemiştir. Bu durumda borcun işletme bütünlüğü çerçevesinde, üretim ve hizmet işletmesini devralan şirkete aktarılması gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü, kısmi bölünmeye ilişkin Ortak Tebliğin 12. ve 13. maddeleri de aktif ve pasif devirlerinde külli halefiyet ilkesine vurgu yapmıştır.

²⁹⁴Kazım Yılmaz, *Kısmi Bölünmede Borçların Devri Zorunlu Mu?*, Yaklaşım Dergisi, S.192, Aralık 2008, s. 114.

²⁹⁵Şeker,a.g.e.,s. 110-111.

Tebliğin 13'üncü maddesinde, bölünmenin ticaret siciline tescille geçerlilik kazanacağı ve tescil anında aynı sermaye olarak konulan mal varlıklarına ilişkin aktif ve pasifi düzenleyici hesapların devralan şirkete geçeceği belirtilmiştir.

Kısmi bölünme halinde üretim ve hizmet işletmeleri ile doğrudan ilgili olan borçların tespit edilememesi halinde ise devir problemi yaşanabilecektir. Bu durumda devredilecek işletmenin aktif varlıklar içindeki payına göre borçlarda bir oranlama yapılması ve işletmeye isabet eden borcun devre konu edilmesi mümkündür. Devredilen üretim ve hizmet işletmeleriyle doğrudan ilgili olan borçların mükellef tarafından tespit edilememesi halinde, devredilecek işletmenin aktif içerisindeki payı üzerinden bir dağıtım anahtarı tespit edilmesi ve buna göre devredilecek borçların tutarının hesaplanması mümkündür²⁹⁶.

1.2.1.2.4.3. KISMİ BÖLÜNME HALİNDE AMORTİSMAN AYRILMASI

Kısmi bölünme yoluyla devredilen taşınmaz, üretim ve hizmet işletmeleri devralan şirketler açısından ilk iktisap olarak kabul edilmemelidir. Bu nedenle, devralan kurumda bölünme işlemi nedeniyle devrolan amortisman tabi iktisadi kıymetlerin bakiye değerleri üzerinden kalan amortisman süreleri dikkate alınarak aynı usulde amortisman ayrılmaya devam edilecektir. Ancak VUK hükümleri gereği azalan bakiyeler usulünden normal amortisman usulüne geçiş yapılabilir.

1.2.1.2.4.4. BÖLÜNME PLANI İLE BÖLÜNME TESCİL TARİHİ ARASINDAKİ GELİR GİDER FARKLARININ DURUMU

Çalışmamızın ikinci bölümünde ayrıntıları ile yer verdiğimiz bölünme prosedüründen de görüleceği üzere bölünme işleminin ilk başlangıcı yetkili organlarda alınan karar sonrasında bölünme planının veya bölünme sözleşmesinin hazırlanması ile başlamaktadır. Bölünme sözleşmelerinin içeriğine göre, bölünme işlemine esas teşkil eden bilirkişi raporu, bölünme işleminin hangi tarihli mali tablolar üzerinden gerçekleştirileceğini belirlemektedir.

Bölünme işleminin geçerlilik kazanması ticaret siciline tescil ile gerçekleşmektedir. Dolayısıyla bölünme planına esas mali tablolarda yer alan değerler ile bölünme işleminin

²⁹⁶ Bkz. 1 no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Bl. 19.2.2.1.

tescil edildiği tarihe kadar ekonomik faaliyetlerin devam ettiği düşünülürse, oluşan gelir gider farklarının bölünen şirkete mi devralan şirkete mi ait olacağı sorusu karşımıza çıkmaktadır.

Bölünme işlemine başlanılabilmesi için belirli bir tarihteki mali tabloların esas alınması yasal bir zorunluluktur. Ancak esas itibarıyla bölünmenin geçerliliği ticaret siciline tescil ile başlar. Bu durumda bölünmenin hukuken geçerli olduğu tarihe kadar oluşan gelir ve gider rakamları bölünen şirkete ait olmalıdır.

1.2.1.2.4.5. BORÇLARIN DEVREDİLMEMESİ HALİNDE BÖLÜNME İŞLEMİNİN GEÇERLİLİĞİ

KVK, taşınmaz ve iştirak hisselerinin kısmi bölünme yoluyla devri halinde devralan şirket hisselerinin devreden şirketin hisselerine verilmesi halinde, devredilen taşınmaz ve iştirak hisselerine ait olan borçların da devrini zorunlu tutmuştur. Kısmi bölünmeye konu üretim ve hizmet işletmeleri için ise böyle bir şartı açıkça düzenlememiş ancak, üretim ve hizmet işletmelerinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

Borç devrinin zorunluluğunda önemli bir konu da şirket pasifinde yer alan borcun kısmi bölünmeye konu aktiflerle doğrudan ilgili borçların devrinin zorunlu tutulmuş olduğudur. Aktiflerle doğrudan ilgisi kurulamayan borçların devrinin zorunlu olduğu ileri sürülemeyecektir. Bu konuda şirketlere tanınmış bir seçimlik hak söz konusudur²⁹⁷.

Taşınmazlar ile iştirak hisselerinin kısmi bölünme yoluyla devrinde, borçların devredilmesi ile ilgili olarak hisselerin kimin tarafından iktisap edildiğine bakılmak durumundadır. Eğer taşınmaz ve iştirak hissesi devri halinde alınan iştirak hisseleri bölünen şirket ortaklarına verilirse bu durumda borçların devri zorunludur. Bu açıklama kapsamında taşınmaz ve iştirak hisselerinin kısmi bölünme yoluyla devri halinde alınan hisse senetleri bölünen şirkete verildiğinde borçların devredilmesi zorunluluğu bulunmadığını söyleyebiliriz.

Kısmi bölünme işleminde borçların devri gerekirken devir işlemi yapılmamışsa bölünme işleminin hukuki niteliği tartışmalı hale gelecektir. Taşınmaz ve iştirak hisselerinin kısmi

²⁹⁷ Bkz. 1 no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Bl. 19.2.2.1.

bölünme yoluyla devrinde, devralan şirket hisseleri ortaklara verilecek ise borçların da devri yasal zorunluluktur. Şayet, kısmi bölünme işlemi sırasında borçlar devredilmemiş ise bölünme işlemi geçersiz mi sayılmalı yoksa borçların daha sonradan devri tamamlatılmalı mıdır? Bu durumda genel görüş Kanunun aradığı şartların oluşmadığından hareketle kısmi bölünme işleminin yok farz edilmesi ve işlemin satış olarak kabul edilmesi, kanunların kısmi bölünme işlemine tanıdığı tüm haklardan faydalandırılmaması olacaktır.

Üretim ve hizmet işletmelerinde ise durum biraz daha farklılık taşıyabilir. Çünkü üretim ve hizmet işletmelerinin kısmi bölünme yoluyla devrinde KVK açık olarak borçların devredileceğini düzenlememiştir. Ancak daha önce de belirttiğimiz üzere KVK, işletme bütünlüğü kapsamında tüm aktif ve pasifin devrinden bahsetmektedir. Hal böyle olunca, kısmi bölünmeye konu üretim ve hizmet işletmesine ait pasifte yer alan borçların da devredilmesi gerektiği görüşü ileri sürülmektedir. Şayet üretim ve hizmet işletmesi kısmi bölünme yolu ile devredilirken bu işletmelere ait borçlar devredilmemiş ise bu durumda da kısmi bölünme işleminin geçersiz sayılması ve işlemin normal satış işlemi olarak değerlendirilmesi riski gündeme gelebilir.

Kısmi bölünme halinde devre konu edilmesi gereken borcun devredilmemesinin bölünme işlemlerinden sonra gerçekleştirilebileceği ileri sürülebilir. Ancak bu işlemin gerçekleştirilmesi TTK hükümleri ve muhasebe sistemi açısından basit bir işlem olarak görünmemektedir. Kısmi bölünme işlemi sırasında borçların devredilmemiş olması, artırılacak ve azaltılacak sermaye miktarlarını doğrudan etkileyen bir unsurdur. Bu sebeple kısmi bölünme tarihinden sonra borcun devrinin kısmi bölünme işlemi dışında kalan bir işlem olacağını ve önceki yapılan işlemlerin kısmi bölünme sayılmasını engelleyeceğini düşünüyoruz.

1.2.1.2.4.6. BÖLÜNME HALİNDE ENFLASYON DÜZELTME FARKLARININ DURUMU

Bölünme yoluyla aynı sermaye konulması karşılığı elde edilen hisseler aynı sermaye koyan şirkette kalabileceği gibi, bu şirketin ortaklarına da verilebilecektir. Söz konusu iştirak hisselerinin, aynı sermaye koyan şirketin ortaklarına intikal ettirilmesi halinde, şirketin esas sermayesinin azaltılması gerekecektir. Bu durumda, kısmi bölünmede bölünen mal varlığı parçaları mevcut veya yeni kurulacak şirketlere kayıtlı değerleri üzerinden aynı sermaye

olarak konulur. Bölünen şirketin bu payları kendi pay sahiplerine verebilmesi için sermayesini azaltması gerekir. Bu azaltma, pay sahiplerine verilecek payların değeri kadardır²⁹⁸.

Bazı durumlarda, kısmi bölünmede sermaye azaltımı ile eş zamanlı olarak ve isteğe bağlı şekilde nakit olarak veya şirket bilançosunda yer alan hesapların müsait olması ve üçüncü şahısların haklarını zedelememesi şartıyla, öncelikle şirketin üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği sermaye ve kar yedeklerinden karşılanması suretiyle sermaye artırımı yapılması da mümkündür²⁹⁹.

Sermayeye ilave edilebilecek iç kaynaklardan bir tanesi de sermaye olumlu farklarıdır. Bu durumda, sermaye olumlu farklarını kullanarak sermaye artışı yapıp bölünme yapılsa sermaye olumlu farkları için kurumlar vergisi ödenmesi gerekir mi sorusu karşımıza çıkmaktadır. Çünkü sermaye olumlu farklarının işletmeden çekilmiş sayılması söz konusu olabilecektir.

5024 sayılı Kanunla³⁰⁰ eklenen VUK'un mükerrer 298-A/5 maddesinde, "*Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tabi tutulur. Ancak, öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farkları, düzeltme sonucu oluşan geçmiş yıl zararlarına mahsup edilebilir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir. Bu işlem kâr dağıtımı sayılmaz.*" hükümleri yer almaktadır.

5024 sayılı Kanunla VUK'a eklenen Geçici 25'inci maddenin (g) bendinde;

"31.12.2003 tarihli bilançonun düzeltilmiş aktif toplamından düzeltilmiş sermaye, düzeltilmiş hisse senetleri ihraç primleri ve düzeltilmiş hisse senedi iptal kârları ile borç toplamının çıkarılması sonucu bulunan fark, geçmiş yıllar kâr/zararı hesabında gösterilir. Bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl kârı vergiye tâbi tutulmaz, geçmiş yıl zararı ise zarar olarak kabul edilmez.

²⁹⁸ Bkz. Ortak Tebliğ Md. 2.

²⁹⁹ Erdal Sönmez, **Anonim ve Limited Şirketlerin Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esasları ile Bu İşlemlerin Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu**, 26.05.2005, [http://www.sinerjiymm.com.tr/makaleler/2008/2152_10.pdf_\(10.06.2009\)](http://www.sinerjiymm.com.tr/makaleler/2008/2152_10.pdf_(10.06.2009)).

³⁰⁰ 30.12.2003 tarih ve 25332 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tâbi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon fark hesapları kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir, bu işlem kâr dağıtımı sayılmaz”

hükümleri yer almaktadır.

Bu düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere sermaye olumlu farklarından geçmiş yıl zararları mahsup edildiğinde ya da farklar sermayeye ilave edildiğinde sadece kurumlar vergisi mükellefleri yönünden kâr dağıtımı söz konusu olmayacaktır. Enflasyon olumlu farkları sermayeye ilave edildikten sonra, artık bu miktar sermaye olarak değerlendirilecektir. Bu tarihten sonra kısmi bölünme yoluyla sermayenin bir bölümünün şirket dışına devredilmesi bize göre sermaye olumlu farklarının işletmeden çekilmesi olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü artık 502 hesap kalmamış olup, sermaye olarak tescil işlemi yapılmıştır³⁰¹.

Diğer taraftan Maliye Bakanlığı tarafından verilen 19 Haziran 2008 tarih ve 61566 sayılı muktezada tam bölünecek şirkette, ortaklara dağıtıldığı veya başka bir hesaba nakledildiği takdirde vergilendirilmesi gereken enflasyon düzeltme farklarının devralan şirkete intikal ettirilmesinde vergi doğmayacağı, ancak devralan şirketlerin bu farkları aynı hesaplarda tutmaları, başka bir hesaba nakletmeleri veya ortaklarına dağıtmaları halinde dönem kazançları ile ilişkilendirmeksizin vergilendirilmeleri gerektiği belirtilmiştir³⁰².

1.2.1.2.4.7. BÖLÜNME TESCİL TARİHİ İLE FİİLİ DEVİR TARİHLERİNİN FARKLI OLMASI

Bölünme ve devir konusunu teşkil eden her türlü hak, menkul ve gayrimenkul mal varlığı unsurları, bölünme sözleşmesi ilgili şirketlerin genel kurullarında onaylandıktan sonra malvarlığına dâhil olan tapu, gemi ve fikri mülkiyet sicilleri ile benzeri sicillerde kayıtlı bulunan ve müdürlüklerinde kayıtlı olan şirket tarafından devralınan mal ve hakların şirket

³⁰¹ Sermaye Düzeltilmesi Olumlu Farkları ile ilgili olarak benzer görüşler için bkz. İstanbul YMM Odası Rapor,09/12,13,14,15,16, 15.03.2009, s.24-25.

³⁰² Metin Maç, *Şirketlerin Tam Bölünme Yoluyla Ortadan Kaldırılmasına İlişkin İki Mukteza ve Uygulama Örnekleri*, s. 7.

adına tescilinin gecikmeksizin yapılması amacıyla; yeni hak sahiplerini, bölünme kararlarının tescili ile eş zamanlı olarak ilgili sicillere derhal bildirir³⁰³.

Dolayısıyla, bölünme işlemlerinde bölünme tarihi ile fiili devir tarihi arasında farklılık söz konusu olabilir. KVK'nın 20. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendi uyarınca şirket yetkili kurulunun bölünmeye ilişkin kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih, bölünme tarihidir. Kısmi bölünme işleminden doğan karlar hesaplanmayacak ve vergilendirilmeyecektir. Kısmi bölünme işlemlerinde, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, devraldıkları varlıkların emsal bedeli ile sınırlı olmak üzere müteselsilen sorumlu tutulmuştur.

Diğer taraftan yasal bölünme tarihinden sonra, fiili devir tescil işlemlerinde elde olmayan nedenlerle gecikme olursa ne gibi bir yol izlenmesi gerekecektir?

Örneğin, kısmi bölünme yapılmış olmakla birlikte, fabrikanın ruhsat işlemlerinde yaşanan bir sorun nedeniyle yasal devrin yapılamadığı durumda fabrikaya ait gelir ve gider hangi şirkete ait olacaktır?

KVK'nın kabul ettiği bölünme tarihi, bölünme kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarihtir. Kanuni olarak tescil tarihinden sonra üretim veya hizmet işletmesi kısmi bölünme yoluyla devreden şirketin aktifinden çıkmıştır. Bize göre, üretim ve hizmet işletmesinin faaliyetlerinden doğan gelir ve gider hesaplarının devralan şirketin yasal kayıtlarında takip edilmesi ve doğacak kar zararın devralan şirket tarafından beyan edilmesi gerekmektedir.

2. DİĞER VERGİ KANUNLARI AÇISINDAN BÖLÜNME

2.1. GELİR VERGİSİ KANUNU AÇISINDAN

GVK'nın 81. maddesine göre belli şartları taşıyan ticari bir işletmenin aktif ve pasifiyle bir bütün halinde bir sermaye şirketine konulması durumunda ortaya çıkacak ve ferdi işletme sahipleri tarafından elde edilecek olan gelir vergilendirilmeyecektir. İlgili madde kapsamındaki şartlar; (i) kazancı bilanço esasına göre tespit edilen ferdi bir işletmenin bilançosunun bir sermaye şirketine aktif ve pasifiyle bütün halinde devrolunması, (ii)devir

³⁰³27.01.2013 tarih ve 28541 sayılı RG'de yayımlanmış.

alan şirketin bilançosuna aynen geçirilmesi ve (iii)devredilen ferdi işletmenin sahip veya sahiplerinin şirketten, devir bilançosuna göre hesaplanan öz sermayesi tutarında ortaklık payı almasıdır (Bu ortaklık payını temsil eden hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır).

Buna göre buradaki devir kül halinde olacak ve ferdi işletmenin sahipleri devir ettikleri malvarlığıyla orantılı olarak pay alacaklardır ve bu paylar nama yazılı olacaktır.

2.2. KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU AÇISINDAN

KDVK'nın 17/4-c maddesi uyarınca, GVK'nın 81. maddesinde belirtilen işlemler ile KVK'ya uygun olarak yapılan bölünme işlemleri katma değer vergisine tabi tutulmayacaktır. Bu kapsamda vergiden istisna edilen işlemler bakımından KDVK'nın 30. maddesinin (a) bendi hükmünde yer alan indirim kısıtlaması uygulanmaz. Diğer bir deyişle, tam bölünme işlemi kapsamında malvarlığını devralan şirket işbu malvarlığına ilişkin indirim KDV'yi, daha sonra indirim konusu yapabilecektir.

İşlem sonrasında faaliyetini bırakan, bölünen veya infisah eden mükellefçe yüklenilen ve indirilmeyen vergiler, faaliyete başlayan veya bölünme sonrasında bölünen şirketin varlıklarını devralan şirketler tarafından mükerrer indirimde yol açmayacak şekilde indirim konusu yapılır.

KDVK'nın 17. maddesinde düzenlenen istisnalar kısmi istisnadır. Diğer bir deyişle, bu işlemler nedeniyle yüklenilen vergileri mükellefler tarafından vergiye tabi işlemleri nedeniyle indirim konusu yapılamaz.

KDVK'da düzenlenen bu istisnanın uygulanabilmesi için işlemin KVK'daki şartları taşıyor olması gerekmektedir. Bu nedenle KDVK'da yer alan bu istisna KVK'da yer alan düzenleme ile bitişik ve doğrudan onunla bağlı bir istisna olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

KDVK'nın 17/4-c maddesinde yer alan istisna uygulaması özellikle bölünme işlemi sırasında yüklü miktarda devreden KDV'nin olması durumunda bölünen şirket bünyesinde bulunan devreden KDV'nin nasıl paylaşılacağı konusunda önem arz etmektedir. Konunun daha net anlaşılması açısından konu iki alt başlık altında incelenecektir.

2.2.1. TAM BÖLÜNME HALİNDE DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİNİN DEVRALAN ŞİRKETLERE PAYLAŞILMASI

Bölünen şirket bünyesinde devreden KDV'nin olması durumunda, bu devir KDV'nin devralan şirketler arasında nasıl paylaştırılacağına ilişkin hem birincil hem de ikinci mevzuatta bir düzenleme bulunmamaktadır.

Kanun koyucunun KVK'da yer alan bölünme işlemlerine KDV istisnasını getirmesinin nedeni ile işlemlerin tamamen ekonomik olarak gerçekleştirilmesini teşvik ederek verginin neden olacağı dışsallıkları önlemektir. Ayrıca bölünen şirket bünyesinde yer alan devreden KDV'lerin devralan şirketlerde indirimine imkân tanıyarak da, bölünme tarihi itibarıyla bölünen şirket bünyesinde bir yük olarak kalmasını önlemektedir. Bu noktada burada özel hukukta geçerli olan iyi niyet ve dürüstlük kurallarına bağlı kalınması gerekmektedir.

Örneğin; A şirketinin faaliyet konusu bebek bezi üretimidir. A şirketi bu kapsamda sahibi olduğu 4 üretim tesisini B ve C şirketine, genel merkezinin bulunduğu iş merkezi binasının ise D şirketine tam bölünme yoluyla devretmeyi planlamaktadır. Ayrıca A şirketinin ilgili tarihte yüklü miktarda devreden KDV tutarı bulunmaktadır.

Bu olayda A şirketinin devreden KDV'sinin bu 3 şirket arasında nasıl paylaştırılacağı sorunu önem arz etmektedir. Burada ilgili kıymetlerin devir tarihi itibarıyla net aktif değerleri esas alınarak bir paylaşım yapılması bir yöntem olabilir. Ancak bunun söz konusu olaya uygun olması gerekmektedir. Örneğin A şirketinin binası yıllar önce alınmış veya söz konusu bina amortisman yoluyla itfa olmuş ise bölünme sırasında bu binayla devreden KDV'nin ilintilendirilmesi olayın özüne aykırı olur. Yine aynı şekilde her bir üretim hattı için farklı oranlarda yüklenilen KDV'nin tespit edilerek bu tutardaki bir devreden KDV'nin devralan şirkete geçmesi de olayın özüne ters olur.

Bu nedenle;

- Bölünen şirket bünyesinde bulunan devreden KDV'nin kaynağı araştırılarak tam bölünme sırasında buna göre bir devreden KDV paylaşımı yapılmalıdır.

- Devreden KDV ile ilişki kurulması mümkün olmayan varlıklar için bölünme sırasında ilgili kıymete devreden KDV yüklenmemelidir.
- Devreden KDV'nin kaynağı belli değil ise, yapılan dağılımın gerekçelerini açıklayabilecek detaylı bir çalışma ve belgelendirme yapılarak gerektiğinde vergi dairesine ibraz etmek üzere saklanmalıdır.
- Eğer devreden KDV'nin kaynağı bulunabiliyorsa hiçbir şekilde diğer varlıklar ile devreden KDV ilişkilendirilmemelidir. Örneğin, devreden KDV'nin nedeni bölünen şirket bünyesindeki stoklarsa stoklar hangi şirkette devredilmişse devreden KDV'de sadece o şirkete gitmelidir.

2.2.2. KISMİ BÖLÜNME HALİNDE DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİNİN DEVRALAN ŞİRKETLERE PAYLAŞILMASI

Kısmi bölünme işlemi kapsamındaki prosedür tam bölünme için söylenmiş hususların tamamını içermektedir. Bu noktada hem tam hem de kısmi bölünmede, bölünen şirket bünyesinde devreden KDV'nin olması durumunda uygun bir anahtar ve olayın gerçek mahiyeti göz önünde bulundurularak bir devreden KDV paylaşımı yapılacaktır.

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 28 Mayıs 2012 tarih ve B.07.4.DEF.0.70.10.00-KVK/2-2-2sayılı “*Şirket bünyesinde bulunan hayvancılık işletmesinin tamamının kayıtlı değer üzerinden bir limited şirkete devredilmesi*” konulu muktezada,

“... Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4-c maddesi uyarınca, “... Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılan devir ve bölünme işlemleri ” katma değer vergisinden istisna olup, maddenin parantez içi hükmünde ise bu kapsamda vergiden istisna edilen işlemler bakımından Katma Değer Vergisi Kanununun 30 uncu maddesinin (a) bendi hükmünün uygulanmayacağı, işlem sonunda faaliyetini bırakan, “... mükelleflerce yüklenilen ve indirilemeyen vergilerin, faaliyete başlayan ...” kurumların varlıklarını devralan mükellefler tarafından mükerrer indirimde yol açmayacak şekilde indirim konusu yapılacağı hükmüne bağlanmıştır.

Buna göre, anonim şirket statüsünde faaliyet gösteren Şirketiniz bünyesindeki hayvancılık işletmesinin, bir limited şirkete Kurumlar Vergisi Kanunu hükümlerine

uygun olarak devri KDV Kanununun 17/4-c maddesi kapsamında KDV den istisnadır”

denmektedir.

2.3. DAMGA VERGİSİ KANUNU AÇISINDAN

DVK'nın ek 2 tablosunda yer alan kâğıtlar damga vergisinden istisnadır. Bu 2 no'lu tablonun IV 17. maddesine göre, KVK'ya göre yapılan bölünme işlemi nedeniyle düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden istisnadır.

Bu istisnanın uygulanabilmesi için işlemin KVK'daki şartları taşıyor olması gerekmektedir. Diğer bir deyişle KVK'daki şartların yerine gelmemesi durumunda burada yer alan istisnadan da yararlanılması mümkün değildir. Ancak düzenlenen kâğıtların bu işlemlerle ilgili olması gerekmektedir. Doğrudan yapılan işlemle ilgisi olmayan sözleşmeleri bu istisnadan yararlanamaz.

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 31 Mayıs 2010 tarih ve B.07.1.GİB.4.07.16.02-DH-2010-18-44 sayılı “*damga vergisi ve harç istisnası*” konulu muktezada,

“...şirketinizin aktifinde kayıtlı bulunan ...Parsel ... adresindeki gayrimenkulü ile içinde bulunan makine, teçhizatlar ve demirbaşlarının kısmi bölünme yolu ile ... A.Ş.'ye devri işleminin Kurumlar Vergisi Kanununun söz konusu hükümleri doğrultusunda yapılması durumunda, devir işlemi nedeniyle düzenlenen kâğıtların damga vergisinden, noterlikçe tasdiki işleminin harçtan istisna tutulması gerekmektedir”

denmektedir.

2.4. HARÇLAR KANUNU AÇISINDAN

Harçlar Kanunu'nun 5035 sayılı Kanunla değiştirilen 123. maddesi hükmü uyarınca, şirketlerin bölünmeleri nedeniyle yapacakları işlemler harca tabi tutulmayacaktır.

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 20 Aralık 2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.16.16.02-320.11.4-272 sayılı “Tam bölünme işlemine ilişkin yönetim kurulu kararının tasdiki işleminde harç istisnası.” konulu muktezada,

“...Bilindiği üzere, 492 sayılı Harçlar Kanunun 123 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında; "Anonim, eshamlı komandit ve limited şirketlerin kuruluş, sermaye artırımı, birleşme, devir, bölünme ve nev'i değişiklikleri nedeniyle yapılacak işlemleri ...bu Kanunda yazılı harçlardan müstesnadır." hükmüne yer verilmiştir. Bu itibarla, yazınızda sözü edilen bölünmeye ilişkin yönetim kurulu kararının noterde tasdiki işleminin 492 sayılı Harçlar Kanununun 123 üncü maddesine göre harçtan istisna tutulması gerekmektedir”

denmektedir.

2.5. ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ KANUNU AÇISINDAN

ÖTVK’da yer verilen istisnalar arasında sayılmadığından, bölünen şirketin bölünme nedeniyle devretmiş olduğu ve ÖTVK’ya ekli listelerde yer alan mallar, yasanın birinci maddesi hükmü uyarınca özel tüketim vergisine tabi tutulacaktır.

Bu nedenle, KVK’nın 38. maddesi hükmü çerçevesinde gerçekleştirilen bölünmelerde, bölünen şirketçe devredilen ve özel tüketim vergisine tabi mallar emsal bedelleri üzerinden, fatura düzenlenmek suretiyle özel tüketim vergisi hesaplanacak ve bölünen şirket tarafından verilecek en son özel tüketim vergisi beyannamesi ile beyan edilerek ödenecektir.

2.6. VERGİ USUL KANUNU AÇISINDAN

a) Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri:

Kuruluş ve örgütlenme giderlerinin itfa edilmeyen kısmı (diğer iktisadi kıymetlerle birlikte) tam bölünme nedeniyle, devralan kuruma intikal edeceğinden, bu kurum tarafından kalan yerden amortisman ayrılmaya devam edilecektir.

b) Devralınan İktisadi Kıymetler İçin Amortisman Ayırma Uygulaması:

Bölünme koşullarına uygun olarak gerçekleştirilen tam bölünmede, bölünen şirketten devralınan iktisadi kıymetler için devralan şirketçe amortisman ayrılmaya devam edilir.

Ancak, bölünme yılına mahsus olmak ve amortismanın yıllık ayırma özelliğini kaybetmemek üzere, devralınan iktisadi kıymetler için yıllık dönem itibarıyla ayrılacak amortismanın, her iki şirketin bu yıl içindeki kıst dönem süreleri esas alınmak suretiyle orantı yolu ile bulunması ve bulunacak miktarın her iki şirketçe dönemlerine isabet eden miktar kadar ayırması gerekir.

2.7. GİDER VERGİLERİ KANUNU

6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 29. maddesine, 4684 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile eklenen (s) bendi uyarınca, KVK'ya göre yapılan birleşme, devir, bölünme ve hisse değişim işlemlerinden doğan kazançlar banka ve sigorta muameleleri vergisinden istisna edilmiştir.

Buna göre, bankacılık ve sigortacılık alanlarında faaliyette bulunan sermaye şirketlerinin KVK'nın 38.maddesinin 1. fıkrasının 1 ve 2 numaralı bent hükmü kapsamında tam veya kısmi bölünme halinde, bölünme işleminden doğan kazançlar banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi tutulmayacaktır.

SONUÇ

20. yüzyılın sonlarında yaşanan hızlı ekonomik değişim, şirketleri hızla etkisi altına almaktadır. Yaşanan bu değişim rüzgârları nedeniyle güç ve rekabet avantajının sağlanması çeşitli yeni eğilimleri ortaya çıkarmaktadır. Bölünme, şirketlerin ekonomik verim kazanmak için başvurdukları yeniden yapılandırma yöntemlerinden bir olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya ekonomisi ile birlikte Türk ekonomisi de hızlı ve gelişen bir büyüme süreci içerisinde. Bölünme, çok büyüyen ve çekirdek işletme konusundan uzaklaşan şirketlerin ana konularına dönebilmelerine olanak sağlayan bir yeniden yapılandırma yöntemidir. Ayrıca bölünme; aile şirketlerinde mirasın paylaşımında ve iki veya üç gruplu şirketlerde sorunları (ihtilâfları) çözmek amacıyla da kullanılabilir. Bunların yanında bölünme, holding sistemine geçişte de bir araç olabilir.

Türk Hukukunda bölünmenin maddi hukuk boyutu TTK'nın 159–179 maddeleri arasında, ilk kez düzenlenmiştir. TTK'dan önce, bölünme konusunda çeşitli yasal düzenlemeler yapılmasına rağmen, şirketler hukuku alanında kanuni bir düzenleme bulunmamaktaydı. Buna karşın KVK'nın 19. ve 20. maddelerinde bölünme düzenlenmişti. Vergi hukuku alanındaki bu düzenleme ile bölünme pozitif bir hukuki kaynağa sahip olmasına karşın, konunun şirketler hukuku yönü eksik kalmıştı. TTK, KVK'daki bölünmeye ilişkin hükümlerden farklı olarak, bölünmeyi aynı sermaye konulması ön kabulüne değil, kısmi külli halefiyete dayalı bir yeniden yapılandırma modeli olarak ele alıp düzenlemiştir. Bölünmenin maddi hukuk boyutunun TTK'da düzenlenmiş olması yerinde ve önemli bir gelişmedir. Bu durum özellikle şirketlerin kolay bir şekilde yapılandırılmasına ve rekabet güçlerinin artmasına imkân sağlayacaktır.

TTK'nın bölünmeyle ilgili hükümlerinin kaynağı AB'nin (AET) 17 Aralık 1982 tarih ve 82/891/EEC sayılı 6. Konsey Yönergesi ile İsv BirK ve bu kanunun ön tasarısıdır. Ayrıca İsv BirK, Alman Nevi Değiştirme Kanunu'ndan esinlenerek hazırlandığı için, Alman Nevi Değiştirme Kanunu da dolaylı kaynaklardanır.

TTK'nın 160. maddesinde sermaye şirketleri ile kooperatiflerin sermaye şirketleri ile kooperatiflere bölünebileceği sınırlı bir şekilde belirtilerek, şahıs şirketleri hükmün kapsamı dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla şahıs şirketleri bölünmeye taraf olamazlar. Belirtelim ki, bu sınırlandırmanın yerinde olmayıp, en azından şahıs şirketlerinin şahıs şirketlerine bölünebileceğine ilişkin bir ibarenin hükme eklenmesi isabetli olacaktır.

Kısmi külli halefiyet, tasfiyesiz sona erme, pay sahipliğin devamlılığı ve malvarlığının devamlılığı bölünmeye hâkim ilkelerdir. TTK madde 159'un kenar başlığı "*ilke*"ler olmasına rağmen, kanunda bu ilkelerin hepsi açıkça sayılıp ifade edilmemiş; daha çok bölünmeye ilişkin hükümlerin gerekçelerinde açıklanmıştır. Bu bakımdan kısmi külli halefiyet ve tasfiyesiz sona erme ilkelerinin kanunda lâfzen de geçmesi isabetli olurdu. Pay sahipliğinin devamlılığı ilkesi ise TTK madde 161'da birleşmeyle ilgili TTK 140'da atıfta bulunularak açıkça düzenlenmiştir. Ancak ayrılma akçesiyle ilgili TTK 141'e atıfta bulunulmaması şimdiden doktrinde çeşitli tartışmaların yapılmasına yol açmıştır. Bu konudaki olası duraksama ve tartışmaların ortadan kaldırılması bakımından, açık bir düzenlemenin yapılması faydalı olacaktır.

KVK'nın 19 ve 20. maddelerindeki bölünme hakkında düzenlemeler ile bölünme (i) tam ve (ii) kısmi bölünme olarak iki türde düzenlemiştir. Tam bölünme, mülga 5422 sayılı KVK'nun 38/A maddesindeki hüküm ile benzer niteliktedir. Dolayısıyla şartlar bakımından eski düzenleme ile yeni düzenleme arasında bir farklılık bulunmamaktadır. KVK ile bölünme tarihi açık olarak tanımlanmış ve beyanname verme süresi bölünme tarihinden itibaren otuz gün olarak belirlenmiştir.

Bunun yanında bölünme halindeki kıst dönem beyannamenin ne zaman verileceği ve tahakkuk eden vergilerin ne zaman ödeneceği konularına da KVK'da açıklık getirilmiştir. Ayrıca da tam bölünme yoluyla mal varlıklarını devralan şirketler, bölünen şirketin bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından da müteselsilen sorumlu tutulmuşlardır.

Kısmi bölünmeye ilişkin olarak KVK hükümlerine baktığımızda ise mülga 5422 sayılı KVK'da yapılan tanım ile farklılıkların olduğu dikkati çekmektedir. Esas itibariyle kısmi bölünme 5422 sayılı KVK'nun geçici 23. ve 28. maddeleri ile daha sonra 8. maddenin 12 numaralı bendinde düzenlenerek kalıcı hale gelen taşınmaz ve iştirak hissesi satışlarındaki istisna hükmü ile birlikte değerlendirilmiştir. Ancak bu değerlendirme taşınmaz ve iştirak hissesi satışı ile kısmi bölünme işlemlerinin aynı olduğu anlamına gelmemelidir. Her şeyden önce kısmi bölünme bir vergi istisnası değil vergi erteleme müessesesidir. Ayrıca taşınmaz ve iştirak hissesi satışında işletme bütünlüğü kavramı söz konusu değildir ve bu istisna için gerek mülga 5422 gerekse KVK'nın öngördüğü şartlar birbirinden farklıdır. Bu farklılık KVK'nın 19. maddesinin 2. fıkrasında, "...*üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde,*

işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi zorunludur” denilmek suretiyle ortaya çıkmıştır. Ayrıca, taşınmaz ve iştirak hisselerinin kısmi bölünme yoluyla devrinde, devralan şirketin hisselerinin devreden şirketin ortaklarına verilmesi halinde, devredilen taşınmaz ve iştirak hisselerine ilişkin borçların da devri yasal olarak zorunlu tutulmuştur.

Tam bölünme işlemlerinin vergilendirilmesi ile ilgili olarak gerek KVK hükümleri gerekse 1 No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği açıklamalarına baktığımızda, tam bölünme halinde sonradan ortaya çıkan kıymetlerin bölünme işlemlerini nasıl etkileyeceği konusunda bir açıklamaya ihtiyaç bulunduğu görülmektedir. Ayrıca, tam bölünme halinde zarar mahsubunda şirketler arası paylaşım, negatif öz sermaye durumunda tam bölünmenin uygulanabilirliği, tam bölünme halinde şirket pasifinde yer alan fonların akıbeti, bölünme tarihine kadar geçen süreçte şirketlerin öz sermayelerindeki değişikliklerin nasıl dikkate alınacağı gibi konularda uygulamaya dair açıklama yapılması ihtiyacı bulunmaktadır.

Kısmi bölünme ile ilgili gerek KVK hükümleri gerekse 1 no’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği açıklamalarına hükümlerine baktığımızda öncelikle kısmi bölünmede devralan şirket sayısı konusuna açıklık kazandırılmalıdır. KVK’nın 19.maddesinde devralan şirket sayısının bir olması gerektiği anlaşılmakta iken 20.maddede “*bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar*” ibaresi kullanılması dolayısıyla sayı konusunda tereddüt yaşanmaktadır. Ayrıca kısmi bölünme halinde borçdevirlerine ilişkin zorunluluklar konusunda ek açıklamaların yapılması ve farklı yorumlamaların önüne geçilmesi gerekmektedir. Kısmi bölünme halinde, şirket pasifinde yer alan enflasyon düzeltme farkları, yenileme fonları, özel fonlar gibi hesapların nasıl değerlendirileceği konusunda da açıklama ihtiyacı bulunmaktadır.

Bölünmenin tescili ile mal varlığını kendiliğinden devralan şirket veya şirketlere geçiyor olsa da fiili devir ve teslimlerde gecikmeler olabilecektir. Bu husus bölünmenin sağladığı vergi avantajlarının yok sayılmasını gerektiren bir husus olmamalıdır. Ancak bu durumda oluşan değer artış ve azalışlarının hangi şirketlerin hesabına alınması gerektiği konusunda da açıklama gereği söz konusudur.

Ayrıca TTK kapsamında; tam ve kısmi bölünme ayrımları, bölünme sözleşmesi veya planı, bölünme raporu, pay sahiplerinin ve ortaklık haklarının korunması, bölünme kararı, sermaye azaltımı ve sermaye artırımı işlemleri, alacaklıların güvence altına alınması ve bölünmenin tescil ve ilanı hususlarına ayrıntılı olarak yer verilmiş olup bölünme ile ilgili mevcut

düzenlemeler incelendiğinde ticaret hukuku ve vergi hukuku düzenlemelerin paralellik taşımadığı görülmektedir. Özellikle kısmi bölünmeye ilişkin olarak TTK'nın bölünmeye konu kıymetler konusunda bir sınırlama getirmemiş olması ve aynı sermaye koyma modelini benimsememiş olması ilk bakışta KVK ile farklılıklarının olduğunu göstermektedir. Ek olarak Tekinalp, TTK kapsamında borca batıklık durumundaki şirketin bölünmeye taraf olmasına izin vermesine rağmen KVK'nın bu durumu yasaklıyor olması da TTK ile KVK arasındaki bir diğer uyumsuzluktur.

Dolayısıyla TTK açısından kabul edilen kısmi bölünme işleminin KVK açısından kısmi bölünme olarak kabul edilmemesi gibi bir sonuç çıkabilecektir. Kanımızca, bu konuda her iki kanun arasında tanım bakımından bir uyumlaştırmaya ihtiyaç vardır.

ÖRNEK EVRAKLAR

ÖRNEK-1 BÖLÜNMEYE GİRİŞ YÖNETİM KURULU KARARLARI³⁰⁴

Örnek- 1.1. Bölünen Şirket Bölünmeye Giriş Yönetim Kurulu Kararı

[●]

YÖNETİM KURULU KARARI

KARAR TARİHİ	:[●]/[●]/2012
KARAR NO	: 2012 / [●]
TOPLANTIYA KATILANLAR	:[●] (Yönetim Kurulu Başkanı) [●] (Yönetim Kurulu Başkan Vekili) [●] (Yönetim Kurulu Üyesi) [●] (Yönetim Kurulu Üyesi)
TOPLANTI GÜNDEMİ	:6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”), 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun (“KVK”) 19 ve 20. maddeleri ile ilgili diğer sair mevzuatlar kapsamında gerçekleştirilecek kısmi bölünme işlemlerinin yürütülmesi ve sair başvuruların gerçekleştirilmesi hakkında karar alınmasıdır.

Şirketimiz Yönetim Kurulu Üyeleri, TTK madde 390/4 hükmü uyarınca yazılı kararın elden dolaştırılması suretiyle aşağıdaki kararları almışlardır.

1. Genel Kurul onayı dâhil olmak üzere, gerekli tüm onay ve izinlerin alınması şartıyla, Şirketimiz [●]’nin (bundan sonra kısaca “Şirket” ve/veya “Bölünen Şirket” olarak anılacaktır) yeniden yapılanması ve ekonomik faaliyetlerin verimliliğinin sağlanması amaçları çerçevesinde aktifinde yer alan [●] hizmet işletmesinin (bundan sonra kısaca “Hizmet İşletmesi” olarak anılacaktır) külliyen, 5520 sayılı KVK’nın 19 ve 20. maddeleri ile 6102 sayılı TTK’nın 159 ila 179. maddeleri kapsamında kısmi bölünmeye konu işletmenin mukayyet değer karşılığın [●]’e (bundan sonra kısaca “Devralan Şirket” olarak anılacaktır) devredilmesine;

³⁰⁴ Söz konusu örneklerde daha yararlı olabilmesi açısından kısaltmalar dikkate alınamamıştır.

2. Söz konusu Hizmet İşletmesi'nin, yukarıda değinilen mevzuat kapsamında kısmi bölünmeye konu edilerek sermaye olarak Devralan Şirket'e devredilmesine ancak TTK'nın 163. maddesinin 2. fıkrası kapsamında aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümlerin uygulanmamasına,
3. Kısmi bölünme işlemi kapsamında, YMM/SMMM Raporu alınmasından önce kısmi bölünme öncesi ve sonrası bilançonun tanzim edilmesine ve taslak kısmi bölünme sözleşmesinin hazırlanmasına,
4. Kısmi bölünme işleminin hukuken gerçekleştirilebilmesi için gerekli hususların denetimi, saptanması ve Hizmet İşletmesi'nin mukayyet değerinin saptanması maksadıyla YMM veya SMMM Raporu alınmasına,
5. Tanzim edilecek YMM veya SMMM Raporu doğrultusunda kısmi bölünme sözleşmesinin ve bölünme raporunun oluşturulmasına,
6. TTK'nın 171. maddesinde düzenlenen inceleme hakkı kapsamında, Türk Ticaret Sicil Gazetesinde ortakların incelemeye davet edilmesine ilişkin metnin ilan edilmesine,
7. TTK'nın 174. maddesi kapsamında; Türk Ticaret Sicil Gazetesinde yedişer gün arayla üç defa yapılacak ilanla şirket alacaklılarının alacaklarını bildirmeye ve teminat verilmesi için istemde bulunmaya davet edilmesine, TTK'nın 175. maddesinin 2. fıkrasına göre bölünme ile alacaklıların tehlikeye düşmeyeceğinin ispatı halinde şirketin teminat altına alma yükümlülüğünün ortadan kalkmasına,
8. TTK'nın 167. maddesi kapsamında hazırlanacak kısmi bölünme sözleşmesi ile anılı Kanununun 169. maddesi kapsamında hazırlanacak kısmi bölünme raporunun ve diğer sair evrakların genel kurul onayına sunulmasına,
9. Kısmi bölünme işlemi kapsamında, sermaye artırımını karşılığı çıkarılacak Devralan Şirket'in hisselerinin Şirketi'miz yerine Şirket ortaklarımıza, Şirket sermayesindeki payları oranında tevdi edilmesine,

10. Böylece azalan öz varlık nispetinde Şirket'te sermaye azaltımına gidilmesinin Genel Kurul onayına sunulmasına,
11. Kısmi bölünme işlemi kapsamında Şirket ana sözleşmemizin tadil edilmesine,
12. İzin ve başvurular sırasında gerek duyulması halinde, değişiklik, düzeltme ve başvuruların yapılması dâhil tüm işlerin yürütülmesine,

oy birliği ile karar verilmiştir.

[●]

Yönetim Kurulu Başkanı

[●]

Yönetim Kurulu Başkan Vekili

[●]

Yönetim Kurulu Üyesi

[●]

Yönetim Kurulu Üyesi

Örnek 1.2. Devralan Şirket Bölünmeye Giriş Yönetim Kurulu Kararı

[●]

YÖNETİM KURULU KARARI

KARAR TARİHİ : [●]/[●]/2012

KARAR NO : 2012 / [●]

TOPLANTIYA KATILANLAR : [●] (Yönetim Kurulu Başkanı)
[●] (Yönetim Kurulu Başkan Vekili)
[●] (Yönetim Kurulu Üyesi)
[●] (Yönetim Kurulu Üyesi)

TOPLANTI GÜNDEMİ : 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ("TTK"), 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun ("KVK") 19 ve 20. maddeleri ile ilgili diğer sair mevzuatlar kapsamında gerçekleştirilecek kısmi bölünme işlemlerinin yürütülmesi ve sair başvuruların gerçekleştirilmesi hakkında karar alınmasıdır.

Şirketimiz Yönetim Kurulu Üyeleri, TTK madde 390/4 hükmü uyarınca yazılı kararın elden dolaştırılması suretiyle aşağıdaki kararları almışlardır.

1. Genel Kurul onayı dâhil olmak üzere, gerekli tüm onay ve izinlerin alınması şartıyla, [●]'nin (bundan sonra kısaca “**Bölünen Şirket**” olarak anılacaktır) yeniden yapılanması ve ekonomik faaliyetlerin verimliliğinin sağlanması amaçları çerçevesinde aktifinde yer alan [●] hizmet işletmesinin (bundan sonra kısaca “**Hizmet İşletmesi**” olarak anılacaktır) külliye, 5520 sayılı KVK'nın 19 ve 20. maddeleri ile 6102 sayılı TTK'nın 159 ila 179. maddeleri kapsamında kısmi bölünmeye konu işletmenin mukayyet değer karşılığın [●] (bundan sonra kısaca “**Şirket**” ve/veya “**Devralan Şirket**” olarak anılacaktır) tarafından devralınmasına;
2. Söz konusu Hizmet İşletmesi'nin, yukarıda değinilen mevzuat kapsamında kısmi bölünmeye konu edilerek sermaye olarak Şirket'imize devredilmesine ancak TTK'nın 163. maddesinin 2. fıkrası kapsamında aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümlerin uygulanmamasına,
3. Kısmi bölünme işlemi kapsamında, YMM/SMMM Raporu alınmasından önce kısmi bölünme öncesi ve sonrası bilançonun tanzim edilmesine ve taslak kısmi bölünme sözleşmesinin hazırlanmasına,
4. Kısmi bölünme işleminin hukuken gerçekleştirilebilmesi için gerekli hususların denetimi, saptanması ve Hizmet İşletmesi'nin mukayyet değerinin saptanması maksadıyla YMM veya SMMM Raporu alınmasına,
5. Tanzim edilecek YMM veya SMMM Raporu doğrultusunda kısmi bölünme sözleşmesinin ve bölünme raporunun oluşturulmasına,
6. TTK'nın 171. maddesinde düzenlenen inceleme hakkı kapsamında, Türk Ticaret Sicil Gazetesinde ortakların incelemeye davet edilmesine ilişkin metnin ilan edilmesine,
7. TTK'nın 174. maddesi kapsamında; Türk Ticaret Sicil Gazetesinde yedişer gün arayla üç defa yapılacak ilanla şirket alacaklılarının alacaklarını bildirmeye ve teminat verilmesi için istemde bulunmaya davet edilmesine, TTK'nın 175. maddesinin 2.

fıkrasına göre bölünme ile alacaklıların tehlikeye düşmeyeceğinin ispatı halinde şirketin teminat altına alma yükümlülüğünün ortadan kalkmasına,

8. TTK'nın 167. maddesi kapsamında hazırlanacak kısmi bölünme sözleşmesi ile anılı Kanununun 169. maddesi kapsamında hazırlanacak kısmi bölünme raporunun ve diğer sair evrakların genel kurul onayına sunulmasına,
9. Kısmi bölünme işlemi kapsamında, sermaye artırımını karşılığı çıkarılacak Devralan Şirket'in hisselerinin Bölünen Şirketi yerine Bölünen Şirket ortaklarına, Bölünen Şirket sermayesindeki payları oranında tevdi edilmesine,
10. Kısmi Bölünme işlemi kapsamında, YMM veya SMMM tarafından tespit edilecek öz varlık nispetinde Şirket'imizin sermayesinin artırılmasının Genel Kurul onayına sunulmasına,
11. Şirketimiz bünyesinde gerçekleşecek sermaye artırımını kapsamında Şirket ana sözleşmemizin tadil edilmesine,
12. İzin ve başvurular sırasında gerek duyulması halinde, değişiklik, düzeltme ve başvuruların yapılması dâhil tüm işlerin yürütülmesine,

oy birliği ile karar verilmiştir.

[•]

Yönetim Kurulu Başkanı

[•]

Yönetim Kurulu Başkan Vekili

[•]

Yönetim Kurulu Üyesi

[•]

Yönetim Kurulu Üyesi

**ÖRNEK-2 KISMİ BÖLÜNME KAPSAMINDA HAZIRLANAN YEMİNLİ MALİ
MÜŞAVİRLİK ÖZ VARLIK TESPİT RAPORU³⁰⁵**

Raporun Sayısı : YMM [●]-[●]/[●]

İstanbul, [●]/[●]/[●]

Rapor Ekleri : [●]

**YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK
ÖZ VARLIK TESPİT RAPORU**

İNCELEMİYİ YAPAN YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRİN

Adı Soyadı : [●]

Bağlı Olduğu Şirket : [●]

Bağlı Bulunduğu Oda : [●]

İş Adresi : [●]

Telefon Numarası : [●]

TESPİTİ İSTENİLEN MÜKELLEFİN (BÖLÜNEN ŞİRKET)

Adı veya Ünvanı : [●]

Adresi : [●]

Telefon : [●]

Ticaret Sicil No : [●]

Sermayesi : [●]

TESPİTİ İSTENİLEN MÜKELLEFİN (DEVRALAN ŞİRKET)

Adı veya Ünvanı : [●]

³⁰⁵ Söz konusu örnekte daha anlaşılır olabilmesi açısından kısaltmalara kendi içerisinde yer verilmiştir.

Adresi : [●]
Telefon : [●]
Ticaret Sicil No : [●]
Sermayesi : [●]
KONU :Öz varlık- Değişme Birimi Katsayı Tespiti
SONUÇ :Raporun sonuç bölümünde açıklanmıştır.

I. GENEL BİLGİ

İşbu Öz varlık Tespit Raporu kapsamında; [●] ve [●] bundan böyle birlikte “Kısmi Bölünmeye Taraf Şirketler” olarak anılacaklardır.

[●] Bölünen Şirketi

a) Şirket Bilgileri

[●] (bundan sonra kısaca “**Bölünen Şirket**” olarak anılacaktır), [●] Ticaret Sicil Müdürlüğü nezdinde [●] sicil numarası ile “[●]” unvanı altında anonim şirket nev’inde kurulmuş olduğu ve kuruluşunun Türk Ticaret Kanunu’nu hükümlerine uygun olarak [●] tarihinde tescil ve [●] tarihli [●] sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi’nde ilan edildiği anlaşılmıştır.

Bölünen Şirket’in unvanının değişikliğe uğramış olduğu ve sırasıyla,

- [●] tarihli [●] sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edilen Olağan Genel Kurul kararıyla “[●]” unvanını aldığı,
- [●] tarihli [●] sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edilen Olağanüstü Genel Kurul kararıyla şirket unvanının son olarak “[●]” olduğu,

anlaşılmıştır.

Bölünen Şirket'in ticari merkezinin, [●] tarihli [●] sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilan edilen şekliyle [●] olduğu ve Bölünen Şirket'in [●] Kurumlar Vergi Dairesi'nin [●] vergi kimlik numarası ile kayıtlı kurumlar vergisi mükellefi olduğu tarafımızdan görülmüştür.

b) Sermaye Bilgileri

Bölünen Şirket süresiz olarak kurulmuş olup, kuruluş sermayesi [●]'dır. Bölünen Şirket'in sermayesi;

- Öncelikle, [●] tarihinde tescil ve [●] tarihli [●] sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilen Olağanüstü Genel Kurul Kararı ile [●]-TL'den [●]-TL'ye,
- Ardından, [●] tarihinde tescil ve [●] tarihli [●] sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilen Olağanüstü Genel Kurul Kararı ile de [●]-TL'den [●]-TL'ye,

çıkarılmıştır.

Bölünen Şirket'in mevcut [●]- TL tutarındaki sermayesinin tamamı ödenmiş olup bu husus şirket kayıtlarından tespit edilmiştir.

Bölünen Şirket'in [●]- TL tutarındaki sermayesinin ortaklar arasındaki dağılımı aşağıdaki gibidir:

Hissedarın Adı Soyadı	Sermaye Payı (TL)	Pay Oranı (%)
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]

[●] (Devralan Şirket)

a) Şirket Bilgileri

[●] (bundan sonra kısaca “**Devralan Şirket**” olarak anılacaktır), [●] Ticaret Sicil Memurluğunun [●] sicil numarası ile “[●]” unvanı altında anonim şirket nev’inde kurulmuş olduğu, kuruluşunun Türk Ticaret Kanunu’nu hükümlerine uygun olarak [●] tarihinde tescil ve [●] tarihli [●] sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi’nde ilan edildiği anlaşılmıştır.

Devralan Şirket’in ticari merkezinin, [●] tarihinde tescil ve [●] tarihli [●] sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi’nde ilan edilen şekliyle [●] olduğu ve Devralan Şirket’in [●] Vergi Dairesi’nin [●] vergi kimlik numarası ile kayıtlı kurumlar vergisi mükellefi olduğu tarafımızdan görülmüştür.

b) Sermaye Bilgileri

Devralan Şirket süresiz olarak kurulmuş olup, Devralan Şirket’in kuruluş sermayesi [●]-TL’dir.

Devralan Şirket’in sermayesi; [●] tarihinde tescil ve [●] tarihli [●] sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde ilan edilen Olağanüstü Genel Kurul Kararı ile [●]-TL’den [●]-TL’ye çıkarılmıştır.

Devralan Şirket’in mevcut [●]- TL tutarındaki sermayesinin tamamı ödenmiş olup bu husus şirket kayıtlarından tespit edilmiştir.

Şirketin [●]- TL tutarındaki sermayesinin ortaklar arasındaki dağılımı aşağıdaki gibidir:

Pay Sahibinin Adı Soyadı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Pay Oranı (%)
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]

II. İNCELENEN BELGELER

Kısmi Bölünmeye Taraf Şirketler'in tasdik durumları aşağıda belirtilen yasal defterleri ve kısmi bölünme işlemi kapsamında hazırlanan ve detayları aşağıda yer alan dayanak belgeler.

III. İNCELENEN DEFTERLER

[●](Bölünen Şirket)

[●]'ye ait noter tasdik durumları aşağıda belirtilen ticari defterler:

Yılı	Defterin Cinsi	Noter Bilgisi	Tasdik Tarihi	Yevmiye No.
[●]	Yevmiye / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Defter-i Kebir / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Envanter / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Yevmiye / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Defter-i Kebir / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Envanter / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Yevmiye / Kapanış	[●]	[●]	[●]
[●]	Defter-i Kebir / Kapanış	[●]	[●]	[●]
[●]	Envanter / Kapanış	[●]	[●]	[●]

[●] (Devralan Şirket)

[●]'ye ait noter tasdik durumları aşağıda belirtilen ticari defterler:

Yılı	Defterin Cinsi	Noter Bilgisi	Tasdik Tarihi	Yevmiye No.
[●]	Yevmiye / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Defter-i Kebir / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Envanter / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Yevmiye / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Defter-i Kebir / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Envanter / Açılış	[●]	[●]	[●]
[●]	Yevmiye / Kapanış	[●]	[●]	[●]
[●]	Defter-i Kebir / Kapanış	[●]	[●]	[●]
[●]	Envanter / Kapanış	[●]	[●]	[●]

Yukarıda görüldüğü üzere; Kısmi Bölünmeye Taraf Şirketler'in faaliyetleri kapsamında tanzim ettikleri defterler Yeminli Mali Müşavirliğimizce incelenmiştir. Örneklem yöntemi ile gerçekleştirilen incelemede, defter kayıtlarının, Vergi Usul Kanunu'nun (bundan sonra kısaca "VUK" olarak anılacaktır) kayıt nizamına ilişkin hükümlerine ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde belirtilen muhasebe ilkelerine göre tutulduğu, defter kayıtlarına dayanak teşkil eden belgelerin, VUK ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine uygun ve genel durumu yansıttığı kanaatine varılmıştır.

IV. YAPILAN İNCELEMELER

Kısmi Bölünmeye Taraf Şirketler, Yeminli Mali Müşavirliğimize başvurmak suretiyle, resmi kayıtları üzerinde kısmi bölünme şirketlerin öz kaynaklarının, kısmi bölünme konusu aktif ve pasif varlıkların mukayyet değerlerinin ve varsa cari değerlerinin, kısmi bölünmede uygulanacak yöntemin yeterli olup olmadığının, kısmi bölünme nedeniyle varsa gerçekleştirilecek sermaye azaltımının ve düşünülen kısmi bölünmenin gerçekleştirilmesinde sakınca olup olmadığının tespit edilemesi amacıyla gerekli incelemelerin yapılmasını talep etmişlerdir.

Bu kapsamda Yeminli Mali Müşavirliğimizce yapılan incelemede,

- ✓ [●]'nin [●] tarih ve [●] sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile Bölünen Şirket'in yeniden yapılandırılması ve ekonomik faaliyetlerinde verimliliğin sağlanması amaçları çerçevesinde, Şirket bünyesinde yer alan [●] **hizmet işletmesine ilişkin aktif ve pasif varlıkların** ("Hizmet İşletmesi") külliye mukayyet değer karşılığı, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun ("KVK") 19 ve 20. maddeleri ile 6102 sayılı TTK'nın ("TTK") 159 ila 179. maddeleri kapsamında [●]'ye devredilmesine ve bu kapsamda bölünme işlemleri için gerekli yasal muamelelerin yapılarak ilgili mercilere başvurulmasına oybirliği ile karar verildiği;
- ✓ [●]'nin, [●] tarih ve [●] sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile, [●] bünyesinde yer Hizmet İşletmesi'nin külliye mukayyet değer karşılığı, KVK'nın 19 ve 20. maddeleri ile TTK'nın 159 ila 179. maddeleri kapsamında [●]'ye devredilmesine ve bu kapsamda bölünme işlemleri için gerekli yasal muamelelerin yapılarak ilgili mercilere başvurulmasına oybirliği ile karar verildiği;

tespit edilmiştir.

Bununla birlikte, Kısmi Bölünmeye Taraf Şirketler tarafından TTK'nın 167. maddesi kapsamında tanzim edilecek taslak Kısmi Bölünme Sözleşmesi ve TTK'nın 169. maddesi uyarınca tanzim edilecek taslak Kısmi Bölünme Raporları ile diğer sair evrakların hazırlanmasını müteakip Genel Kurulların onayına sunulacağı anlaşılmıştır.

Bu halde, KVK'nın 19/(b) ve 20. maddeleri, 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği ve TTK'nın 159 ila 179. maddeleri ile ilgili mevzuatın yürürlükte olan hükümleri kapsamında gerçekleştirilmesi planlanan kısmi bölünme işlemi için her iki şirketin talebi üzerine [●] tarihli bilançoları ve mizanları esas alınmak suretiyle kısmi bölünmeye konu olan malvarlığı bölümleri değerleri, bölünme işlemi kapsamında sermaye azaltımına gerek olup olmadığı hususu; sermaye azaltılmasına gerek olması halinde sermaye azaltım tutarı ile, devralan şirket nezdinde bölünme işlemi sonucunda gerçekleştirilecek sermaye artırımı tutarı ve değişme birimi katsayıları hususlarının tespiti bakımından Yeminli Mali Müşavirliğimizce yapılan inceleme sonuçları aşağıdaki biçimde gösterilmiştir.

A. Talep Konusu İşlemin ve Temel Unsurlarının Hukuki Açidan Vasıflandırılması:

KVK'nın 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendinde KVK yönünden “Kısmi Bölünme” ve 20. maddesinde “Bölünme” ile ilgili vergisel düzenlemeler hükme bağlanmıştır.

KVK'nın 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi aşağıdaki hükmü amirdir:

“Tam mükellef bir sermaye şirketinin veya sermaye şirketi niteliğindeki bir yabancı kurumun Türkiye’deki iş yeri veya daimi temsilcisinin bilançosunda yer alan taşınmazlar ile en az iki tam yıl süreyle elde tutulan iştirak hisseleri ya da sahip oldukları üretim veya hizmet işletmelerinin bir veya birkaçını kayıtlı sermaye şirketine devretmesi, bu Kanunun uygulanmasında kısmi bölünme hükmündedir. Ancak, üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi zorunludur. Kısmi bölünmede devredilen varlıklara karşılık edinilen devralan şirket hisseleri, devreden şirkete kalacağı gibi doğrudan bu şirketin ortaklarına da verilebilir. Taşınmaz ve iştirak hisselerinin bu bent kapsamında devrinde, devralan

şirketin hisselerinin devreden şirketin ortaklarına verilmesi halinde, devredilen taşınmaz ve iştirak hisselerine ilişkin borçların da devri zorunludur.”

Tetkikinden de anlaşılacağı gibi KVK’nın 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendinde Kısmi Bölünmeye konu iktisadi kıymetler tek tek sayılmaktadır.

Buna göre kısmi bölünme işlemi kapsamında, tam mükellef bir sermaye şirketinin veya sermaye şirketi niteliğindeki bir yabancı kurumun Türkiye’de iş yeri ve daimi temsilcisinin bilançosunda yer alan:

- (1) Taşınmazlar ile
- (2) En az iki tam yıl süreyle elde tutulan iştirak hisseleri ya da
- (3) Sahip oldukları üretim veya hizmet işletmelerinin bir veya birkaçı,

kayıtlı değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak bir şirkete aynı sermaye olarak koyulabilecektir.

Bununla birlikte, 1 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği’nin 19.2.2 no.lu kısmında kısmi bölünme müessesesi ayrıntılı olarak düzenlenmiş olup 19.2.2.1 no.lu kısmında üretim ve hizmet işletmelerinin kısmi bölünme suretiyle aynı sermaye olarak konulmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Söz konusu açıklamalar aşağıdaki gibidir;

“Üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi zorunludur. Kısmi bölünme sonucu hem bölünen işletmenin hem de bölünme sonucunda varlıkları devralan işletmenin faaliyetine devam etmesi esastır. Bu kapsamda, söz konusu işletmelerin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli taşınmaz, her türlü tesis, makine ve teçhizat, alet, edevat, taşıtlar, gayrimaddi haklar ile hammadde, mamul, yarı mamul mallar gibi aktif kıymetler ile ilgili pasif kıymetlerin tümünün devredilmesi zorunludur.

Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinde, devir ve tam bölünme işlemlerinde maddede belirlenen sınır dahilinde devralınan kurumların zararlarının indirimi kabul edilmiş ancak, kısmi bölünme işlemlerinde zarar mahsubuna ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Bu nedenle kısmi bölünmede, bölünen

kurumdan devralan kuruma zarar intikali öngörülmediğinden, geçmiş yıl zararlarının hiçbir şekilde devredilmesi mümkün değildir.

Öte yandan, kurum bilançosunda yer alan devredilen üretim ve hizmet işletmeleri ile doğrudan ilgili olan nakit, alacaklar, menkul kıymetler ve borçların da devri zorunludur.

Bu kıymetlerden nakit, alacaklar ve menkul kıymetlerin devredilen işletme ile doğrudan bağının kurulamaması halinde ise bu kıymetlerin devri ihtiyaridir.

Devredilecek söz konusu kıymetlerin tutarının mükellefçe belirlenmesi esastır. Mevcut kayıtlardan bu kıymetlerin devredilen işletme ile ilgili olanların tespit edilebilmesi halinde, bu tutar; kayıtlardan devredilen işletme ile ilgili olanların tespit edilememesi halinde ise mükellefin belirleyeceği uygun dağıtım anahtarlarına göre hesaplanan tutar dikkate alınacaktır.

Devredilen üretim ve hizmet işletmeleriyle doğrudan ilgili olan borçların mükellef tarafından tespit edilememesi halinde, devredilecek işletmenin aktif içerisindeki payı üzerinden bir dağıtım anahtarı tespit edilmesi ve buna göre devredilecek borçların tutarının hesaplanması mümkündür.

Örneğin; aktif toplamı 2000 birim olan şirketin aktif içindeki payı 500 birim olan cam üretim işletmesinin kısmi bölünme kapsamında devredilmesi ancak, mevcut kayıtlardan da bu işletme ile doğrudan ilgili nakit, alacaklar, menkul kıymetler ve borçların tutarlarının gerçek durumunun tespitinin mümkün olamaması halinde, dağıtım anahtarı %25 olarak dikkate alınacak ve buna isabet eden borç tutarı devre konu olacaktır.

Bununla birlikte, kısmi bölünmede borçların da devredilmesi halinde aynı sermaye tutarının devredilen borç tutarı kadar eksik gerçekleşeceği tabiidir.”

Yukarıda yer verilen KVK ve 1 Seri No.'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde yer alan düzenlemelerin yanı sıra TTK'nın bölünme işlemlerini düzenleyen 159. vd maddeleri ve ilgili bir kısım yasal düzenlemeler aşağıdaki şekildedir:

“(1) Bir şirket tam veya kısmi bölünebilir.

- a) Tam bölünmede, şirketin tüm malvarlığı bölümlere ayrılır ve diğer şirketlere devrolunur. Bölünen şirketin ortakları, devralan şirketlerin paylarını ve haklarını iktisap ederler. Tam bölünüp devrolunan şirket sona erer ve unvanı ticaret sicilinden silinir.*
- b) Kısmi bölünmede, bir şirketin malvarlığının bir veya birden fazla bölümü diğer şirketlere devrolunur. Bölünen şirketin ortakları, devralan şirketlerin paylarını ve haklarını iktisap ederler veya bölünen şirket, devredilen malvarlığı bölümlerinin karşılığında devralan şirketlerdeki payları ve hakları elde ederek yavru şirketini oluşturur.”*

TTK’nın “Geçerli Bölünmeler” başlıklı 160. maddesinde sermaye şirketleri ve kooperatiflerin sermaye şirketlerine ve kooperatiflere bölünebileceği düzenleme altına alınmıştır.

TTK’nın “Sermaye Artırımı” başlıklı 163. maddesinin 2. fıkrasında; “Bölünmede, aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler uygulanmaz” denmektedir.

TTK’nın “Alacakların Teminat Altına Alınması” başlıklı 175. maddesinde;

- “(1) Bölünmeye katılan şirketler, 174 üncü maddede öngörülen ilanların yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde, istemde bulunan alacaklıların alacaklarını teminat altına almak zorundadırlar.*
- (2) Bölünme ile, alacaklıların alacaklarının tehlikeye düşmediğinin ispatı hâlinde, teminat altına almak yükümü ortadan kalkar.*
- (3) Diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının anlaşılması hâlinde, şirket, teminat göstermek yerine borcu ödeyebilir.”*

hükmü yer almaktadır.

Ayrıca; T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın 31.10.2012 tarihli 28453 Sayılı RG'de yayımlanan “Şirketlerde Yapı Değişikliği ve Ayni Sermaye Konulmasında Siciller Arası İşbirliğine İlişkin Tebliğ” madde 5 de “*Ayni sermaye konulması sonucu mülkiyet değişikliğine konu olan mal ve hakların mahkemece atanan bilirkişiler tarafından tespit edilmiş değeri; birleşme, bölünme ve tür değişikliğinde ise mülkiyet değişikliğine konu olan mal ve hakların yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir, denetime tabi şirketlerde ise denetçi tarafından tespit edilmiş değeri saptanır*” denmektedir.

Yukarıda belirtildiği üzere; gerek kısmi bölünmeyi düzenleyen KVK'nın ilgili maddelerinde gerekse kısmi bölünmeyle ilgili detaylı açıklamaların yer aldığı 1 Seri No.'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde yer alan düzenlemeler, bununla birlikte TTK'nın yukarıda yer verilen hükümleri ve diğer sair yasal düzenlemeler uyarınca hizmet işletmelerinin kısmi bölünme suretiyle bir başka şirkete devredilmesi mümkündür.

B. [●] (Bölünen Şirket) Özvarlığının Tespiti:

Bölünen Şirket'in [●] tarih ve [●] sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile şirket bünyesinde yer alan Hizmet İşletmesi'nin, [●] 'ne kısmi bölünme suretiyle devrine ve bu kapsamda kısmi bölünme işlemleri için gerekli yasal muamelelerin yapılarak ilgili mercilere başvurulmasına karar verildiği anlaşılmıştır.

Yapılan inceleme neticesinde, Bölünen Şirket'in [●] tarihli bilanço ve mizanının ticari defterleri ile uyumlu olduğu tespit edilmiş olup; bu bilanço ve mizanın incelenmesi neticesinde şirketin aktif ve pasif hesapları ile özvarlık hesabının aşağıda arz edildiği gibi olduğu tarafımızca tespit edilmiştir.

AKTİF TOPLAMI	[●]
<i>DÖNEN VARLIKLAR</i>	[●]
<i>DURAN VARLIKLAR</i>	[●]
PASİF TOPLAMI	[●]
<i>KISA VADELİ YAB. KAY.</i>	[●]
<i>UZUN VADELİ YAB.KAY.</i>	[●]
ÖZKAYNAKLAR	[●]

Bu bilançoya göre, öz varlık dökümünün de aşağıda arz edildiği gibi olduğu tarafımızca tespit edilmiştir.

ÖZKAYNAKLAR	[●]
SERMAYE	[●]
ÖDENMEMİŞ SERMAYE (-)	[●]
SER.DÜZ.OLUMLU FARK.	[●]
SER.DÜZ.OLUMSUZ FARK.(-)	[●]
SERMAYE YEDEKLERİ	[●]
YASAL YEDEKLER	[●]
OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	[●]
ÖZEL FONLAR	[●]
GEÇMİŞ YILLAR KARLARI	[●]
GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)	[●]
DÖNEM NET KARI (ZARARI)	[●]

Yeminli Mali Müşavirliğimiz tarafından Bölünen Şirket defter ve kayıtları üzerinden yapılan incelemeler neticesinde Bölünen Şirket'in ödenmiş sermayesinin [●]- TL olduğu ve tespit edilen [●]- TL'lik ödenmiş sermayenin tamamının [●]- TL'lik şirket özvarlığı içinde korunduğu tespit edilmiştir.

C. [●] (Devralan Şirket) Özvarlığının Tespiti

Devralan Şirket'in [●] tarih ve [●] sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile Bölünen Şirket bünyesinde yer alan Hizmet İşletmesi'nin Devralan Şirket'e kısmi bölünme suretiyle devredilmesine ve bu kapsamda kısmi bölünme işlemi için gerekli yasal muamelelerin yapılarak ilgili mercilere başvurulmasına karar verildiği anlaşılmıştır.

Yapılan inceleme neticesinde, Devralan Şirket'in [●] tarihli bilanço ve mizanının ticari defterleri ile uyumlu olduğu tespit edilmiş olup; bu bilanço ve mizanın incelenmesi neticesinde şirketin aktif ve pasif hesapları ile öz varlık hesabının aşağıda arz edildiği gibi olduğu tarafımızca tespit edilmiştir.

AKTİF TOPLAMI	[●]
<i>DÖNEN VARLIKLAR</i>	[●]
<i>DURAN VARLIKLAR</i>	[●]
PASİF TOPLAMI	[●]
<i>KISA VADELİ YAB. KAY.</i>	[●]
<i>UZUN VADELİ YAB.KAY.</i>	[●]
ÖZKAYNAKLAR	[●]

Bu bilançoya göre, özvarlık dökümünün de aşağıda arz edildiği gibi olduğu tarafımızca tespit edilmiştir.

ÖZKAYNAKLAR	[●]
SERMAYE	[●]
ÖDENMEMİŞ SERMAYE (-)	[●]
SER.DÜZ.OLUMLU FARK.	[●]
SER.DÜZ.OLUMSUZ FARK.(-)	[●]
SERMAYE YEDEKLERİ	[●]
YASAL YEDEKLER	[●]
OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	[●]
ÖZEL FONLAR	[●]
GEÇMİŞ YILLAR KARLARI	[●]
GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)	[●]
DÖNEM NET KARI (ZARARI)	[●]

Yeminli Mali Müşavirliğimiz tarafından şirket defter ve kayıtları üzerinden yapılan incelemeler neticesinde Devralan şirketin ödenmiş sermayesinin [●]- TL olduğu ve tespit edilen [●]- TL'lik ödenmiş sermayenin, şirket özvarlığı içinde % [●] oranında korunduğu ve bununla birlikte TTK'nın 376. maddesinin 2. fıkrası kapsamında söz konusu ödenmiş sermayenin şirket sermayesi ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte birinden fazla olduğu hususu tespit edilmiştir.

D. [●] (Bölünen Şirket) Kısmi Bölünmeye Konu Malvarlığı Bölümleri

Bölünen Şirket'in [●] tarihli bilanço ve mizanında kısmi bölünme işlemine konu Hizmet İşletmesi'ne ait aktif bilanço kalemlerinin hesaplanmasına ilişkin esaslara aşağıda yer verilmiştir.

✓ **Kasa, Alınan Çekler ve Bankalar**

1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ uyarınca kurum bilançosunda yer alan devredilen üretim ve hizmet işletmeleri ile doğrudan ilgili olan nakit, alacaklar, menkul kıymetler ve borçların da devri zorunludur. Ancak bu kıymetlerden nakit, alacaklar ve menkul kıymetlerin devredilen işletme ile doğrudan bağının kurulamaması halinde ise bu kıymetlerin devri ihtiyaridir.

Yapılan çalışmalarda Kasa, Alınan Çekler ve Bankalar hesaplarının bakiyelerinin devredilen Hizmet İşletmesi ile doğrudan bağlantısının kurulamaması sebebiyle söz konusu hesap bakiyeleri Bölünen Şirket'te bırakılmıştır.

✓ **Alıcılar**

Devredilen Hizmet İşletmesi'ne ilişkin tüm alacaklar devre konu edilmiştir.

✓ **Alacak Senetleri**

Alacak Senetleri hesap bakiyesini oluşturan işlemlerin tamamının Bölünen Şirket'e ilişkin olması sebebiyle tüm hesap bakiyesi Bölünen Şirket'te bırakılmıştır.

✓ **Verilen Depozito ve Teminatlar**

Verilen Depozito ve Teminatlar hesabı iş alanlarına göre kısmi bölünmeye konu edilmiştir. Devredilen Hizmet İşletmesi'ne ilişkin tüm hesap bakiyeleri devre konu edilmiştir.

✓ **Personelden Alacaklar**

Personelden Alacaklar hesabının bakiyesini oluşturan personel bazında bakiyeler temin edilmiş, devredilen Hizmet İşletmesi'ne devredilen personellerden alacaklar devre konu edilmiştir.

✓ **Mamuller ve Diğer Stoklar**

Mamuller ve Diğer Stoklar hesap bakiyelerinin tamamının devredilen Hizmet İşletmesi'ne ilişkin olması sebebiyle tüm hesap bakiyesi devre konu edilmiştir.

✓ **Verilen Sipariş Avansları**

Verilen Sipariş Avansları hesap bakiyesini oluşturan işlemlerin tamamının Bölünen Şirket'e ilişkin olması sebebiyle tüm hesap bakiyesi Bölünen Şirket'te bırakılmıştır.

✓ **Gelecek Aylara/Yıllara Ait Giderler**

Gelecek Aylara/Yıllara Ait Giderler hesapları iş alanlarına göre kısmi bölünmeye konu edilmiştir. Hizmet İşletmesi'ne ilişkin tüm hesap bakiyeleri devre konu edilmiştir.

✓ **Gelir Tahakkukları**

Gelir Tahakkukları hesabının bakiyesini oluşturan tutarlardan doğrudan devreden şirketle ilişkili olan tutarlar Bölünen Şirket'te bırakılmıştır.

✓ **Peşin Ödenen Vergiler**

Yapılan çalışmalarda Peşin Ödenen Vergiler hesaplarının bakiyelerinin devredilen Hizmet İşletmesi ile doğrudan bağlantısının bulunmaması diğer bir ifadeyle ödenen vergilerin Bölünen Şirket'in devre konu olmayan faaliyetleri sonucunda oluşması sebebiyle söz konusu hesap bakiyeleri Bölünen Şirket'te bırakılmıştır.

✓ **İş Avansları**

İş Avansları hesabına ait bakiyenin televizyon program yapımına ilişkin olarak yapımçı şirketlere verilen avanslara isabet eden tutarlar devre konu edilmiştir. Ayrıca hesabın bakiyesini oluşturan personel bazında bakiyeler temin edilmiş, devredilen Hizmet İşletmesi ile devredilen personellerden alacaklar da devre konu edilmiştir.

✓ **Personel Avansları**

Personel Avansları hesabının bakiyesini oluşturan personel bazında bakiyeler temin edilmiş olup, Hizmet İşletmesi ile devredilen personellerden alacaklar da devre konu edilmiştir.

✓ **İştirakler ve İştirak Sermaye Taahhütleri**

İştirakler hesabının bakiyesi televizyonculuk faaliyetlerinin yürütülmesi için iştirak edilmesine zorunluluk bulunan [●] ait bakiye olması sebebiyle tutarın tamamı devre konu edilmiştir.

✓ **Sabit Kıymetler**

Sabit Kıymetler içerisinde “260-Haklar” ve “261-Şerefiye” hesapları içerisinde yer alan tutarların tamamı Bölünen Şirket’in Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ihalesi sürecinde ödemiş olduğu tutarlardan oluşmaktadır. Söz konusu tutarlardan kısmi bölünme konusu Hizmet İşletmesi’ne ilişkin olanlar ihale sonrası dönemde alınmış olan Takdir Komisyonu Kararında belirtildiği şekliyle devre konu edilmiştir.

Diğer sabit kıymetler ise iş alanları dikkate alınarak kısmi bölünmeye konu edilmiştir.

Bölünen Şirket’in [●] tarihli bilanço ve mizanında kısmi bölünme işlemine konu Hizmet İşletmesi’ne ait bilanço kalemleri kayıtlı değerleri üzerinden özet olarak aşağıda gösterilmiştir.

1. Trafik Siciline Kayıtlı Araçlar

Gerçekleştirilen inceleme neticesinde, Bölünen Şirket’in [●] tarihli bilançosunun aktif değerleri içerisinde kısmi bölünme işlemine konu Hizmet İşletmesi’ne ait trafik siciline kayıtlı araçların bulunduğu hususu tespit edilmiş olup söz konusu araçlara ilişkin detaylı listeye işbu Rapor ekinde yer verilmiştir. (Ek-7)

2. Tapu Siciline Kayıtlı Gayrimenkul ve Haklar

Gerçekleştirilen inceleme neticesinde Bölünen Şirket'in [●] tarihli bilançosunun aktif değerleri içerisinde kısmi bölünme işlemine konu Hizmet İşletmesine ait tapu siciline kayıtlı gayrimenkul ve hakların bulunmamakta olduğu tespit edilmiştir.

3. Fikri Mülkiyete İlişkin Sicillere Kayıtlı Mal ve Haklar

Gerçekleştirilen inceleme neticesinde, Bölünen Şirket'in [●] tarihli bilançosunun aktif değerleri içerisinde kısmi bölünme işlemine konu Hizmet İşletmesine ait fikri mülkiyete ilişkin sicillerine kayıtlı hakların bulunduğu hususu tespit edilmiş olup, söz konusu haklara ilişkin detaylı listeye işbu Rapor ekinde yer verilmiştir. (Ek-8)

4. İş İlişkileri

Gerçekleştirilmesi planlanan kısmi bölünme işlemi neticesinde, Bölünen Şirket'te çalışmakta olan personellerden Hizmet İşletmesi'nde çalışan personel, Devralan Şirket'e devredilecektir. Devredilen personeller hakkında, Devralan Şirket tarafından TTK'nın 178. maddesi, 4857 Sayılı İş Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerinin yerine getirecektir.

Bu kapsamda, kısmi bölünme işlemi uyarınca devre konu edilecek iş ilişkilerine ilişkin detaylı listeye işbu Rapor ekinde yer verilmiştir. (Ek-9)

5. Şirket Borçları

KVK'nın 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendinde, "... *Taşınmaz ve iştirak hisselerinin bu bent kapsamında devrinde, devralan şirketin hisselerinin devreden şirketin ortaklarına verilmesi halinde, devredilen taşınmaz ve iştirak hisselerine ilişkin borçların da devri zorunludur*" denilmiştir.

1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin 19.2.2.1 no.lu kısmında "Öte yandan, kurum bilançosunda yer alan devredilen üretim ve hizmet işletmeleri ike doğrudan ilgili olan nakit, alacaklar, menkul kıymetler ve borçların da devri zorunludur." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen Kanun ve Tebliğ hükmü uyarınca kısmi bölünmeye konu edilen üretim ve hizmet işletmesine ait varlıklara ilişkin borçların da devrinin zorunlu olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda, Bölünen Şirket bünyesinde yer alan ve kısmi bölünmeye konu olan Hizmet İşletmesi'ne ait varlıklara isabet eden borçların da devrinin gerektiği tespit edilmiştir.

Bununla birlikte [●] tarihli bilanço ve mizanlardan Bölünen Şirket bünyesinde yer alan ve kısmi bölünmeye konu olan Hizmet İşletmesi'ne ait toplam [●]- TL borç tutarının mevcut olduğu ve kısmi bölünme uyarınca Devralan şirkete devredilecek söz konusu tutarlar içerisinde [●]- TL'lik tutarın kısmi bölünmeye konu olan Hizmet İşletmesi ile irtibatlı kredilere ait olduğu tespit edilmiştir.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın B.07.01.GİB.0.03.50/5024-160 sayılı ve 12.06.2009 tarihli muktezasında,

“Kısmi bölünmeye konu edilen üretim ve hizmet işletmesine ait varlıklara ilişkin borçların da devri zorunlu olduğundan, kullanılan kredilerin devredilen üretim ve hizmet işletmesine ait varlıklara isabet eden kısmının da kısmi bölünme sonucu bu varlıkları devralan şirketlere devredilmesi gerekmektedir..... Esas itibariyle kısmi bölünme sonucu devredilen kıymetlere ilişkin borçların devredilmesi zorunluluğu, devralan şirketlerin bilanço yapılarının işlemin özüne uygun hale getirilmesini sağlamaya yönelik bir düzenlemedir. Böylelikle, devrede kurumlardan mukayyet değerşyle devralnın iktisadi kıymetlerle ilgili diğer aktif ve pasif kıymetlerin devri öngörülerek işlemin muhasebe uygulamalarına doğru olarak yansıtılması, buna bağlı değerlendirme işlemlerinin de vergileme açısından doğru sonuçları verecek şekilde yapılması sağlanmaktadır.

Buna göre, şirketinizce gerçekleştirilen kısmi bölünme işleminde devredilen iktisadi kıymetlere ilişkin devri zorunlu borçların alacaklı hak sahibinin, kredi kullandıran şirketler veya bankalar ya da bölünen şirketiniz olması durumu, vergisel anlamda işlemin kısmi bölünme sayılmasına engel teşkil etmeyecektir”

denilmek suretiyle, Bölünen Şirket nezdinde yer alan ve kısmi bölünmeye konu olan Hizmet İşletmesi ile irtibatlı kredi tutarlarının da kısmi bölünme kapsamında Devralan Şirket'e devrinin mümkün olacağı tespit edilmiştir.

Bölünen Şirket'in [●] tarihli bilanço ve mizanında kısmi bölünme işlemine konu Hizmet İşletmesi'ne ait pasif bilanço kalemlerinin hesaplanmasına ilişkin esaslara aşağıda yer verilmiştir.

✓ **Finansal Kiralama İşlemlerinden Doğan Borçlar / Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçları**

Finansal kiralamalardan doğan borçların tamamının kısmi bölünmeye işlemine konu Hizmet İşletmesi'ne ilişkin olması sebebiyle tüm tutarlar devre konu edilmiştir.

✓ **Krediler**

Kullanmış olan krediler iş alanları dikkate alınarak belirlenen oran dâhilinde kısmi bölünmeye konu edilmiştir.

✓ **Diğer Mali Borçlar**

Diğer Mali Borçlar hesap bakiyesini oluşturan işlemlerin tamamının Bölünen Şirket'e ilişkin olması sebebiyle tüm hesap bakiyesi Bölünen Şirket'te bırakılmıştır.

✓ **Satıcılar**

Devredilen Hizmet İşletmesi'ne ilişkin tüm borçlar devre konu edilmiştir.

✓ **Ortaklara Borçlar**

Ortaklara Borçlar hesap bakiyesini oluşturan işlemlerin tamamının Bölünen Şirket'e ilişkin olması sebebiyle tüm hesap bakiyesi Bölünen Şirket'te bırakılmıştır.

✓ **Personele Borçlar**

Personele Borçlar hesabının bakiyesini oluşturan personel bazında bakiyeler temin edilmiş, Hizmet İşletmesi ile devredilen personellere olan borçlar devre konu edilmiştir.

✓ **Diğer Çeşitli Borçlar**

Diğer çeşitli borçlar hesabında takip edilen faktöring alacaklarına ilişkin olarak kullanılan kredi tutarlarından doğrudan Hizmet İşletmesi ile ilişkili olanlar devre konu edilmiştir.

Bakiyeyi oluşturan diğer tutarlar ise doğrudan ilişkili olduğu şekliyle Hizmet İşletmesi'ne ve Bölünen Şirket ile ilişkilendirilmiştir.

✓ **Alınan Avanslar**

Alınan avanslar hesabının bakiyesini oluşturan personel bazında bakiyeler temin edilmiş, Hizmet İşletmesi ile devredilecek personellere ilişkin borçlar devre konu edilmiştir.

✓ **Ödenecek Vergi ve Fonlar, Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri**

Yapılan çalışmalarda söz konusu hesapların bakiyelerinin devredilen Hizmet İşletmesi ile doğrudan bağlantısının bulunmaması diğer bir ifadeyle ödenecek vergilerin kısmi bölünme konusu Hizmet İşletmesi'nin faaliyetleri sonucunda oluşmaması sebebiyle söz konusu hesap bakiyeleri Bölünen Şirket'te bırakılmıştır.

✓ **Ödenecek Diğer Yükümlülükler**

Ödenecek Diğer Yükümlülükler hesabına ait bakiye [●] alınan kredilerden oluşmaktadır. Hizmet İşletmesine ilişkin borçlar devre konu edilmiştir.

✓ **Maliyet Giderleri Karşılığı**

Maliyet gider karşılıklarından [●] tarihi itibariyle kesinleşmemiş giderlere ilişkin ayrılan karşılıkların yayıncılık faaliyetleri ile ilgili olan kısmına isabet eden tutarlar belirlenmiş ve devre konu edilmiştir.

✓ **Gelecek Aylara Ait Gelirler**

Gelecek aylara ait gelirler hesabının bakiyesinin tamamının devredilen Hizmet İşletmesi'ne ilişkin olması sebebiyle devre konu edilmiştir.

✓ **Gider Tahakkukları**

Gider tahakkukları hesabının bakiyesinin tamamı kullanılan krediye ilişkin faiz tahakkuku olup krediler için belirlenmiş olan kriterler dikkate alınarak kısmi bölünmeye konu edilmiştir.

E. Kısmi Bölünme Yoluyla Devredilecek Hizmet İşletmesinin Kayıtlı (mukayyet) Değerinin Tespiti:

Bölünen Şirket'in [●] tarihli mali tablo ve bilançosu üzerinden kısmi bölünmesi suretiyle Devralan Şirket'e devredilecek Hizmet İşletmesi'nin ve bu hizmet işletmesine bağlı aktif ve pasif varlıkların şirket kayıtları içerisindeki varlığı Bölünen Şirket defterlerinden tespit edilmiştir.

Bölünen Şirket kayıtlarına göre kısmi bölünme suretiyle [●]'ne devredilecek Hizmet İşletmesi'ne ilişkin aktif ve pasif varlıklar ile bunların kayıtlı değerleri aşağıdaki şekildedir:

		Hizmet İşletmesi			Hizmet İşletmesi
AKTİF VARLIKLAR			PASİF VARLIKLAR		
100	1-Kasa	[●]	301	2-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	[●]
101	2-Alınan Çekler	[●]	302	3-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borç.Mal.(-)	[●]
102	3-Bankalar	[●]	303	4-Uzun Vadeli Kredi Anapara Taksit Ve Faiz.	[●]

120	1-Alıcılar	[•]	309	7-Diğer Mali Borçlar	[•]
126	4-Verilen Depozito Ve Teminatlar	[•]	320	1-Satıcılar	[•]
131	3-Ortaklardan Alacaklar	[•]	331	1-Ortaklara Borçlar	[•]
135	4-Personelden Alacaklar	[•]	335	4-Personele Borçlar	[•]
152	3-Mamuller	[•]	336	6-Diğer Çeşitli Borçlar	[•]
157	5-Diğer Stoklar	[•]	340	1- Alınan Sipariş Avansları	[•]
180	1-Gelecek Aylara Ait Giderler	[•]	360	1-Ödenecek Vergi Ve Fonlar	[•]
181	2-Gelir Tahakkukları	[•]	361	2-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	[•]
193	4-Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar	[•]	368	3-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş Veya	[•]
195	5-İş Avansları	[•]	369	4-Ödenecek Diğer Yükümlülükler	[•]
196	6-Personel Avansları	[•]	373	2-Maliyet Gider Karşılığı	[•]
198	8-Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	[•]	380	1-Gelecek Yıllara Ait Gelirler	[•]
242	3-İştirakler	[•]	381	2-Gider Tahakkukları	[•]
243	4- İştirakler Sermaye Taahhütleri(-)	[•]	400	1-Banka Kredileri	[•]
250	1-Arsa Ve Araziler	[•]	401	2-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	[•]
251	2-Yeraltı Ve Yerüstü Düzenleri	[•]	402	3-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borç. Mal.(-)	[•]

252	3-Binalar	[●]	409	7-Diğer Mali Borçlar	[●]
253	4-Tesis, Makina Ve Cihazlar	[●]	438	6-Kamuya Olan Ertelenmiş Taksit Borçları	[●]
254	5-Taşıtlar	[●]			[●]
255	6-Demirbaşlar	[●]			[●]
256	7-Diğer Maddi Duran Varlıklar	[●]			[●]
257	8-Birikmiş Amortismanlar (-)	[●]			[●]
258	9-Yapılmakta Olan Yatırımlar	[●]			[●]
260	1-Haklar	[●]			[●]
261	2-Şerefiye	[●]			[●]
264	5-Özel Maliyetler	[●]			[●]
267	6-Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	[●]			[●]
268	7-Birikmiş Amortismanlar (-)	[●]			[●]
280	1-Gelecek Yıllara Ait Giderler	[●]			[●]
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI		[●]	PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI		[●]

Yukarıdaki tabloda detaylarına yer verildiği üzere kısmi bölünmeye konu Hizmet İşletmesi'ne bağlı aktiflerin (varlıkların) [●] tarihi itibarıyla kayıtlı değeri [●]- TL'dir.

Yukarıdaki tabloda detaylarına yer verildiği üzere kısmi bölünmeye konu Hizmet İşletmesi'ne bağlı pasiflerin (kaynakların) [●] tarihi itibarıyla kayıtlı değeri [●] - TL'dir.

Bölünen Şirket'in [●] tarihi itibarıyla defter ve belgelerinin incelenmesi neticesinde, kısmi bölünmeye tabi Hizmet İşletmesi'nin net kayıtlı değerinin [●]- TL kayıtlı değerdeki toplam devredilecek aktif ile [●]- TL kayıtlı değerdeki toplam devredilecek pasif arasındaki fark olan net [●]- TL olduğu tespit edilmiştir.

Bölünen Şirket'e ait Hizmet İşletmesi'nin [●] tarihi itibarıyla net kayıtlı (mukayyet) değerinin yukarıda belirtildiği şekilde toplam [●]- TL olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.

F. Hisselerin Değiş Tokuş Oranı ve Değişim Birimi Tespiti:

Kısmi bölünme suretiyle Bölünen Şirket bünyesinde yer alan Hizmet İşletmesi'nin Devralan Şirket'e kayıtlı değerler üzerinden devredilmesi ve şirketlerin ortaklık yapısı ve sermaye pay oranlarının birebir aynı olması sebebiyle değiştirme birimi 1 (bir) olarak uygulanacak olup TTK'nın 161 inci maddesi kapsamında **“oranların korunduğu bölünme”** işlemi gerçekleştirilecektir.

Bölünen Şirket'in Hizmet İşletmesi'ni kısmi bölünme suretiyle kayıtlı değerlerden devredecek olması ve devralınan malvarlığına karşılık [●] tarafından çıkarılacak hisselerin [●] ortaklarına bu şirketteki ortaklık oranlarına göre verilecek olması sebebiyle, değiştirme birimi 1 (bir) olarak uygulanacaktır. Hisselerin değiş/tokuş oranı birebir olup ortaklara herhangi bir denkleştirme tutarı ödenmeyecektir.

Bu yöntemin başkaca yöntemler ile (örneğin özkaynak değerleri veya gerçek değerlere göre hesaplanacak yöntemler ile) karşılaştırılmasına gerek bulunmamaktadır. Böylelikle uygulanan yöntemin ve bu yönteme göre hesaplanan değiştirme biriminin 1 (bir) olarak belirlenmesinin adil ve yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

G. Bölünen Şirket'te Sermaye Azaltımı

Kısmi bölünme kapsamında kısmi bölünmeye konu malvarlığı karşılığında Devralan Şirket tarafından ihraç edilecek Bölünen Şirket'in bölünme tarihindeki ortaklarına verileceğinden Bölünen Şirket bünyesinde devre konu net malvarlığı kadar, [●]- TL tutarında, sermaye azaltımı ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. İşbu sermaye azaltımı işleminde, TTK'nın 162.

maddesi uyarınca kısmi bölünme sebebiyle Bölünen Şirket'in sermayesinin azaltılması nedeniyle TTK'nın 473, 474 ve 592. maddeleri uygulanmayacaktır.

İlgili sermaye azaltımı işlemi, Kısmi Bölünmeye Taraf Şirketler'in Genel Kurullarında alacakları kararların tescili ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilecektir.

Bölünen Şirket'in sermaye azaltımı sonrası ortaklık yapısı aşağıda belirtildiği şekilde olacaktır:

PAY SAHİBİNİN ADI-SOYADI / UNVANI	MEVCUT SERMAYE DAĞILIMI (TL)	AZALTILAN SERMAYE TUTARI (TL)	AZALTIM SONRASI SERMAYE DAĞILIMI (TL)
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]	[●]

Bu kapsamda, Bölünen Şirket nezdinde yapılacak [●]- TL tutarındaki sermaye azaltımı neticesinde, Bölünen Şirket'te kalan [●]- TL tutarındaki net malvarlığının şirketin borçlarını karşılamaya yeterli olduğu ve bu kapsamda şirket alacaklılarının haklarına halel gelmeyeceği ve incelenen kısmi bölünme işlemi nedeniyle alacaklıların haklarının tehlikeye düşmeyeceği sonucuna varılmış olup TTK'nın 175/2. maddesi gereği, alacaklıların haklarının teminat altına alınma yükümü bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

H. Devralan Şirket'te Sermaye Artırımı

Devralan Şirket'in çıkarılmış sermayesi [●] - TL'dir. Bu sermaye, kısmi bölünme kapsamında Bölünen Şirket'in sahip olduğu Hizmet İşletmesi'nin Devralan Şirket'e kısmi bölünme suretiyle devredilmesineticesinde, devredilen malvarlığının net mukayyet değeri olan [●] - TL tutarında sermaye artırımı gerçekleştirilecek olup işbu sermaye artırımı kapsamında TTK'nın "*Sermaye Artırımı*" başlıklı 163. maddesinin 2. fıkrası uyarınca aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler uygulanmayacaktır.

Buna göre, kısmi bölünme neticesinde [●] ortaklık yapısının aşağıdaki şekilde olacağı anlaşılmaktadır.

PAY SAHİBİNİN ADI-SOYADI / UNVANI	MEVCUT SERMAYE DAĞILIMI (TL)	ARTIRILAN SERMAYE TUTARI(TL)	ARTIRIM SONRASI SERMAYE DAĞILIMI (TL)
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]	[●]

Devralan Şirket'in kısmi bölünme sonrası sermayesini teşkil edecek [●]- TL'nin, bölünen şirketin ortaklarının haklarını korumaya yeterli olduğu tespit edilmiştir.

İ. [●] Alacaklılarının ve Alacak Haklarının Tespiti

Tarafımıza sunulan mali tablolar dikkate alınarak gerçekleştirilen inceleme neticesinde, [●] tarihli bilançosu itibariyle aktif toplamının [●]- TL olduğu buna karşın toplam borcunun [●]- TL olduğu tespit edilmiştir.

Bununla birlikte, [●] tarihli bilanço ve mali tabloların incelenmesi neticesinde toplam tutarı [●]- TL olarak tespit edilen [●] hesabının (Bölünen Şirket'ten alacaklıların) detaylarının, her bir alacaklının karşısında alacak tutarlarını gösterir şekilde ekteki (EK-10) gibi olduğu tespit edilmiştir.

Gerçekleştirilen inceleme neticesinde, kısmi bölünme sonrasında Bölünen Şirket aktifinin, Bölünen Şirket borçlarını ([●]- TL - [●]-TL=) [●]- TL fazlasıyla karşılayabileceği tespit edilmiştir. Bu kapsamda, kısmi bölünme işlemi neticesinde kalan net malvarlığın şirket borçlarını karşılamaya yeterli olduğu ve bununla birlikte bir kısım borçların da ödenmiş

olması dolayısıyla **TTK'nın 175/2. maddesi gereği, alacaklıların haklarının teminat altına alınma yükümü bulunmadığı tespit edilmiştir.**

Söz konusu borç tutarlarının ödendiğini gösterir banka dekontları/makbuzlar/muavin ödeme listesi ekte bilgilerinize sunulmaktadır. (Ek-10)

V. SONUÇ

Talep konusu işlemde, [●] bünyesinde yer alan Hizmet İşletmesi'nin TTK'nun 159 ila 179. maddeleri ile KVK'nun 19 ve 20. maddeleri, 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği hükümlerine ve ilgili yasal mevzuatlara göre kısmi bölünme suretiyle [●]'ye devredilmesi öngörülmüştür.

Dolayısıyla, Kısmi Bölünmeye Taraf Şirketler'in taleplerine uygun olarak, kısmi bölünme kapsamında Bölünen Şirket'e ve Devralan Şirket'e ait [●] tarihli bilançoları ve mizanları esas alınmak suretiyle bölünmeye konu olan malvarlığı bölümleri değerlerinin, bölünme işlemi kapsamında sermaye azaltımına gerek olup olmadığı hususunun; sermaye azaltılmasına gerek olması halinde sermaye azaltım tutarı ile, devralan şirket nezdinde bölünme işlemi sonucunda gerçekleştirilecek sermaye artırım tutarının ve değişme birimi katsayılarının işbu rapor dahilinde tespit edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede;

- 1) Bölünen şirket[●] 'nin [●] tarihi itibarıyla özvarlığı [●]-TL'dir.
- 2) Bölünen şirket[●]'nin esas sermayesi olan [●]-TL'nin tamamının ödenmiş olduğu; TTK'nın 376. maddesi 2. fıkrası yönünden, tespit edilen [●]-TL'lik ödenmiş sermayenin [●]-TL'lik şirket özvarlığı içinde korumakta olduğu, böylece kısmi bölünmeye engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.
- 3) Devralan şirket[●]'nin [●] tarihi itibarıyla özvarlığı [●]- TL'dir.
- 4) Devralan şirket [●]'nin esas sermayesi olan [●]- TL'nin tamamının ödenmiş olduğu; TTK'nun 376. maddesinin 2. fıkrası yönünden, tespit edilen [●]- TL'lik ödenmiş sermayenin şirket özvarlığı içinde %[●] oranında korunduğu ve bununla birlikte söz

konusu şirket sermayesinin sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte birinden fazla olduğu hususu tespit edilmiştir.

- 5) Kısmi bölünme kapsamında bölünmeye konu olan malvarlığı bölümleri değerlerinin işbu Raporumuzun D Bölümünde belirtildiği şekilde olduğu tespit edilmiştir.
- 6) Kısmi bölünme işleminin, [●]'nin [●] tarihli bilançosunda yer alan varlıkların ve borçların bu tarihteki kayıtlı değerleri üzerinden yapılacağı, kısmi bölünme kapsamındadevredilecek Hizmet İşletmesi'ne ait **aktif toplamının** kayıtlı değerinin [●] tarihi itibarıyla [●]- TL olduğu, kısmi bölünme kapsamındadevredilecek Hizmet İşletmesine ait **pasif toplamının** kayıtlı değerinin [●] tarihi itibarıyla [●] -TL olduğu, Bölünen[●] bünyesinde bulunan ve kısmi bölünme suretiyle devredilecek olan Hizmet İşletmesi ve bu işletmeye bağlı aktif ve pasif varlıkların **net kayıtlı değerinin** [●] - TL olduğu ve bu hususların şirket kayıtları ve ticari defterleri ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.
- 7) Net kayıtlı değeri [●] - TL olarak tespit edilen Hizmet İşletmesi'nin kısmi bölünme kapsamında Devralan [●]'ne devredilmesi işleminin TTK'nın 159 ilâ 179. maddeleri, KVK'nun 19/(b) ve 20. maddeleri ve 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği hükümlerine ve diğer ilgili yasal mevzuatlara uygun olduğu tespit edilmiştir.
- 8) Kısmi bölünme suretiyle [●] bünyesinde yer alan Hizmet İşletmesi'nin [●] 'ye kayıtlı değerleri üzerinden devredilmesi ve Kısmi Bölünmeye Taraf Şirketler'in ortaklık yapısı ve sermaye pay oranlarının birebir aynı olması nedeniyle TTK'nın 161. maddesi kapsamında **“oranların korunduğu bölünme”** işlemi gerçekleştirilerek, hisselerin değiştirme biriminin 1 (bir) olarak uygulanacağı; değiştirme biriminin ve değiştirme biriminin hesaplanmasına ilişkin kullanılan yöntemin başkaca yöntemler ile karşılaştırılmasına gerek olmadığı ve böylelikle uygulanan yöntemin ve bu yöntemle göre 1 (bir) olarak belirlenen değiştirme biriminin yeterli ve adil olduğu tespit edilmiştir.
- 9) Kısmi bölünme sonucu Hizmet İşletmesi'ni devralacak [●] tarafından çıkarılacak hisselerin, Bölünen Şirket'in kısmi bölünme tarihindeki ortaklarına ortaklık oranlarına göre verileceği; böylelikle, Bölünen Şirket'in kısmi bölünme tarihindeki ortaklarına verilecek [●] hisselerinin değiş/tokuş oranının birebir olduğu ve ortaklara herhangi bir denkleştirme tutarı ödenmeyeceği ve bu hususun yeterli ve yapılan işlemin amacına

uygun olduğu; Devralan Şirket'te devre konu net mukayyet değerde [●] - TL tutarında sermaye artırımını yapılacağı, işbu sermaye artırımını kapsamında TTK'nın "Sermaye Artırımı" başlıklı 163. maddesinin 2. fıkrası uyarınca aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler uygulanmayacağı böylelikle Devralan [●]'nin kısmi bölünme neticesinde sermayesinin [●] - TL olacağı ve **alacaklıların haklarının tehlikeye düşmeyeceği sonucuna varılmış olup TTK'nın 175/2. maddesi gereği, alacaklıların haklarının teminat altına alınma yükümü bulunmadığı** vebu sermayenin Bölünen Şirket'in ortaklarının haklarını korumaya yeterli olduğu **sonuç ve kanaatine varılmıştır.**

10) Net kayıtlı değeri [●] - TL olarak tespit edilen Hizmet İşletmesi'nin kısmi bölünme işlemi kapsamında Devralan Şirket'e devredilmesi neticesinde Bölünen Şirket bünyesinde [●] - TL tutarında sermaye azaltımı ihtiyacı doğduğu; bölünme ve sermaye azaltımı sonrasında [●]'de **kalan aktiflerin, kalan borçları karşılamada yeterli olacağı, kısmi bölünme ve sermaye azaltımı nedeniyle şirket alacaklılarının haklarına halel gelmeyeceği tespit edilmiştir.**

11) İncelenen kısmi bölünme işlemi nedeniyle, alacaklıların haklarının tehlikeye düşmeyeceği sonucuna varıldığından **TTK'nın 175/2. maddesi gereği, alacaklıların haklarının teminat altına alınma yükümü bulunmadığı tespit edilmiştir.**

12) Kısmi bölünme neticesinde Kısmi Bölünmeye Taraf Şirketler'in sermaye tutarı ile sermaye pay ve oranlarının rapor içinde belirtildiği şekilde olduğu tespit edilmiştir.

13) Kısmi bölünme işlemi kapsamında kullanılan tüm yöntemlerin yeterli ve adil olduğu ve **kısmi bölünmenin gerçekleştirilmesinde yasal bir sakıncanın bulunmadığı** sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Saygılarımızla,

[●]

EKLER LİSTESİ:

1. Bölünen Şirket'in[●] tarihli Bilançosu ve Gelir Tabloları (kayıtlı değerlere göre)
2. Devralan Şirket'in[●] tarihli Bilançosu ve Gelir Tabloları (kayıtlı değerlere göre)
3. Bölünen Şirket'in sermaye ve ortaklık yapılarını gösterir Hazirun Cetveli örneği
4. Devralan Şirket'in sermaye ve ortaklık yapılarını gösterir Hazirun Cetveli örneği
5. Bölünen Şirket'in[●] tarihli Yönetim Kurulu Kararı

6. Devralan Şirket'in[●] tarihli Yönetim Kurulu Kararı
7. Trafik Siciline kayıtlı araçlara ilişkin detaylı liste
8. Fikri Mülkiyete İlişkin Sicillere kayıtlı haklara ilişkin detaylı liste
9. Kısmi bölünmeye konu izmet İşletmesi'ne bağlı çalışan ve kısmi bölünme kapsamında devredilecek personele ait detaylı liste
10. [●] kapsamında mevcut borçların ödendiğini gösterir banka denkontları/makbuz/muavin ödeme listesi
11. YMM Faaliyet Belgesi

KISMİ BÖLÜNME SÖZLEŞMESİ

MADDE 1: KISMİ BÖLÜNMEYE TARAF ŞİRKETLER

Bir taraftan merkezi [●] adresinde olup [●] Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne [●] sicil numarası ile kayıtlı anonim şirket nev'indeki [●] (bundan sonra kısaca “**Bölünen Şirket**” olarak anılacaktır) ile diğer taraftan merkezi [●] adresinde olup [●] Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne [●] sicil numarası ile kayıtlı anonim şirket nev'indeki [●] (bundan sonra kısaca “**Devralan Şirket**” olarak anılacaktır) arasında 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (bundan sonra kısaca “**TTK**” olarak anılacaktır) 166 ncı ve 167 inci maddelerinde yer alan gereklere uygun olarak işbu Kısmi Bölünme Sözleşmesi (bundan sonra kısaca “**Sözleşme**” olarak anılacaktır) akdedilmiştir.

İşbu Sözleşme'de iki taraf birlikte “**Taraflar**” ve her biri ayrı ayrı “**Taraf**” olarak anılacaklardır.

MADDE 2: BÖLÜNMENİN HUKUKSAL DAYANAĞI

31.10.2012 tarihli 28453 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın “Şirketlerde Yapı Değişikliği ve Ayni Sermaye Konulmasında Siciller Arası İşbirliğine İlişkin Tebliğ” madde 5 kapsamında;

“Ayni sermaye konulması sonucu mülkiyet değişikliğine konu olan mal ve hakların mahkemece atanan bilirkişiler tarafından tespit edilmiş değeri; birleşme, bölünme ve tür değişikliğinde ise mülkiyet değişikliğine konu olan mal ve hakların yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir, denetime tabi şirketlerde ise denetçi tarafından tespit edilmiş değeri saptanır”

denmektedir.

Yukarıda yer alan yasal düzenleme kapsamında işbu Kısmi Bölünme Sözleşmesi; [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirket'ine bağlı olarak faaliyette bulunan ve [●] Yeminli Mali Müşavirler Odasına [●] numarası kayıtlı ile Sayın [●] tarafından tanzim edilen [●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Özvarlık Tespit Raporu'na (bundan sonra kısaca “**YMM**

³⁰⁶ Söz konusu örneğin daha anlaşılır olabilmesi amacıyla kısaltmalara kendi içinde ayrıca yer verilmiştir.

Raporu” olarak anılacaktır) istinaden Bölünen Şirket’in ve Devralan Şirket’in [●] tarihli bilançosu esas alınmak suretiyle düzenlenmiş olup [●] tarihinde imzalanmıştır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun (bundan sonra kısaca “**KVK**” olarak anılacaktır) 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi ile 20. maddesinin 3. fıkrası, TTK’nın 159 ila 179. maddeleri, ilgili diğer mevzuat hükümleri ile Bölünen Şirket’in [●] tarihli ve [●] sayılı Yönetim Kurulu kararı (**EK 1- Bölünen Şirket’in [●] tarihli ve [●] sayılı Yönetim Kurulu kararı**) ve Devralan Şirket’in [●] sayılı ve [●] tarihli Yönetim Kurulu kararı (**EK 2- Devralan Şirket’in [●] sayılı ve [●] tarihli Yönetim Kurulu kararı**) işbu Kısmi Bölünme Sözleşmesi’ne hukuksal dayanak teşkil etmektedir.

Bölünen Şirket’in [●] tarihli ve [●] sayılı Yönetim Kurulu kararında işbu Sözleşme’nin 5. maddesinde belirtildiği şekilde Bölünen Şirket’in [●] tarihli bilançosunda (**EK 3- Bölünen Şirket’in [●] tarihli bilançosu**) yer alan, [●] adresinde bulunan ve toplam [●] - TL net mukayyet değerli [●] hizmet işletmesine (bundan sonra kısaca “**Hizmet İşletmesi**” olarak anılacaktır) ilişkin aktif ve pasif tüm varlıkların devredilmesine karar verilmiş olup, Devralan Şirket’in [●] sayılı ve [●] tarihli Yönetim Kurulu kararında ise, Devralan Şirket tarafından kısmi bölünme işlemi sonrasında çıkartılacak hisselerin Bölünen Şirket sıfatına haiz Bölünen Şirket’in ortaklarına verilmesine karar verilmiştir.

İşbu Kısmi Bölünme Sözleşmesi, kısmi bölünmenin tüm hüküm ve şartlarını belirlemek amacıyla düzenlenmiş ve taraflar arasında imza edilmiştir.

MADDE 3: KISMİ BÖLÜNMENİN KONUSU VE UYGULAMA ŞEKLİ

Bölünen Şirket’in [●] tarihli ve [●] sayılı Yönetim Kurulu kararı uyarınca, Bölünen Şirket’in [●] tarihli 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu (bundan sonra kısaca “**VUK**” olarak anılacaktır) bilançolarında kayıtlı ve dökümü işbu Bölünme Sözleşmesi’nin 5. maddesinde yer alan Hizmet İşletmesi’ne ilişkin aktif ve pasif tüm varlıkları kısmi bölünme suretiyle Bölünen Şirket malvarlığı unsurları içerisinde çıkarılarak Devralan Şirket’e devir edilecektir.

Bölünen Şirket’in aktifinde kayıtlıyken kaydi/mukayyet değerleri üzerinden Devralan Şirket’esermaye olarak konulmak suretiyle kısmi bölünme işlemine konu olacak Hizmet İşletmesi’ne ilişkin bilgileri ve YMM Raporu uyarınca mukayyet değerlerini gösteren Mal Varlığı Listesi (**Ek 4 -Mal Varlığı Listesi**) işbu Sözleşme ekindeyer almaktadır.

MADDE 4: KISMİ BÖLÜNMEYE ESAS ALINAN MALİ TABLOLAR, BÖLÜNME TARİHİ, YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR RAPORU VE KISMİ BÖLÜNME İŞLEMİNİN ALACAKLILAR ÜZERİNDE ETKİLERİ

İşbu Kısmi Bölünme işlemi, Bölünen Şirket ve Devralan Şirket'e ait [●] tarihli VUK bilanço ve mali tabloları üzerinden gerçekleştirilecektir. Kısmi Bölünmeye konu mal varlığı unsurlarının değerlerinin belirlenmesinde kayıtlı/mukayyet değerler esas alınacaktır.

İşbu Kısmi Bölünme işleminin tarihi, Bölünen ve Devralan Şirket'in genel kurulları tarafından verilecek bölünmeye ilişkin kararların tescil tarihi olarak kabul edilecek olup TTK'nın 179 uncu maddesinin son fıkrası uyarınca tescil ile tescil anında bölünmeye konu envanterde yer alan bütün aktifler ve pasifler devralan şirkete geçecektir.

Bölünen Şirket'inve Devralan Şirket'in [●] tarihi itibarıyla düzenlenmiş bilançosu ve Hizmet İşletmesi'nin [●] tarihli değerleri esas alınarak tanzim edilen YMM Rapor'u (EK 5- [●] YMM odasına [●] numarası ile bağlı [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirket'ine bağlı olarak faaliyette bulunan Sayın [●] tarafından tanzim edilen [●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Öz varlık Tespit Raporu) işbu Bölünme Sözleşmesi'nin ekinde yer almakta olup, işbu YMM Raporu'nda kısmi bölünme sonrasında Bölünen Şirket'te kalan aktiflerin ve Devralan Şirket'e ait **alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacağı bu kapsamda TTK madde 175/2 gereğince alacakların haklarının teminat altına alınması yükümlülüğü bulunmadığı,kısmi bölünme için öngörülen yöntemlerin uygun ve yeterli olduğu, kısmi bölünme işlemlerinde Bölünen Şirket'in mevcut ortaklarının haklarının korunacağı ve kısmi bölünme işlemine yasal bir engel bulunmadığı tespit olunmuştur.**

Bölünen Şirket'in kısmi bölünme yoluyla Devralan Şirket'eHizmet İşletmesi'nin net mukayyet değeri oranında yapılacak sermaye artırım tutarı karşılığı Devralan Şirkettarafından ihraç edilecek [●] adet hisse, Bölünen Şirket'inortaklarına tescil tarihindeki mevcut payları nisabında verilecektir.

MADDE 5: KISMİ BÖLÜNMEYE KONU MALVARLIĞI DEĞERLERİ

Bölünen Şirket'in [●] tarihli mali tablo ve bilançolarında kayıtlı olan ve kısmi bölünme işlemlerine konu olacak olan Hizmet İşletmesi'ne ait bilanço kalemleri özet olarak ve kayıtlı değerleri üzerinden aşağıda gösterilmiştir. Devre konu malvarlıklarının kayıtlı değerleri,

araçlar, lisanslar ve haklar YMM Raporu’nda yer aldığı şekilde aşağıda Devralan Şirket’e ait bölümlerde ayrı ayrı belirtilmiştir.

HİZMET İŞLETMESİ'NE İLİŞKİN AKTİF – PASİF VARLIKLAR İLE BUNLARIN KAYITLI BİLGİLERİ

		Hizmet İşletmesi			Hizmet İşletmesi
AKTİF VARLIKLAR				PASİF VARLIKLAR	
100	1-Kasa	[●]	301	2-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	[●]
101	2-Alınan Çekler	[●]	302	3-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borç.Mal.(-)	[●]
102	3-Bankalar	[●]	303	4-Uzun Vadeli Kredi Anapara Taksit Ve Faiz.	[●]
120	1-Alıcılar	[●]	309	7-Diğer Mali Borçlar	[●]
126	4-Verilen Depozito Ve Teminatlar	[●]	320	1-Satıcılar	[●]
131	3-Ortaklardan Alacaklar	[●]	331	1-Ortaklara Borçlar	[●]
135	4-Personelden Alacaklar	[●]	335	4-Personele Borçlar	[●]
152	3-Mamuller	[●]	336	6-Diğer Çeşitli Borçlar	[●]
157	5-Diğer Stoklar	[●]	340	1- Alınan Sipariş Avansları	[●]
180	1-Gelecek Aylara Ait	[●]	360	1-Ödenecek Vergi Ve Fonlar	[●]

	Giderler				
181	2-Gelir Tahakkukları	[●]	361	2-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	[●]
193	4-Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar	[●]	368	3-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş Veya	[●]
195	5-İş Avansları	[●]	369	4-Ödenecek Diğer Yükümlülükler	[●]
196	6-Personel Avansları	[●]	373	2-Maliyet Gider Karşılığı	[●]
198	8-Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	[●]	380	1-Gelecek Yıllara Ait Gelirler	[●]
242	3-İştirakler	[●]	381	2-Gider Tahakkukları	[●]
243	4- İştirakler Sermaye Taahhütleri(-)	[●]	400	1-Banka Kredileri	[●]
250	1-Arsa Ve Araziler	[●]	401	2-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	[●]
251	2-Yeraltı Ve Yerüstü Düzenleri	[●]	402	3-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borç. Mal.(-)	[●]
252	3-Binalar	[●]	409	7-Diğer Mali Borçlar	[●]
253	4-Tesis, Makina Ve Cihazlar	[●]	438	6-Kamuya Olan Ertelenmiş Taksit Borçları	[●]
254	5-Taşıtlar	[●]			[●]
255	6-Demirbaşlar	[●]			[●]

256	7-Diğer Maddi Duran Varlıklar	[•]			[•]
257	8-Birikmiş Amortismanlar(-)	[•]			[•]
258	9-Yapılmakta Olan Yatırımlar	[•]			[•]
260	1-Haklar	[•]			[•]
261	2-Şerefiye	[•]			[•]
264	5-Özel Maliyetler	[•]			[•]
267	6-Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	[•]			[•]
268	7-Birikmiş Amortismanlar(-)	[•]			[•]
280	1-Gelecek Yıllara Ait Giderler	[•]			[•]
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI		[•]	PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI		[•]
HİZMET İŞLETMESİ AKTİF-PASİF NET MUKAYYET DEĞERİ (TL)			[•]		

MADDE 6: HİZMET İŞLETMESİ NET MUKAYYET DEĞERİ

Kısmi bölünme kapsamında Bölünen Şirket tarafından Devralan Şirket'e sermaye olarak konulacak işbu Bölünme Sözleşmesi'nin 5. maddesinde ayrıntıları belirtilen Hizmet İşletmesi'ne ait mal varlığı unsurlarının aktif ve pasifiyle birlikte toplam net mukayyet değeri [●]-TL'dir.

Söz konusu mukayyet değer, YMM Raporu'nda ayrıntılı olarak belirlenmiş olup bu tutarlar aynı zamanda Devralan Şirket'ekısmi bölünme işlemi kapsamında sermaye olarak konulacaktır.

MADDE 7: TARAFLAR'IN MEVCUT ORTAKLIK VE SERMAYE YAPISI

Kısmi Bölünmeye taraf olan Bölünen Şirket'in ve Devralan Şirket'in kısmi bölünme öncesindeki mevcut ortaklık yapısı aşağıda yer almaktadır.

Madde 7.1: Bölünen Şirket'in mevcut ortaklık ve sermaye yapısı aşağıdaki gibidir:

PAY SAHİBİNİN ADI SOYADI/UNVANI	SERMAYE MİKTARI (TL)	HİSSE ADEDİ	PAY ORANI (%)
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]	100

Madde 7.2: Devralan Şirket'in mevcut ortaklık ve sermaye yapısı aşağıdaki gibidir:

PAY SAHİBİNİN ADI SOYADI/UNVANI	SERMAYE MİKTARI (TL)	HİSSE ADEDİ	PAY ORANI (%)
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]

TOPLAM	[•]	[•]	100
--------	-----	-----	-----

MADDE 8: KISMI BÖLÜNME SONRASI YAPI

Madde 8.1 : Bölünen Şirket’te Kısmi Bölünme Kapsamında Gerçekleştirilecek Sermaye Azaltımı

Bölünen Şirket’in mevcut sermayesi [•]- TL’dir. İşbu Kısmi Bölünme İşlemi kapsamında kısmi bölünmeye konu malvarlığı karşılığında Devralan Şirket tarafından ihraç edilecek hisseler Bölünen Şirket’in bölünme tarihindeki ortaklarına verileceğinden Bölünen Şirket bünyesinde devre konu net malvarlığı kadar, [•]- TL tutarında, sermaye azaltımı ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. **İşbu sermaye azaltımı işleminde, TTK’nın 162 inci maddesi uyarınca kısmi bölünme sebebiyle Bölünen Şirket’in sermayesinin azaltılması nedeniyle TTK’nın 473, 474 ve 592. maddeleri uygulanmayacaktır.**

İlgili sermaye azaltımı işlemi, Taraflar’ın Genel Kurullarında alacakları kararların tescili ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilecektir.

Bölünen Şirket’insermaye azaltımı sonrası ortaklık yapısı aşağıda belirtildiği şekilde olacaktır:

PAY SAHİBİNİN ADI-SOYADI / UNVANI	MEVCUT SERMAYE DAĞILIMI (TL)	AZALTILAN SERMAYE TUTARI (TL)	AZALTIM SONRASI SERMAYE DAĞILIMI (TL)	AZALTIM SONRASI HİSSE ADEDİ
[•]	[•]	[•]	[•]	[•]
[•]	[•]	[•]	[•]	[•]
[•]	[•]	[•]	[•]	[•]
[•]	[•]	[•]	[•]	[•]
[•]	[•]	[•]	[•]	[•]
[•]	[•]	[•]	[•]	[•]
TOPLAM	[•]	[•]	[•]	[•]

YMM Raporu’nda sermaye azaltımı sonrasında Bölünen Şirket’te kalan şirket aktiflerinin şirket **alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacağı bu kapsamda TTK madde 175/2**

gereğince alacaklıların haklarının teminat altına alınması yükümlülüğü bulunmadığı tespit edilmiştir.

Madde 8.2: Devralan Şirket’te Kısmi Bölünme Kapsamında Gerçekleştirilecek Sermaye Artırımı, Devralan Şirket’in İştirak Hissesi İhraç Etmesi

Devralan Şirket’in çıkarılmış sermayesi [●]- TL’dir. Bu çıkarılmış sermaye, kısmi bölünme kapsamında Bölünen Şirket’in sahip olduğu İşletme’nin Devralan Şirket’e sermaye olarak konulması neticesinde, devredilen sermayenin mukayyet değeri olan [●]- TL tutarında artırılabacaktır. **Ancak Kısmi Bölünme işlemi sonrasında, [●] bünyesinde gerçekleştirilecek sermaye artırımı işlemi hakkında TTK’nın 163. maddesinin 2. fıkrası gereği aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler uygulanmayacaktır.**

İlgili sermaye artırımı işlemi, **Taraflar**’ın Genel Kurullarında alacakları kararın tescili ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilecektir. [●] tarafından artırılabacak sermayeye karşılık olarak her biri [●]-TL nominal değerde [●] adet hisse çıkaracak ve bu hisseler Bölünen Şirket yerine Bölünen Şirket’in mevcut ortaklarına, Bölünen Şirket’teki kısmi bölünme tarihindeki mevcut payları nispetinde verilecektir. TTK’nın 167. maddesi uyarınca Bölünen Şirket’in ortaklarının iktisap ettiği paylar Kısmi Bölünme işleminin tescil edildiği tarih itibarıyla bilanço karına hak kazanacaktır.

Devralan Şirket’in kısmi bölünme sonrası ortaklık ve sermaye yapısı aşağıda belirtildiği şekilde olacaktır:

PAY SAHİBİNİN ADI-SOYADI / UNVANI	MEVCUT SERMAYE DAĞILIMI (TL)	ARTIRILAN SERMAYE TUTARI (TL)	ARTIRIM SONRASI SERMAYE DAĞILIMI (TL)	ARTIRIM SONRASI HİSSE ADEDİ
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]	[●]	[●]

YMM Raporu’nda; Devralan Şirket’te devre konu net mukayyet değerde [●]- TL tutarında sermaye artırımı yapılacağı, işbu sermaye artırımı kapsamında TTK’nın “Sermaye Artırımı” başlıklı 163. maddesinin 2. fıkrası uyarınca aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı böylelikle Devralan Şirket’in kısmi bölünme neticesinde sermayesinin [●]- TL olacağı ve **alacaklıların haklarının tehlikeye düşmeyeceği sonucuna varılmış olup TTK’nın 175/2. maddesi gereği, alacaklıların haklarının teminat altına alınma yükümlülüğü bulunmadığı ve bu sermayenin Bölünen Şirket’in ortaklarının haklarını korumaya yeterli olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.**

MADDE 9: PAYLARIN DEĞİŞ-TOKUŞ ORANI VE DENKLEŞTİRME TUTARI

İşbu Sözleşme’nin 7 inci maddesinden de anlaşılacağı üzere Taraflar’ın mevcut ortaklık yapısı ve sermaye pay oranlarının birebir aynı olması sebebiyle, payların değiş tokuş oranı birebir olacaktır. Bu kapsamda TTK’nın 140. maddesinde yer alan haklar korunarak; TTK madde 161 in 2. fıkrasının (a) bendi kapsamında “**oranların korunduğu**” bir bölünme işlemi gerçekleştirilmiş olacaktır. Bu kapsamda kısmi bölünme işlemi sonucunda Bölünen Şirket’in ortaklarının hakları da korunacaktır.

Taraflar’ın ortakları birbirlerinden kısmi bölünme dolayısıyla hiçbir nam altında denkleştirme talep etmeyeceklerdir.

MADDE 10: BÖLÜNEN ŞİRKET’İN ALACAĞI [●] HİSSELERİNİN DURUMU

Bölünen Şirket’in ana sözleşmesinde hissedarlara tanınan herhangi bir intifa hakkının ve özel hak sahipliğinin bulunmaması nedeniyle, Devralan Şirket’e devredilecek Hizmet İşletmesi’nin mukayyet değeri karşılığında Bölünen Şirket’in ortaklarının alacağı hisseler, Bölünen Şirket’in mevcut hissedarlarının sahip oldukları hisseler ile aynı türden olacaktır.

MADDE 11: DEVRALAN ŞİRKETİN HAKLARI

TTK’nın 179. maddesi kapsamında; bu kısmi bölünmenin tescili ile birlikte Bölünen Şirket’e ait Hizmet İşletmesi’nin tüm menkul malları, ticari malları, amortismanına tabi iktisadi kıymetleri ile bu işletme tarafından kullanılan her türlü marka, patent, endüstriyel tasarım hakları gibi fikri sınai haklar ile her türlü kamu kuruluşlarından ve idari mercilerden alınmış teşvik belgesi, lisans, ruhsat, izin gibi belgeler ve maddi, gayri maddi bütün haklar Devralan Şirket’e intikal etmiş olacaktır.

MADDE 12: BORÇLARIN ÖDENMESİNDE SORUMLULUK

Kısmi bölünme neticesinde Devralan Şirket, Hizmet İşletmesi'ne ait faaliyetler ile ilgili olarak Bölünen Şirket yerine geçecek olup, Hizmet İşletmesi'nin 3. Kişilere olan borçları, başka bir işleme gerek kalmaksızın kendiliğinden Devralan Şirket'e intikal edecektir.

MADDE 13: VERGİ BORÇLARINDAN DOĞAN SORUMLULUK

Bölünen ve Devralan Şirket'in, Bölünme İşlemini ve Bölünme Sözleşmesi'ni onayladığı genel kurul kararının tescil tarihi bölünme tarihi olarak kabul edilecektir.

Bölünen Şirket'in bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından, Bölünen Şirket'in sahip olduğu ve EK 4- Malvarlığı Listesi'nde gösterilen Hizmet İşletmesi'nin Bölünen Şirket'te yer alan net kayıtlı değerleri üzerinden tüm malvarlıklarını Devralan Şirket'e Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 20. maddesi uyarınca, devraldığı işletmenin piyasa bedeli ile sınırlı olarak, müteselsilen sorumlu olacaktır.

MADDE 14: YÜKÜMLÜLÜKLERİN YERİNE GETİRİLMEMESİ

Bölünmeye katılan Taraflar işbu Sözleşme'de belirtilen yükümlülüklerini haklı bir sebep olmaksızın yerine getirmedikleri takdirde, diğer tarafların maruz kaldıkları zararları ayrı ayrı ödeyeceklerdir.

Taraflar yukarıdaki hususlardan başka, kısmi bölünme yoluyla devir konusunda TTK, KVK ve sair mevzuata göre doğan tüm vecibeleri de eksiksiz olarak yerine getireceklerdir. Kısmi bölünmeye katılan Taraflar'dan herhangi birinin, işbu Sözleşme'de yer alan yükümlülüklerini gereği gibi ifa etmemesi halinde, ilgili Taraf diğer Taraf'ın bu yüzden uğrayacağı zararı tazmin etmeyi kabul ve taahhüt eder.

MADDE 15: İŞÇİLERİN DEVRİ

Bölünen Şirket'te çalışmakta olan personellerden Hizmet İşletmesi ve bağlı birimlerde çalışan personel, Devralan Şirket'e devredilecektir.

Devralan Şirket'e devredilen personeller hakkında TTK'nın 178. maddesi, 4857 Sayılı İş Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerini yerine getirecektir.

TTK'nın 178. maddesi uyarınca; Devralan ve Bölünen Şirket'in işinin bölünmeden evvel muaccel olmuş alacakları ile hizmet sözleşmesinin normal olarak sona ereceği veya işinin itirazı sebebiyle sona erdiği tarihe kadar geçen sürede muaccel olacak alacaklarından müteselsilen sorumludur.

Kısmi Bölünme Sözleşmesi'nin imza edildiği tarihten, bölünmenin tescil tarihine kadar geçecek süre içinde Bölünen Şirket tarafından bölünmeye konu işletme için işe alınan yeni personeller olması halinde de bu personeller Devralan Şirket'e yukarıdaki esaslar doğrultusunda intikal edecektir.

TTK'nın 167. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendi kapsamında; kısmi bölünme işlemi kapsamında intikale konu edilecek iş ilişkilerine ilişkin listeye işbu Sözleşme ekinde yer verilmiştir. **(EK 6- Devralan Şirkete Geçen İş İlişkilerinin Listesi)**

MADDE 16: DİĞER ESASLAR

Madde 16.1: Hizmet İşletmesi'nin devir (bölünmenin tescili) tarihine kadar gerçekleştireceği faaliyetten doğan kâr veya zarar, Bölünen Şirket'e aittir. Bölünme tarihinden itibaren doğan kâr ve zararlar ise, işletme fiilen bu tarih itibarıyla devredilememiş olsa bile, Devralan Şirket'e ait olacaktır.

Madde 16.2: Bölünmenin tescil tarihine kadar, Hizmet İşletmesi'nin net varlıkları toplamında (değerinde) azalış olması halinde, eksik kalan taahhüt tutarı Bölünen Şirket tarafından cari hesap yoluyla tamamlanacaktır.

Artış olması halinde ise fazlalık kısım da yine cari hesap yoluyla telafi edilecektir.

Madde 16.3: [●], bölünmenin tescili tarihi ile işbu Sözleşme çerçevesinde [●]'e devredilmesi gereken tüm gayri maddi ve maddi varlıkların devri (menkul varlıkların devri, fikri ve sınai haklar kapsamında devre konu marka, patent, endüstriyel tasarım vb gibi), kurumlardan alınmış ruhsat, izin vb gibi hakların

devrinde işlemlerin ilgili mercilerde yerine getirilmesine kadar geçecek olan süre içerisinde her iki şirketin de ticari ve sınai faaliyetinin aksamaması için gerekli tüm tedbirleri alacak ve işlemleri yerine getirecektir.

Madde 16.4: İşbu Bölünme Sözleşmesi, Bölünen ve Devralan Şirketlerin genel kurullarına aynı nüsha sunularak, genel kurullarca onaylandıktan sonra yürürlüğe girecektir.

Söz konusu genel kurul onama kararı TTK madde 151 in birinci, üçüncü, dördüncü ve altıncı fıkralarında öngörülen nisaplara uyularak alınacaktır.

Madde 16.5: İşbu Sözleşme, 4664 Sayılı Kanunla 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun (2) sayılı tablosuna eklenen hüküm (IV-17 no.lu pozisyon) uyarınca damga vergisinden istisna olacaktır.

Madde 16.6: Bölünenve Devralan Şirketlerin esas sözleşmelerinde belirtilen hususlar hariç işbu bölünme nedeniyle yönetim organlarına ve yönetici ortaklara herhangi özel bir yarar sağlanmayacaktır.

Madde 16.7: Bölünen ve Devralan Şirketlerin Genel Kurulları tarafından bölünmenin onaylanmasına ilişkin verilecek kararın tescili tarihi olan bölünme tarihinden itibaren Bölünen Şirket'in işlem ve eylemleri Devralan Şirket hesabına yapılmış sayılacaktır.

Madde 16.8: İşbu Sözleşme'de hüküm bulunmayan hallerde TTK ve KVK'nın ilgili hükümleri ile bu kanunlara dayanılarak çıkarılan Yönetmelik ve Tebliğ hükümleri uygulanacaktır.

İşbu Sözleşme 16 (onaltı) madde 8 nüsha halinde hazırlanmış [●]/[●]/[●] tarihinde Taraflar'ı temsile yetkili kişiler tarafından imzalanmış olup **(EK 7- Taraflar'ın İmza Sirküleri)**, Taraflar'ın genel kurullarında onaylandıktan ve tescil edildikten sonra hüküm ifade etmek üzere yürürlüğe girecektir.

İSTANBUL, [●]

[●] Adına	[●] Adına
[●] Yönetim Kurulu Başkanı	[●] Yönetim Kurulu Başkanı
[●] Yönetim Kurulu Başkan Vekili	[●] Yönetim Kurulu Başkan Vekili
[●] Yönetim Kurulu Üyesi	[●] Yönetim Kurulu Üyesi
[●] Yönetim Kurulu Üyesi	[●] Yönetim Kurulu Üyesi

EKLER

EK 1- Bölünen Şirket'in [●] tarihli ve [●] sayılı Yönetim Kurulu kararı

EK 2- Devralan Şirket'in [●] sayılı ve [●] tarihli Yönetim Kurulu kararı

EK 3- Taraflar'ın [●] tarihli bilançosu

EK 4- Mal Varlığı Listesi

EK 5- [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirket'ine bağlı olarak faaliyette bulunan [●] YMM odasına [●] numarası ile kayıtlı Sayın [●] tarafından tanzim edilen [●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Özvarlık Tespit Raporu

EK 6- Devralan Şirkete Geçen İş İlişkilerinin Listesi

EK 7- Taraflar'ın İmza Sirküleri

ÖRNEK-4 KISMI BÖLÜNME RAPORU³⁰⁷

[●]
&
[●]
KISMI BÖLÜNME
RAPORU

İşbu Kısmi Bölünme Raporu, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun “TTK” 169 uncu maddesi uyarınca düzenlenmiş olup ilgili maddenin 1 inci fıkrası kapsamında ortak rapor tanzim edilmiştir.

İşbu Kısmi Bölünme Raporu (bundan sonra kısaca “**Rapor**” olarak anılacaktır); [●] adresinde mukim, [●] Ticaret Sicil Müdürlüğü’ne [●] ticaret sicil numarası ile kayıtlı [●] şirket nev’indeki [●]’nin(bundan sonra kısaca “**Bölünen Şirket**” olarak anılacaktır) ve [●] adresinde mukim, [●] Ticaret Sicil Müdürlüğü’ne [●] sicil numarası ile kayıtlı [●] şirket nev’indeki [●]’nin(bundan sonra kısaca “**Devralan Şirket**” olarak anılacaktır) Yönetim Kurulları tarafından düzenlenmiştir.

İşbu Rapor’da iki taraf birlikte “**Taraflar**” ve her biri ayrı ayrı “**Taraf**” olarak anılacaklardır.

Taraflar,Bölünen Şirket’in [●] tarihinde alınan [●] numaralı Yönetim Kurulu Kararı (**EK-1: Bölünen Şirket’in [●] tarihli [●] numaralı Yönetim Kurulu Kararı**) ve Devralan Şirket’in [●] tarihinde alınan [●] numaralı Yönetim Kurulu Kararı (**EK-2: Devralan Şirket’in [●] tarihli [●] numaralı Yönetim Kurulu Kararı**) ile Kısmi Bölünme işlemlerinin gerçekleştirilmesine karar vermişlerdir.

İşbu Kısmi Bölünme İşlemi; TTK’nın 159 ilâ 179. maddeleri, 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun (bundan sonra kısaca “**KVK**” olarak anılacaktır) 19 ve 20. maddeleri, 1 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilecektir.

MADDE 1: BÖLÜNME AMACI

³⁰⁷ Söz konusu örneğin daha yararlı olabilmesi açısından kısaltmalara kendi içerisinde yer verilmiştir.

Bölünen Şirket’inyeniden yapılandırılması ve ekonomik faaliyetlerinde verimliliği sağlanması amaçları çerçevesinde **Bölünen Şirket**, aktifinde yer alan [●] hizmet işletmesine ait aktif ve pasif varlıkların (bundan sonra kısaca “**Hizmet İşletmesi**” olarak anılacaktır) külliye, mukayyet değeri karşılığı, Devralan Şirket’e devredilmesine bu kapsamda Devralan Şirket bünyesinde sermaye artırımı karşılığı çıkarılacak hisselerin Bölünen Şirket ortaklarına kısmi bölünme tarihindeki payları oranında tevdi edilmesine karar verilmiştir.

Taraflar, Bölünen Şirket’in[●] tarihli ve [●] sayılı Yönetim Kurulu kararı ile, kısmi bölünme sonucu Bölünen Şirket’in bünyesinde yer alan Hizmet İşletmesi’ni devralacak olan Devralan Şirket’in[●] tarihli ve [●] sayılı Yönetim Kurulu kararına dayanarak, aşağıdaki şartlarla, TTK’nın 159 ilâ 179. maddeleri, KVK’nın 19 ve 20. maddeleri ile ilgili diğer mevzuat hükümleri uyarınca kısmi bölünme işlemi gerçekleştirecektir.

Bölünen Şirket’in[●] tarihli ve [●] sayılı Yönetim Kurulu kararında Bölünen Şirket’in; [●] adresinde bulunan ve toplam [●] - TL net mukayyet değeri Hizmet İşletmesi’nin tüm aktif ve pasifleriyle birlikte külliye devredilmesine karar verilmiş olup Devralan Şirket’in [●] tarihli ve [●] sayılı Yönetim Kurulu kararında ise Devralan Şirket tarafından kısmi bölünme işlemi sonrasında Hizmet İşletmesi’nin net mukayyet değeri oranında artırılan sermaye karşılığı çıkartılacak hisselerin Bölünen Şirket ortaklarına kısmi bölünme tarihindeki payları oranında verilmesine karar verilmiştir.

Taraflar arasında TTK’nın 167. maddesine uygun olarak akdedilen Kısmi Bölünme Sözleşmesi (**EK-3: Kısmi Bölünme Sözleşmesi**) ile söz konusu kısmi bölünme işleminin tüm hüküm ve şartları belirlenmiştir.

MADDE 2: KISMİ BÖLÜNME İŞLEMİNE KONU İŞLETME

Bölünen Şirket’in[●] tarihli ve [●] sayılı Yönetim Kurulu kararı uyarınca, Bölünen Şirket’e ait Hizmet İşletmesi’ne ait tüm aktif ve pasif varlıkların kısmi bölünme suretiyle Bölünen Şirket malvarlığı unsurları içerisinde çıkarılarak Devralan Şirket’e devir edilecektir.

31.10.2012 tarihli 28453 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın “Şirketlerde Yapı Değişikliği ve Ayni Sermaye Konulmasında Siciller Arası İşbirliğine İlişkin Tebliğ” madde 5 kapsamında; “*Ayni sermaye konulması sonucu mülkiyet değişikliğine konu olan mal ve hakların mahkemece atanan bilirkişiler tarafından tespit*

edilmiş değeri; birleşme, bölünme ve tür değişikliğinde ise mülkiyet değişikliğine konu olan mal ve hakların yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir, denetime tabi şirketlerde ise denetçi tarafından tespit edilmiş değeri saptanır” denmektedir.

Yukarıda yer alan yasal düzenleme uyarınca; Bölünen Şirket’in [●] tarihi itibarıyla düzenlenmiş bilançosu ve Hizmet İşletmesi’nin [●] tarihli değerleri esas alınarak hazırlanan [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirket’ine bağlı olarak faaliyette bulunan ve [●] Yeminli Mali Müşavirler Odası’na [●] sicil numarası ile kayıtlı Sayın [●] tanzim ettiği [●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Öz varlık Tespit Raporu (bundan sonra kısaca “**YMM Raporu**” olarak anılacaktır) (**EK-4: [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirket’ine bağlı olarak faaliyette bulunan ve [●] Yeminli Mali Müşavirler Odası’na [●] sicil numarası ile kayıtlı [●] tanzim ettiği [●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Öz varlık Tespit Raporu**) işbu Bölünme Raporu’nun ekinde yer almaktadır.

Bölünen Şirket’in aktifinde kayıtlı iken kaydi/mukayyet değerleri üzerinden Devralan Şirket’e kısmi bölünme işlemi ile devredilecek Hizmet İşletmesi’nin bilgileri ve YMM Raporu uyarınca net mukayyet değerlerini gösteren Mal Varlığı Listesi de (**EK-5: Mal Varlığı Listesi**) işbu Rapor ekinde yer almaktadır.

MADDE 3: KISMİ BÖLÜNMEYE ESAS MALİ TABLOLAR, YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR ÖZVARLIK TESPİT RAPORU VE KISMİ BÖLÜNME İŞLEMİNİN ALACAKLILAR ÜZERİNDE ETKİLERİ

İşbu Kısmi Bölünme işlemi, Bölünen Şirket ve Devralan Şirket’e ait [●] tarihli 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu (bundan sonra kısaca “**VUK**” olarak anılacaktır) hükümlerine göre hazırlanmış bilançoları ve mali tabloları üzerinden gerçekleştirilecektir. Kısmi Bölünmeye konu mal varlığı unsurlarının değerlerinin belirlenmesinde kayıtlı/mukayyet değerler esas alınacaktır.

İşbu Kısmi Bölünme işleminin tarihi, Bölünen ve Devralan Şirket’in genel kurulları tarafından verilecek bölünmeye ilişkin onay kararların tescil tarihi olarak kabul edilecek olup TTK’nın 179. maddesinin son fıkrası uyarınca tescil ile tescil anında envanterde yer alan bütün aktifler ve pasifler Devralan Şirket’e geçecektir.

İşbu YMM Raporu’nda kısmi bölünme sonrasında Bölünen ve Devralan Şirket’te kalan

şirket aktiflerinin şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacağı bu kapsamda TTK madde 175/2 maddesi gereği alacakların haklarının teminat altına alınması yükümlülüğü bulunmadığı, kısmi bölünme için öngörülen yöntemlerin uygun ve yeterli olduğu, kısmi bölünme işlemi neticesinde Bölünen Şirket'in mevcut ortaklarının haklarının korunacağı ve kısmi bölünme işlemine yasal bir engel bulunmadığı tespit olunmuştur.

Bölünen Şirket'in kısmi bölünme yoluyla Devralan Şirket'e devredeceği Hizmet İşletmesi'nin [●]- TL net mukayyet değeri karşılığı Devralan Şirket tarafından ihraç edilecek [●] adet hisse, Bölünen Şirket'in ortaklarına kısmi bölünme tarihindeki payları nisabında tevdi edilecektir.

MADDE 4: TARAFLAR'IN MEVCUT ORTAKLIK YAPISI

Taraflar'ın kısmi bölünme öncesindeki ortaklık yapısı aşağıda yer almaktadır.

Madde 4.1: Bölünen Şirket'in Mevcut Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı Soyadı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Pay Adedi	Pay Oranı (%)
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]	[●]

Madde 4.2: Devralan Şirket'in Mevcut Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı Soyadı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Pay Adedi	Pay Oranı (%)
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]	[●]

MADDE 5: PAYLARIN DEĞİŞ-TOKUŞ ORANI, DENKLEŞTİRME TUTARI VE BÖLÜNEN ŞİRKET'İN ORTAKLARININ DEVRALAN ŞİRKETTEKİ HAKLARI

İşbu Rapor'un 4. maddesinden de anlaşılacağı üzere Taraflar'ın mevcut ortaklık yapısı ve sermaye pay oranlarının birebir aynı olması sebebiyle, payların değiş tokuş oranı birebir olacaktır. Bu kapsamda TTK'nın 140. maddesinde yer alan haklar korunarak; TTK madde 161 in 2. fıkrasının (a) bendi kapsamında "**oranların korunduğu**" bir bölünme işlemi gerçekleştirilmiş olacaktır. Bu kapsamda kısmi bölünme işlemi sonucunda Bölünen Şirket ortaklarının hakları da korunacaktır.

Taraflar'ın ortakları birbirlerinden kısmi bölünme dolayısıyla hiçbir nam altında denkleştirme talep etmeyeceklerdir.

MADDE 6: BÖLÜNME DOLAYISIYLA ORTAKLAR İÇİN DOĞACAK OLAN EK ÖDEME YÜKÜMLÜLÜKLERİ, DİĞER KİŞİSEL EDİM YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Kısmi bölünme sebebiyle ortaklar için bir ek ödeme yükümlülüğü veya kişisel bir edim yükümlülüğü doğmayacaktır. Ayrıca ortaklar nezdinde bir sınırsız sorumluluk hali bulunmamaktadır.

MADDE 7: KISMİ BÖLÜNME SONRASI OLUŞACAK SERMAYE YAPISI

Madde 7.1: Bölünen Şirket'te Kısmi Bölünme Kapsamında Gerçekleştirilecek Sermaye Azaltımı

Bölünen Şirket'in mevcut sermayesi [●]- TL'dir. İşbu Kısmi Bölünme İşlemi kapsamında kısmi bölünmeye konu malvarlığının net mukayyet değeri karşılığında Devralan Şirket tarafından ihraç edilecek hisselerin Bölünen Şirket'in bölünme tarihindeki ortaklarına

verileceğinden Bölünen Şirket bünyesinde devre konu net malvarlığı kadar, [●]- TL tutarında, sermaye azaltımı ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. İşbu sermaye azaltımı işleminde, TTK'nın 162. maddesi uyarınca kısmi bölünme sebebiyle Bölünen Şirket'in sermayesinin azaltılması nedeniyle TTK'nın 473, 474 ve 592. maddeleri uygulanmayacaktır.

İlgili sermaye azaltımı işlemi, Taraflar'ın Genel Kurullarında alacakları kararların tescili ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilecektir.

Bölünen Şirket'in sermaye azaltımı sonrası ortaklık yapısı aşağıda belirtildiği şekilde olacaktır:

PAY SAHİBİNİN ADI-SOYADI / UNVANI	MEVCUT SERMAYE DAĞILIMI (TL)	AZALTILAN SERMAYE TUTARI (TL)	AZALTIM SONRASI SERMAYE DAĞILIMI (TL)	AZALTIM SONRASI HİSSE ADEDİ
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]	[●]	[●]

YMM Raporu'nda sermaye azaltımı sonrasında Bölünen Şirket'te kalan şirket aktiflerinin şirket **alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacağı bu kapsamda TTK madde 175/2 gereğince alacaklıların haklarının teminat altına alınması yükümlülüğü bulunmadığı tespit edilmiştir.**

Madde 7.2: Devralan Şirket'te Kısmi Bölünme Kapsamında Gerçekleştirilecek Sermaye Artırımı, Devralan Şirket'in İştirak Hissesi İhraç Etmesi

Devralan Şirket'in çıkarılmış sermayesi [●]- TL'dir. Bu çıkarılmış sermaye, kısmi bölünme kapsamında Bölünen Şirket'in sahip olduğu Hizmet İşletme'nin Devralan Şirket'e kısmi bölünme suretiyle devredilmesi neticesinde, devredilen malvarlığının net mukayyet değeri olan [●]- TL tutarında sermaye artırımı gerçekleştirilecek olup işbu sermaye artırımı işlemi kapsamında TTK'nın "Sermaye Artırımı" başlıklı 163. maddesinin 2.fıkrası uyarınca aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler uygulanmayacaktır.

İlgili sermaye artırımı işlemi, Taraflar'ın Genel Kurullarında alacakları bölünmeye ilişkin olumlu kararın tescili ile birlikte eş zamanlı olarak gerçekleştirilecektir. Devralan Şirket tarafından arttırılacak sermayeye karşılık olarak [●]- TL nominal değerde [●] adet hisse çıkaracak ve bu hisseler Bölünen Şirket'in mevcut ortaklarına payları nispetinde verilecektir.

TTK'nın 167. maddesi uyarınca Bölünen Şirket'in ortaklarının iktisap ettiği payların Kısmi Bölünmenin tescil tarihi itibaren bilanço karına hak kazanacağı.

Devralan Şirket'in kısmi bölünme sonrası ortaklık yapısı aşağıda belirtildiği şekilde olacaktır:

PAY SAHİBİNİN ADI-SOYADI / UNVANI	MEVCUT SERMAYE DAĞILIMI (TL)	ARTIRILAN SERMAYE (TL)	ARTIRIM SONRASI SERMAYE DAĞILIMI (TL)	ARTIRIM SONRASI HİSSE ADEDİ
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]	[●]	[●]

YMM Raporu'nda; Devralan Şirket'te devre konu net mukayyet değerde [●]- TL tutarında sermaye artırımı yapılacağı, işbu sermaye artırımı kapsamında TTK'nın "Sermaye Artırımı" başlıklı 163. maddesinin 2. fıkrası uyarınca aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı böylelikle Devralan Şirket'in kısmi bölünme neticesinde sermayesinin [●]- TL olacağı ve alacaklıların haklarının tehlikeye düşmeyeceği sonucuna varılmış olup TTK'nın 175/2. maddesi gereği, alacaklıların haklarının teminat altına alınma yükümlülüğü bulunmadığı ve bu sermayenin Bölünen Şirket'in ortaklarının haklarını korumaya yeterli olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.

MADDE 8: BÖLÜNEN ŞİRKET'İN ORTAKLARININ ALACAĞI DEVRALAN ŞİRKET HİSSELERİNİN DURUMU

Bölünen Şirket'in ana sözleşmesinde herhangi bir intifa hakkının ve özel hak sahipliğinin bulunmaması nedeniyle, Devralan Şirket'e devredilecek Hizmet İşletmesi'nin net mukayyet

değeri karşılığında Bölünen Şirket'in ortaklarının alacağı hisseler, Devralan Şirket'in mevcut hissedarlarının sahip oldukları hisseler ile aynı türden olacaktır.

MADDE 9: BÖLÜNMENİN İŞÇİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Bölünen Şirket'te çalışmakta olan personellerden Hizmet İşletmesi ve bağlı birimlerde çalışan personel, Devralan Şirket'e devredilecektir.

Devralan Şirket'e devredilen personeller hakkında TTK'nın 178. maddesi, 4857 Sayılı İş Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerini yerine getirecektir.

TTK'nın 178. maddesi uyarınca; Devralan ve Bölünen Şirket'in işverenleri işçinin bölünmeden evvel muaccel olmuş alacakları ile hizmet sözleşmesinin normal olarak sona ereceği veya işçinin itirazı sebebiyle sona erdiği tarihe kadar geçen sürede muaccel olacak alacaklarından müteselsilen sorumlu olacaktır.

MADDE 10 : SONUÇ

Biz; Taraflar'ın Yönetim Kurulu Üyeleri olarak;

- ✓ Bölünen Şirket'in yeniden yapılandırılması ve ekonomik faaliyetlerinde verimliliği sağlanması amaçları çerçevesinde Bölünen Şirket'in aktifinde yer alan Hizmet İşletmesi'ne ait aktif ve pasif varlıkların külliye, mukayyet değer karşılığı, Devralan Şirket'e devredileceğini, bu kapsamda Devralan Şirket bünyesinde sermaye artırım karşılığı çıkarılacak hisselerin Bölünen Şirket ortaklarına kısmi bölünme tarihindeki payları oranında tevdi edileceğini,
- ✓ Söz konusu işlemin, TTK'nın 159 ilâ 179. maddeleri, KVK'nın 19 ve 20. maddeleri, 1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine uygun olarak gerçekleştirileceğini,

beyan ederiz.

İSTANBUL-[●]/[●]/[●]

[●]

[●]

<u>Yönetim Kurulu Üyeleri</u>	<u>Yönetim Kurulu Üyeleri</u>
<u>[•] Yönetim Kurulu Başkanı</u>	<u>[•] Yönetim Kurulu Başkanı</u>
<u>[•] Yönetim Kurulu Başkan Vekili</u>	<u>[•] Yönetim Kurulu Başkan Vekili</u>
<u>[•] Yönetim Kurulu Üyesi</u>	<u>[•] Yönetim Kurulu Üyesi</u>
<u>[•] Yönetim Kurulu Üyesi</u>	<u>[•] Yönetim Kurulu Üyesi</u>

EKLER

EK-1: Bölünen Şirket'in [•] tarihinde alınan [•] numaralı Yönetim Kurulu Kararı

EK-2: Devralan Şirket'in [•] tarihinde alınan [•] numaralı Yönetim Kurulu Kararı

EK-3: Kısmi Bölünme Sözleşmesi

EK-4: [•] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirket'ine bağlı olarak faaliyette bulunan ve [•] Yeminli Mali Müşavirler Odası'na [•] sicil numarası ile kayıtlı Sayın [•] tanzim ettiği [•] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Özvarlık Tespit Raporu

EK-5: Mal Varlığı Listesi

ÖRNEK 5 İNCELEME HAKKINA İLİŞKİN DUYURU METNİ³⁰⁸

Örnek 5.1. Bölünen Şirket'e Ait İnceleme Hakkına İlişkin Duyuru Metni

[●]

***İşbu ilan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 171. Maddesi uyarınca düzenlenmiştir.*

[●] Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne [●] sicil numarası ile kayıtlı şirketimiz [●] , yeniden yapılandırma, yeni yatırımlar yapabilme, yeni projeler geliştirme ve ekonomik faaliyetlerinde verimlilik sağlamak amacıyla;

Şirketimiz bünyesinde yer alan “*Hizmet İşletmesi*”ni 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümleri ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi ile 20. maddesinin 3. fıkrası hükümlerine göre YMM Raporu ile tespit edilen kayıtlı bedel üzerinden, [●]'ne devretmeyi planlamaktadır.

İşbu Kısmi Bölünme işleminin onaylanacağı genel kurul öncesinde;

- Bölünme sözleşmesi veya bölünme planı,
- Bölünme raporu,
- Son üç yılın finansal tablolar ve Yönetim Kurulu faaliyet raporları,

Şirket merkezimizde ortaklarımızın incelemesine sunulmuştur.

Bilginize arz ederiz.

[●]

Adına

(Kaşe & İmza)

³⁰⁸ Söz konusu örneklerin daha anlaşılır olması açısından kısaltmalar kendi içerisinde yer verilmiştir.

Örnek 5.2. Devralan Şirket’e Ait İnceleme Hakkına İlişkin Duyuru Metni

[●]

***İşbu ilan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 171. Maddesi uyarınca düzenlenmiştir.*

[●] Ticaret Sicil Müdürlüğü’ne [●] sicil numarası ile kayıtlı şirketimiz [●] , [●] bünyesinde yer alan “*Hizmet İşletmesi*”ni 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun ilgili hükümleri ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi ile 20. maddesinin 3. fıkrası hükümlerine göre YMM Raporu ile tespit edilen kayıtlı bedel üzerinden, [●]’ ne devralmayı planlamaktadır.

İşbu Kısmi Bölünme işleminin onaylanacağı genel kurul öncesinde;

- Bölünme sözleşmesi veya bölünme planı,
- Bölünme raporu,
- Son üç yılın finansal tablolar ve Yönetim Kurulu faaliyet raporları,

Şirket merkezimizde ortaklarımızın incelemesine sunulmuştur.

Bilginize arz ederiz.

[●]

Adına

(Kaşe & İmza)

**ÖRNEK 6 BÖLÜNEN ŞİRKETTE BÖLÜNME VE SERMAYE AZALTIMI
KARARININ ONAYLANMASINA İLİŞKİN GENEL KURUL
TOPLANTI TUTANAĞI³⁰⁹**

[●]

**[●]/[●]/[●] TARİHLİ OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL
TOPLANTI TUTANAĞI**

[●] (bundan sonra kısaca “**Şirket**” ve/veya “**Bölünen Şirket**” olarak anılacaktır) olağanüstü genel kurul toplantısı[●]/[●]/2012 tarihinde, saat [●]:[●]’ da [●] adresinde, T.C. Gümrük ve Sanayi Bakanlığı İstanbul İl Müdürlüğü’nün [●]/[●]/[●] tarih ve [●] sayılı yazılarıyla görevlendirilen Bakanlık Temsilcisi³¹⁰ Sayın [●] gözetiminde yapılmıştır.

Toplantıya ait davet 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda (bundan sonra kısaca “**TTK**” olarak anılacaktır) ve ana sözleşmede öngörüldüğü gibi ve gündemi de ihtiva edecek şekilde, nama yazılı pay sahiplerine toplantı günü ve gündemin belirtilmesi suretiyle TTK’nın 416. maddesine göre hareket edildiği toplantının yapılmasına ilişkin herhangi bir itiraz olmadığı görülmüştür.

Hazırın cetvelinin tetkikinden, şirketin toplam [●]-TL’lik sermayesine tekabül eden [●] adet hissenin [●] adedinin asaleten,[●] adedinin vekâleten olmak üzere toplantıda temsil edildiği ve böylece gerek TTK gerekse ana sözleşmede öngörülen asgari toplantı nisabının mevcut olduğunun anlaşılmasının üzerine toplantı Yönetim Kurulu Başkanı [●] tarafından açılarak gündemin görüşülmesine geçilmiştir.

1. Divan Başkanlığına Sayın[●], oy toplayıcılığına Sayın [●] ve kâtipliğe Sayın [●] seçilmelerine oy birliği ile karar verildi.
2. Genel Kurul tutanaklarının imzalanması için divan heyetine yetki verilmesine oybirliği ile karar verildi.

³⁰⁹ Söz konusu örneğin daha yararlı olması açısından kısaltmalara kendi içerisinde yer verilmiştir.

³¹⁰Bkz. 28.11.2012 tarihli ve 28481 sayılı R.G’de yayımlanan; “*Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul Ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik*” madde 32.

3. Şirket'imizin [●]/[●]/[●] tarihli bilançosunda yer alan, [●] adresinde bulunan ve [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirketi'ne bağlı olarak faaliyette bulunan, [●] Yeminli Mali Müşavirler Odasına [●] sicil numarası ile kayıtlı Sayın [●] tarafından tanzim edilen [●]/[●]/[●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Öz varlık Tespit Raporu ile tespit edilen (bundan sonra kısaca “**YMM Raporu**” olarak anılacaktır) toplam [●]- TL net mukayyet değerli [●] hizmet işletmesine (bundan sonra kısaca “**Hizmet İşletmesi**” olarak anılacaktır) ilişkin aktif ve pasif tüm varlıkların; KVK'nın 19 ve 20. maddeleri, TTK'nın 159 ila 179. maddeleri ve diğer sair yasal düzenlemeler kapsamında kısmi bölünme yoluyla Şirket aktifinden çıkarılarak [●] (bundan sonra kısaca “**Devralan Şirket**” olarak anılacaktır) devredilmesi kapsamında gerçekleştirilen bütün işlemlerin oybirliği ile onaylanmasına karar verilmiştir.
4. Şirket'imizin [●]/[●]/[●] tarihli [●] sayılı Yönetim Kurulu Karara istinaden hazırlanan; [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirketi'ne bağlı olarak faaliyette bulunan, [●] Yeminli Mali Müşavirler Odasına [●] sicil numarası ile kayıtlı Sayın [●] tarafından tanzim edilen [●]/[●]/[●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Öz varlık Tespit Raporu, [●]/[●]/[●] tarihli Kısmi Bölünme Sözleşmesi ve kısmi bölünmeye taraf şirketlerin Yönetim Kurulları tarafından hazırlanan [●]/[●]/[●] tarihli Kısmi Bölünme Raporu, Divan Başkanı Sayın [●] tarafından ayrı ayrı okundu. Okunan Raporlara ve Kısmi Bölünme Sözleşmesine itiraz eden olmadı. Bu kapsamda, Şirket'e ait Hizmet İşletmesi'ne ilişkin aktif ve pasif tüm varlıkların; KVK'nın 19 ve 20. maddeleri, TTK'nın 159 ila 179. maddeleri ve diğer sair yasal düzenlemeler kapsamında kısmi bölünme yoluyla Şirket aktifinden çıkarılarak Devralan Şirket'e devredilmesine oybirliği ile karar verilmiştir.
5. Sermaye azaltımı işlemi kapsamında, TTK'nın 162. maddesi uyarınca kısmi bölünme sebebiyle Şirket sermayesinin azaltılması sebebiyle TTK'nın 473, 474, 592. maddelerinin uygulanmamasına ve Şirket ana sözleşmesinin “*Sermaye*” başlıklı 6. maddesinin Kısmi Bölünme işlemleri kapsamında aşağıdaki şekilde tadil edilmesine ve oybirliği ile karar verilmiştir.

YENİ METİN

Madde 6

Sermaye

Şirketin sermayesi her biri [●]-TL (Bir) Kuruş itibari değerinde [●] adet nama yazılı hisseye ayrılmış [●] -TL olacaktır.

Bu sermayeyi teşkil eden [●]-TL ortaklar tarafından nakden ve tamamen ödenmiştir. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 159 ila 179. maddeleri, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi ve 20. maddesinin 3. Fıkrası ile diğer sair yasal mevzuat hükümleri uyarınca gerçekleştirilen Kısmi Bölünme İşlemi neticesinde; sermaye sermayesinin, şirketin önceki sermayesi olan [●]-TL'den [●]- TL'ye indirilmesine karar verilmiştir. Kısmi Bölünme İşlemi ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilen sermaye azaltımı, [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirketi'ne bağlı olarak faaliyette bulunan ve [●] Yeminli Mali Müşavirler Odasına [●] sicil numarası ile kayıtlı Sayın [●] tarafından tanzim edilen [●]/[●]/[●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Öz varlık Tespit Raporu ile de tespit edilmiştir.

Şirketin sermaye azaltımından sonraki mevcut sermaye yapısı aşağıdaki şekilde teşekkül edilecektir;

PAY SAHİBİNİN ADI- SOYADI/UNVANI	SERMAYE TUTARI (TL)	HİSSE ADEDİ
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]

Hisse senetleri nama yazılıdır. Her hangi bir kişi lehine intifa senedi ihdas edilemez.

Sermayenin tamamı ödenmedikçe hamiline yazılı hisse senedi çıkarılamaz.

Şirket, 28.07.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde sermaye piyasası araçlarını ihraç ve halka arz edebilir. Bu durumda mevzuat gereği Sermaye Piyasası Kurulunda kayda alınmadan önce Üst Kurulun onayının alınması zorunludur. Halka açık hisselerde nama yazılı olma şartı aranmaz.

Bu husustaki ilanlar ana sözleşmenin ilan maddesi uyarınca yapılır.

Ayrıca, Gündem'in 4. maddesi kapsamında onaylanan YMM Raporunda sermaye azaltımı sonrasında Şirket'te kalan Şirket aktiflerinin Şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacağı bu kapsamda TTK madde 175/2 kapsamında alacaklıların haklarının teminat altına alınması yükümlülüğü bulunmadığı tespit edilmiştir. TTK'nın 174. maddesi kapsamında Şirket alacaklılarına ilk çağrı [●]/[●]/[●] tarihli ticaret sicil gazetesinde ilan edilmiş, ikinci çağrı [●]/[●]/[●] tarihli ticaret sicil gazetesinde ilan edilmiş ve son çağrı ise [●]/[●]/[●] tarihli ticaret sicil gazetesinde ilan edilmiş olup YMM Raporu'nda da tespit edildiği üzere 3 (üç) aylık teminat süresi beklenmeyecektir.

6. Gündemde yer alan hususlar görüşülmüş olup, toplantıda görüşülecek başka bir husus kalmadığından toplantıya Divan Başkanı huzurunda dilek ve temennilerle son verildi.

GÜMRÜK VE SANAYİ BAKANLIĞI
BAKANLIK TEMSCİLCİSİ

DİVAN BAŞKANI

[●]

[●]

OY TOPLAMA MEMURU

KÂTİP

[●]

[●]

**ÖRNEK 7 DEVRALAN ŞİRKETTE BÖLÜNME VE SERMAYE ARTIRIMI
KARARININ ONAYLANMASINA İLİŞKİN GENEL KURUL
TOPLANTI TUTANAĞI³¹¹**

**[●]
[●]/[●]/[●] TARİHLİ OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL
TOPLANTI TUTANAĞI**

[●] (bundan sonra kısaca “Şirket” ve /veya “Devralan Şirket” olarak anılacaktır) olağanüstü genel kurul toplantısı[●]/[●]/[●] tarihinde, saat [●]:[●]’ da [●] adresinde, T.C. Gümrük ve Sanayi Bakanlığı İstanbul İl Müdürlüğü’nün [●]/[●]/[●] tarih ve [●] sayılı yazılarıyla görevlendirilen Bakanlık Temsilcisi Sayın [●] gözetiminde yapılmıştır.

Toplantıya ait davet 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda (bundan sonra kısaca “TTK” olarak anılacaktır) ve ana sözleşmede öngörüldüğü gibi ve gündemi de ihtiva edecek şekilde, nama yazılı pay sahiplerine toplantı günü ve gündemin belirtilmesi suretiyle TTK’nın 416. maddesine göre hareket edildiği toplantının yapılmasına ilişkin herhangi bir itiraz olmadığı görülmüştür.

Hazirun cetvelinin tetkikinden, şirketin toplam [●]-TL’lik sermayesine tekabül eden [●] adet hissenin [●] adedinin asaleten,[●] adedinin vekâleten olmak üzere toplantıda temsil edildiği ve böylece gerek TTK gerekse ana sözleşmede öngörülen asgari toplantı nisabının mevcut olduğunun anlaşılmasının üzerine toplantı Yönetim Kurulu Başkanı [●] tarafından açılarak gündemin görüşülmesine geçilmiştir.

1. Divan Başkanlığına Sayın[●], oy toplayıcılığına Sayın [●] ve kâtipliğe Sayın [●] seçilmelerine oy birliği ile karar verildi.
2. Genel Kurul tutanaklarının imzalanması için divan heyetine yetki verilmesine oybirliği ile karar verildi.
3. [●] (bundan sonra kısaca “Bölünen Şirket” olarak anılacaktır) [●]/[●]/[●] tarihli bilançosunda yer alan, [●] adresinde bulunan ve [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirketi’ne bağlı olarak faaliyette bulunan, [●] Yeminli Mali Müşavirler Odasına [●]

³¹¹ Söz konusu örneğin daha anlaşılır olması açısından kısaltmalara kendi içerisinde yer verilmiştir.

sicil numarası ile kayıtlı Sayın [●] tarafından tanzim edilen [●]/[●]/[●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Öz varlık Tespit Raporu ile tespit edilen (bundan sonra kısaca “**YMM Raporu**” olarak anılacaktır) toplam [●]- TL net mukayyet değerli [●] hizmet işletmesine (bundan sonra kısaca “**Hizmet İşletmesi**” olarak anılacaktır) ilişkin aktif ve pasif tüm varlıkların; 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun (bundan sonra kısaca “**KVK**” olarak anılacaktır) 19 ve 20. maddeleri, TTK’nın 159 ila 179. maddeleri ve diğer sair yasal düzenlemeler kapsamında kısmi bölünme yoluyla Bölünen Şirket aktifinden çıkarılarak Şirket’imize devredilmesi kapsamında gerçekleştirilen bütün işlemlerin oybirliği ile onaylanmasına karar verilmiştir.

4. Şirket’imizin [●]/[●]/[●] tarihli [●] sayılı Yönetim Kurulu Kararına istinaden hazırlanan; [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirketi’ne bağlı olarak faaliyette bulunan, [●] Yeminli Mali Müşavirler Odasına [●] sicil numarası ile kayıtlı Sayın [●] tarafından tanzim edilen [●]/[●]/[●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Öz varlık Tespit Raporu, [●]/[●]/[●] tarihli Kısmi Bölünme Sözleşmesi ve kısmi bölünmeye taraf şirketlerin Yönetim Kurulları tarafından hazırlanan [●]/[●]/[●] tarihli Kısmi Bölünme Raporu, Divan Başkanı Sayın [●] tarafından ayrı ayrı okundu. Okunan Raporlara ve Kısmi Bölünme Sözleşmesine itiraz eden olmadı. Bu kapsamda, Şirket’e ait Hizmet İşletmesi’ne ilişkin aktif ve pasif tüm varlıkların; KVK’nın 19 ve 20. maddeleri, TTK’nın 159 ila 179. maddeleri ve diğer sair yasal düzenlemeler kapsamında kısmi bölünme yoluyla Bölünen Şirket aktifinden çıkarılarak Şirket’imiz tarafından devralınmasına oybirliği ile karar verilmiştir.
5. Sermaye artırımı işlemi kapsamında, artırılan sermayeye ilişkin TTK’nın 163. maddesinin 2. fıkrası uyarınca aynı sermaye hükümlerinin uygulanmamasına ve Şirket ana sözleşmesinin “*Sermaye*” başlıklı 6. maddesinin Kısmi Bölünme işlemleri kapsamında aşağıdaki şekilde tadil edilmesine ve oybirliği ile karar verilmiştir.

Yeni Şekil

Madde 6

Sermaye

Şirketin sermayesi her biri [●]-TL itibari değerinde [●] adet nama yazılı hisseye ayrılmış [●] -TL olacaktır.

Bu sermayeyi teşkil eden [●]-TL ortaklar tarafından nakden ve tamamen ödenmiştir. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 159 ila 179. maddeleri, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi ve 20. maddesinin 3. fıkrası ile diğer sair yasal mevzuat hükümleri uyarınca gerçekleştirilen Kısmi Bölünme İşlemi neticesinde; sermaye sermayesinin, şirketin önceki sermayesi olan [●]-TL'den [●]-TL'ye artırılmasına karar verilmiştir. Kısmi Bölünme İşlemi ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilen sermaye artırımını, [●] Yeminli Mali Müşavirlik Anonim Şirketi'ne bağlı olarak faaliyette bulunan ve [●] Yeminli Mali Müşavirler Odasına [●] sicil numarası ile kayıtlı Sayın [●] tarafından tanzim edilen [●]/[●]/[●] tarihli Yeminli Mali Müşavirlik Öz varlık Tespit Raporu ile de tespit edilmiştir.

Şirketin sermaye artırımını sonrasındaki mevcut sermaye yapısı aşağıdaki şekilde teşekkül edilecektir

PAY SAHİBİNİN ADI- SOYADI/UNVANI	SERMAYE TUTARI (TL)	HİSSE ADEDİ
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
[●]	[●]	[●]
TOPLAM	[●]	[●]

Hisse senetleri nama yazılıdır. Her hangi bir kişi lehine intifa senedi ihdas edilemez. Yerli ve yabancı hissedarlar hiçbir şekilde imtiyazlı hisse senedine sahip olamaz.

Sermayenin tamamı ödenmedikçe hamiline yazılı hisse senedi çıkarılamaz.

Şirket, 28.07.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde sermaye piyasası araçlarını ihraç ve halka arz edebilir. Bu durumda mevzuat gereği Sermaye Piyasası Kurulunda kayda alınmadan önce Üst Kurulun onayının alınması zorunludur. Halka açık hisselerde nama yazılı olma şartı aranmaz.

Bu husustaki ilanlar ana sözleşmenin ilan maddesi uyarınca yapılır.

Ayrıca, Gündem'in 4. maddesi kapsamında onaylanan YMM Raporunda **Bölünme ile alacaklılarının alacaklarının tehlikeye düşmediği tespit edilmiş olup bu kapsamda TTK madde 175/2 kapsamında alacaklıların haklarının teminat altına alınması yükümlülüğü bulunmadığı** tespit edilmiştir. TTK'nın 174. maddesi kapsamında Şirket alacaklılarına ilk çağrı [●]/[●]/[●] tarihli ticaret sicil gazetesinde ilan edilmiş, ikinci çağrı [●]/[●]/[●] tarihli ticaret sicil gazetesinde ilan edilmiş ve son çağrı ise [●]/[●]/[●] tarihli ticaret sicil gazetesinde ilan edilmiş olup YMM Raporunda da tespit edildiği üzere 3 (üç) aylık teminat süresi beklenmeyecektir.

6. Gündemde yer alan hususlar görüşülmüş olup, toplantıda görüşülecek başka bir husus kalmadığından toplantıya Divan Başkanı huzurunda dilek ve temennilerle son verildi.

GÜMRÜK VE SANAYİ BAKANLIĞI	DİVAN BAŞKANI
BAKANLIK TEMSCİLCİSİ	
[●]	[●]
OY TOPLAMA MEMURU	KÂTİP
[●]	[●]

KAYNAKÇA

Sürelî Yayınlar

- ACEMOĞLU, Kevork : **Borçlar Kanunu’nun 179. Maddesine Göre Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri**, İstanbul, 1971.
- AGDAĞ, Necla Güney : “TTK Tasarısında Şirketleri Yeniden Yapılanmasına İlişkin Düzenlemeler Hakkında Genel Değerlendirme”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, İstanbul, C: II, S: I, Y: 2005.
- AKBULUT, Ali Rıza : “Yenileme Fonu Uygulaması ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 268, Aralık 2003.
- AKDİKMEN, Resuhi : **Langenscheidt’s Grand Dictionary-English-Turkish**, İstanbul, Ders Kitapları Anonim Şirketi.
- AKGÜN, Taner : **Hukuk ve İlgili Terimler Sözlüğü Almanca-Türkçe**, İstanbul, Alfa Basım, 1999.
- AKUĞUR, Mehmet : **Türk Hukukunda Anonim Ortaklıkların Bölünmesi**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005.
- ANSAY, Tuğrul : **Adi Şirket, Dernek ve Ticaret Şirketleri**, Ankara 1967 (Anılış: Adi Şirket).
- AYDIN, Gültekin : “Kısmi Bölünme”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 303, Kasım 2006.
- BAHTİYAR, Mehmet : **Ortaklıklar Hukuku**, 1. Bası, İstanbul, Beta, 2005.
- BAKIRCI, Aykut : “Tam Bölünme”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 257, Ocak

- 2003.
- BAKIRCI, Aykut : “Kısmi Bölünme”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 259, Mart 2003.
- BATTAL, Ahmet : **Bankacılık Kanunu Şerhi (5411 Sayılı Kanun ve Açıklaması)**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006.
- BAŞTUĞ İrfan : **Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri**, İzmir 1974.
- BİÇER, Ramazan : “Tasfiye, Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi İşlemlerinin Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtım Açısından Değerlendirilmesi”, **Mali Pusula Dergisi**, Sayı 49, Ocak 2009.
- BİLGİLİ, Fatih : **Adi ortaklıkların Fiil Ehliyeti ve Alman Federasyon Mahkemesinin Verdiği Yeni Karar Karşısında Ortaya Çıkan Durum, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Armağanı**, İstanbul 2002.
- BİRSEL Mahmut, T : **Anonim Şirketlerde Tali Yüküm**, Batider, C.VIII.S.,3.
- COŞTAN, Hülya : **Anonim Ortaklıklarda Bölünme**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2004.
- DOĞRUSÖZ, A. Bumin : “Türk Vergi Hukukunda Şirket Bölünmesi ve Hisse Değişimi (I- Tam Bölünme)”, **Yaklaşım Dergisi**, Kasım 2001, Sayı: 107.
- DOĞRUSÖZ, A. Bumin : “Türk Vergi Hukukunda Şirket Bölünmesi ve Hisse Değişimi (II-Kısmi Bölünme)”, **Yaklaşım Dergisi**, S. 108, Aralık 2001.
- EREM, Turgut : **Ticaret Hukuku Prensipleri**, C:2, Ticaret Şirketleri,

İstanbul, 1976.

- Mali Durumu Bozulan Sermaye Şirketlerinin Uzlaşma**
ERTEN, Alper Efe : **Yoluyla Yeniden Yapılandırılması**, 1. Bası, Ankara Seçkin, 2006.
- GÜNDOĞDU, Burhan : “Devir ve Tam Bölünme İşleminde Zarar Mahsubu”,**Yaklaşım Dergisi**, S: 183, Mart 2008.
- GÜNGÖR, A. Feridun : “Vergisiz Hisse Değişimi yoluyla Ortaklık Yapılarının Değiştirilmesi Uygulaması”,**Yaklaşım Dergisi**, Y:10, S:119, Kasım 2002.
- GÜVEMLİ, Oktay : “Kurum Bölünmeleri ile İlgili Avrupa Topluluğu Konseyi’nin 6 Sayılı Yönergesi ve Türkiye’deki Gelişmeler”,**Vergi Dünyası Dergisi**, S. 123, Kasım 1991.
- GRİFFİN, Stephan : **Company Law Fundamental Principles**, 4. Edition, London, 2006.
- HELVACI, Mehmet : **Anonim Ortaklıkların Bölünmesi (Yeniden Yapılandırma Modeli Olarak Bölünme)**, İstanbul, Kasım, 2004.
- HARRY, Henn : **Handbook of the Law of Corporations and Other Business Enterprises**, Minnessota, 1990.
- KAVAK, Ahmet : **Sermaye Şirketlerinin Tasfiye, Birleşme, Devir ve Bölünme İşlemleri**, Ankara: Maliye Hukuk Yayınları, 2005.
- KOLOTOĞLU, Olcay : “Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bölünmeye İlişkin Hükümler”,**Vergi Sorunları Dergisi**, S. 247, Nisan 2009.

- KILIÇOĞLU, Ali : **English-Turkish Modern Business World Dictionary**, İstanbul, Cem Yayınevi, 2001.
- MAÇ, Mehmet : “Şirketlerde Tam Bölünme Yoluyla Yeniden Yapılanma”, **Yaklaşım Dergisi**, S.173, Mayıs 2007.
- MAÇ, Mehmet : “Kısmi Bölünmede Aranılan Şartlar ve Uygulama”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 314, Ekim 2007.
- MAÇ, Mehmet, : “Şirketlerin Tam Bölünme Yoluyla Ortadan Kaldırılmasına İlişkin İki Mukteza ve Uygulama Örnekleri”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 328, Aralık 2008.
- MAÇ, Mehmet : “Anonim Şirket Bölünmelerinde İki Yıllık Hisse Devir Yasağı Kaldırılarak Tam ve Kısmi Bölünme Daha İşlevsel Hale Getirilmiştir”, **Lebib Yalkın Dergisi**, S. 68, Ağustos 2009.
- MOROĞLU, Erdoğan : “Kurumların Yeniden Yapılandırılmasında Vergisiz Alternatifler: Birleşme, Bölünme ve Hisse Takasları”, **İstanbul, TUSİAD**, 24.10.2002. <http://www.tusiad.org/haberler/cozumler/bsd.pdf, ss. 4-10>.
- MORSE, Geoffrey/ GİRVIN, Stephan, : **Company Law**, 17. Edition, London, 2005.
- NAZALI, Ersin : “Tam Bölünmede İktisadi ve Teknik Bütünlük Kavramı”, **Yaklaşım Dergisi**, S. 187, Temmuz 2008.
- NAZALI, Ersin : “Kurumlar Vergisi Açısından Anonim Şirketlerde Tasfiye, Devir, Birleşme ve Bölünme İşlemleri”, **Yaklaşım Yayıncılık**, 2013.
- OKUTAN, Nil : **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri**,

İstanbul 2003.

- ÖCAL, Erdoğan : “Kısmi Bölünmede Devralan Ortaklıkta Sermaye Artışı”, **E-Yaklaşım Dergisi**, S: 206, Nisan 2009, <http://www.yaklasim.com>, (10.06.2009)
- ÖRERLER OKAY, Esin : “Finansal Değerlendirme Açısından Finansal Tabloların Şeffaflığı”, **Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi**, Yıl 5, Sayı 15, Mayıs 2005.
- ÖRMECİ, Musa : **Kurumlar Vergisi Kanunu Uygulama Esasları**, Mart 1995.
- ÖZEN, Necat : “Anonim ve Limited Şirketlerde Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esasları”, **Vergi Sorunları Dergisi**, S.182, Kasım 2003.
- ÖZBALCI, Yılmaz : “4684 sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Birleşme, Bölünme ve Hisse Değişimi”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 241, Eylül 2001.
- ÖZBALKAN, Nuri : **İktisat Hukuk Muhasebe Finansman Bankacılık Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Alfa Basım, 1999.
- ÖZMEN, Mehmet Akif : **5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Rehberi ve Revizyon**, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2007.
- PULAŞLI, Hasan : **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Adalet Yayınevi, Ankara, Ocak 2012.
- PULAŞLI, Hasan : **Şirketler Hukuku**, güncellenmiş 4. Baskı, Adana 2003.

- SALALI, K. Serkan : “Zarar Mahsubu ve İndirimler”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 308, Nisan 2007.
- SARIKAMIŞ, Cevat : **Şirket Birleşmeleri**, Avcıol Basım Yayım, İstanbul 2003.
- SARIKAYA, Ahmet : “Şirket Bölünmeleri”, **Yaklaşım Dergisi**, S.156, Aralık
Selim : 2005.
- SARIKAYA, Ahmet : “Yeni Türk Ticaret Kanunu Taslağı’na Göre Bölünme ile
Selim : İlgili Maddeler ve Gerekçeleri”, **Yaklaşım Dergisi**, S. 158,
Şubat 2006.
- SAVAÇ M. Arif : **Ticaret Şirketleri Uygulaması ve Muhasebesi**, Temel
Yayınları, İstanbul 1987.
- SEMERÇİGİL : **Kurumlar Vergisi Kanunu ve Açıklamaları**, Ankara
Murat : 1995.
- SEVİ, Ali Murat : **Anonim Ortaklıklarda Payın Devri**, Seçkin Yayınevi, 1.
Bası, Ankara, 2004.
- SEVİĞ, Veysi : “Tasfiye, Birleşme, Devir ve Bölünme İşlemleri”, **Dünya
Gazetesi**, 22.09.2005.
- SEVİĞ, Veysi : “Kısmi Bölünme Sorunu”, **Dünya Gazetesi**, 21.9.2006.
- SEVİĞ, Veysi : “Kurumlarda Kısmi Bölünme (Sermaye
azaltımı)”, **Referans Gazetesi**, 26.09.2008.
- SEZGİ, Önder : “Bölünme, Birleşme İşlemleri ve Hisse Devri İşlemlerinde
Yapılan Son Düzenlemeler”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S.
243, Kasım 2001.
- SEZGİ, Önder : “Şirket Yeniden Yapılanmaları ile İlgili Düzenlemelerin

- Tartışmalı Olabilecek Bazı Yönleri”,**Vergi Dünyası Dergisi**, S. 245, Ocak 2002.
- SOLAK, Mehmet Zeki : “Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu (Yorum ve Açıklamaları)”,**Vergi Sorunları Dergisi**, S. 215, Ağustos 2006.
- SÖNMEZ, Erdal : “Anonim ve Limited Şirketlerin Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esasları ile Bu İşlemlerin Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu”, 26.05.2005.
http://www.sinerjiymm.com.tr/makaleler/2008/2152_10.pdf
[f.\(10.06.2009\)](http://www.sinerjiymm.com.tr/makaleler/2008/2152_10.pdf)
- ŞAHÖZKAN, Burak Cem : **Banka Birleşmeleri, Ankara, Türkiye Bankalar Birliği**, No:233, 2003.
- ŞEKER, Sakıp : “Kısmi Bölünmede Doğrular ve Yanlışlar I”,**Yaklaşım Dergisi**, S. 169, Ocak 2007.
- ŞENYÜZ, Doğan : “Açıklama ve Yorumlu 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu”, Ankara: **Yaklaşım Yayıncılık**, 2007.
- TAŞ, Bülent : “Şirket Yeniden Yapılanmaları ile İlgili Olarak Son Vergi Düzenlemeleri”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 247, Mart 2002.
- TAŞDELEN, Servet : **Bankacılık Kanunu Şerhi**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006, s.58 vd.
- TEKİN, Cem / KARTALOĞLU,E mre : “Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları”, Ankara: **Maliye ve Hukuk Yayınları**, 2007.
- TEKİNALP, Ünal/ : **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, 9. Basıdan 10. Tıpkı

- POROY, Reha/ Basım, İstanbul: Arıkan Yayınları, 2005.
- ÇAMOĞLU, Ersin
- TEKİNALP, Ünal : “Ticaret Hukuku Yönünden Şirketlerin Bölünmesi, Hisse Değişimi ve 4684 Sayılı Kanunun İşlerliği”, **Mükellefin Dergisi**, Ekim-2001, S. 106.
- TEKİNALP, Ünal : **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Güncelleştirilmiş 3. Bası, İstanbul Vedat 2013.
- TEKİNALP, Ünal/
- TEKİNALP, : **Avrupa Birliği Hukuku**, Beta Yayınları, İstanbul, 2000.
- Gülören
- TEOMAN, Ömer : **Yaşayan Ticaret Hukuku, Cilt I: Hukuki Mütalaalar Kitap. 9**, Beta Yayınları, İstanbul: 2000.
- TUNCER, : **Yeni 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu**, Yaklaşım Dergisi, S.164, Ağustos 2006, s.y.;5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, Powerpoint sunumu, (Çevrimiçi) <http://www.muhasebet.net/5520>, 12 Mayıs 2007.
- Selahattin
- TÜRK, Hikmet : **KİT’lerin BölünmesiTicaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu**, Cilt XIII. Ankara: 1996, Banka ve Ticaret Araştırma Enstitüsü.
- Sami
- TÜRK, Hikmet : **Anonim Ortaklık Pay Senetlerinde İtibari Değer Farklılıkları**, Prof. Dr. M. Koloğlu’ya Armağan, Ankara, 1975.
- Sami
- Türk Tarih Kurumu : **Türk Dil Kurumu Resmi Türkçe Sözlük**, Ankara, 1977.
- ULUSOY, Metin : “Birleşme, Devir, Bölünme, Hisse Değişimi veİştirak Yoluyla Şirketlerin Yeniden Yapılandırılması”,

Ankara:Yaklaşım Yayıncılık, 2004.

- UYSAL, Ali / EROĞLU, Nurettin : **Açıklamalı ve Örnekli Kurumlar Vergisi Kanunu**, 2. Baskı, Ankara: Sözkesen Matbaacılık, 2008.
- ÜREL, Gürol : “Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu Uygulaması”, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, 2008.
- ÜREL, Gürol : **Güncel Vergi Usul Kanunu Uygulaması**, 2. Baskı, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, 2007.
- VURAL, İrfan : **Yorum ve Açıklamalarla Kurumlar Vergisi Kanunu**, Ankara: Gelirler Kontrolörleri Derneği Yayını, 2009.
- YASAMAN, Hamdi : **Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku İle İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2006.
- KARAYALÇIN, Yaşar : **Ticaret Hukuku I. Giriş - Ticari İşletme**, Ankara, y.y., 1968.
- KAYA, Arslan : **Sermaye Şirketlerinin Bölünmesi ve Hisse Değişimleri Konularında 4684 Sayılı Kanunla Getirilen Düzenleme ile Oluşan Hukuki Durumun Değerlendirilmesi**, Banka-Mali ve Ekonomik Yorumlar, No:38, S. 10, Ekim 2001.
- YILDIRIM, Ali Haydar/ KOLOTOĞLU, Olcay : **Anonim ve Limited Şirketlerin Kuruluşu- Tasfiyesi Birleşmesi Devri Nevi Değişikliği Bölünme ve Hisse Değişimi**,Ankara: Yaklaşım Yayınları, 2003.
- İMREGÜN, Oğuz : **Anonim Ortaklıklar**, 4.bs., Ankara, Yasa Yayıncılık, 1989.

YILDIZ Seyfi /
ÜNSAL Hilmi : “Türkiye ve Avrupa Birliğinde Şirket Bölünmeleri Ve Vergilendirme Karsısındaki Durumu”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 72.

YILMAZ, Kazım : “Kısmi Bölünmede Borçların Devri Zorunlu Mu?”, **Yaklaşım Dergisi**, S.192, Aralık 2008.

Tezler

AKŞEHİRLİOĞLU,
Osman : **Bankalarda Yeniden Yapılanma ve Banka Birleşmeleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1996, s.31, “Ayrırma”; Temel Muhasebe Terimleri, (Çevrimiçi) <http://www.tmsk.org.tr/terimler/.html>, 30 Nisan 2007, “Kısmi yeniden yapılandırma”.

ÇEBİ, Hakan : **Anonim Ortaklıkların Bölünmesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2006, s.13.

EĞERCİ, Ahmet : **Rekabet Kurulu Kararlarının Hukuki Niteliği ve Yargısal Denetimi**, (Çevrimiçi) <http://www.rekabet.gov.tr/tez>, 25 Nisan 2007.

VURAL, Murat : **Şirketlerde Tasfiye, Devir, Birleşme, Bölünme ve Hisse Değişimi**, Gelir İdaresi Başkanlığı, Yayınlanmamış Yeterlik Etüt Raporu, İzmir: 2002.

SEZGİN, M. Cüneyt : **Global Entegrasyon Sürecindeki Türk Bankacılık Sektöründe Banka Birleşmelerine Olan İhtiyaç Ve Olası Banka Birleşmelerinin Çerçevesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2000.

Gazete, Bülten ve Raporlar

Dünya Gazetesi

Referans Gazetesi

İstanbul YMM Odası Raporları

SPK Haftalık Bültenleri

İnternet Kaynakları

www.tbmm.gov.tr (Türkiye Büyük Millet Meclisi)

www.basbakanlik.gov.tr (T.C. Başbakanlık)

www.spk.gov.tr (Sermaye Piyasası Kurulu)

www.gib.gov.tr (Gelir İdaresi Başkanlığı)

www.ito.org.tr/wps/portal/tescil-ilan-kurulus (İstanbul Ticaret Odası)

www.ivdb.gov.tr (İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı)

www.vergisorunlari.com.tr (Vergi Sorunları Dergisi)

www.vergidunyasi.com.tr (Vergi Dünyası Dergisi)

www.yaklasim.com (Yaklaşım Dergisi)